I AM **MUFTI** & I AM NOT A **TERRORIST**

અક્ષરધામ કેસમેં નીચલી કોર્ટો કી જાનિબ સે ફાંસી કી સઝા સુનાએ જાને કે બાદ
સુપ્રિમ કોર્ટ સે બાઇઝ્ઝત રિહા હોનેવાલે અબ્દુલ કય્યુમ કી...

દર્દનાક સચ્ચી દાસ્તાન

11 સાલ સલાખોં કે પીછે

કિતાબ કા નામ	:	૧૧ સાલ સલાખોં કે પીછે
બકલમ	:	(મુફતી) અબ્દુલ કય્યુમ અહમદહુસૈન
તઅદાદે ઈશાઅત	:	3000 (તીસરા એડીશન)
કીમત	:	75/-
પ્રીન્ટીંગ	:	Shreenathji Printers, Dudheshwar, Ahmedabad.
નાશિર	:	જમીઅતે ઉલમા અહમદઆબાદ, જમીઅતે ઉલમા મહારાષ્ટ્ર (મૌલાના અરશદ મદની સાહબ દા.બ.)

કિતાબ મિલને કા પતા

જમીઅતે ઉલમા મહારાષ્ટ્ર

ઈમામબાડા કંપાઉન્ડ, ઈમામબાડા રોડ, સાબુ સિદ્દીક હોસ્પીટલ કે પાસ,
મુંબઈ-૦૯. (ફોન) ૦૨૨-૨૩૭૨૫૩૭૩

ફેહરિસ્તે મઝામીન

ફેહરિસ્તે મઝામીન

باسمہٖ تعالیٰ

મકસદે કિતાબ

الحمد للّٰه رب العالمين والعاقبة للمتقين والصلوٰة والسلام على سيد الأنبياء والمرسلين وعلىٰ أله وصحبه أجمعين إلى يوم الدين. أما بعد

૧૬ મે ૨૦૧૪ જુમ્અહ કા દિન ન સિર્ફ મેરે ઔર આમ મુસલમાનોં કે લિયે બલ્કે ઈન્સાનિયત કા દમ ભરનેવાલે હર ઈન્સાફ પસંદ શખ્સ કે લીયે ખુશી કા દિન થા. જિસ દિન હમારે મુલ્ક કી સુપ્રિમ કોર્ટ ને અક્ષરધામ હમ્લે કે કેસ મેં મુઝે ઔર તમામ મુલ્ઝીમીન કો બાઈઝ્ઝત બરી કર દીયા.

સુપ્રિમ કોર્ટ કે ઈસ કાબિલે ફખ્ર જજમેન્ટ મેં જહાં અદાલતે ઉઝમા કી સચ્ચાઈ, ઈમાનદારી, હુકૂકે ઈન્સાની કી પાસદારી ઔર કાનૂન કી બાલાદસ્તી નઝર આતી હૈ. વહીં હુકૂમત, તાકત ઔર વરદી કા નાજાઈઝ ઈસ્તેઅમાલ કરનેવાલે ઈન્સાનનુમા ભેડીયોં કી ભી નિશાનદહી હોતી હૈ.

સન ૨૦૦૨ મેં ગોધરા ટ્રેન કા હાદસા ઔર ઉસ્કે બાદ હુવે મુસ્લિમ કુશ ફસાદાત મેં ગુજરાત કે મુસલમાન કો દોહરી માર ઝેલની પડી થી. એક જાનિબ મુસલમાનોં કા કત્લે આમ કિયા ગયા, મિલ્કતેં તબાહ કી ગઈ ઔર ઉસે ઉજાડ દિયા ગયા. ઔર દૂસરી જાનિબ ઉસે હી મુલ્ઝિમ ઠેહરા કર ઔર ગલત મુકદ્દમાત મેં ફંસા કર બરસ હા બરસ તક ઉસે જેલ કી ગુમનામ અંધેરીયોં મેં ડાલ દિયા ગયા. ઈસ દૂસરે ઝુલ્મ મેં અહમદઆબાદ ક્રાઈમ બ્રાંચ ને ભરપુર રોલ અદા કિયા. સન ૨૦૦૨ સે ૨૦૦૪ તક વણઝારા એન્ડ કંપની કે શબાબ કા દૌર થા. ઝુલ્મ કી ખુલી આઝાદી થી. જિસે ચાહા મુકદ્દમાત મેં ફંસા દિયા. જિસે ચાહા નકલી એન્કાઉન્ટર મેં માર દીયા. અગર કિસી પર રહમ કિયા તો ફિરૌતી લેકર ઉસે ગવાહ બના દિયા. ખાસકર મઝલૂમોં ઔર મુતઅસ્સિરોં કે હક મેં આવાઝ ઉઠાનેવાલે ઔર ઉજડે હુવોં કો આબાદ કરનેવાલે ઔર રિફાહે આમ ઔર ખિદમાતી કામ કરનેવાલે ક્રાઈમ બ્રાંચ કે ઝુલ્મ કા શિકાર ઔર હદફ બને.

અલ્હમ્દુલિલ્લાહ મેરા શુમાર બસાનેવાલોં મેં થા ઉજાડનેવાલોં મેં નહીં. સન ૧૯૯૭ મેં ફરાગત કે બાદ સે મુખ્તલિફ ઈન્સાની ઔર કુદરતી આફાત મસલન સન ૨૦૦૦ મેં કંડલા મેં પાની કા સૈલાબ, સન ૨૦૦૧ મેં ભૂજ ઝલઝલા ઔર સન ૨૦૦૨ મેં ગોધરા ફસાદાત કે મૌકે પર હસ્બે તૌફીકે બારી તઆલા બાઝઆબાદકારી ઔર ખિદમાતી કામ મેં હિસ્સા લિયા.

પસ ઈસી જુર્મ કી પાદાશ મેં ૧૭ ઓગષ્ટ ૨૦૦૩ કો ઝૂટ ઔર મકર વ ફરેબ સે ક્રાઈમ બ્રાંચ ને મેરા અપહરણ કર લિયા. ઉસ્કે બાદ ઝુલ્મ વ તશદ્દુદ ઔર હૈવાનિયત કી એક લંબી દાસ્તાન હૈ જો મૈંને યહાં બયાન કી હૈ.

યે સિર્ફ મેરી રૂદાદ વ આપબીતી નહીં બલ્કે ગલત મુકદમાત મેં ફંસે સલાખોં કે પીછે સડ રહે હર મઝલૂમ વ બેબસ ઈન્સાન કી દાસ્તાન હૈ.

યે કોઈ કિતાબ યા તસ્નીફ નહીં. બલ્કે દિલ કે એહસાસાત હૈ. યહી વજહ હૈ કે ઈસ રૂદાદ મેં આપ કો ફસીહ અલ્ફાઝ, તરકીબે જુમ્લા ઔર કલામ કા હુસ્ન નઝર નહીં આએગા. હાં ! આપકો ઈસ્કે એક એક હર્ફ મેં સચ્ચાઈ ઔર વફા નઝર આએગી. ક્યુંકે ઈસ્કી રોશનાઈ મેં ખૂને જિગર ઔર આસુઓંકી મિલાવટ હૈ. મૈંને ઈસ્કો બિલ્કુલ આમ ફહમ અલ્ફાઝ મેં ઝબાની આપબીતી કે તર્ઝ પર લિખા હૈ. તાકે ઝયાદહ સે ઝયાદહ લોગ ઈસ સે ફાઈદહ હાસિલ કર સકે.

મેરા મકસદ અપની મઝલૂમિયત બયાન કરકે લોગોં કી હમદર્દીયાં હાસિલ કરના નહીં. ઔર ન હી મુઝે પુલીસ કો બદનામ કરના યા ઉન્કે ખિલાફ મહાઝ આરાઈ કરના હૈ. વલ્લાહ મુઝે કિસી ભી પુલીસ સે કોઈ ઝાતી નફરત નહીં. હત્તા કે વણઝારા સાહબ વગૈરહ સે ભી મુઝે કોઈ અદાવત નહીં. યહી વજહ હૈ કે અગર મૈં ને કુછ પુલીસ અફસરાન કે મઝાલિમ કો બયાન કિયા હૈ તો અચ્છે ઔર ઈમાનદાર અફસરાન કો ભરપુર ખિરાજે અકીદત ભી પેશ કિયા હૈ. ઔર ન મૈંને મઝાલિમ બયાન કરને મેં ગુલૂ યા હદતજાવુઝી સે કામ લિયા હૈ. બલ્કે મૈંને અપને ઉસી ઈન્હિરાફી બયાન (રીટ્રેક્શન) કી તફસીલાત યહાં બયાન કી હૈ જો મૈંને તારીખ ૨૮-૯-૨૦૦૩ કો સુપ્રિમ કોર્ટ, હાઈકોર્ટ, પોટા કોર્ટ ઔર દીગર હુકૂકે ઈન્સાની કે ઈદારોં કો લિખ ભેજા થા. ઔર તારીખ ૩૦-૧૦-૨૦૦૩ કો પોટા કોર્ટ કો મૌસૂલ ભી હો ગયા થા. (તફસીલ કે લીયે દેખીયે : Exb.780, સુપ્રિમ કોર્ટ જજમેન્ટ)

અગર ઈસ કિતાબ કે બાદ એક ભી ઈન્સાન કાનૂન કે બેજા ઈસ્તેઅમાલ ઔર મઝાલિમ સે બચ ગયા તો મૈં ઈસે અપની કામયાબી ઔર ઈન્દલ્લાહ કિતાબ કી મકબૂલિયત સમઝૂંગા.

આખિર મેં ઈસ કિતાબ કે શાએઅ કરને મેં જિતને ભી લોગોં ને તઆવુન કિયા ઉન તમામ મોહસિનીન કા તહે દિલ સે શુક્રગુઝાર હું. અલ્લાહ તઆલા તમામ કો ખૂબ ખૂબ જઝાએ ખૈર અતા ફરમાએ. ઈસ કિતાબ કો મુલ્ક વ મિલ્લત કે લીયે ખૈર કા ઝરીઅહ બનાએ ઔર હર શર વ ફિતન સે મહફૂઝ ફરમાએ. ઔર હમારે મુલ્ક કો અમન કા ગેહવારા બનાએ. અલ્લાહ તઆલા મેરી ઈસ કોશિશ કો કબૂલ ફરમા કર ઝખીરએ આખિરત બનાએ. આમીન.

કંપોઝીંગ મેં જલ્દબાઝી મેં યકીનન ગલ્તીયાં રહ જાને કે ઈમ્કાનાત હૈં. અગર કોઈ ગલતી નઝર આએ તો ઝરૂર મુત્તલેઅ ફરમાએં. ઈન્શાઅલ્લાહ ઈસ્લાહ કર લી જાએગી.

અબ્દુલ કય્યુમ મનસુરી
૧૪ જમાદિલ આખિર ૧૪૩૬
મુતાબિક ૪ એપ્રીલ ૨૦૧૫

باسمہٖ تعالیٰ

તઅસ્સુરાત

અઝ : જાનશીને શૈખુલ ઈસ્લામ (રહ.) મોહસિને મિલ્લત
હઝરત મૌલાના સૈયદ અરશદ મદની દા.બ.
(સદર જમીઅતે ઉલમાએ હિંદ)

મુલ્ક કી આઝાદી કે બાદ સે હી મુસલમાન અપને મુલ્ક મેં ફિર્કા પરસ્ત તાકતોં કી તરફ સે બરાબર મુશ્કિલાત કા શિકાર રહા હૈ. હિન્દુ મુસ્લિમ ફસાદાત ને બિલખુસૂસ ઈક્તિસાદી ઔર તઅલીમી એઅતબાર સે મુસલમાન કી કમર તોડ ડાલી. જમીઅતે ઉલમાએ હિન્દ હર દોર મેં તાબમકદુર કોશિશ કરતી રહી લેકિન ફસાદાત કો રોકને મેં હમેશા નાકામ હી રહી. ઐસા લગતા થા કે હર હૂકૂમત મેં બૈઠે ફિર્કા પરસ્ત પોલીસી બના કર મુસલમાનોં કો તરક્કી કી દોડ મેં શિર્કત સે દૂર રખના ચાહતે હૈં. કિસી જમહૂરી મુલ્ક મેં યે કૈસી અજીબ બાત હૈ કે હઝાર હા હઝાર ફસાદાત મેં મુસલમાનોં કી શહાદત ઔર બરબાદી પર ૭૦ સાલ મેં કભી કાતિલ કત્લ કી સઝા કા મુસ્તહિક ન કરાર દિયા જા સકા. જિસ્કા મતલબ ઈસ કે સિવા ક્યા લિયા જા સકતા હૈ કે કિસી ભી કાતિલ કો સઝા ન દેકર મુસલમાનોં કી બરબાદી ઔર કત્લ વ ગારતગિરી કે ઈસ ભયાનક સિલસિલે કો બંદ ન કરના અરબાબે ઈક્તિદાર કી પોલીસી રહી હૈ. ફિર્કા પરસ્ત ઝેહનિયત યે નહીં ચાહતી કે મુસલમાન ચેન વ સુકૂન કે સાથ રેહ કર મુલ્ક કે દૂસરે તબ્કોં કી તરહ મુખ્તલિફ મૈદાનોં મેં તરક્કી કર સકે. આઝાદી કે બાદ કમો બેશ પચાસ સાલ તક મુસ્લિમ કૌમ ઈસી તરહ કે હાલાત સે દો-ચાર હોતી રહી હૈ. યહાં તક કે મુલ્ક મેં ઈલેકટ્રીક મીડીયા કા દોર આ ગયા ઔર કોઈ ભી રૂનુમા હોનેવાલા વાકેઆ પૂરે મુલ્ક મેં હી નહીં બલ્કે પૂરી દુન્યા મેં બેક વક્ત દેખા જાને લગા, ઐસે વક્ત મેં ગુજરાત કા બદબખ્તાના ફસાદ હુવા જો હમેશા કે લીયે હિંદુસ્તાન કે માથે પર કલંક કા ટીકા સાબિત હુવા. મુસ્લિમ દુશ્મની ઔર ઈન્સાનિયત સોઝ બરબરીયત કા કોઈ પેહલૂ ઐસા નહીં થા જિસ્કો અમન શાંતિ કે પૈકર મહાત્મા ગાંધી કે ગુજરાત મેં મુસ્લિમ

અકલ્લિયત કે ખિલાફ ફિર્કા પરસ્તોં ને ઈક્તિદાર કે નશે મેં સરે આમ અંજામ ન દિયા હો. ઔર ઉસ વક્ત પૂરી દુન્યા ને ઈન ફસાદાત કો ઈલેકટ્રોનિક મીડીયા કે ઝરીયે દેખા. યહાં સે ફિર્કા પરસ્ત ઝેહનીયત ને અપને પ્રોગ્રામ કો બદલા ઔર મુસ્લિમ દુશ્મની કે લીયે એક નયે પ્રોગ્રામ કો જનમ દિયા જો મેરે ખયાલ મેં મુસ્લિમ કુશ ફસાદાત સે કમ નહીં. બલ્કે ઝયાદહ ભયાનક ઔર દિલ કો દેહલાનેવાલા હૈ. ઔર વોહ દેહશતગર્દી ઔર મુલ્ક દુશ્મની કે ઈલ્ઝામ મેં કિસી ભી ઉભરતે હુવે આલિમે દીન યા તઅલીમ યાફ્તા ઐસે જવાન કો જો દસ બીસ અફરાદ કી તરક્કી ઔર તઅલીમ કા વસીલા બન સકતા હૈ પકડ કર જેલ મેં બંદ કર દેના હૈ. જહાં સે ગિલો ખલાસી ઔર બાહર આને કે રાસ્તે અગર મસ્દૂદ નહીં તો દુશ્વારતર ઝરૂર હો જાએં. ઈસ તરહ કે વાકિઆત મેં દો ચાર નહીં બલ્કે સેકડોં જવાન હિન્દુસ્તાન મેં ગિરફતાર કિયે ગએ ઔર ખ્વાહ-મ-ખ્વાહ ઈલ્ઝામ લગા કર જેલોં મેં ડાલ દિયે ગએ.

જમીઅતે ઉલમાએ હિન્દ બરાબર અરબાબે ઈક્તિદાર કે રૂબરૂ ફર્ઝી તૌર પર સિર્ફ મુસલમાનોં કો દેશ મુખાલિફ ઔર મુલ્ક કા ગદ્દાર બતાને કી સાઝિશ પર એહતેજાજ કરતી રહી. લેકિન ખાતિરખ્વાહ કોઈ નતીજા નિકલ ન સકા. ઈસ સિલસિલે મેં સબ સે ઝયાદહ બદતરીન કિરદાર કોંગ્રેસ કે હોમ મિનિસ્ટર શિવરાજ પાટિલ કા રહા હૈ. ઉન્કે દૌરે ઈક્તિદાર મેં મુસલમાન કો કૌમી સતહ પર મુલ્ક દુશ્મન સાબિત કરને મેં કોઈ કમી નહીં છોડી ગઈ. જહાં ભી મુલ્ક મેં બોંબ બ્લાસ્ટ કા કોઈ વાકેઆ રોનુમા હોતા થા ફૌરન હી મુસલમાનોં કે સર થોંપ દિયા જાતા થા. ઔર પકડ ધકડ સરે આમ શુરૂઅ હો જાતી થી. હમ જમીઅતે ઉલમાએ હિન્દ કે પ્લેટફોર્મ સે યે કહા કરતે થે કે બોંબ મારનેવાલે ઔર બનાનેવાલે અરબાબે ઈક્તિદાર કી ચાદર મેં છુપે હુવે હૈં. મુસલમાન નહીં હૈ. લેકિન હમારી બાત નહીં સુની જાતી થી ક્યુંકે યે સબ કુછ એક પોલીસી કે તહત હો રહા થા.

મૈંને ૨૯ સપ્ટેમ્બર ૨૦૦૮ મેં સોનીયા ગાંધી જી કો એક ખત લિખા થા જિસ્મેં મૈંને કહા થા કે મુલ્ક કી આઝાદી કે બાદ હી સે મુસલમાન પુરે મુલ્ક મેં ફસાદાત કી માર ઝેલ રહા હૈ. લેકિન કોંગ્રેસ કે મૌજૂદહ હોમ મિનિસ્ટર કે દૌરે

ઇક્તિદાર મેં પૂરે મુલ્ક મેં મુસલમાનોં કો કૌમી એઅતબાર સે મુલ્ક દુશ્મન સાબિત કર ડાલને કી નઈ તહરીક પર કામ હો રહા હૈ જો ઇન્તિહાઈ તશ્વીશનાક હૈ. ઉન્કા મેરે પાસ જવાબ ભી આયા કે કોંગ્રેસ પાર્ટી કૌમી એઅતબાર સે કિસી કો દેહશતગર્દી કા મુલ્ઝિમ નહીં ગરદાન્તી. લેકિન હાલાત મેં કોઈ તગય્યુર નહીં હુવા. યહાં તક કે આંજહાની હેમંત કરકરે ને તફતીશ કી ઔર વહી સાબિત હુવા જો હમ કેહતે થે. લેફટેનન્ટ કર્નલ પુરોહિત ઔર ઉન્કે જૈસે દૂસરે મુલ્ક કી ફિર્કા પરસ્ત પાર્ટીયોં કે કારિંદે પકડે ગએ ઔર હકીકત સે પર્દા ઉઠા. લેકિન જો મઝલૂમ મુસ્લિમ જવાન જેલોં મેં જા ચુકે થે વો બેયાર વ મદદગાર જેલોં મેં આજ તક બંદ હૈં. ઐસે હી બેકસૂર ઔર ઝુલ્મ વ તશદદ કી ઝિંદગી સે લાતઅલ્લુક લોગોં મેં મુફ્તી અબ્દુલ કય્યુમ સાહબ, જનાબ અલ્તાફ મલેક, જનાબ આદમભાઈ સુલેમાનભાઈ અજમેરી, મુહમ્મદ સલીમ હનીફ શેખ, મૌલાના અબ્દુલ્લાહ મિયાં યાસીનમિયાં કાદરી, ચાંદખાન હૈં જિન્કો અહમદઆબાદ ગુજરાત મેં અક્ષરધામ મંદિર મેં હુવે કેસ મેં પુલીસ ને અપની નાઅહલી પર પર્દા ડાલને કે લીયે ગિરફતાર કર લિયા. યે લોગ કમો બેશ ૫ સાલ સે ૧૧ સાલ તક જેલ મેં બંદ રહે ઔર તરહ તરહ કે ઝુલ્મ વ તશદ્દુદ કા નિશાના બનતે રહે. ગુજરાત હાઈકોર્ટ ને મુલ્ઝિમાન અલ્તાફહુસૈન અકબરહુસૈન મલેક કો પાંચ સાલ કૈદે બામશક્કત ઔર જુર્માના, મૌલાના અબ્દુલ્લાહ મિયાં યાસીનમિયાં કાદરી કો દસ સાલ કૈદે બામશક્કત ઔર જુર્માના, મુહમ્મદ સલીમ મુહમ્મદ હનીફ શેખ કો તાહતાય કૈદે બામશક્કત ઔર જુર્માના, દીગર તીન અફરાદ જનાબ આદમભાઈ સુલેમાનભાઈ અજમેરી, મુફ્તી અબ્દુલ કય્યુમ, ચાંદખાન કો ફાંસી ઔર જુર્માના કી સઝા સુનાઈ. નીચલી કોર્ટ ઔર ગુજરાત કી હાઈકોર્ટ ને ઉન્કો બેકસૂર ઔર વાકેઆ સે લાતઅલ્લુક હોને કે બાવજૂદ ફાંસી કી સઝા સુનાઈ થી.

જમીઅતે ઉલમાએ હિન્દ જો મુસ્લિમ તન્ઝીમોં મેં સબ સે કદીમ તન્ઝીમ હૈ ઔર અકાબિર (રહ.) કી બેશ કીમત કુર્બાનિયોં કી વજહ સે બેમિસાલ કીમતી તારીખ રખતી હૈ. આગે બઢી ઔર યે ફૈસલા લિયા કે હમેં ઇન મઝલૂમોં કી કાનૂની ચારહજોઈ મેં ખુદા કી ઝાત પર ભરોસા કરકે પૂરે મુલ્ક મેં આગે બઢના ચાહીયે ઔર ઇસ્મેં કોઈ શક નહીં કે જમીઅતે ઉલમા મહારાષ્ટ્ર ને ઇસ સિલસિલે મેં જો

કિરદાર અદા કિયા ઔર અદા કર રહી હૈ વોહ અપની મિસાલ આપ હૈ. ઉસ્ને નીચલી કોર્ટ ઔર હાઈકોર્ટ કે ખિલાફ ફૈસલોં કે બાવજૂદ સુપ્રિમ કોર્ટ મેં અલ્લાહ કે ભરોસે ઈન બેકસૂરોં કા કેસ લડા ઔર તીન સાલ કી મુસલસલ જદ્દો જહદ કે બાદ અલ્હમ્દુલિલ્લાહ ઈન લોગોં કો બાઇઝ્ઝત બરી કરાને મેં કામ્યાબ હો ગઈ. અબ ઝુલ્મ વ ઝ્યાદતી કી પૂરી કહાની સુબૂત વ હકાઇક કે સાથ આપ કે હાથ મેં હૈ. આપ ઈસે પઢીયે ઔર હિંદુસ્તાન કી ફિર્કા પરસ્ત પાર્ટીયોં ઔર હર સતહ પર બૈઠે હુવે ઉન્કે ઝુલ્મો સિતમ ઔર કાલે કરતૂતોં કો મઝલૂમોં કી ઝબાની સુનીયે. ઈસ્કે સાથ સાથ સુપ્રિમ કોર્ટ કે ફાઝિલ જજોં ને હકાઇક તક પહોંચને મેં જો અઅલા કિરદાર અદા કિયા હૈ ઉસ્કો ભી દેખીયે ઔર દાદ દીજીયે.

ચુંકે હમ યે જાનતે હૈં કે જમીઅતે ઉલમાએ હિન્દ કી યે સારી જદ્દો જહદ મસ્અલા કા સહીહ હલ નહીં હૈ. ઈસલિયે હમને ગૌર વ ખૌઝ કે બાદ યે તય કિયા હૈ કે મઝલૂમોં પર ઝુલ્મ વ સિતમ કરને મેં ઈબ્તિદા સે આખિર તક જિન અફસરાન ઔર અહલકારોં ને હિસ્સા લિયા હૈ ઔર ઈન લોગોં કી ઝિંદગી કો બરબાદ કરને મેં કોઈ દકીકા નહીં છોડા હૈ ઉન્કે ખિલાફ ભી સુપ્રિમ કોર્ટ જાએં. તાકે ઝૂટે તૌર પર ગલત કહાની બના કર જવાનોં કી ઝિંદગી બરબાદ કરનેવાલોં કો સબક મિલે ઔર આઇંદા કે લિયે રાસ્તા બંદ હો. ચુનાંચે હમને તૈયારી કે બાદ દરખાસ્ત કો સુપ્રિમ કોર્ટ મેં પેશ કિયા. સુપ્રિમ કોર્ટ ને હમારે હક કો તસ્લીમ કરતે હુવે મશ્વરા દિયા કે હાઈકોર્ટ હોતે હુવે હમારે પાસ આના ચાહીયે. લેકિન હમારે વકીલોં ને અર્ઝ કિયા કે હમેં વહાં કોઈ ઉમ્મીદ નહીં હૈ. ઈસલિયે હમારી દરખાસ્ત કો કબૂલ કર લિયા જાએ. અલ્હમ્દુલિલ્લાહ ઈન હઝરાત કી દરખાસ્ત સુપ્રિમ કોર્ટ મેં પેશ કર દી ગઈ. હમ ખુદ્દામે જમીઅતે ઉલમાએ હિન્દ ઈસ કારવાઈ કો અપની મગફિરત કા ઝરીઅહ સમઝતે હૈં ઔર આપ હઝરાત સે કામ્યાબી કી દુઆ કી દરખાસ્ત કરતે હૈં. ફક્ત વસ્સલામ

(મૌલાના) અરશદ મદની

باسمہٖ تعالیٰ

તઅસ્સુરાત

હઝરત મૌલાના મુસ્તકીમ અહસન આઝમી સાહબ દા.બ.

(સદર જમીઅતે ઉલમા મહારાષ્ટ્ર)

ગુજરાત કે જનાબ ''મુફ્તી અબ્દુલ કય્યુમ સાહબ'' ઔર ઉન્કે સાથીયોં કો ૧૧ સાલ કી ઝાલિમાના કૈદ વ બંદ કે બાદ મુલ્ક કી સબસે બડી અદાલત (સુપ્રિમ કોર્ટ) ને બાઇઝ્ઝત બરી કિયા, ઔર ઇસ કેસ મેં સુપ્રિમ કોર્ટ ને જો તારીખી ફૈસલા દિયા હૈ ઔર મુલ્ક કી ઇન્તિઝામિયા પર ગિરફ્ત કી હૈ ઉસ્કે મુકમ્મલ મતન કા ઉર્દૂ તરજમા જમીઅતે ઉલમા મહારાષ્ટ્ર શાએઅ કર ચુકી હૈ.

ઝેરે નઝર કિતાબ મેં ''મુફ્તી અબ્દુલ કય્યુમ સાહબ'' ને અપની દાસ્તાને અસીરી મુરત્તબ કરકે જેલ કી સલાખોં કે પીછે કીયે જાનેવાલે વહશિયાના મઝાલિમ, ખુદસાખ્તા કબુલાતનામે ઔર પુલીસ મહકમા કી બરબરીયત કો બેનકાબ કિયા હૈ.

વાકેઆ યે હૈ કે આજ કી મુતમદ્દન કેહલાઈ જાનેવાલી દુન્યા મેં મુસ્લિમીન કે સાથ જિસ તરહ કા ઝાલિમાના રવૈયા ઇખ્તિયાર કિયા જાતા હૈ ઇસ્કો પઢ કર હર ઇન્સાફ પસંદ શખ્સ કા કલેજા છલ્ની હોગા. ઇસ દાસ્તાને અસીરી કા યે પેહલૂ બડા તાબનાક હૈ કે સખ્ત સે સખ્ત સબ્ર આઝમા મરહલે સે ગુઝરને કે બાવજૂદ મુસન્નિફ ને ઇસ્લામી ઉસૂલ વ તઅલીમાત કો હાથ સે જાને નહીં દિયા. ઉન્કી યે દાસ્તાન ઉસ્વએ યૂસુફી કા મુરક્કઅ હૈ ઔર અસ્હાબે કહફ કે નૌજવાનોં કી યાદ તાઝા કર દેતી હૈ જિન પર મસાઇબ કે પહાડ તોડે ગએ. મગર ઉન્કે ઈમાન વ યકીન મેં ઝર્રા બરાબર લગઝિશ નહીં આઈ. બલ્કે ઇન હાલાત ને ઉન્કી ઈમાની કૈફિયત કો મઝીદ દો બાલા કર દિયા.

અલગર્ઝ ''મુફ્તી અબ્દુલ કય્યુમ'' સાહબ કી રૂદાદ ન કિસી સિયાસી કૈદી કી આપબીતી હૈ ઔર ન કિસી મુજરિમ કી દાસ્તાન. બલ્કે અગર યે કહા

જાએ તો બેજા ન હોગા કે યે કિતાબ મૌજૂદહ દૌર કે હઝરત બિલાલ (રદી.) વ સુહૈબ (રદી.) ઔર અમ્માર (રદી.) વ યાસિર (રદી.) કી દાસ્તાન હૈ જિસ્કો પઢ કર હરારતે ઈમાની મેં ઈઝાફા હોતા હૈ.

ઈસ કિતાબ કી એક અહમ ખૂબી યે હૈ કે યે તઅસ્સુબ ઔર તંગ નઝરી કે જઝબાત સે બિલ્કુલ પાક હૈ. મુસન્નિફ ને અગર મુલ્ક કી ઈન્તિઝામિયા મેં બૈઠે કાલે ભેડીયોં કો બેનકાબ કિયા હૈ તો વહીં મુલ્ક કે ઈન્સાફ પસંદ ગૈરમુસ્લિમ વકીલોં ઔર જજ સાહિબાન કો ખરાજે તહસીન ભી પેશ કિયા હૈ.

જમીઅતે ઉલમા મહારાષ્ટ્ર ઔર મુસન્નિફ કે અઝીઝ વ અકારિબ ને ઈસ તવીલ મુદ્દત મેં જો ઉન્કી કાનૂની ઔર અખ્લાકી મદદ કી હૈ ઉસ્કા ભી તઝકિરહ હૈ. ખુદા કરે કે ઈસ કિતાબ કે ઝરીયે ઈન્તિઝામિયા કી કુરસીયોં પર બિરાજમાન ઝાલિમોં કો અપને હુદૂદ વ ઈખ્તિયારાત કો બરતને કા સલીકા આ જાએ.

ઔર હમ કો યકીન હૈ કે જિસ તબ્કા કી ''મુફ્તી અબ્દુલ કય્યુમ સાહબ'' ને નિશાનદહી કી હૈ અગર ઉસ્કી ઈસ્લાહ કર દી જાએ તો મુલ્ક કો રૂસ્વાઈ સે બચાયા જા સકતા હૈ ઔર યહી ઈસ કિતાબ કા અસલ પૈગામ હૈ.

(મૌલાના) મુસ્તકીમ અહસન આઝમી

باسمہٖ تعالیٰ

<u>તઅસ્સુરાત</u>

મોહતરમ જનાબ ગુલ્ઝાર અહમદ આઝમી સાહબ દા.બ.

(સેક્રેટરી કાનૂની ઈમ્દાદ કમીટી, જમીઅતે ઉલમા મહારાષ્ટ્ર)

જનાબ મુફ્તી અબ્દુલ કય્યુમ ને અપની દાસ્તાને અસીરી કા એક મસોદા રવાના કરતે હુવે અપને તઅસ્સુરાત પેશ કરને કા હુક્મ દિયા હૈ. અપની કમઝોર બીનાઈ કી વજહ સે અહકર અખ્બારાત વ દીગર રિસાલે જાત દૂસરોં સે પઢવા કર સુનતા હૈ. મગર ઈસ મસોદા કા મૈંને ખુદ મુતાલઆ કિયા ઔર તકરીબન ૧૮ ઘંટે મેં પુરી કિતાબ પઢ લી. ખુદા ગવાહ હૈ કે વક્તે મુતાલઆ મેરી આંખેં કઈ બાર અશ્કબાર હો ગઈ.

મૌસૂફ ને અપને દિલી જઝબાત ઔર કૈફિયાત કો જિસ બેહતરીન અંદાઝ મેં સફહા કિરતાસ પર લિખા હૈ ઉસ પર મૈં યકીન કે સાથ કેહ સકતા હું કે ઈસ કિતાબ કા હર કારી અપને જઝબાત પર કાબૂ ન કરતે હુવે અપની આંખોં કો નમ કર લેગા.

મુસન્નિફ ને ઈસ કિતાબ મેં કઈ મુબશ્શરાત કા ઝિક્ર ભી કિયા હૈ. ઈન્હી મુબશ્શરાત કી રોશની મેં યકીને કામિલ હૈ કે સરાપા ગુનેહગાર નાચીઝ ગુલ્ઝાર ઈન્કી દુઆઓં કે તુફૈલ નજાત કા મુસ્તહિક હોગા.

આખિર મેં મેરી દુઆ હૈ કે અલ્લાહ તઆલા ઈસ કિતાબ કો કુબૂલિયતે આમ બખ્શે ઔર મુફ્તી સાહબ કી તહરીર કી રોશની મેં બેગુનાહ કૈદીયોં કી દામે, દરમે, કદમે ઔર સખ્ને તઆવુન પર કમરબસ્તા હો જાએ.

ગુલ્ઝાર અહમદ આઝમી

باسمہٖ تعالیٰ

મેરા અપહરણ

વોહ તા. ૧૭-૮-૨૦૦૩ કી સુબ્હ થી. મેં ડાભેલ મેરે ઉસ્તાઝ હઝરત અકદસ મૌલાના મુફ્તી અહમદ સા. ખાનપુરી (અદામલ્લાહુ ઝિલ્લહૂ અલયના) વ હઝરત મોહતમીમ સા. મૌ. અહમદ બુઝુર્ગ સા. ઔર દીગર કુછ અસાતિઝહ વ તલબાસે મુલાકાત કે બાદ કફલેતા પહોંચા. વહાં ઈંગ્લેંડ સે એક સાહબ ઈલાજ મુઆલજા કે જદીદ આલાત (ઈક્વીપમેન્ટ) લાએ થે. ઔર ઝરૂરતમંદ, કાબિલે એતેમાદ હોસ્પિટલોં કો હદીયા કર રહે થે. ચુનાંચે મેરે હમદર્સ સાથી મૌલ્વી મુહમ્મદ વૈદ સિમલકી જો ખુદભી એક હોસ્પિટલ ચલા રહે થે. મુઝે ઉનસે મુલાકાત કે લીયે કફલેતા લે ગયે થે. વહાં ઉન સાહબ સે બાત હો રહી થી ઔર વોહ ૫૦ લાખ રૂા. સે ઝયાદહ કીમત કે જદીદતરીન (લેટેસ્ટ) મશીન હદીયે મેં દેનેકે લીયે તૈયાર થે. ઔર ઈસ મુનાસબત પર એક પ્રોગ્રામ રખનેકી બાત ચલ રહી થી કે તકરીબન સુબ્હ ૧૦:૦૦ બજે મેરે મોબાઈલ ફોન પર એક કોલ આયા જિસ્કા નંબર દેખકર હી મેં બેચેન હો ગયા. ક્યુંકે જિસ જનાબ કા યે નંબર થા વોહ જનાબ પિછલે એક હફ્તે સે મેરે પીછે લગે હુવે થે ઔર મેરે હર આધે ઘંટે કી રીપોર્ટ સીંઘલ કો દે રહે થે. જિસ્કા ખુદ ઉન્હોંને ઈકરાર કિયા થા. બહરહાલ જનાબકે ઈસ ઈકરાર વ એહસાન કે બાદ સે અલ્હમ્દુલિલ્લાહ ઐસે આસાર નઝર આ રહે થે કે કિસી ભી વક્ત મુઝે ભી ક્રાઈમ બ્રાંચ કા બુલાવા આ સકતા હૈં. ક્યુંકે મુઝસે કબ્લ કઈ અવામ વ ખવાસ કો ક્રાઈમ બ્રાંચમેં બુલાયા ગયા થા, ધમકાયા ગયા થા, મારા પીટા ગયા થા, કેસોંમેં ડાલા ગયા થા. હત્તાકે હઝરતુલ ઉસ્તાઝ હઝરત મુફ્તી અહમદ સા. ખાનપુરી (દા.બ.), હઝરત મૌલાના અહમદ સા. મઝાહિરી પટની (દા.બ.), હઝરત મુફ્તી યહયા સા., હઝરત મુફ્તી રિઝવાન સા. ઔર મર્હુમ હઝરત મુફ્તી ઈમ્તિયાઝ સા. ભી ઈસ મકરૂહતરીન મરહલે સે ગુઝર ચુકે થે, લિહાઝા મુઝે ભી ખતરા બલ્કે ઈન્તિઝાર થા કે મુઝે કબ મદઉ કિયા જાતા હૈ ?

આખિરકાર વોહ ઘડી આ પહોંચી ઔર તા.૧૭-૮-૨૦૦૩ ઇતવાર કે રોઝ સુબ્હ ૧૦ બજે ઉન સાહબ કા ફોન આયા ઔર સલામ બાદ યે બાતચીત હુઈ...

જનાબ : ભાઈ તુ કહાં હૈ?

અ.કય્યુમ : ક્યા કામ હૈ?

જનાબ : સીંઘલ સાહબ બુલા રહે હૈં.

અ.કય્યુમ : (મુઝસે કબ્લ કઈ હઝરાત કો રાસ્તે સે ક્રાઈમ બ્રાંચને ઇગ્વા કર લિયા થા. મેરે સાથ મેરા બેટા મુઆવિયહ (પાંચ સાલ), મૌ. યુસુફ મનસુરી, ઈબન્નાભાઈ માલપુવેવાલે ઔર યાસીનભાઈ ડ્રાઈવર થે. મેં નહીં ચાહતા થા કે મેરી વજહસે ઇન હઝરાત કો ભી પરેશાની હો. ઔર ફિર મેરે બચ્ચે કી મૌજુદગીમેં મુઝે ગિરફતાર કિયા જાતા ઔર મુઝ પર ઝુલ્મો સિતમ કિયા જાતા તો ઉસ્કે માસુમ ઝહન પર જો અસરાત પડ સકતે થે ઉસ્કા મુઝે અંદાઝહ થા. ઈસલિયે મેંને ઝુઠ કહા કે) મેં પાલનપુર હું.

જનાબ : તુ કબ આએગા?

અ.કય્યુમ : મેં શામ તક આ જાઉંગા.

સાહબ : પાલનપુર તો સિર્ફ દો તીન ઘંટે કા રાસ્તા હૈ, તુઝે ઇતની દેર કયું હોગી?

ઉનકા તજસ્સુસ વ તહકીકાત કા જઝબા ઔર બળ્હ જાએ ઔર મુઝે કમ અઝ કમ ૪-૬ ઘંટે સુકૂન રહે ઇસ મકસદ સે મૈંને અપના મોબાઈલ ફોન બંદ કર દિયા. ઔર વહાંસે ફૌરન દોબારહ ડાભેલ આયા ઔર અપને બુઝુર્ગો સે યે બાત બતાઈ ઔર દુઆકી દરખાસ્ત કી. ખાનેકી દાવત હઝ. મૌ. મુહમ્મદ સિમલકી કે ઘર થી લેકિન ઇસ ટેન્શન ભરી ખબર સે ન સિર્ફ મેરા બલ્કે મેરે રૂફકાએ સફર કા ખાના ભી બદ-મઝહ હો ગયા. હાં, મેરા બચ્ચા મુઆવિયહ જો મામલે કી શિદ્દત વ સંજીદગીસે નાવાકિફ થા, ઉસને બડે મઝેસે ખાના ખાયા.

ખાને સે ફરાગત પર વાપસી કા સફર શુરૂઅ હુવા. મેં અપની ફિક્રોં મેં ડૂબા હુવા થા. ગાડી અપની રફતાર તય કર રહી થી, ઔર ગાડી કી રફતારસે તેઝ ખ્યાલાત વ વસવસોં કી રફતાર થી જો મેરે દિલો દિમાગ સે ગુઝર રહે થે. અબ ક્યા હોગા ? મુઝે ક્યું બુલાયા ગયા હૈ ? મેરે સાથ કૈસા સુલુક હોગા ? મુઝે વહાં જાના ચાહીયે યા નહીં ? અગર મેરે સાથ કુછ હુવા તો મેરે ઘરવાલોંકા ક્યા હોગા ? હોસ્પિટલ કા ક્યા હોગા ? ઔર પતા નહીં બેશુમાર ખ્યાલાત વ વસવસાત બડી સુરઅતસે ગુઝરતે રહે.

પુરા સફર મૈંને ઔર મેરે સાથીયોંને બોઝલ દિલ ઔર ઝહની પરેશાની વ ઇઝતિરાબમેં ગુઝારા, જબકે મેરા બેટા મુઆવિયહ દુન્યા વા માફીહા સે બેખબર અપની માસુમ વ ભોલી હરકતોં વ શરારતોં સે મેરી દિલજોઈ કી કોશિશ કરતા રહા. લેકિન ઉસ્કી યે માસુમ હરકતેં જો કભી મેરે લીયે દિલકા સુકુન ઔર લઝ્ઝત વ ફરહત કા બાઈસ હુવા કરતી થી અબ મેરે દિલકા બોઝ બઢ્હા રહી થી.

શામ કો તકરીબન ૫:૩૦ બજે શહર અહમદઆબાદ મેં દાખિલ હોકર સારંગપુર, રંગભવન કે પાસ મૈંને અપના મોબાઈલ ફોન ચાલુ કિયા. સારંગપુર ફોન ચાલુ કરતે હી ઉન સાહબ કા ફોન આ ગયા કે ભાઈ તુ કહાં પહોંચા હૈ? (શાયદ યે સુબ્હ સે ફોન પર લગે હુવે હોંગે. અબ કામ્યાબ હુવે.)

મૈંને કહા બસ અહમદઆબાદ પહોંચ રહા હું. કેહને લગે તુ લોખંડવાલા હોસ્પિટલ આ જા, તુઝે લેને કે લીયે આયે હૈં ઔર તેરા ઇન્તિઝાર કર રહે હૈં. મેં મગરિબ કી નમાઝ સે કુછ કબ્લ લોખંડવાલા હોસ્પિટલ પહોંચા તો વહાં વોહ જનાબ ઔર એક સાહબ મૌજુદ થે. ઉન્હોંને કહા કે વોહ હઝરાત (ક્રાઈમ બ્રાંચવાલે) આ ચુકે હૈં ઔર વોહ કેહતે હૈં કે યહાં મુનાસિબ નહીં હૈ, આપ હાજીસખી કી મસ્જિદ પહોંચ જાઓ. વહીં સે લે જાએંગે. મેં હાજીસખી કી મસ્જિદ પહોંચા ઔર મેરે રફીકે સફર મૌ. યુસુફ સા. કો મેરા મોબાઈલ, સ્કુટર કી ચાબી ઔર કુછ દીગર ચીઝેં સુપુર્દ કી. મેરે બેટે મુઆવિયહ કે સર પર હાથ ફેરા. ઉસ વક્ત મેરે દિલ પર ક્યા કૈફિયત થી ઉસ્કા અંદાઝહ શાયદ આપ હઝરાત નહીં લગા સકતે. મેરે મસ્જિદ પહોંચતે હી ક્રાઈમ બ્રાંચ કે તીન ચાર અફરાદ P.S.I. જનાબ મલેક

સા. કી અમારત વ કયાદતમેં મસ્જિદમેં તશરીફ લે આએ જો સારે મુસલમાન થે!!!

ઉન્હોંને આકર મુઝસે મુસાફહા કિયા. P.S.I. મલેક સાહબ મુઝસે અચ્છી તરહ વાકિફ થે. તાહમ સરસરી તૌર પર પૂછા આપ હી મુફ્તી અબ્દુલ ક્યુમ હૈં? હમ આપ કો લેને કે લીયે આએ હૈં. મૈંને ઉનસે પુછા મુઝે ક્યું બુલાયા ગયા હૈ ? ઉન્હોંને કહા કે મુઝે પતા નહીં અલબત્ત મૌ. અબ્દુલ્લાહ કો ભી આજ હી સુબ્હ કી નમાઝ કે વક્ત P.I. એ.એ.ચૌહાણ સા. પકડ લાએ હૈં. ઈસલિયે આપ તહકીક કરના ચાહો તો કર લો. ઔર ઘર ભી ઈત્તિલાઅ દે દો તાકે ઘરવાલે ફિક્રમંદ ન હો, ઈન્શાઅલ્લાહ તીન ચાર રોઝ મેં હમ આપકો વાપસ છોડ જાએંગે. મૈંને મૌ.યુસુફ સા. ઔર ઈબન્નાભાઈ સે કહા કે મેરે ઘરવાલોંકો ઔર સાથીયોં કો યે ઈત્તિલાઅ દે દો. શાયદ ઉસી વક્ત ઉન હઝરાતને મેરે ઘર ઔર મેરે સાથીયોં કો યે ખબર દે દી. ચુનાંચે મેરે કુછ હમદર્દ સાથી મસ્જિદ હી મેં આએ ઔર ઉન્હોંને મશ્વરા દિયા કે આપ હરગિઝ મત જાઓ. હમ ક્રાઈમ બ્રાંચવાલોં કો ટાલ દેંગે, મૈંને કહા કે મૈંને કોઈ જુર્મ નહીં કિયા, મુઝે ઝરૂર જાના ચાહીયે. દોબારહ મલેક સાહબ કો પૂછને પર ઉન્હોંને કહા : આપ જો રીલીફ કેમ્પ ચલા રહે થે. શાયદ ઉસકે હિસાબ કિતાબ કે સિલસિલેમેં બુલાયા ગયા હો.

મુઝે યાદ આયા કે મેરે સફર કી તહકીકાત કરનેવાલે જનાબ ભી તકરીબન ૨૦ રોઝ ક્રાઈમ બ્રાંચ કે મેહમાન રેહ ચુકે થે. ચુનાંચે મૈંને એક સાથી કે ઝરીયે ઉન્હે બુલા ભેજા. વોહ મસ્જિદ મેં આને સે કતરા રહે થે. મસ્જિદ કે પિછલે દરવાઝે પાસ માઢ કે મોહલ્લે મેં આએ ઔર એક સાથી કે ઝરીયે મુઝે યે કેહલા ભેજા કે “બિંદાસ્ત, બેખૌફ હોકર જા, તેરી તો વણઝારા ભી તારીફ કરતા હૈ કે અ.કય્યુમ અચ્છા આદમી હૈ. હોસ્પિટલ ઔર દીગર રિફાહી કામોંમેં લગા હુવા હૈ.”

મગરિબ કા વક્ત હો રહા થા, ક્રાઈમ બ્રાંચવાલોંને કહા કે આપ મગરિબ કી નમાઝ અદા કર લો હમ મગરિબ બાદ ચલેંગે. મગરિબ કી નમાઝ ખૌફ વ હરાસ ઔર વસવસોં કી નઝર હો ગઈ. નમાઝ કે બાદ મુખ્તસર સી દુઆ કી ઔર મૈં ક્રાઈમ બ્રાંચ કે અફસરાન કે સાથ હો લિયા.

ઉસ વક્ત મેરા ઘર હાજીસખી કી મસ્જિદ સે લગ કર હી થા. પુલીસવાલોં કે સાથ નિકલતે હુવે મૈંને સહન સે અપને ઘરવાલોં કો હાથોં સે અલવિદાઈ ઈશારહ કિયા, મુઝે કહાં પતા થા કે ઘરવાલોં સે યે જુદાઈ સિર્ફ દો-ચાર દિનકી નહીં બલ્કે ૧૧ સાલોં કી હૈ !

બહરહાલ મક્ર વ ફરેબ સે મેરા અપહરણ કર કે ક્રાઈમ બ્રાંચ કે એક કોન્સ્ટેબલ ને મુઝે અપની બાઈક પર સવાર કર લિયા.

મેં હસરતભરી નિગાહોંસે અપની પ્યારી મસ્જિદ ઔર મોહલ્લે કો દેખ રહા થા ઔર લોગોં કી શકલેં અપની આંખોંમેં બસા રહા થા. દરીયાપુર ચારવાટ સે ગુઝરતે હુવે ખલીલભાઈ ચાયવાલેકી કિટલી પર મૈંને અપને વાલિદ (મર્હુમ) કો ચાય પીતે હુવે દેખા ઔર સિર્ફ હાથોંસે ઈશારહ કિયા. મુઝે કહાં ઇલ્મ થા કે મૈં અબ અપને વાલિદ કી સોહબત કભી નહીં પા સકુંગા !

ઈબન્નાભાઈ ઔર મૌલ્વી યુસુફ ક્રાઈમ બ્રાંચ કી ઓફીસ તક મેરે પીછે પીછે આએ ઔર બડી હસરત વ બેચારગી સે મુઝે અલવિદા કેહકર વાપસ હુવે.

ઈશા સે કબ્લ ગાયકવાડ કી હવેલી ક્રાઈમ બ્રાંચ પહોંચકર જનાબ P.S.I. મલેક સાહબ મુઝે એક ખસ્તા હાલ ઈમારત કી દુસરી મંઝિલ પર લે ગયે. વહાં એક બડે હોલ જૈસા કમરા થા. જહાં મૈંને મૌલ્વી અબ્દુસ્સમદ હૈદરાબાદી ઔર દીગર કુછ મઝલુમોં કો આંખોં પર પટ્ટી ઔર હાથોં મેં હથકડી લગી હાલત મેં બેબસો મજબુર દેખા. મૌલ્વી અ.સમદ ચુંકે મેરે મહબુબ તરીન માદરે ઇલ્મી જામિઆ ડાભેલ સે ફારિગ થે ઈસલીયે અચ્છી તરહ જાનતા થા. દીગર હઝરાત મેં સે અકસરોં કો બાદમેં પોટાકે દુસરે મુકદમાત મેં ડાલકર જેલ ભેજ દિયા ગયા ઔર વહાં તઆરૂફ હુવા થા. એક ઘડી તો મેં ઈન મઝલૂમોં કો દેખકર અપની ફિક્ર ભુલ ગયા લેકિન મેં ખુદ મજબુર થા. મુઝે વહાં એક ઓફીસર P.I. માવાણી કી ઓફીસ મેં લે જાકર બિઠા દિયા ગયા ઔર P.S.I. મલેક ઔર મહબુબ મલેક ને મુઝે સોને ઔર નમાઝ કે લીયે એક ચાદર દી ઔર ખાના લાકર દિયા. ઔર મલેક સાહબ ને અપના દસ્તી રૂમાલ નિકાલકર મેરી આંખોં પર બાંધ દિયા ઔર મુઝે દીવાર કી તરફ મુંહ કરા કે ઉલ્ટા બિઠા દિયા. ઈશા કી નમાઝ બડી રગબત વ

ઈસ્તેહઝાર કે સાથ પળ્હી ઔર ખાના બડી બેરગબતી સે ખાયા. આંખોં પર પટ્ટી બંધી હાલત મેં ઝબાન પર જો વિર્દો અઝકાર આ રહે થે પળ્હ રહા થા. ઔર દિલ હી દિલ મેં અલ્લાહ સે ખૈરો આફિયત કી દુઆ કર રહા થા.

દિલમેં બેચેની વ ઈઝતિરાબ થા. ખ્યાલાત વ વસાવિસ પીછા નહીં છોડ રહે થે. રાત તકરીબન ૧૧ બજે કે કરીબ જનાબ મલેક સા. આએ ઔર ચુંકે મેરી આંખોં પર પટ્ટી બંધી હુઈ થી, મુઝે હાથ પકડ કર સીડી ઉતારકર નીચે લાએ. સીડી ઉતરતે હી બાએં હાથ પર A.S.P. G.L. સીંઘલ (ગીરીશકુમાર લક્ષમણભાઈ સીંઘલ) કી ઓફીસ મેં લે ગયે ઔર મેરી આંખોં સે પટ્ટી હટા દી. વહાં ટેબલ કે પીછે સીંઘલ સાહબ તશરીફ ફરમાં થે. ઉન્હોંને મલેક સાહબ વ દીગર કો ઓફીસ સે બાહર નિકાલ દિયા ઔર ફિર કુછ દેર તક મુઝે ઘોરતે રહે, (બાદમેં તજરબા હુવા કે યે ઉનકી તફતીશ કા એક તરીકા થા) બસ વોહ મુઝે ઘોરતે રહે ઔર અલ્હમ્દુલિલ્લાહ મૈંને ભી ઉન્કી આંખોં મેં આંખેં જમાએ રખી (ક્યુંકે વહાંકી મેહમાન નવાઝી સે ઈસ્તિફાદહ કીયે હુવે એક સાહબને મુઝે બતાયા થા કે સીંઘલ સા. અગર આપકો ઘોરને લગે તો આપ આંખેં મત ચુરાના વરના યે સમઝા જાએગા કે આપ મુજરિમ હૈ.) કુછ દેર આંખ મીચોલી કા યે સિલસિલા ચલતા રહા, આંખોં કો તકલીફ દેને કે બાદ ઉન્હોંને અપની ઝબાન કો તકલીફ દી ઔર મુઝે પુછા :

સીંઘલ : તુઝે યહાં ક્યું લાએ હૈં ?

અ.કય્યુમ : સાહબ, મુઝે પતા નહીં હૈ.

સીંઘલ : સોચકર બતા, કુછ તો હોગા જિસ્કી વજહસે તુઝે યહાં લાયા ગયા હૈ.

(ચુંકે આજ સુબ્હ હી મૌ. અબ્દુલ્લાહ સા. કો ભી યહાં લાયા ગયા થા ઔર તકરીબન ૧૫ / ૨૦ રોઝ સે અ.રહમાન પાનારા ભી ઉન્કી હિરાસત મેં થે ઈસલીયે મેં ને સોચા કે શાયદ બવાહિર હોલ રીલીફ કેમ્પ કે હિસાબ કિતાબ કે સિલસિલે મેં બુલાયા ગયા હો) મૈંને જવાબ દિયા.

અ.કય્યુમ : કેમ્પ કે હિસાબ કિતાબ કે લીયે બુલાયા ગયા હૈ.

સીંઘલ : ઔર સોચકર બતા તુને ક્યા કિયા હૈ ?

અ.કય્યુમ : સાહબ મૈંને કુછ નહીં કિયા.

સીંઘલ : (કુછ દેર ઘોરને કે બાદ) હૈદરાબાદ સે કૌન આયા થા ?

(મૈંને ચુંકે ઉપર મૌલ્વી અ.સમદ કો દેખ લિયા થા ઔર ઉનકા અહમદઆબાદ આના જાના થા, મૈં યે સમઝા કે ઉન્હીં કે મુતાલ્લિક સવાલ પુછા જા રહા હૈ, ચુનાંચે મૈંને કહા)

અ.કય્યુમ : મૌલ્વી અ.સમદ આયે થે.

સીંઘલ : ઔર કૌન આયા થા ?

અ.કય્યુમ : હૈદરાબાદ કે બહોત સે તલબા ડાભેલ પળ્હતે થે, વોહ આતે જાતે હૈ.

ઈસપર ઉન્હોંને સવાલાત કા રૂખ અચાનક બદલ દિયા ઔર પુછાઃ

સીંઘલ : લિયાકત સે ક્યા બાત હુઈ થી ?

યહાં ભી મુઝે ગલત ફેહમી હુઈ ઔર યે સમઝા કે લિયાકત ચુનાવાલા જિસસે મેરી બેતકલ્લુફી થી ઔર મેં અકસર ઉસસે હંસી મઝાક કરતા થા, રાતમેં ૨/૩ બજે ભી ઉસે ફોન કરકે પરેશાન કરતા થા. લિહાઝા મેં યે સમઝા કે કોઈ ઐસા હી શરારત ભરા ફોન ટેપ કર લિયા ગયા હો, ચુનાંચે યે સવાલ સુનકર મેરે હોંટો પર મુસ્કુરાહટ આ ગઈ.

નાકાબિલે બરદાશ્ત ઝુલ્મો તશદ્દુદ કા આગાઝ

મેરી મુસ્કુરાહટ પર જનાબ સીંઘલ સા. ભડક ઉઠે ઔર મુઝે ગંદી ગાલીયાં દી ઔર ઉઠકર મુઝે ડંડે સે પીટના શુરૂઅ કર દિયા. કુછ ડંડે મારને કે બાદ કહાઃ "જા કલ તુઝે પતા ચલ જાએગા કે તુઝે હમ યહાં ક્યું લાએ હૈં."

ઔર ઈસ તરહ એક નાકાબિલે બયાન, નાકાબિલે યકીન, બેઈન્તિહા ઝુલ્મો સિતમ ઔર વહશીયત વ દરીંદગી સે ભરપુર ગમનાક દાસ્તાન કા આગાઝ હુવા.

મુઝે આંખોં પર પટ્ટી બાંધકર દોબારહ ઉપર માવાણી કી ઓફીસ મેં ભેજ દીયા ગયા.

ઉસ રાત દેરસે ફિર જનાબ મલેક ઔર P.I.એ.એ. ચૌહાણ (અશરફ ચૌહાણ) તશરીફ લાએ. જનાબ અશરફ ચૌહાણ સા. મુસલમાન ઓફીસર થે. લેકિન ઉનકે કારનામે યહુદી કો ભી શરમા દેને કે લીયે કાફી થે. ઈન્હોંને કહા તુઝે ઔર (મુફ્તી) સુફિયાન કો મુલ્ક મુખાલિફ હરકતેં નહીં કરની ચાહીયે. મૈંને કહા સાહબ મૈંને કોઈ ગલત હરકત નહીં કી હૈ. ઉસ્કે બાદ મલેક સા. ને સરગોશી કે અંદાઝ મેં કહા આપકો શાયદ કિસી બડે મામલે કી તફતીશ મેં લાયા ગયા હૈ. આપ હિંમત સે કામ લેના. હમ બડે સાહબ સે આપકી સિફારીશ કી કોશિશ કરેંગે. યે બાત ચલ રહી થી કે અચાનક P.S.I. માવાણી આ ગયા. ઔર ઉસને મલેક સા. કો ડાંટા કે ઈસે ક્યા સીખા રહે હો ? વોહ દોનોં હઝરાત ચલે ગએ. ક્રાઈમ બ્રાંચ કી યે પેહલી રાત બડી તારીક ઔર ખૌફનાક માલૂમ હો રહી થી. અંધેરી રાત, છોટી સી ઓફીસ ઔર આંખોં પર પટ્ટી તીન અંધેરીયોં (ઝુલુમાતુમ બઅઝુઆ ફવ્ક બઅઝ) કી તસ્વીર પેશ કર રહી થી. ગેહરી રાત કી ખામોશી મેરે ખૌફ વ ઈઝતિરાબ કો બઢા રહી થી. અલ્લાહ, અલ્લાહ કરતે ઉસ લંબી રાત કી સુબ્હ હુઈ. સુબ્હ બઝાહિર ખામોશ વ પુરસુકૂન થી. લેકિન વો ખામોશી તૂફાન સે પેહલે કી થી. દોપહર તકરીબન ૧૨/૧ બજે કે કરીબ ફિર મુઝે લેનેકે લીયે એક કોન્સ્ટેબલ આ ગયા કે વણઝારા સા. બુલા રહે હૈં.

ગિરફતારી સે કબ્લ જનાબ વાલા કા નામ ઔર કામ સુન રખા થા. રૂબરૂ દીદાર તા. ૧૮-૮-૨૦૦૩ પીર કે રોઝ દોપહર કો નસીબ હુવા. સીંઘલ કી ઓફીસ કે સામને વણઝારા કી ઓફીસ થી. ઓફીસ મેં લે જાકર મેરી આંખોં સે પટ્ટી હટાઈ ગઈ તો વહાં કાઉન્ટર ટેબલ કે પીછે લાલ દાઢીવાલે ચશ્મા લગાએ હુવે વણઝારા સાહબ તશરીફ ફરમાં થે. ઔર ઉનકે દાએં બાએં કુરસીયોં પર કુછ દૂસરે અફસરાન બૈઠે થે, જિનમેં સીંઘલ સા. સે ગુઝશ્તા રાત તઆરૂફ હો ચુકા થા. દૂસરે હઝરાત P.I. V.D. વનાર, P.I. R.I. પટેલ વગૈરહ થે, જિનસે બાદમેં વાકફીયત હુઈ.

મુઝે લે જાકર ઝમીન પર ઉન્કે જૂતોં કે પાસ બિઠા દિયા ગયા. ઔર બાત કી લગામ વણઝારા ને અપને હાથ લી ઔર ફિર રાતવાલા સવાલ દોહરાયા કે "હૈદરાબાદ સે કૌન આયા થા ?" મૈંને વહી જવાબ દિયા : મૌ. અ.સમદ આએ થે. વણઝારાને કહા કે ડંડા પાર્ટી કો બુલાઓ. ડંડા પાર્ટી યે દરીંદોં ઔર વહશીયોં કી ૫/૬ અફરાદ પર મુશ્તમિલ એક જમાઅત થી જો ભૂકે ભેડીયોં કી તરહ મઝલૂમ વ બેબસ લોગોં પર ટુટ પડતી થી, ઔર જબ તક વોહ લોગ ખુદ મારતે હુવે થક ન જાતે મારપીટ ઔર ઝુલ્મો સિતમ કા સિલસિલા જારી રેહતા થા. યા ફિર માર ખાનેવાલા મર જાએ યા બેહોશ હો જાએ તો ઈફાકા હોને ઔર હોશ આને તક યે સિલસિલા રૂક જાતા ઔર ઈતની દેરમેં મારનેવાલે ભી તાઝહ દમ હો જાતે થે.

ચુનાંચે "ડંડા પાર્ટી" આ ગઈ જિન્કે ભયાનક ચેહરે હી મુઝે ખૌફ ઝદહ કરને કે લીયે કાફી થે. ઉન્હોંને આકર મેરે હાથોં મેં બેડીયાં ડાલ દી, એક મોટે તાઝે ભૈંસ જૈસે ઝાલિમને મુઝે કમર સે દબોચ લિયા, એક ને મેરે દોનોં પૈર પકડ લીયે. દો શખ્સોંને બાવજૂદ યે કે મેરે હાથોંમેં બેડીયાં થી મેરે દોનોં હાથ કંધોં સે પકડ લીયે ઔર મુઝે ઉલટા ખડા કર દિયા ગયા. ઔર V.D. વનાર ને મેરી પીછે કી જાનિબ ઈન્તિહાઈ દરીંદગી ઔર નિહાયત જોશ વ ખરોશ સે ડંડે બરસાને શુરૂઅ કીયે, અલ્હમ્દુલિલ્લાહ હર ડંડે કી માર પર મેં **"અલ્લાહુ અકબર"** કી સદા લગા રહા થા. જબ મેં અલ્લાહુ અકબર કેહતા તો વણઝારા સાહબ નિહાયત હી ગંદી ગાલીયાં બક કર કેહતે કે **"તુમ્હારા અલ્લાહ તુમ્હારા સાથ છોડકર હમારે પાસ આ ગયા હૈ. દેખ આજ હમારે પાસ હુકુમત હૈ, પાવર હૈ, સબ કુછ હૈ. તુમ્હારે પાસ ક્યા હૈ ? અગર અલ્લાહ તેરે સાથ હૈ તો બિસ્મિલ્લાહ પળ્હકર તેરે હાથોં કી હથકડી તોડ દે ઔર રિહા હો કર દિખલા દે."** ઈસ તરહ મેરે ઈમાન પર હમ્લા કર કે વોહ મેરી બેબસી ઔર કમઝોરી કા મઝાક ઉડાતા થા. અલ્લાહ, જન્નત ઔર હુર વગૈરહ અલ્ફાઝ કો લેકર નિહાયત હી ઘટીયા નાકાબિલે બયાન કોમેન્ટ કરકે અપની દિલકી ખબાસત વ ગંદગી કા સુબુત દેતા રહતા. (અલ્હમ્દુલિલ્લાહ મેરા અલ્લાહ હર હાલ મેં મેરે સાથ થા. ઉસ્ને કૈદ કો ભી મેરે લીયે ખૈર કા ઝરીઆ બના દિયા. ઔર જબ મુનાસિબ સમઝા બાઈઝ્ઝત રિહાઈ નસીબ ફરમા દી. વણઝારા

સાહબ ને અપને ખત (લેટર બોંબ) મેં અપને જિસ ખુદા કા ઝિક્ર કિયા હૈ, અગર વોહ ઉન્કે સાથ હોતા તો ઉન્હેં જેલ જાને કી નૌબત હી ન આતી)

વી.ડી. વનાર (વખતસીંહ દેવીસીંહ વનાર) કા તઆરૂફ અગર મૈં ઇન અલ્ફાઝ મેં કરૂં કે ઝુલ્મ ઔર વનાર સિક્કે કે દો રૂખ થે તો બેજા નહીં હોગા. મૈંને અપની ઝીંદગી મેં ઈસસે બડા ઝાલિમ શખ્સ નહીં દેખા. ઈસ્કે તઅસ્સુબ ઔર ઈસ્લામ દુશ્મની કા ઈસ બાત સે અંદાઝા લગાયા જા સકતા હૈ કે દૌરાને રીમાન્ડ યે દરીંદે કી તરહ મુઝ પર ટૂટ પડતા, મુઝે લહૂ લુહાન ઔર બેહોશ કર દેતા. ફિર ભી ઉસ્કે ઈસ્લામ દુશ્મન જઝબાત કી તસ્કીન નહીં હોતી થી તો યે ઈસ્લામ ઔર મુસલમાનોં કો લેકર નાકાબિલે બયાન નિહાયત હી ગંદે તબસેરે કરતા ઔર મુઝે અકસર કેહતા થા કે હમારી પુલિસ, હુકૂમત ઔર કોર્ટેં બેવકૂફ હૈં કે તુમ પર કેસ બના કર ફુઝૂલ ખર્ચી કરતી હૈ. તુમ્હેં તો ગોલી માર દેની ચાહીયે.

મેરી જેલ કસ્ટડી કે બાદ એક મુનઝ્ઝમ સાઝિશ કે તહત ઈસે દરીયાપુર પુલિસ સ્ટેશન કા ઈનચાર્જ બના કર ભેજા ગયા થા. યહાં ઈસને કૌમી યકજહતી, ઈજતિમાઈ નિકાહ, મુશાએરહ વગૈરહ પ્રોગ્રાંમ કરકે અપને આપકો સેક્યુલર બતાને કી બહોત કોશિશ કી. (બિલ્લી ૧૦૦ ચુહે ખાકર હજ કો ચલી) ઉસ્ને અપને કુછ એજન્ટોં કે ઝરીયે સે યે બાત ફેલાને કી ભી કોશિશ કી કે અબ્દુલ કય્યુમ ઔર મૌલ્વી અબ્દુલ્લાહ વાકિઅતન ગુનેહગાર હૈં. ઔર અક્ષરધામ મામલે મેં મુલવ્વસ હૈં. ઈન હઝરાત ને ૨૦૦ કરોડ રૂપીયે લેકર અક્ષરધામ મંદિર પર હમ્લા કરવાયા થા. કાશ કે યે શૈતાની કારીંદે યે ખબરેં ફેલાને સે પેહલે મેરી માં કી બેબસી ઔર ગુર્બત કો દેખ લેતે.

ખૈર પતા નહીં કિતને ડંડે બરસાએ. આખિર વનાર થક ગયા ઔર ઉસકી સાંસ ફુલને લગી તો વોહ રૂક ગયા. તબ વણઝારાને અપને મુદ્દે ઔર મકસદ પર આતે હુવે બરાએ રાસ્ત યે સવાલ કિયા કે : "બતા અક્ષરધામ મંદિર પર હમ્લા કિસને કરવાયા થા?" ઉસ વક્ત મેરે પૈરોં તલે સે ઝમીન સરક ગઈ ઔર કલેજા મુંહ કો આ ગયા, ઝબાન કાંટે કી તરહ ખુશ્ક હો ગઈ ઔર મુઝે મામલે કી સંગીની કા એહસાસ હુવા કે મુઝે કિસ ભયાનક જુર્મ મેં ફંસાને કી સાઝિશ હો રહી હૈ.

મૈંને પુરી કુવ્વત સે ચિલ્લા કર કહા "ખુદા કી કસમ, મૈં બિલકુલ બેકસૂર હું ઔર મૈં ઈસ મુઆમલે મેં કુછ નહીં જાનતા." વણઝારા ને ફિર વનાર સે કહા મારો ઈસે. ઉસ ઝાલિમ ને ફિર મેરે પીછે નિહાયત હી ઝુનૂન સે ડંડે બરસાને શુરૂઅ કીયે. યહાં તક કે મેરે કપડે ખુનસે તર હો ગયે તો કહા ગયા હાથોં પર મારો, ફિર મેરી હથેલીયોં પર ઈતને ડંડે બરસાએ કે હથેલીયોં કા રંગ બદલ ગયા ઔર દોનોં હથેલીયાં હરી હો ગઈ. ઝાલિમ વણઝારા કી નઝર મેરે પૈરોં પર પડી તો કેહને લગા : "મોટા તાઝા હૈ, ભૈંસ જૈસે પૈર હૈ, ઈસકે પૈરોં પર ડંડે બરસાઓ", ઝાલિમોંને મુઝે ગિરા દિયા ઔર વોહ તગડા ઔર મકરૂહ વ ભયાનક ચેહરેવાલા શખ્સ મુઝે ઉલટા લિટા કર મેરી પીઠ પર બૈઠ ગયા, બાકી દો લોગ મેરે પૈરોં પર બૈઠ ગયે, દો ને મેરે હાથ વ સર પકડ લીયા, ફિર વનાર ને ઈસી હાલતમેં મેરે પૈરોં કે તલ્વોં પર ડંડે બરસાને શુરૂઅ કીયે. બસ યે ઝાલિમ ડંડે બરસાતા રહા, થક જાતા તો કુછ દેર રૂક જાતા ઔર ઉસકે રૂકને પર વણઝારા ગાલી દેકર કેહતા ઔર મારો ક્યું રૂક ગયે ? વોહ કેહતા સાહબ થક ગયા હું, થોડા આરામ કર લું.

ફિર વોહ મારના શુરૂઅ કરતા, પૈરોં સે હટ કર ફિર પીછે મારના શુરૂઅ કરતા, મુઝે માલુમ નહીં કિતને ઘંટોં યે સિલસિલા ચલા ઔર મુઝે કિતને ડંડે મારે ગયે, મેરે અંદાઝ સે કમ અઝ કમ ૧૫૦/૨૦૦ ડંડે ઝરૂર મારે થે. આખિરકાર મેં બેહોશ હો ગયા ઔર મેરે મુંહસે "અલ્લાહુ અકબર" ઔર ચિલ્લાને કી બજાએ જબ કરાહને ઔર સીસકને કી આવાઝેં નિકલને લગી તો યે સિલસિલા રૂક ગયા. મુઝે હોશમેં લાનેકે લીયે મેરે મુંહ પર પાની છીડકા ગયા ઔર મુખ્તલિફ તરકીબેં કી ગઈ. જબ મેં કુછ હોશમેં આયા તો મૈંને પાની તલબ કિયા. મુઝે પાની ઔર કોફી પિલાઈ ગઈ.

પૈરોં કે તલ્વોં મેં બેશુમાર ડંડે મારે જાનેકી વજહસે મેરે તલ્વે ભી બિલ્કુલ હરે હો ગયે ઔર હાથોં ઔર પૈરોં મેં સુજન આના શુરૂઅ હો ગઈ. ચલના તો દર કિનાર મેં અપને પૈરોં પર ખડા ભી નહીં રહ સકતા થા. લેકિન અફસોસ કે વણઝારા કો ઝરા ભી સબ્ર નહીં થા. જૈસે હી મૈં બાતચીત ઔર મારપીટ કે કાબિલ હો ગયા, મુઝે પકડ કર ઉઠાયા ગયા ઔર અબકી બાર વણઝારાને યે કહા કે અક્ષરધામ મંદિર પર હમ્લા કરને કે લીયે તુને હૈદરાબાદ સે કિસકો બુલાયા થા ? અબકે

સવાલ કા મન્શા યે થા કે મૈં તો અક્ષરધામ મંદિર પર હમ્લે કા મુલ્ઝિમ હું, યે બાત તો ગોયા મુસલ્લમ હૈ, અબ મુઝે હમ્લા આવરોં ઔર સાઝિશ મેં શરીક દૂસરે અફરાદ કે નામ બતાને થે. મૈંને કહા સાહબ મૈંને કુછ નહીં કિયા, તો મુઝે પુછા ગયા A........ ભાઈ કો જાનતા હૈ ? મૈંને કહા નહીં જાનતા. વણઝારા ને કહા જાઓ A........ ભાઈ કો લેકર આઓ. ચુનાંચે A........ ભાઈ કો ભી ઈસી તરહ આંખોં પર પટ્ટી બંધી હાલતમેં ઓફીસમેં લેકર આએ ઔર ઈસી પટ્ટી બંધી હાલતમેં મુઝસે કહા ગયા કે તુ ઈસે જાનતા હૈ. મૈંને કહા નહીં જાનતા. તો કહા ગયા યે તુઝે જાનતા હૈ. ઉસ્કે બાદ મેરી આંખોં પર પેહલે પટ્ટી બાંધ દી ગઈ ઔર ઉસ્કે બાદ શાયદ A........ કી આંખોં સે પટ્ટી હટાઈ હોગી, ચુનાંચે ઉનસે પુછા ગયા કે : તુ ઈસે જાનતા હૈ ? ઉન્હોંને કહા જી હાં. યે મુફ્તી અ.કય્યુમ હૈ, અબ મેરી આંખોંસે ભી પટ્ટી હટાઈ ગઈ ઔર કહા : દેખ યે તુઝે અચ્છી તરહ જાનતા હૈ, તુ ઈસે ક્યું નહીં જાનતા ? A........ સે કહા ગયા તુ ઈસે બતા તુ ઈસે કૈસે જાનતા હૈ ? ઉન્હોંને બતાના શુરૂ કિયા : ''યે મુફ્તી અબ્દુલ કય્યુમ સા. જો બવાહીર હોલ મેં રીલીફ કેમ્પ ચલાતે હૈં. ઈનકે સાથ અ.રહમાન પાનારા ઔર ખાલિદ શેખ ભી હૈં. યે લોગ કેમ્પકે ઈન્ચાર્જ હૈં. ઔર ઉસકે બાદ ઉન્હોંને એક નિહાયત હી ઘીનૌની ઔર ઘટીયા કહાની બયાન કરના શુરૂ કી.''

કારીઈને કિરામ ! મેં યહાં એક વઝાહત કર દેના ઝરૂરી સમઝતા હું કે ઉપરકી લાઈનોં મેં જનાબ A........ ભાઈ કી તરફસે જો બાતેં બયાન હુઈ ઔર નીચે લાઈનોંમેં ઉનકે હવાલે સે જો સ્ટોરી બયાન કી હૈ ઉસ્મેં વોહ બિલકુલ બેકસૂર હૈં. ક્યુંકે વો બેચારે મુઝ સે ભી પેહલે તારીખ ૯-૮-૨૦૦૩ સે ક્રાઈમ બ્રાંચ કી હિરાસત મેં થે. મેં સમઝ સકતા થા કે જૈસા ઝુલ્મ મુઝ પર કિયા ગયા હૈ વૈસા હી ઝુલ્મ ઉનપર બલ્કે હો સકતા હૈ મુઝસે ઝ્યાદહ ઝુલ્મ કિયા ગયા હો. ચુનાંચે જેલ કસ્ટડી કે બાદ માલુમ હો ગયા કે વોહ ભી મઝલુમ ઔર બેબસ થે ઔર નાકાબિલે બરદાશ્ત ઝહની ઔર જિસ્માની અઝિય્યતેં દેકર ઉન્હેં ક્રાઈમ બ્રાંચ કી તૈયાર કી હુઈ એક સ્ટોરી પઢને ઔર કબુલ કરને કે લીયે મજબુર કિયા ગયા થા. ઈસ્મેં વોહ ઝરા ભી કુસૂરવાર નહીં. ઔર સિર્ફ A........ ભાઈ હી નહીં બલ્કે હમ તમામ કો એક દૂસરે કે ખિલાફ બોલને પર ખૂબ મજબૂર કિયા ગયા થા. ઔર ઈસી

તરહ આપસી તકસીમ વ મશ્વરહ કે બાદ હસ્બે ઝૈલ ઝૂટી કહાની તૈયાર કી ગઈ થી. ઈસલિયે ન સિર્ફ હમારે મુકદ્દમે કે સાથી બલ્કે ગવાહ હઝરાત કો ભી જબ તક વોહ ક્રાઈમ બ્રાંચ મેં થે મૈં કસૂરવાર નહીં સમઝતા. જૈસા કે P.W.51 (અ.રહમાનભાઈ પાનારા) ને અવ્વલ ક્રાઈમબ્રાંચ કે ખૌફ સે ઝુટી કહાની દોહરાઈ. લેકિન ઉલટ તપાસ મેં ઉસ્ને પોટા કોર્ટ કે સામને ક્રાઈમ બ્રાંચ કે ઝૂટ કો બેનકાબ કર દિયા ઔર ઉન્કી ગવાહી ભી હમારી રિહાઈ મેં મદદગાર સાબિત હુઈ. (અલ્લાહ જઝાએ ખૈર અતા ફરમાએ)

હાં, ક્રાઈમબ્રાંચ સે નજાત પાને કે એક ઝમાને કે બાદ કોર્ટ મેં આકર ભી ક્રાઈમબ્રાંચ કી મનઘડત કહાની દોહરાનેવાલે ઝુટે ગવાહ ઝરૂર ગુનેહગાર હૈં. ઉન્હેં હરગિઝ મુઆફ નહીં કિયા જા સકતા.

મનઘડત ઔર ઝૂટી સ્ટોરી

બહરહાલ ઉન્હોંને યે સ્ટોરી બયાન કરના શુરૂ કી :

"મૈં A........ ભાઈ S........ ભાઈ હું. અ.રહમાન પાનારા, મુનાફ રેડીયેટર ઔર નાસિર ડોમન મેરે દોસ્ત હૈં, મૈં અ.રહમાન પાનારા વગૈરહ કો બવાહિર હોલ પર મિલને કે લીયે જાયા કરતા થા. વહાં મુફ્તી સાહબ સે મુલાકાત હોતી થી. મેરા ભાઈ અ.રશીદ ઔર કાલુપુર કે સલીમભાઈ ઔર અહમદઆબાદ વ ગુજરાત કે દીગર બહોતસે મુસલમાન સઊદી, રિયાધ મેં નોકરી કરતે હૈં. અ.રશીદ વગૈરહ સે હમને ગુજરાત ફસાદાત કી કારગુઝારી, બવાહિર હોલ વ દીગર કેમ્પોં મેં લુટે-પીટે, બેબસ વ મજબુર મુસલમાનોં કી ખસ્તાહાલી ઔર તકલીફોં કી બાત કહી થી ઔર હમને મુસલમાનોં કે કત્લેઆમ ઔર માલી નુકસાન કા બદલા ઔર ઈન્તિકામ લેને કે લીયે મેરે ભાઈ ઔર સલીમભાઈ વગૈરહ સે તઆવુન કી દરખાસ્ત કી થી ઔર ઉન્હેં કહા થા કે મુકામી ઝિમ્મેદાર સે ભી મશ્વરા ઔર તઆવુન કી દરખાસ્ત કરો, ફિર મૈં અબ્દુર્રહમાન, મુનાફ, નાસિર ડોમન હમ સારે હી મુફ્તી અબ્દુલ કય્યુમ ઔર મૌ. અબ્દુલ્લાહ સે મશ્વરા કરને કે લીયે બવાહિર હોલ પહોંચે થે. ઔર ઈન હઝરાત ને ન સિર્ફ મુફીદ મશ્વરે દીયે બલ્કે

હમારી હોસલા અફઝાઈ કી ઔર કહા બિલકુલ આગે બળ્હો જહાં તઆવુન કી ઝરૂરત હો હમેં બાત કરના.''

બસ ઈતના સુનના થા કે મૌ.અબ્દુલ્લાહ સાહબ કો તલબ કર લિયા ગયા. ઔર ઈન હઝરાત કી મૌજુદગીમેં મુઝે ફિર ઈન્તિહાઈ દરીંદગી સે પીટના શુરૂઅ કિયા. મેરી પીટાઈ દેખ કર યે દોનોં હઝરાત ભી કાંપ રહે થે ઔર મૌ. અબ્દુલ્લાહ સા. દબે દબે અલ્ફાઝ મેં મેરી સિફારીશ કર રહે થે.

મૈં માર ખાતે હુવે ઝમીન પર ગિર કર નીમ બેહોશ હો ગયા તબ તક મુઝે મારતે રહે. અબ બારી આદમભાઈ કી થી. મૈં અપની નીમ બેહોશી કી હાલતમેં ઉસ બેચારે કી દર્દનાક ચીખો પુકાર ઔર જિગર ખરાશ, પથ્થર કો રૂલા દેનેવાલી આહેં ઔર સિસ્કીયાં સુન રહા થા. લેકિન અફસોસ મૈં બેબસ થા.

મેં ચુંકે અપને પૈરોં સે ચલ ભી નહીં સકતા થા, ઈસલીયે કુછ લોગ મુઝે ઉઠાકર ક્રાઈમ બ્રાંચ મેં દાખિલ હોતે હી બાએં હાથ પર વાકેઅ P.I. R.I. પટેલ (રમેશભાઈ ઈશ્વરભાઈ પટેલ) કી ઓફીસ મેં ડાલ ગએ.

મુઝે ૧:૦૦ સે ૨:૦૦ બજે કે દરમ્યાન લે ગયે થે. વાપસ લાએ ઉસ વક્ત રાત કે તકરીબન મગરિબ યા ઈશા કા વક્ત થા. ઔર પતા નહીં મેરે બાદ ઉન દોનોં હઝરાત પર ક્યા ગુઝરી ઔર કબ તક ઉન્હેં સતાયા ગયા.

તારીખ ૧૮-૮-૨૦૦૩ પીર કા દિન મેરી ઝિંદગી કા વોહ આઝમાઈશ ભરા દિન થા. જિસ દિન મુઝે નાકાબિલે બયાન વ નાકાબિલે બરદાશ્ત હદ તક મારા ગયા ઔર દો દો મરતબા બેહોશ કર દીયા ગયા ઔર યે બાત ખુલ કર મેરે સામને આ ગઈ કે અક્ષરધામ મંદિર પર હમ્લે કે કેસમેં મુઝે ફંસાને કી સાઝિશ હો ચુકી હૈ.

રાતમેં મુઝે ખાના દીયા ગયા.

મેરે હાથ પૈર સુજકર ઔર ઝયાદહ મોટે ઔર ગેંદ કી તરહ ગોલ હો રહે થે ઔર ઐસે હાથોં સે ક્યુંકર ખાના ખા સકતા થા. મૈં અપને હાથ પૈર પર નિગાહ ડાલતા રો રહા થા. દર્દ કે મારે સિસ્કીયાં ઔર આહેં ભર રહા થા.

ઈસી હાલમેં ખુનઆલુદ કપડોં કે સાથ ઈશા કી નમાઝ બૈઠકર અદા કી. આંખોંસે આંસુઓં કા સૈલાબ જારી થા. ઔર ઉસ વક્ત અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત કી

ઝાતે હકીમાના કા તકર્રુબ વ ઇસ્તિહઝાર ઔર દિલ કી જો કૈફીયત ઔર ઈમાન કા જો મઝા થા. વલ્લાહ ઉસ્કી બાત હી કુછ ઔર થી. ઉસ વક્ત સહાબીએ રસૂલ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ) હઝરત ખબ્બાબ બિન અરત (રદી.) કી વોહ બાત સમઝમેં આઈ કે "મુઝે જિસ વક્ત બરહના (નંગી) પીઠ મક્કા કી પથરીલી ઝમીન પર ઘસીટા જાતા ઔર ધુપમેં લેટાયા જાતા ઔર કોડે બરસાયે જાતે, મેરે સીને પર વઝનદાર પથ્થર રખે જાતે ઔર મેરી પીઠ વ જિસ્મ કો લોહે કી ગરમ સલાખોં સે દાગા જાતા થા, ખુદા કી કસમ! ઉસ વક્ત મેરે દિલકી જો કૈફીયત ઔર ઈમાન કી જો લઝ્ઝત થી આજ વુસ્અત વ સહૂલત કે દિનોં મેં વોહ કૈફીયત ઔર ઈમાન કા વોહ મઝા નહીં રહા."

અગલી રાત કી તરહ યે રાત ભી ખૌફ વ હરાસ ઔર ફિક્રો ઇઝતિરાબ મેં ગુઝરી. ક્રાઈમ બ્રાંચ કે ઇન બહાદુર વ કાબિલ અફસરાન કા યે મામુલ થા કે યે હઝરાત દેર રાત ૩/૪ બજે તક ઝુલ્મો સિતમ કી મેહફિલેં સજાતે, કભી સીંઘલ કી ઓફીસ સે કિસી મુસીબતઝદહ કી જિગર ખરાશ ચીખેં બુલંદ હોતી, કભી વણઝારા કી ઓફીસ સે ઝમીન વ આસ્માન કો રૂલા દેનેવાલી આહેં સુનાઈ દેતી. તો કભી વનાર ઔર આર. પટેલ કી ઓફીસોં સે મઝલૂમ વ બેબસ ઇન્સાન કી આહો ઝારી, રહમ કી ભીખ વ દુહાઈ સુનાઈ દેતી, લેકિન ઇન આહોં ઔર સિસ્કીયોં પર ખૂન પી જાનેવાલે દરીંદોં કી ચીંઘાડ ઔર વહશીયોં કે કહકહે ગાલિબ આ જાતે.

રાત ભર ઝુલ્મો સિતમ કા બાઝાર ગરમ રહતા. રાતમેં તકરીબન ૩/૪ બજે યે હઝરાત દેશકી સેવા કરકે થકે માંદે અપને ઘરોંકો જાતે ઔર સુબ્હ ૧૧:૦૦ બજે વાપસ તશરીફ લે આતે. બસ યે રાત ૩/૪ બજે સે સુબ્હ ૧૧:૦૦ બજે તક કા વકફા કુછ પુર-સુકૂન હોતા થા. સુબ્હ ૧૧ બજે ઓફીસરોં કી આમદ શુરૂઅ હોતી ઔર હમારે લીયે એક નયા દિન નઈ મુસીબતોં કે સાથ શુરૂઅ હોતા.

ચુનાંચે તારીખ ૧૯-૮-૨૦૦૩ મંગલ કી દોપહર ફિર તકરીબન ૧ બજે કે કરીબ વણઝારાકી ઓફીસ કા બેલ બજા. વહાં હર ઓફીસર કી અપની અપની પસંદ કી મુખ્તલિફ ડોર બેલ થી. યહાં દો ડોર બેલ કાબિલે ઝિક્ર હૈં. (૧) વણઝારા

કી ઓફીસ કી ડોરબેલ ડીંગડોંગ વાલી થી. (૨) ઔર સીંઘલ કી ઓફીસ મેં ચીડીયા કી મુસલસલ <u>ચીનચીનાહટ</u> વાલી બેલ થી. મઝલુમોં કો મુખ્તલિફ માતહતી અફસરાન P.I., P.S.I. વગૈરહ કી નિગરાની મેં રખા જાતા થા, મુઝે તારીખ ૧૭-૮-૨૦૦૩ કી પહેલી રાત માવાણી કી ઓફીસ મેં, ઉસ્કે બાદ કુછ રોઝ P.I. આર.આઈ. પટેલ કી ઓફીસ મેં ઔર ફિર ૨૫-૩૦ રોઝ વી.ડી. વનાર કી ઓફીસમેં P.S.I. ભરત પટેલ કી નિગરાની મેં રખા ગયા થા. પુરે ચાલીસ રોઝ મેરી આંખોં પર પટ્ટી ઔર દોનોં હાથોં મેં બેડીયા લગાઈ ગઈ થી, હત્તા કે રાતકો સોને કે વક્ત ભી એક હાથ ઔર એક પૈરમેં બેડી લગા કર ટેબલ યા કિસી ભી જાલી કે સાથ બેડી કા દુસરા હિસ્સા લોક કર દીયા જાતા થા. ઈન હાલાત મેં પુર સુકુન નીંદ કૈસે આ સકતી થી ? હાં નમાઝ, ખાના ઔર ઈસ્તિન્જા કે લીયે એક હાથ ઝરૂર ખોલા જાતા થા.

મુઝે સબ સે ઝયાદહ તકલીફ વ દર્દ ઈસ્તિન્જા કે વક્ત હોતા થા. ખૂન વ પીપ કી વજહ સે ઈઝાર પીછે સુરીન સે ઈસ કદર સખ્તી સે ચિપક જાતી થી કે ઉસે તાકત લગા કર ખીંચના પડતા થા. બડી મુશ્કિલ સે ઈઝાર જબ ચમડી સે અલગ હોતી થી તો ખૂન ઔર પીપ ફિર બેહના શુરૂ હો જાતા થા. ઔર ઈસી હાલત મેં ઈસ્તિન્જા કરના પડતા થા.

વણઝારા કી ડીંગ ડોંગ ઔર સીંઘલ કી <u>ચીનચીનાહટ</u> તકરીબન પુરે ક્રાઈમ બ્રાંચ મેં સુનાઈ દેતી થી. હોતા યે થા કે દોપહર મેં તકરીબન ૧૨:૦૦ સે ૧:૦૦ બજે બાદ ઈન ડોરબેલોં કી આવાઝ શુરૂઅ હો જાતી થી. જૈસે હી ડોરબેલ બજતી હમારે દિલોં કી ધડકને બજના શુરૂઅ હો જાતી. છોટે સે પીંજરે મેં કૈદ પરીંદહ રિહાઈ કે લીયે જૈસે ઈધર સે ઉધર ટકરાતા હો. વૈસી હી હાલત મેરે દિલકી હોતી થી. ઐસા માલુમ હોતા ગોયા દિલ ઈધરસે ઉધર પસ્લીયોં સે ટકરા રહા હૈ. ડોરબેલ બજને કે બાદ જૈસે કમઝોર બિલ્લી ખુંખાર કુત્તે કો દેખકર આંખે ચુરા લેતી ઔર મુંહ છુપા લેતી હૈ. ઔર યે સમઝતી હૈ કે શાયદ કુત્તા ઉસે ન દેખ સકે. હમારા ભી યહી હાલ હોતા થા. બેલ કી આવાઝ સુનતે હી આંખેં ઝુકા લેતે. બિલકુલ દીવાર સે મુંહ લગા લેતે ઔર ઝબાન પર કુર્આન વ ઝિક્રો અવરાદ જારી હો જાતે. ઔર ખતરે કે એહસાસ પર બિલ્લી કી તરહ કાન ખડે હો જાતે થે. ઔર ફિર આનેવાલે

કદમોં કી આહટ વ આવાઝ જૈસે જૈસે કરીબ હોતી ધડકનેં તેઝ હોને લગતી ઔર કદમોં કી આહટ મેરે પાસ આકર રૂક જાતી ઔર મેરે કંધે પર હાથ રખકર કહા જાતા કે વણઝારા સા. / સીંઘલ સા. બુલા રહે હૈં. યે સુનતે હી કલેજા ઉછલકર મુંહ કો આ જાતા. આંખોં મેં અંધેરી છા જાતી ઔર કદમ બોજલ હો જાતે થે. ઔર અગર કદમોં કી આહટ કિસી ઔર જાનિબ બળ્હતી ઔર કુછ દેર તક કોઈ બુલાવા ન આતા તો હમ દિલ હી દિલમેં અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત કા શુક્ર અદા કરતે. ઔર જિસ બેચારે કો બુલાયા ગયા હો ઉસકે હક્કમેં દુઆ કરતે ઔર ઉસ્કી મઝલુમીય્યત પર આંસુ બહા લેતે થે.

ચુનાંચે તારીખ ૧૯-૮-૨૦૦૩ મંગલ કો દોપહર મેં ફિર વણઝારા કી ઓફીસ કા બેલ બજા ઔર મુઝે બુલાયા ગયા. ઈસ બાર જબ ઓફીસ મેં લે જાકર મેરી આંખોં સે પટ્ટી ખોલી ગઈ તો વહાં A........ ભાઈ કે અલાવહ મૌલ્વી અબ્દુલ્લાહ, અ.રહમાન પાનારા, મુનાફ રેડીયેટર, નાસિર ડોમન, મેહબુબ ઈલાહી ટેઈલર વગૈરહ હઝરાત કો મૌજુદ પાયા. યે હઝરાત મેરે મોહલ્લે હી કે થે. મૌ. અબ્દુલ્લાહ સા. હાજીસખી કી મસ્જિદ મેં ઈમામ થે. અ.રહમાન પાનારા માઢકે મોહલ્લેમેં રેહતે હૈં જો મેરે અચ્છે દોસ્ત હૈં. બાકી હઝરાત સે ભી મેં વાકિફ થા.

બાદ મેં માલુમ હુવા થા કે મેરી તરહ ઈન હઝરાત કો ભી કઈ કઈ રોઝ પેહલે સે લાકર બિઠા દિયા ગયા થા. ઔર શીરીની તકસીમ કી જા રહી હો ઈસ તરહ હર એક કો કુછ ના કુછ રોલ દેકર એક નિહાયત હી જુઠી ઔર બે સરો પા કહાની તૈયાર કી ગઈ થી ઔર "કઝા અલલ ગાઈબ" (કિસી કી ગૈર મૌજુદગી મેં ઉસ્કે મુતાલ્લિક કોઈ ફૈસલા કરના) કે તૌર પર મેરે ઝિમ્મે ભી કુછ રોલ બલ્કે શાયદ સબસે બડા રોલ થા.

ઉસ મનઘડત કહાની કા અગલા હિસ્સા (પહેલા એપીસોડ) આગે બયાન હો ચુકા કે આદમભાઈ વ દીગર હઝરાત મુઝસે ઔર મૌ. અબ્દુલ્લાહ સા. સે મશ્વરા કે લીયે આએ થે ઔર હમને નિહાયત હી કીમતી મશ્વરે દેકર ઈન હઝરાત કી રહનુમાઈ કી થી ઔર તઆવુન કી ઓફર કી થી. અબ કહાની કુછ ઈસ તરહ આગે બળ્હી. મુઝે પૂછા ગયા : અક્ષરધામ મંદિર પર હમ્લા કરને હૈદરાબાદ સે તુને કિન લોગોં કો બુલાયા થા ? મૈંને કહા સાહબ મુઝે પતા નહીં. બસ ફિર વોહ

જિસ્માની વ ઝહની અઝીય્યતોં કા સિલસિલા શુરૂઅ હો ગયા, **જબ નાકાબિલે બરદાશ્ત ઝુલ્મ વ તશદ્દુદ સે તંગ આકર હથીયાર ડાલ દીયે ઔર કેહ દીયા કે ઠીક હૈ સાહબ, આપ જો કહે મૈં માનને કે લીયે તૈયાર હું,** અબ મારપીટ બંદ હો ગઈ ઔર આપસી મશ્વરહ સે ઉમુર તય હો રહે હો ઈસ તરહ હમેં આપસમેં એક દુસરોં કા રોલ તય કરને કે લીયે બાતચીત કા મૌકા દીયા ગયા.

રીમાન્ડ કે ઈબ્તિદાઈ દિનોં મેં ન સિર્ફ હમેં અપના કિરદાર તય કરને કે લિયે બાતચીત ઔર મશ્વરા કા મૌકા દિયા ગયા બલ્કે મુખ્તલિફ કેસો મેં સે પસંદગી કા હક ભી દિયા ગયા થા. ચુનાંચે હમારે એક સાથી સલીમભાઈ કો અક્ષરધામ, ગોધરાકાંડ ઔર હરેન પંડયા મેં સે કોઈ એક કેસ પસંદ કરને કે લીયે કહા ગયા થા. મુઝે ભી એક મરતબા સીંઘલ સાહબ ને ગોલ ગેંદ જૈસી એક ચીઝ બતાકર કહા કે યે ''ચરસ'' હૈ. તુઝે ચરસ કે કેસ મેં ફિટ કર દું?

દૌરાને રીમાન્ડ મુઝે કરંટ ભી બહોત દીયે ગયે. મેરે હાથોં કી તમામ ઉંગલીયોં મેં ક્લીપ લગા કર ઉસકે સાથ એક છોટે સે ઈલેક્ટ્રીક મશીન કે વાયર લગાએ જાતે ઔર ફિર ઉસમેં એક હેન્ડલ થા વોહ ઘુમાયા જાતા થા, જિસસે મેરે પુરે જિસ્મ મેં કરંટ ઔર બીજલી કી લહર દૌડ જાતી થી, હત્તા કે કભી કભી બેઝ બોલ કે દંડે જૈસા એક ઈલેક્ટ્રીક દંડા થા વોહ મેરે જિસ્મ કે મુખ્તલિફ હિસ્સોં પર લગાયા જાતા ઔર ઉસસે મુઝે કરંટ લગતા થા. કભી કભી મેરી ઉંગલીયોં મેં નાખુન કે નીચે ટાંકણીયાં ચુંભો દી જાતી થી, રીમાન્ડ કા એક તરીકા યે થા કે મુલ્ઝિમ કો અંગ્રેઝી કા ઉલ્ટા T (યાની દોનો પૈર ફૈલા કર) ''⊥'' બનાયા જાતા થા.

ઝુલ્મો તશદ્દુદ કે કુછ શર્મનાક તરીકે

(૧) ઝુલ્મો તશદ્દુદ ઔર ટોર્ચર કા એક નિહાયત હી બહીમાના તરીકા યે થા કે મુલ્ઝિમ કી ઈઝાર કી આસ્તીનેં (પાંઈચે) નીચે સે બાંધ દી જાતીં ઔર ઉપર સે ઈઝાર મેં ઝિન્દહ ચૂહે છોડ દીયે જાતે થે.

(૨) રીમાન્ડ વ તશદ્દુદ કા એક શર્મનાક તરીકા યે થા કે મુલ્ઝિમ કો બરહના કર કે ઉસ્કી શર્મગાહ મેં જબરન મોટા ડંડા દાખિલ કિયા જાતા થા ઔર પિચકારી કે ઝરીયે અંદર પેટ્રોલ ડાલા જાતા થા. ઉસ વક્ત કે દર્દ વ તકલીફ કો મુબ્તલા બિહી હી જાન સકતા હૈ.

(૩) એક ઔર વેહશીયાના તરીકા યે થા કે પેશાબ કે સુરાખ મેં બિજલી કા તાર લગા કર કરંટ દીયા જાતા થા.

(૪) ખવાતીન કી ઈઝ્ઝત વ હુરમત સે નાવાકિફ ઈન હવસખોરોં કે તશદ્દુદ કા એક તરીકા યે થા કે મુલ્ઝિમ કે સામને ઉનકી માં, બહેન, બીવી, બચ્ચી કે સાથ નિહાયત હી ઘટીયા નાકાબિલે બયાન ગંદી બાત કી જાતી થી. ઉસ્કી આંખોં કે સામને ઉન કાબિલે એહતરામ ખવાતીન કે સાથ બદફેઅલી કી ધમકી દી જાતી થી. હત્તા કે બાઝ કેસોં મેં સિર્ફ ધમકી નહીં બલ્કે વાકિઅતન યે શર્મનાક હરકત કરકે મુલ્ઝિમ કો ગુનાહ કે ઈકરાર પર મજબૂર કિયા ગયા.

મુઝે ભી શર્મગાહ પર કરંટ દીયે જાને ઔર માં, બહન ઔર બીવી કે તઅલ્લુક સે યહી ધમકીયાં દી ગઈ. લેકિન અલ્હમ્દુલિલ્લાહ, અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત ને મઝકૂરહ બાલા ઝિલ્લત સે હિફાઝત ફરમાઈ. કાશ! કે ઈન ખવાતીન કે તઅલ્લુક સે કોઈ બાત ઝબાન સે નિકાલને સે પેહલે વણઝારા અપની માં, બહેન, બેટી કો મદ્દે નઝર રખતા.

વણઝારા કે મુકાબલે મેં સીંઘલ મેં ઝરૂર કુછ ઈન્સાનીયત વ શરાફત મૌજૂદ થી. ઉસને મારઝુડ ઔર ગાલી ગલોચ ભી બહોત કમ કી. કભી કભાર નર્મી વ અખ્લાક સે ભી પેશ આતા. લેકિન શાયદ યે ભી ઉન અફસરાન કા એક તરીકા થા કે એક મારે દૂસરા સેહલાએ. તારીખ ૨૮-૮-૨૦૦૩ જુમ્અહ કે દિન જિસ દિન અક્ષરધામ કેસ મેં હમારી ગિરફતારી કા એલાન હુવા થા. રાતમેં મુઝે સીંઘલ ને બુલાયા ઔર કહા : દેખ, હમને તુઝે અક્ષરધામ કેસમેં ગિરફતાર કિયા હૈ ઔર કલ કોર્ટ મેં તુઝે પેશ કરેંગે. વહાં હમારે ખિલાફ કોઈ શિકાયત મત કરના. મૈંને રોતે હુવે કહા કે સાહબ આપને મુઝે ઈતને બડે કેસમેં ફંસા દિયા ?

મેરી હાલત દેખ કર શાયદ ઉસ્કે દિલ પર અસર હો રહા થા. કેહને લગા : મૈં મજબૂર થા, મુઝ પર **"<u>ઉપર</u>"** સે દબાવ થા. લેકિન તુ ફિક્ર મત કર. મૈં તેરે ઘર કી ઝરૂરીયાત કા ખ્યાલ રખુંગા. મૈંને કહા ઉસ્કી ઝરૂરત નહીં. અલ્હમ્દુલિલ્લાહ મેરે દોસ્ત અચ્છે હૈં વોહ ખ્યાલ રખેંગે. મુઝે સિર્ફ એક ફોન કર લેને દો. તો કહા કિસ કો સલમાન કો ફોન કરના હે ?

આપ અંદાઝહ લગા સકતે હૈં કે ગલત વ બકવાસ કેસ કે બાવજુદ ભી મેરા પુરા બાયોડેટા, મેરે દોસ્ત, મેરી મજાલિસ, મેરે સફર વ દીગર તમામ માલૂમાત ઈન હઝરાત ને હમારે હી કુછ ભાઈયોં કે તઆવુન સે જમા કર રખી થી. યહી નહીં ઇનકે પાસ મેરે જુમ્આ કે બયાનોં કી કેસટેં ભી થી. ચુનાંચે દૌરાને રીમાન્ડ જબ મૈં આહિસ્તા સે જવાબ દેતા તો કહા જાતા : બુલંદ આવાઝ સે બાત કર. મૈં કેહતા સર, મેરી આવાઝ પસ્ત હૈ. તો કહા જાતા : હમેં માલૂમ હૈ તેરી આવાઝ કૈસી હૈ. ફિર મુઝે કહા જાતા કે તેરે જુમ્અહ કે બયાનાત કી કેસટેં હમારે પાસ હૈ. તૂ ઉન્દલુસ (સ્પેન) કે મુસલમાનોં કી બરબાદી કી દાસ્તાન બહુત સુનાતા હૈ.

ઉન દિનોં મેં I.B. સે ભી દો ઓફીસર (એક મોટે, તાઝે, ગોરે તકરીબન ૫૦ સે ૬૦ કે કરીબ ઉમર થી ઔર દૂસરે પતલે, દુબલે સાંવલે સે ૪૫ સે ૫૦ કી ઉમર હોગી) આતે થે. દો તીન રોઝ તક મુઝે દો-દો, તીન-તીન ઘંટે લેકર બૈઠતે ઔર કેહતે "કુછ બતા દે યાર". મૈં ક્રાઈમ બ્રાંચ કી યહીં ઘીસીપીટી સ્ટોરી શરૂઅ કરતા તો કેહતે બકવાસ બંદ કર યાર, યે સબ જુઠ હૈ, યે સબ છોડ, કોઈ ઔર કામ કી સહીહ બાત બતા. લેકિનમેરે પાસ તો વહી સ્ટોરી કે અલાવહ ઔર ક્યા હો સકતા થા, વોહ ભી માયૂસ હોકર ચલે ગયે થે.

ઇબ્તિદા મેં એક રોઝ રાત મેં એક પસ્તા કદ સાંવલે રંગવાલે સફારી પેહને હુવે સાહબ વણઝારા કી ઓફીસ મેં તશરીફ ફરમાં થે. મુઝે ઉનકે સામને પેશ કિયા ગયા. વોહ સાહબ વણઝારા કી કુરસી પર બૈઠે થે ઔર વણઝારા વ દીગર અફસરાન ઉનકે સામને દાયેં બાયેં અદબ સે બૈઠે થે. ઉન્હોંને અવ્વલ મુઝે માનુસ કરને કે લીયે કહા કે દેખો "મેં મુસલમાન નહીં, લેકિન ફિર ભી મેં જબ ભી ખાના ખાતા હું તો બિસ્મિલ્લાહ ઔર ખાને કે બાદ અલ્હમ્દુલિલ્લાહ પઢતા હું.

મેરી બીવી મુઝસે ઝગડા ભી કરતી હૈ કે ક્યા આપ મુસલમાન હો ગયે હો? યા અગલે જન્મ મેં મુસલમાન થે?'' મૈં કેહતા મૈં યે સબ નહીં જાનતા લેકિન ઈતના ઝરૂર જાનતા હું કે યે ખાના જો હમ ખાતે હૈં અલ્લાહ તઆલા દેતે હૈં. મુઝે ઉનકી બાતોં સે ગલત ફેહમી હુઈ કે શાયદ કોઈ ઈન્સાફ પસંદ ઔર ઈન્સાનીયત નવાઝ ઓફીસર હૈં. ઈસલીયેં મૈંને હિમ્મત કરકે કહા કે સાહબ મેં આપસે તન્હાઈ મેં કુછ બાત કરના ચાહતા હું. ઉન્હોંને કહા ઠીક હૈ. ફિર વણઝારા કે અલાવહ તમામ અફસરાન કો ઓફીસ સે બાહર નિકાલ દિયા. મૈંને કહા વણઝારા સાહબ કો ભી નિકાલ દો. ઉન્હોંને તઅજ્જુબ સે કહા : વણઝારા કો ભી નિકાલ દું? મૈંને કહા જી હાં. ઉન્હોંને વણઝારા સે કહા જાઈએ સાહબ આપ ભી જાઈએ. ઉસ વક્ત વણઝારા કી શક્લ કાબિલે દીદ થી. અબ હમ સિર્ફ દો થે. ઉન્હોંને કહા કહીયે ક્યા કેહના ચાહતે હૈં? મૈંને કહા સાહબ મેં બિલ્કુલ બેકસુર હું, મુઝે ગલત ફંસાયા જા રહા હૈ, આપ મેરી મદદ કીજીયે ઔર ઈસ કેસ કી જાંચ C.B.I. કો દે દીજીયે. ઈતના સુનના થા કે વોહ સાહબ ભડક ઉઠે ઔર કહા ''મુલ્લાજી આપને મુઝે પેહચાનને મેં ગલતી કી હૈ. મૈં કિસી ઔર એજન્સી કા નહીં બલ્કે ઈન્હી પુલીસ કા આદમી હું. અબ મૈં આપસે કોઈ બાત કરના નહીં ચાહતા.'' ઔર વાકેઅતન ઉસ રાત કે બાદ કભી ઉન સાહબ કા દીદાર નસીબ નહીં હુવા. લેકિન દૂસરે રોઝ મેરી શામત આ ગઈ. દોપહર મેં મુઝે બુલાયા ગયા. ઉસ વક્ત વણઝારા સાહબ કા ગુસ્સા સાતવેં આસમાન પર થા. મુઝે દેખતે હી ''નાલાયક મુઝે મેરી ઓફીસ સે ભગાતા હૈ કેહકર ગાલીયોં કી બોછાર શુરૂઅ કર દી. ઔર વનાર કો મુઝ પર મુસલ્લત કર દિયા. ઉસને હૈવાનીયત વ દરીંદગી કા વોહ નંગા નાચ પેશ કિયા જિસકો બયાન કરને કે લીયે મેરે પાસ અલ્ફાઝ નહીં હૈ.''

બહરહાલ આદમભાઈ, અ.રહમાન, મુનાફ ઔર નાસિર કે હિસ્સેમેં યે રોલ આયા કે ઈન હઝરાતને મીટીંગેં કી. સઊદી ફોન કરકે વહાંસે (૨૫ લાખ રૂા.) કી ઈમદાદ તલબ કી ઔર ઉન્હોંને ૨૫ લાખ કી બજાએ મુખ્તલિફ મરહલોં મેં કિશ્તોં પર સિર્ફ ૬૬,૦૦૦/- હઝાર રૂપીયે ભેજે. ઉન્મેં સે ૨૦,૦૦૦/- ઈલાહી દરઝી કો લૌટા દીયે. ઔર સિર્ફ ૪૬,૦૦૦/- હી સે કામ ચલ ગયા. (વાહ! ભાઈ વાહ!) ઔર ફિર આદમભાઈ કો ચુંકે સઉદી સે હુક્મ દીયા ગયા થા કે આપ

હૈદરાબાદ પહોંચો વહાં અબુ તલ્હા ઔર અય્યુબ સે આપકી મુલાકાત હોગી ઔર વોહ આપકો આગે કા પ્લાન બતાએંગે. આદમભાઈ હમસે મશ્વરહ કરકે હૈદરાબાદ ગએ ઔર વહાં અય્યુબ ઔર અબૂ તલ્હા સે મુલાકાત હુઈ.

કારીઈને કિરામ !

અબૂ તલ્હા કૌન હૈ ? યહાં અબુ તલ્હા કા થોડા સા તઆરૂફ હો જાએ તો બેજા નહીં હોગા.

સ્કોટલેન્ડ યાર્ડ પુલીસ સે ઝયાદહ કાબિલ, હોશીયાર, બહાદુર ઔર નિહાયત હી જદીદ આલાત (લેટેસ્ટ ટેકનોલોજી) સે લૈસ હમારે ઇન બહાદુર ઓફીસરોં ને પોટા કે તકરીબન તમામ હી મુકદ્દમાત મેં અબુ તલ્હા નામી શખ્સીયત કો સબસે બડા સાઝિશી કરાર દિયા હૈ. ચુનાંચે અક્ષરધામ હમ્લા, હરેન પંડ્યા, ટીફીન બોંબ, જયદીપ પટેલ ફાયરીંગ કેસ, ગણેશ ખુટે એન્કાઉન્ટર કેસ ઔર સીરીયલ બ્લાસ્ટ સાઝિશ કેસ વ દીગર કંઈ કેસોં મેં ઇસે વોન્ટેડ મુલ્ઝિમ બતાયા હૈ, જબકે ખુદ યહાં કી સેશન કોર્ટને બ્લાસ્ટ કી સાઝિશ કે એક મુકદ્દમે કે ફૈસલે મૈં યે તહકીક લિખી હૈ કે અબુ તલ્હા એક કાલ્પનિક (ફર્ઝી) શખ્સ હૈ !

આપ હી સોચીયે કે મઝકુરહ તમામ કેસોં મેં જિસ શખ્સ કો ક્રાઈમ બ્રાંચને સબસે બડા સાઝિશી કરાર દીયા હૈ ઔર ઉસકે કંધોં પર ઇતને બડે મુકદ્દમાત કી ઈમારાત કાઇમ કી થી જબ યે બુન્યાદ (ફાઉન્ડેશન) હી નહીં રહી તો ઇમારત કૈસે બાકી રહ સકતી હૈ? મગર અફસોસ કે દીગર મુકદમાતમેં નીચલી કોર્ટોં ને ઇતને અહમ મુદ્દે કો ગૈરઝરૂરી સમઝા. ઔર ઇસ અબુ તલ્હા નામી શખ્સ કે વુજુદ કી તહકીક હી નહીં કી !!!

બહરહાલ ઈસ અય્યુબ ઔર અબુ તલ્હા ને આદમભાઈ કો યે કહા કે હમ આદમી ઔર હથીયાર ભેજેંગે, આપ અપને મકામી ઉલમાસે મિલકર ઉનકે લીયે કયામ વ તઆમ કા ઇન્તિઝામ, ઔર ટાર્ગેટ કે ઇન્તિખાબ (પસંદગી) મેં ઉનકી મદદ કરના. ઔર ફોન સે હમારે સાથ રાબ્તા રખના. આદમભાઈ અપને સાથ અપને એક દોસ્ત અ.વાહિદ કો લેકર ગયે થે તાકે બાદમેં વોહ ઉનકે ખિલાફ ક્રાઈમબ્રાંચ ઔર કોર્ટમેં ગવાહી દે સકે ઔર એક બેહતરીન સ્ટોરી બનાને મેં

મુઈન વ મદદગાર હો ! વહાં સે વાપસી પર આદમભાઈને હમકો સારી કારગુઝારી સુનાઈ ઔર અ.રહમાન કો આનેવાલે મેહમાનકે લીયે કિરાયે કે મકાન ઔર લાઈટ, પંખા, પાની, બિસ્તર વગૈરહ કા ઈન્તિઝામ કરને કે લીયે કહા. ઔર અ.રહમાન ને લિયાકતભાઈ સે મકાન ઔર સોહરાબ સે લાઈટ, પંખે વગૈરહ કા ઈન્તિઝામ કીયા. મન્સૂબે કે તહત આદમભાઈ કે હુક્મ પર નાસિર ડોમન ને મોબાઈલ ફોન તકસીમ કીયે. અ.રહમાન ઔર મહમુદભાઈ કો એક એક ફોન દીયા તાકે વોહ અબુ તલ્હા ઔર અય્યુબ કે ફોન રીસીવ કરકે ઉન્હેં ઈત્તિલાઅ દેં. ઔર માશાઅલ્લાહ કુર્બાન જાઈએ ક્રાઈમ બ્રાંચ કી ઈસ સ્ટોરી પર કે દો મરતબા વોહ લોગ હથીયારોં સે લૈસ હોકર હમ્લે કી લીયે આએ. લેકિન અ.રહમાન વ મહમુદ કે ફોન બંદ થે ઈસલીયે પહેલી બાર વોહ નારોલ ઔર દુસરી બાર ખેડા, બારેજડી સે વાપસ હુવે.

અબ યે તો વોહ કાબિલ ઓફીસર હી બતા સકતે હૈં કે હમ્લાવર હૈદરાબાદ સે નારોલ ઔર બારેજડી સે કૈસે વાકિફ થે? ઔર વહાં તક કૈસે પહોંચે? ક્યા કોઈ સ્પેશ્યલ ટ્રેન થી જિસે નારોલ કા રૂટ દીયા ગયા થા? યા યે કે બાય રોડ આએ થે ઔર આમદ વ રફ્ત મેં કહી ભી ઈનકી કોઈ તલાશી નહી હુઈ? ઔર I.B. ઔર પુલીસ કો ઈસ્કી કોઈ ઈત્તિલાઅ નહીં હુઈ? જબકે દુસરે કઈ કેસોં મેં યે હુવા કે "આતંકવાદી" બાય રોડ બમ્બઈ સે નિકલે ઔર I.B. ને ઈનપુટ (ખુફીયા ઈત્તિલાઅ) જારી કીયે ઔર ફિર નારોલ તક ઉન્હેં નિહાયત હી અદબ વ એહતરામ સે આને દીયા ગયા ઔર ફિર હમારે યહી બહાદુર અફસરાન (વણઝારા એન્ડ કંપની) નારોલ પહોંચે ઔર નાકાબંદી કી. આતંકવાદીયોં કે પાસ A.K.47 ઔર ગ્રેનેડ થે ઔર હમારે બહાદુરોં કે પાસ રિવોલ્વરેં થી!!! મુઠભેડ હુઈ ઔર ગોલીયોં કા તબાદલા હુવા ઔર કુછ હી દેરમેં હમારે બહાદુરોં ને આતંકીયોં કો ઢેર કર દીયા. (ઈસ મઝમુન પર ઝયાદહ કલામ નહીં કરતા વરના મેરા અસલ મઝમુન તવીલ હોતા ચલા જાએગા)

બહરહાલ દો બાર ફોન બંધ હોને કી વજહસે હૈદરાબાદ સે આનેવાલે મેહમાન વાપસ હુવે, જિસ્કી બિના પર આદમભાઈ ને અ.રહમાન ઔર મહમુદભાઈ સે ફોન વાપસ લે લીયે ઔર ઉન્હેં મકાન વગૈરહ કે ઈન્તિઝામ કે

લીયે કુછ રકમ દી થી વો વાપસ તલબ કી. જિસ્કો લેકર ઉનકે આપસમેં થોડી નારાઝગી ભી થી. ઉસ્કે બાવજુદ આદમભાઈને તીસરી બાર ફિર ઉન્હેં ઈત્તિલાઅ દી કે હૈદરાબાદ સે જો મેહમાન આનેવાલે થે વોહ આ ચુકે હૈં ઔર મેં ઉન્હેં રેલ્વે સ્ટેશન લેને કે લીયે જા રહા હું, ઔર ઈન્શાઅલ્લાહ બહોત જલ્દ આપ એક બહોત બડી ખુશખબરી સુનેંગે. (યહાંસે અ.રહમાનભાઈ કા રોલ ખત્મ હો ગયા) યે ભી ક્રાઈમ બ્રાંચ કે વોહ કાબિલ ઓફિસર યા ઉનકે એક કાબિલ વકીલ જો ઉસ વક્ત ભી બરાબર ક્રાઈમ બ્રાંચ મેં આતે થે ઔર ઓફિસરોં કી રહનુમાઈ ઔર સ્ટોરી બનાને મેં મદદ કરતે થે વોહ વકીલ સા. બતા સકતે હૈં કે એક ઐસા આદમી જિસે હમને સાઝિશ સે નિકાલ દીયા હૈ ઔર જિસસે આદમભાઈ ઔર મેરી ભી નારાઝગી વ દુશ્મની હૈ (જૈસા કે અબ્દુર્રહમાન કે બયાન મેં હૈ કે દુધ કે પાવડર કી તક્સીમ ઔર કેમ્પ મેં ઈજ્તિમાઈ નિકાહ કે મૌકે પર જહેઝ કે મામલે મેં ઉન્કા મુઝસે ભી ઈખ્તિલાફ વ નારાઝગી થી) હમ ઉસે ઈતના બડા રાઝ કૈસે બતા સકતે હૈં? હાં બચ્ચોં મેં ઐસા ઝરૂર હોતા હૈ કે ખેલકુદમેં જબ ઝગડા હોતા હૈ તો બતૌરે ફખ્ર રાઝદારાના અંદાઝ મેં અપના પ્લાન ઝાહિર કર દેતે હૈં. આગે આદમભાઈ કા રોલ યે હૈ કે ઉન્હોંને ફિદાઈન કો રેલ્વે સ્ટેશન સે લાકર અપને ભાઈ કે ઘર દુધેશ્વર મેં ઠેહરાયા. વોહ તીન મેહમાન જિનકે નામ અય્યુબ (ડોક્ટર નં.૧) મુરતઝા (ડોક્ટર નં.૨) ઔર અશરફ (ડોક્ટર નં.૩) થે. રાત ભર દુધેશ્વર રેહતે, દિનમેં બવાહિર હોલ ચારવાટ મેરે પાસ રેહતે થે. આદમભાઈ ને ઉન્હેં રીક્ષામેં અહમદઆબાદ શહર કે મુખ્તલિફ મંદિર ઔર ભીડભાડવાલી જગાએં દિખાઈ. લેકિન ફિદાઈન ને ઉન તમામ જગાઓં કો રીજેક્ટ (નામંઝુર) કર દીયા. ફિર આદમભાઈ ઉન્હેં ગાંધીનગર અક્ષરધામ મંદિર લે ગયે જિસે ઉન્હોંને પસંદ કર લીયા ઔર હમ્લે કે એક રોઝ પેહલે પીર કે રોઝ ફિદાઈન તન્હા ફિર અક્ષરધામ મંદિર ગયે ઔર ઈન હઝરાતને મંદિરમેં જાકર પુરા પુરા મુઆયના કીયા ઔર મુનાસિબ જગ્હોં ઔર લોકેશન ઝહન મેં બિઠા લીયા. **(હાલાંકે પીર કે રોઝ અક્ષરધામ મંદીર કી છુટ્ટી હોતી હૈ!!)**

હમેં જબ જેલ કસ્ટડી હો ગઈ ઔર હાઈ સિક્યુરીટી મેં ભેજ દીયા ગયા વહાં કુછ ઔર કૈદી ભી થે જિન પર યે ઈલ્ઝામ થા કે ઉન હઝરાત ને ગુજરાત કે

ઉસ વક્ત કે C.M. ઔર કુછ નેતાઓં કો મારને કી સાઝિશ કી થી ઔર સમીરખાન (જિસે બાદમેં એન્કાઉન્ટરમેં માર દીયા ગયા થા) પાકિસ્તાન સે ઇન્ડીયા આયા ઔર બઝરીયએ ટ્રેન સુરત પહોંચા ઔર વહાં એક ગેસ્ટ હાઉસમેં ઠેહરા થા ઔર ક્રાઈમ બ્રાંચ કે ઈન્હી બાહોશ અફસરાન ને સાઝિશ બેનકાબ કી ઔર સમીરખાન ઔર દુસરે કુછ લોગોં કો ગિરફતાર કર લીયા. બાદમેં કોર્ટમેં યે બાત સામને આઈ કે ટ્રેન સુરત પહોંચને કી જો તારીખ બતાઈ થી વોહ તારીખ હી ગલત થી. ઉસ તારીખ કો તો ટ્રેન સુરત સે રવાના હોતી હૈ, ન કે સુરત આતી હૈ!!!

હમારે ઈસ મુકદ્દમે મેં હમ્લે કે બાદ દુસરે રોઝ તારીખ ૨૫-૯-૨૦૦૨ કો મૌકાએ વારદાત કી વીડીયોગ્રાફી ઔર ફોટોગ્રાફી કી થી, લેકિન ખયાનત દેખીયે કે ઇતની અહમ ચીઝોં કો કોર્ટમેં પેશ નહીં કિયા. જબ હમારે વકીલને કાનુની એતેબારસે ઉનકા મુતાલબા કિયા તો સિર્ફ એક C.D. કોર્ટમેં પેશ કી ગઈ જિસપર હાદસે સે તકરીબન ચાર પાંચ મહીને પેહલે શાયદ એપ્રીલ ૨૦૦૨ કી તારીખ લીખી હુઈ થી. **લેકિન ઐસી છોટી છોટી ગલતીયાં તો હોતી રહતી હૈં ઇસલીયે ઉન્કી જાનિબ તવજ્જુહ નહીં દી ગઈ થી !**

બહરહાલ આદમભાઈને મેરે ઔર મૌ.અબ્દુલ્લાહ કે હુક્મ પર ઉનકો રેકી કરવાઈ ઔર હમ્લે કે દિન ઝોહર કી નમાઝ સે પેહલે મેરે પાસ છોડ ગએ.

અબ યહાં સે મેરા ઔર મૌ. અબ્દુલ્લાહ સા. કા રોલ સાથ સાથ ચલતા હૈ કે હમને આદમભાઈ વગૈરહ કો મુફીદ મશ્વરે દીયે થે. તઆવુન કા યકીન દિલાયા થા. અબ ફીદાઇન કે આ જાને કે બાદ ઉન્હેં બવાહિર હોલ મેં ઠેહરાયા ઔર મસ્જિદમેં ગુસ્લ કે લીયે ભેજા. ચારવાટ કા યે પુર રોનક ઔર ભીડભાડ વાલા ઇલાકા જહાં રાત ૩ બજે ભી દિન કા મંઝર હોતા હૈ ઈસ પુરે મોહલ્લે ઔર મસ્જિદ મેં કિસીને ભી ઉન્હેં નહીં દેખા ! યે હઝરાત ગુસ્લ કરને કે બાદ ઓફીસ મેં તશરીફ લાએ.

મઝીદ દિલચસ્પ બાત યે હૈ કે અવ્વલ તો મુઝે અફસરાન ને યે કહા કે તુને ઉનકી શહાદત વ જનાઝે કી નમાઝ પળ્હાઈ. તો મૈંને અપને ભોલપન મેં ઉન્હેં મસ્અલા બતાયા કે સાહબ યે તો હયાત હૈં ઔર શહાદત વ જનાઝે કી નમાઝ તો

મરને કે બાદ હોતી હૈ. તો કેહને લગે ફિર તુહી કિસી ઔર નમાઝ કા નામ બતા દે. મૈંને કહા સાહબ ઈસે તો નફલ નમાઝ કેહ સકતે હૈં. ફિર આપસી મશ્વરે સે તય હુવા કે મૈંને ઉનકી કામ્યાબી ઔર મારે જાને કી સુરતમેં હુસૂલે જન્નત કે મકસદ સે દો રકઅત નફલ નમાઝ પળ્હાઈ. (જિસ ઓફીસમેં હમ પાંચ હઝરાતને વુઝુ કરકે બાજમાઅત નમાઝ અદા કી વોહ ઓફીસ 8'x12' ફીટ કી હૈ. ઔર ઉસ વક્ત વહાં ફર્નીચર ઔર દુસરા સામાન ભી પડા હુવા થા. ઈતની તંગ જગામેં યે સબ કુછ કૈસે હો ગયા યે ભી તફતીશ કરનેવાલે જાને.)

બચપન મેં સ્કુલ કે ઝમાને મેં એક કહાની પળ્હી થી. અંધેર નગરી ઔર ગંડુ રાજા, ટકે સેર ભાજી ઔર ટકે સેર ખ્વાજા. એક બસ્તી જહાં ખાને પીને કી ચીઝોં કી કીમત મેં કોઈ ફર્ક નહીં હોતા થા વહીં શરીફ ઔર શરીર મેં ભી કોઈ ફર્ક નહીં કિયા જાતા થા. અગર કોઈ જુર્મ હુવા તો મુજરિમ ન પકડે જાને કી સુરત મેં જો હાથ લગા ઔર જિસ્કી ગરદન બેહતરીન, મોટી-તાઝી ફંદે કે લાઈક હો ઉસે હી સૂલી પર લટકા દિયા જાતા થા. ક્રાઈમ બ્રાંચ કી ઈસ અંધેરી નગરી મેં ભી યહી હુવા. મેરી મોટી તાઝી ગરદન ઉન્હેં ખુબ પસંદ આઈ ઈસલીયે સારે કેસ કા બોજ મેરી ગરદન પર હી ડાલ દીયા. ઔર અબ ઈસ મનઘડત ઔર ઈધર ઉધર સે મુંહ મારી હુઈ નાકિસ કહાની મેં કુછ કડીયાં બાકી રહતી થીં ઉસે હલ કરને કે લીયે હમેં ઔર ખાસ કર મુઝે ખુબ મજબુર કિયા ગયા. અવ્વલ દો તીન રોઝ તો રોઝાના એક નઈ સ્ટોરી બનતી થી. બરાબર જમતી નહીં થી, ફિર યે હઝરાત ઉસે ફાડ દેતે થે. બિલઆખિર યે સ્ટોરી થોડી જમ રહી થી, લેકિન ઉસમેં ભી કહાની કે તસલસુલ કે લીયે કુછ કડીયાં ખુટ રહી થી, મસલન યે કે (૧) ફીદાઈન કે નામ ઔર પતે ક્યા થે ? (૨) ફીદાઈન કે પાસ સે જો દો ઉર્દુ ખત બરામદ હુવે થે વોહ કિસને લિખે થે ? (૩) હથીયાર કહાંસે આએ ઔર કૌન લાયા ? (૪) સાઝિશ ઔર મશ્વરે મેં કૌન શામિલ થે ? યે સારે સવાલોં કે જવાબ મુઝે દેને થે ઔર સારી ઝિમ્મેદારી મુઝે અપની ગરદન પર લેની થી, ચુંકે મેરી ગરદન ઈસ "લાઈક" થી! ચુનાંચે અબ જબકે બેશુમારે રીટેક ઔર કમી બેશી કે બાદ ઈતની સ્ટોરી તૈયાર હો ગઈ તો અબ મુઝે યે કહા કે અબ તુ યાદ કરકે બતા કે ઉન દોનોં ફિદાઈન કે અસલ નામ ક્યા થે ? મેરે મના કરને પર ફિર ડંડે બરસાએ ગએ ઔર મુઝે અસલ નામ

બતાને પર મજબૂર કિયા ગયા.મૈંને માર સે બચને કે લીયે ઝહન પર ઝોર દીયા ઔર ૧૧ મહીને પેહલે હાદસે કે વક્ત કે અખ્બારાત કો ઝહન મેં દોબારહ ખોલને લગા ઔર ઉસ વક્ત અખબાર મેં ફિદાઈન કે જો નામ આએ થે વોહ નામ યાદ કરને લગા ઔર એક નામ મેરે ઝહનમેં આ ગયા ઔર મૈંને કહા એક કા નામ હાફિઝ યાસિર થા. વણઝારા કુછ કાગઝાત લેકર બૈઠા થા, ઉસમેં શાયદ કુછ લિખા હુવા થા, ઉસમેં દેખકર ઉસને કહા બિલ્કુલ ઠીક હૈ. અબ દુસરે કા નામ બતા. પેહલા નામ બતાકર મૈંને જો અપની કામિલ બેવકુફી કા નમુના પેશ કિયા થા અબ મૈં દુસરા મેડલ લેના નહીં ચાહતા થા. ઈસલીયે મૈંને બગૈર સોચે કહા દુસરે કા નામ મો.ફારૂક થા. વણઝારા ને ઉસ્કી ભી તસ્દીક કર દી.

યે મસ્અલા હલ હો ગયા તો અબ યે બાત આઈ કે ફિદાઈન કે પાસ સે જો ઉર્દુ ચીઠ્ઠીયાં બરામદ હુઈ થી વોહ તુને લિખી થી. ઉસમેં ક્યા લિખા થા? મૈંને બહોત માર ખાઈ લેકિન ઈન્કાર કરતા રહા. લેકિન જબ ઝુલ્મ વ તશદ્દુદ નાકાબિલે બરદાશ્ત હો ગયા તબ મેરે સામને દો હી રાસ્તે થે મૌત યા કબુલાત. મેં ક્યા કરતા? આખિર મૈંને કબુલ કર લીયા કે હાં, ચિઠ્ઠીયાં મૈંને લિખી થી. મારપીટ કે સાથ સીંઘલ ઔર R.I. પટેલ બેહલા ફુસલા ભી રહે થે કે ઠીક હૈ, ચિઠ્ઠીયાં તુને નહીં લિખી. લેકિન તૂ હમેં ઈસકી કોપી કર દે. અબ મેરે ઈકરાર ઔર વણઝારા કે હુક્મ પર વનાર ને દો ચિઠ્ઠીયાં નિકાલ કર મુઝે દી ઔર કહા તુ હમેં ઈસ્કી નકલ કર દે. હમ તુઝે નહીં મારેંગે. મૈંને માર સે બચને કે લીયે ઉસે કબુલ કર લીયા. ચુનાંચે મુઝ પર આર.આઈ. પટેલ કો મુસલ્લત કર દીયા. ઉસને ઓફીસ મેં લે જાકર મુઝે એક ટેબલ કુરસી દે દી ઔર તીન ચાર રાતેં, દો-દો, તીન-તીન બજે તક મુઝ સે ચિઠ્ઠીયોં કી નકલ કરવાતા રહા. મુઝે મજબુર કિયા ગયા થા કે જિતની લાઈન ઉન ઝેરોક્ષ ચિઠ્ઠીયોં મેં હૈ ઈતની હી લાઈન મેં લીખું, જુમ્લે, પેરેગ્રાફ, કોમા, ફુલ સ્ટોપ, હરફ કે મરોડ સારી ચીઝોં મેં ઝેરોક્ષ ઔર મેરે હાથ કી ચિઠ્ઠીયોં મેં ઝરા ભી ફર્ક ન હોના ચાહીયે.

વોહ હઝરાત સુબ્હ મેં કિસી ઉર્દુ જાનનેવાલે સે યકીનન ચેક કરવાતે થે. ક્યુંકે દુસરી રાત આર.આઈ. પટેલ આતા ઔર મેરી ગલતીયાં બતાતા ઔર નુકતે

ઔર હરકાત (ઝબર, ઝેર, પેશ) મેં ભી ફર્ક ન રહ જાએ ઉસ્કી કોશિશ કરતા. કુછ કાગઝાત ફાડ દેતા ફિર નયે લિખવાતા, મેરે અંદાઝસે ૪૦ સે ૫૦ મરતબા મુઝસે લિખવાયા ગયા .

મુખ્તસરન યે કે મૈંને ઉનકે લીયે દુઆ કી ઔર મેરે હુક્મ પર મૌ. અબ્દુલ્લાહ સા. ને ઉન દોનોં કો ઉર્દુ ચિઠ્ઠીયાં દી. ઔર ઉન્હેં રવાના કરને કે લીયે બલુચાવાડ તક ટેક્સીમેં બિઠાને કે લીયે ગયે. ઔર આદમભાઈ ઉનકે તીસરે સાથી અય્યુબ કો લેકર અપની રીક્ષામેં અક્ષરધામ પહોંચે ઔર ફિર જબ ફાયરીંગ ઔર ધમાકોં કી આવાઝ શુરૂઅ હો ગઈ તો આદમભાઈ ઔર અય્યુબ વાપસ બવાહિર હોલ આએ ઔર મુઝે ઔર મૌ. અબ્દુલ્લાહ સા. કો યે ખબર દી, ફિર હમને અય્યુબ કો બરોડા ભેજ દીયા કે વહાં સે હૈદરાબાદ કે લીયે કોઈ ટ્રેન મિલ જાએગી. ઔર ઉસ્કે બાદ હમ લોગોંને એહતીયાતન ઈસકા ચર્ચા ઔર આપસી મુલાકતેં બંદ યા કમ કર દી.

ક્રાઈમ બ્રાંચ કી ઈસ સ્ટોરીમેં અભી ભી એક બાત રહ જાતી થી કે હથીયાર કહાં સે આએ ઔર કૌન લાયા ઔર અક્ષરધામ મંદિર તક કૈસે લેકર ગયે ?

ઈસ સિલસિલેમેં ભી મુઝ પર બેઈન્તિહા ટોર્ચર હુવા કે હથીયાર તુને હી મંગવાએ થે, કહાં સે આએ ઔર કૌન લાયા યે બતા દે. હથીયાર કે મામલે મેં જબ મુઝસે સવાલ હુવા તો અવ્વલ મૈંને હમારે મોહલ્લે કે એક શહીદ કા નામ લીયા કે ફુલાં લાયા થા. તો મુઝે કહા કે વોહ તો મર ચુકા હૈ, દુસરા નામ બતા. મૈંને દૂસરે એક ભાઈ કા નામ લિયા વોહ ભી ફસાદાત મેં શહીદ હો ચુકે થે. તો કહા ગયા વોહ ભી મર ચુકા હૈ. કિસી ઔર કા નામ બતા. મુઝે ચુંકે અબ શહીદોં કે નામ યાદ નહીં આ રહે થે ઈસલીયે મૈંને હમારે મોહલ્લે કે એક વોન્ટેડ સાહબ કા નામ લિયા. અબ વનાર ને સબ્ર કા દામન છોડ દીયા ઔર મુઝે ઈન્તિહાઈ ગંદી ગાલીયાં દેકર કહા બદમાશ મરે હુવે ઔર વોન્ટેડોં કે નામ લેતા હૈ, હમ ઉનસે કહાં પુછને જાએંગે ? ઔર ફિર નિહાયત હી બેદર્દી સે પીટના શુરૂઅ કર દીયા. મૈં ચુંકે જિસ્માની ઔર ઝહની અઝીય્યતોં સે તંગ આ ચુકા થા. ઈસલિયે મૈંને કહા હથીયાર બાડમેર સે આએ થે પુછા કૌન લાયા થા ? મૈંને કહા મૈં ઔર મેરે સાથી લેને કે લીયે ગયે થે.

મુઝે કહા ગયા : નહીં, યે સ્ટોરી નહીં જમતી, ક્યુંકે હથીયાર બાડમૈર કૈસે પહોંચે? કિસને પહોંચાએ ? બહોત સવાલાત પૈદા હો રહે થે. ફિર મુઝે શહર કે એક મશહૂર તાજિર કા નામ લેકર પૂછા ગયા કે ક્યા તૂ ઈસે જાનતા હૈ ? મૈંને કહા : જી હાં. પુછા કૈસે જાનતા હૈ? મૈંને કહા "ગુજરાત સાર્વજનિક રીલીફ કમિટી" ચલાતે હૈં ઉસ નિસ્બત સે જાનતા હું. તો કહા ગયા તુઝે પતા હૈ ઉસકા ફ્રુટકા બડા કારોબાર હૈ ઔર કશ્મીર સે ઉસ્કી સેબ કી ટ્રક આતી હૈ. ઉસીમેં હથીયાર આયે થે. મૈંને કહા સાહબ મેરે ઉનસે કિસી તરહ કે તાલ્લુકાત નહીં હૈ. ઈસ કહાની મેં ભી વોહ લોગ તઝબઝુબ ઔર ગૈરયકીની કા શિકાર થે. લિહાઝા યે કહાની ભી કેન્સલ કી ગઈ. ઔર ઈસ તરહ અલ્લાહ તઆલાને ઉન્કી હિફાઝત ફરમાઈ.

બહરહાલ હથીયાર કહાં સે આએ ?કૌન લાયા ? તય નહીં હો પા રહા થા, ઔર નહીં યે તય હો પા રહા થા કે કહાં પેક કીયે ગએ ? ઔર કૈસે અક્ષરધામ તક લેકર ગયે ? શુરૂઅ મેં યે બાત આઈ થી કે બવાહીર હોલ કી ઓફીસ મેં એક બિસ્તર મેં પેક કર કે અક્ષરધામ તક લે ગયે થે, લેકિન હથીયાર કૈસે આએ ઔર કૌન લાયા યહી તય નહીં હો રહા થા, પેકીંગ કા મરહલા તો બાદમેં આતા હૈ. ઈસલીયે તીન ચાર રોઝ કી મેહનત કે બાદ જિસ્મેં ક્રાઈમ બ્રાંચ કે બહોત કાગઝાત ભી ઝાએઅ હુવે. આખિર યે તય હુવા કે હથીયાર ફિદાઈન ખુદ અપને સાથ અપને તરીકે સે લાયે થે. ઉસ સિલસિલેમેં હમેં કોઈ ઈલ્મ નહીં.

મૈં સમઝતા થા કે ક્રાઈમ બ્રાંચ કા કામ પુરા હો ચુકા હૈ, સ્ટોરી બન ચુકી હૈ, ઈસલીયે અબ હમેં હફ્તે ભર સે હો રહી સખ્ત મારપીટ ઔર ઝુલ્મો તશદ્દુદ સે નજાત મિલ જાએગી. લેકિન બહોત જલ્દ મેરી ખુશફહમી દુર હો ગઈ ઔર મેરે લીયે એક ઈન્તિહાઈ સબ્રઆઝમા ઔર મુશ્કિલતરીન નઈ આઝમાઈશ શુરૂઅ હુઈ. આજ જબ ઉન દિનોં કો યાદ કરતા હું તો રોંગટે ખડે હો જાતે હૈં ઔર એક ભયાનક ખ્વાબ માલુમ હોતા હૈ. અલ્લાહ તઆલા કિસી ભી શખ્સ પર ઐસે હાલાત ન લાએ. (આમીન)

મુઝે યે કહા ગયા કે તુને ઈતના બડા કામ કર દીયા. યે બગૈર મશ્વરે કે તો હરગીઝ નહીં હો સકતા. તુને અપને બુઝુર્ગોં સે મશ્વરા કિયા થા. મૈંને કહા મૈંને કિસી સે મશ્વરા નહીં કિયા. તો કહા ગયા : (મુફ્તી) સુફીયાન ચોકલેટ ખાને સે

પેહલે ભી હઝરત સે મશ્વરા કરતા હૈ કે યે જાઈઝ હૈ યા નહીં ? ઔર તુને ઈતના બડા કામ બગૈર મશ્વરા કે કર લીયા યે નામુમ્કિન હૈ. ફિર કહા હમ તુઝે બતાતે હૈં તુને કિન હઝરાત સે મશ્વરા કીયા થા. ઔર ફિર વણઝારા ને તીન નિહાયત હી કાબિલે એહતરામ બુઝુર્ગોં કે નામ લીયે ઔર કહા કે તુને ડાભેલવાલે બડે હઝરત સે (હઝરતુલ ઉસ્તાઝ) મુફ્તી અહમદ સા. ખાનપુરી (દા.બ.) સે મશ્વરા કીયા થા, ઔર અહમદઆબાદ મરકઝ કે (મર્હુમ) હઝરતમૌલાના અ.ગની સા.(રહ.) ઔર દેહલી મરકઝ કે હઝરતજી મૌલાના સઅદ સા. (દા.બ.) સે મશ્વરા કીયા થા. મેરે ઈન્કાર પર મુઝે ઈન્તિહાઈ બેદર્દીસે મારા ગયા ઔર અલ્લાહ તઆલા ને યે ખૈર કા મામલા ફરમાયા કે મૈં બેહોશ હો ગયા. જબ મૈં બેહોશ હો ગયા તો મુઝે ઉઠાકર કુછ લોગ વનાર કી ઓફીસ મેં છોડ ગયે. ઉસ રાત મૈંને ખુબ રો-રો કર અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત સે દુઆ કી કે "યા અલ્લાહ, મેરી ઝાત તક તો ઠીક થા, લેકિન અબ તો બાત તેરે વલીયોં તક પહોંચ રહી હૈ. યા અલ્લાહ! તુ હી હિફાઝત ફરમા. યા અલ્લાહ ! મેરી ઝબાન સે તેરે કિસી ભી બંદે કા નામ ન નિકલને પાએ ઔર યા અલ્લાહ! ઈસ મુકદ્દમા કો મુઝ હી પર રોક દે ઔર યે ઝાલિમ મેરે બાદ કિસી કો ભી ઈસ મુકદ્દમા મેં ન ડાલ સકે ઐસે અસ્બાબ પૈદા ફરમા. ઔર અલ્હમ્દુલિલ્લાહ યે દુઆ કી કબૂલિયત હી થી કે મેરે બાદ ઈસ કેસ મેં કિસી કો ભી નહીં ડાલા ગયા. મજીદ પટેલ ઔર કારી શૌકતુલ્લાહ ઘોરી જિન્હેં બાદ મેં ઈસ કેસ મેં ડાલા ગયા થા ઉન્હેં મુઝસે પેહલે હી ઈસ કેસ મેં વોન્ટેડ ઝાહિર કર દિયા ગયા થા.

ઔર એક દુઆ મૈંને ઉસ વક્ત ભી કી થી ઔર બાદ મેં જેલમેં ભી કરતા રહતા થા કે યા અલ્લાહ મેરે મોહસીનોં હમદર્દો કે મુકદ્દરમેં અગર આપને કોઈ મુસીબતો આઝમાઈશ લિખ ભી દી હૈ તો વોહ સારી મુસીબતેં, આઝમાઈશેં મુઝ પર ડાલ દેના, લેકિન ઉન્હેં કોઈ તકલીફ મત દેના. યહાં મુઝે હઝરત ખુબૈબ બિન અદી (રદી.) ઔર હઝરત ઝૈદ બિન દસિનહ (રદી.) કા વોહ સબક આમોઝ વાકેઆ યાદ આતા હૈ કે જબ સુલી (ફાંસી) પર ચળ્હાને સે કબ્લ મક્કાવાલોં ને પુછા કે અબ જબકે તુમ્હેં ફાંસી દી જા રહી હૈ ક્યા તુમ તે ચાહતે હો કે તુમ્હારી જગહ હઝરત મુહમ્મદુર્રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કો ફાંસી દે દી જાએ ઔર તુમ્હેં

છોડ દીયા જાએ? હાલાંકે સહાબા જાનતે થે કે હઝરત નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કો ફાંસી દી જાએ યે નામુમ્કિન થા ઔર આઝમાઈશ કે લીયે યે સવાલ થા ફિર ભી કુર્બાન જાઈએ અકીદતે સહાબા પર કે ઉન્હોંને જવાબ દિયા "ખુદા કી કસમ, હમારે પ્યારે નબી (સ.અ.વ.) કો અપને ઘર પર પૈરોં મેં એક કાંટા ચુંભ જાએ હમેં તો યે ભી ગવારા નહીં." અલ્હમ્દુલિલ્લાહ હમ ઈન અઝીમ સહાબા કે નામ લેવા હૈં.

અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત સે દુઆ કી લેકિન દિલસે બોઝ હલ્કા નહીં હો રહા થા, કલ ક્યા હોગા ? અગર મુઝે દોબારહ અપને બુઝુર્ગોં કા નામ લેનેકે લીયે મજબુર કિયા તો ક્યા હોગા ? અગર ખુદા-ન-ખ્વાસ્તા મૈંને નામ લે લીયે તો મેરી તો દુન્યા ઔર આખિરત દોનોં બરબાદ હો જાએંગે. મુખ્તલિફ વસાવિસ વ ખ્યાલાત મેરે ઝહન સે ગુઝર રહે થે. એક ખ્યાલ યે આયા કે મેં ઈન હઝરાત કા નામ લું, ઉસ્કી બજાએ મર જાના બેહતર હૈ. ઔર મૈંને ખુદકુશી કે ઈમ્કાનાત વ અસ્બાબ પર ગૌર કરના શુરૂઅ કિયા. મૈં બૈતુલ ખલા મેં ગયા ઔર છત ઔર ખિડકી કી બુલંદી કા જાઈઝહ લેને લગા. ઉંચાઈ કી કમી કી વજહ સે મુઝે વોહ જગહ નામુનાસિબ માલૂમ હુઈ. એક ઔર તરીકા મેરે ઝહન મેં આયા. મૈંને સીંઘલ સાહબ કો અપને દર્દ કી શિકાયત કી થી. મેરી હાલત દેખ કર ઉન્હેં શાયદ થોડા રહમ આ ગયા થા. ઈસલીયે ઉન્હોંને મેરી મરહમ પટ્ટી કરવા દી થી ઔર હાઈપાવર કી દવાએં મંગવા દી થીં. ઉસ વક્ત મેરે ઝહન મેં યે બાત ઘર કર ગઈ કે વોહ સારી ગોલીયાં ખાકર ખુદકુશી કર લું. મૈંને અપની જેબ સે ટેબ્લેટ કા પત્તા નિકાલા ઓર કુછ દેર તઝબઝુબ કી હાલતમેં ઉસે દેખતા રહા, લેકિન ફિર એક બાત ઝહન મેં આઈ કે અગર ઈતની ટેબ્લેટ ખાને કે બાદ ભી બચ ગયા તો મઝીદ ઝિલ્લત વ રૂસ્વાઈ હોગી. ઔર મેરે દર્દ ઔર મેરી તકલીફોં સે નાવાકિફ લોગ ઝિંદગીભર મુઝે લાઅન તાઅન કરેંગે કે મુફતી હોકર ખુદકુશી કી કોશિશ કી. (જબકે મર જાને કી સુરતમેં તો મૈં ઉનકે લાઅન તાઅન સુનનકે લીયે મૌજૂદ હી ન હોતા) બિલઆખિર અલ્લાહ કે ફઝલસે યે ઈરાદહ મૌકુફ કિયા.

રાત ભર અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત સે દુઆમેં ઔર ઈસ ફિક્ર મેં ગુઝાર દી કે કલ ક્યા હોગા? લેકિન જિતના ઝયાદહ ડર ઔર ફિક્ર થી અલ્લાહ તઆલાને ઈતની હી આસાની ફરમા દી. ચુનાંચે દૂસરે રોઝ દોપહર મેં મુઝે ફિર બુલાકર યે

સવાલ દોહરાયા ગયા કે તુને હઝરત સે મશ્વરા કિયા થા ? મૈંને કહા નહીં કિયા થા. વણઝારાને કહા હઝરત જબ લાલ મસ્જિદ તશરીફ લાતે ઉસ વક્ત તુ ઉનસે મશ્વરા કરતા થા. મૈંને કહા સાહબ મૈં હઝરત સે મુલાકાત કે લીયે કભી ભી લાલ મસ્જિદ નહીં ગયા. પુછા ગયા ક્યું નહીં જાતા થા? મૈંને કહા મૈં બહોત સુસ્ત ઔર ગાફિલ આદમી હું, ઈસલીયે વહાં નહીં જાતા થા. પુછા હઝરત સુફિયાન કે પાસ જાતે થે તેરે યહાં ક્યું નહીં આતે થે ? મૈંને કહા સુફિયાન નેક ઔર ખાન્કાહી મિઝાજકા આદમી હૈ ઔર મેં શરારતી હું ઈસલીયે મેરે યહાં નહીં આતે થે. મેરે ઈન જવાબાત પર વણઝારાને સીંઘલ કો ઈશારહ કરકે પુછા "ક્યા યે સહીહ કેહ રહા હૈ?" ઔર સીંઘલને ઈશારે હી ઈશારેમેં ઉસ્કી તસ્દીક કી. ફિર મુઝસે પુછા ઠીક હૈ, મરકઝવાલોં સે હઝ.મૌ.અ.ગની સા.(રહ.) ઔર હઝ.મૌ.સઅદ સા.(દા.બ.) સે તો મશ્વરા કિયા હોગા ? ફિર મૈંને વહી જવાબ દીયા કે સાહબ દેહલી મરકઝ તો બહોત દુરકી બાત હૈ મૈં કભી અહમદઆબાદ મરકઝ પર ભી નહીં જાતા થા. સીંઘલને મેરે ઈસ જવાબકી ઈશારેમેં તસ્દીક કી. ઔર અલ્હમ્દુલિલ્લાહ ઈસ તરહ અલ્લાહ તઆલાને મેરી જાન છુડાઈ ઔર હમારે બુઝુર્ગોં કી હિફાઝત ફરમાઈ.

ઉસ વક્ત હમારે ઈન અકાબિર કે અલાવહ ભી દીગર મુઅઝ્ઝઝ ઉલમા વ અવામ કો ગલત મુકદમાત મેં ફંસાને કી કોશીશ કી ગઈ થી. ચુનાંચે મુઝે બાદમેં માલુમ હુવા થા કે હઝ. અકદસ મૌલાના ગુલામ મુહમ્મદ વસ્તાનવી સા. (દા.બ.) હઝ.મૌલાના ઈસ્માઈલ સા. ગોધરાવાલે (દા.બ.) હઝ.મૌલાના કાસિમ ભાગલીયા ગોધરા, ઔર અઝીઝમ મર્હુમ મુફ્તી ઈમ્તિયાઝ સાહબ કો ભી ગોધરાકાંડ, હવાલા ઔર અક્ષરધામ જૈસે સંગીન મુકદમાત મેં ફંસાને કી સાઝિશ થી, લેકિન અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત હી ને હિફાઝત ફરમાઈ.

فاللّٰهُ خير حافظًا وهو ارحم الراحمين.

બહરહાલ મારપીટ, વકીલ કે તઆવુન, આપસી મશ્વરા ઔર જબરી ઈજતિહાદ કે બાદ યે એક સ્ટોરી તૈયાર હો ગઈ, અબ મારપીટ કા સિલસિલા બિલ્કુલ કમ હો ગયા થા. અબ તકરીબન દિન ભર વનાર કી ઓફીસમેં મુઝે

બિઠાયા જાતા ઔર વોહ કાગઝાત તૈયાર કરતા રહતા ઔર બીચ બીચમેં મુઝે સિર્ફ મેરા નામ, ઉમર, પતા ઔર ફેમીલી બેકગ્રાઉન્ડ કે મુતાલ્લિક કુછ સવાલાત પૂછતા. મષલન...

નામ	:	(મુફ્તી) અબ્દુલકય્યુમ અહમદ હુસૈન મનસુરી
ઉમર	:	૩૨ વર્ષ (ઉસ વક્ત)
એડ્રેસ	:	માઢ કા મોહલ્લા, મસ્જિદ બિલ્ડીંગ, ચારવાટ, દરીયાપુર, અહમદઆબાદ. (ઉસ વક્ત)
તાલીમ	:	ગુજરાતી ૭ પાસ, દીની તાલીમ : મૌલવી, મુફ્તી (બાદમેં જેલમેં હિફ્ઝ)
કહાં તાલીમ લી ?	:	જામિઆ ડાભેલ (ફરાગત વ ઈફ્તા ૧૯૯૭-૯૮)
ઈમામત વ મદ્રસા	:	હાજીસખી કી મસ્જિદ, ચારવાટ, દરીયાપુર, અહમદઆબાદ.
તન્ખાહ	:	૩૦૦૦/- રૂા.
કિતની ઝબાન જાનતે હો	:	ગુજરાતી, ઉર્દૂ, અરબી, ફારસી, હિંદી, અંગ્રેઝી (ઈસ પર હાઈકોર્ટ મેરી ફાંસી કી સઝા કી તસ્દીક કરતે હુવે મુઝે બાર બાર લર્નેડ લીખકર પતા નહીં મેરી તારીફ કર રહી થી યા મુઝે તાઅના દે રહી થી!)
માં	:	આબિદા અહમદ હુસૈન
બાપ	:	અહમદ હુસૈન ઈસ્માઈલ મનસુરી
બાપ કા કારોબાર	:	વાયરમેન
આમદની (આવક)	:	નહીં માલૂમ.
ભાઈ	:	નહીં.

બહેન : તીન બેહનેં શાદી શુદહ..(ઉન્કે ઔર શોહર વ બચ્ચોં કે નામ)

કિસ મસ્લક સે તાલ્લુક રખતે હો? સુન્ની, દેવબંદી યા એહલે હદીસ ? : સુન્ની, દેવબંદી, તબ્લીગી

(તબ્લીગી ઔર દેવબંદી કેહને પર ગાલી દી જાતી થી ઔર આતંકવાદ કા તાઅના દીયા જાતા થા.)

બસ યે ફેમીલી બેકગ્રાઉન્ડ તક તો સહીહ થા. બાકી બયાન કી ગઈ સારી સ્ટોરી જુઠ ઔર બકવાસ થી.

એક હફતા સે ઝયાદહ હો ચુકા થા ઈસ અસ્નામેં મેરે ઘરવાલોં કો ૧૦-૧૫ મિનટ કે લીયે મુઝસે મિલને કી દો તીન બાર ઈજાઝત દી ગઈ, લેકિન ઉસ વક્ત ભી તીન તીન ચાર ચાર ઘંટે મેરે ઘરવાલોં કો ક્રાઈમ બ્રાંચ કે બાહર બિઠાયા જાતા ઔર ઉન્હેં ભી ખુબ ડરાયા જાતા ''ઝલીલ વ રૂસ્વા કિયા જાતા ઔર ધમકી દી જાતી થી'' કે હમારી મરઝી કે ખિલાફ કોઈ બાત મત કરના ઔર યહાં કી બાત કિસી કો મત બતાના વરના તુમ્હારે લડકે / ભાઈ / શોહર કો માર દેંગે. મુઝે કેમેરે કી સ્ક્રીન પર ઘરવાલે બતાકર ઉનકા તઆરૂફ પુછા જાતા ઔર ફિર કહા જાતા કે ખૈર ખબર કે અલાવહ કોઈ ભી બાત હરગીઝ મત કરના વરના તેરે ઘરવાલોં કો ભી કેસમેં ડાલ દેંગે, તેરા એન્કાઉન્ટર કર દેંગે, તેરે બાપ કો માર દેંગે વગૈરહ ધમકીયાં દી જાતી થી. ઘરવાલોં કો બુલાને સે પેહલે મુઝે કપડે ઔર જિસ્મ સમેટ કર કુરસી પર ઈસ તરહ બિઠા દીયા જાતા કે મેરે ઝખ્મોં ઔર ખુન આલુદ કપડોં પર ઘરવાલોં કી નિગાહ ન પડ સકે, ફિર મેરે ઔર ઘરવાલોં કે બીચ સામને કુરસી લગાકર વનાર, R.I. પટેલ યા કોઈ ઔર ઓફીસર બૈઠતા, તાકે ઉન્કી કોઈ બાત લીક ન હો જાએ. મુઝે અચ્છી તરહ યાદ હૈ ઐસી સુરતે હાલ મેં ભી એક રોઝ મેરી અહલીયા મુહતરમાને સરગોશીવાલે અંદાઝમેં મુઝે કહા કે હલીમાખાલા (મૌ.અહમદકી વાલિદહ અલ્લાહ તઆલા ઉન્હેં જઝાએ ખૈર અતા ફરમાએ. આમીન) ને કહા કે દસ્તખત મત કરના, વનાર સુન ગયા ઔર મેરી બીવી કો

ડાંટને લગા કે ક્યા સીખાતી હૈ? અબ અગર કુછ સિખાયા તો આઈંદા મુલાકાત નહીં દુંગા.

ઈસી તરહ કી એક મુલાકાત મુઝે તા. ૨૪-૮-૨૦૦૩ કો રાત ૧૦/૧૧ બજે દી ગઈ, મુલાકાત સે કબ્લ મુઝે કહા ગયા કે આઈંદા કલ તેરે યહાં કાલુપુર દરીયાપુર મેં બંદ કા એલાન હૈ ઔર મસ્તુરાત રેલી નિકાલનેવાલી હૈ. હમ અભી તેરે બાપ કો બુલાતે હૈં. તુ ઉન્હેં સમઝા દેના કે વોહ બંદ ઔર રેલી મેં હિસ્સા ન લેં ઔર દુસરોં કો ભી મના કરેં, ઔર બંદ ઔર રેલી કેન્સલ કરને કી કોશિશ કરેં. વરના હમ તુઝે ઔર તેરે ઘરવાલોં કો માર દેંગે ઔર અગર મુસલમાનોં ને ઝરાભી હરકત કી તો ફાયરીંગ કરકે ૨૫/૫૦ મુસલમાનોં કો ગીરા દેંગે.

ઉધર મેરે વાલિદ કો મેરે ગાઈબાના ઔર મેરી મૌજુદગીમેં ભી ઈસી તરહ કી ધમકીયાં દી ગઈ. વનાર ઔર સીંઘલ કી મૌજુદગી મેં મૈંને મજબુરન મેરે વાલિદ સે કહા કે આપ લોગ કલ બંદ ઔર રેલીમેં હિસ્સા મત લેના. મેરે વાલિદને ભી મુઝે ઉસ વક્ત તસલ્લી દે દી. બાદમેં પતા ચલા કે મેરે અલાવહ ભી દીગર તમામ મઝલૂમીન કે ઘરવાલોં કો યે તાકીદ કી ગઈ થી.

લેકિન અલ્હમ્દુલિલ્લાહ દૂસરે રોઝ તારીખ ૨૫-૮-૨૦૦૩ કો બંધ કા એલાન કામયાબ ભી રહા.ઔર હમારે મોહલ્લે કી લેડી કોર્પોરેટર મોહતરમા નાઝનીનબાનું બાસ્તાવાલા કી અમારત વ રહનુમાઈ મેં રેલી ભી નિકલી. રેલીમેં શિર્કત કરનેવાલી ઉન તમામ બહનોં કો અલ્લાહ તઆલા ખુબ ખુબ જઝાએ ખૈર અતા ફરમાએ, ઈસ રેલી કા તફસીલી ઝિક્ર બચાવ પક્ષ કે ગવાહ કે બયાન મેં કરૂંગા (ઇ.અ.)

ફિલહાલ ઈસ રેલી કા ફૌરી ફાયદા યે હુવા કે ક્રાઈમ બ્રાંચને અપની બિખરી હુઈ જાંચકો સમેટના શુરૂઅ કર દીયા. મારપીટ ઔર બદસુલુકી બિલકુલ બંદ હો ગઈ. ઔર બહોત જલ્દ તા. ૨૯-૮-૨૦૦૩ જુમ્અહ કે દિન દોપહર કો ૨:૦૦ બજે મેરે વાલિદ કો બુલાયા ઔર ઉન્હેં યે ઈત્તિલા દી કે આપકે લડકે કો અક્ષરધામ મંદિર પર હમ્લે કે કેસમેં ગિરફતાર કિયા જાતા હૈ ઔર આઈંદા કલ સુબ્હ ૧૧ બજે ઉસે ગાંધીનગર કોર્ટમેં રીમાન્ડ કે લીયે પેશ કીયા જાએગા. યે ખબર

મેરે વાલિદ પર બીજલી બન કર ગિરી ઔર વોહ ફુંટ ફુંટ કર રોને લગે, ઉન્હેં દેખકર મેં ભી રો રહા થા. લેકિન વહાં કિસીસે રહમ કી ઉમ્મીદ રખના શૈતાન સે સજદે કી ઉમ્મીદ રખના થા. કુછ કાગઝાત પર ઉનકે ઔર મેરે દસ્તખત લીયે. બાદમેં માલુમ હુવા કે વોહ એરેસ્ટ મેમો (ગિરફતારી કી ઇત્તિલાઅ) થા. દોપહર મેં ૩:૦૦ બજે કે કરીબ દુન્યા ભર કા મીડીયા જમા કીયા ગયા ઔર ઉન્હેં હમારી ગિરફતારી ઔર ક્રાઈમ બ્રાંચ કી હૈરત અંગેઝ કામયાબી કી ખબર દી ગઈ ઔર યે કહા ગયા કે જો કેસ ગ્યારહ મહીને સે A.T.S. વાલે હલ નહીં કર સકે થે, વણઝારા ઔર સીંઘલ કી અગવાઈ મેં ક્રાઈમ બ્રાંચને સિર્ફ એક હી દિનમેં હલ કર લિયા ઔર એક હી વક્ત મેં એક હી જગા તમામ પાંચોં મુલ્ઝિમીન કો ગિરફતાર કર લીયા. (ક્રાઈમ બ્રાંચ કા યે (ઝુઠા) દાવા થા કે તા. ૨૮-૮-૨૦૦૩ કો જાંચ A.T.S. સે લેકર ક્રાઈમ બ્રાંચ કો દી ગઈ ઔર જાંચ મિલતે હી વણઝારા સા. કો એક ખુફીયા ઇત્તિલા મિલી ઔર વણઝારાને સીંઘલ કો યે ઇત્તિલા દી ઔર ઉસી રોઝ અશ્ફાક ભાવનગરી કા બયાન લીયા ગયા ઔર ઉસમેં આદમ, સલીમ ઔર અલ્તાફ કા નામ આયા. મેરા ઔર મૌલ્વી અબ્દુલ્લાહ કા કહાં નામ આયા ઇસકા કોઈ ઝિક્ર નહીં. શાયદ મેરી ઔર મૌલ્વી અબ્દુલ્લાહ કી શરાફત (?) થી કે હમ ભી ગિરફતાર હોને કે લીયે ઉન્કે સાથ હો લીયે.

અલ્લાહુ અકબર ! ઇતના વાહીયાત જુઠ ? જબકે હકીકત યે હૈ કે ઇસ કેસ કે મુલ્ઝિમીન A.1. અલ્તાફહુસૈન અકબરહુસૈન મલેક કો તારીખ ૬-૮-૨૦૦૩, A.2. આદમ સુલેમાન અજમેરી કો તારીખ ૯-૮-૨૦૦૩, A.3. સલીમ હનીફ શેખ કો તારીખ ૧-૮-૨૦૦૩, A.4. અબ્દુલકય્યુમ અહમદ હુસૈન કો તારીખ ૧૭-૮-૨૦૦૩ બરોઝ ઇતવાર રાત ૮ બજે ઔર A.5. મૌ. અબ્દુલ્લાહ સા. કો તારીખ ૧૭-૮-૨૦૦૩ ઈતવાર કે દિન ફજર કી નમાઝ કે વક્ત ક્રાઈમ બ્રાંચવાલે ઉઠાકર લે ગયે થે.

ક્રાઈમ બ્રાંચ કા ખાના

ક્રાઈમ બ્રાંચ કી ઓફીસ કે મેઈન ગેટ કે બિલ્કુલ સામને હરીશ નામકે એક મદ્રાસી કી ખાનેકી લારી ઔર ચાય કી કિટલી થી. વહાંસે સુબ્હ ચાય ઔર પાર્લે બિસ્કીટ કા એક પેકેટ ઔર દોપહર ઔર શામ કભી દાલ, કભી સબ્ઝી ઔર દો તીન રોટી ઔર ચાવલ દીયે જાતે. ખાનેમેં કોઈ લઝ્ઝત નહીં હોતી થી, ઔર અગર લઝ્ઝત હોતી તબ ભી હમારે લીયે ઉન હાલાત મેં મુર્ગ મુસલ્લમ ઔર દુન્યાભર કી નેઅમતેં ભી બેલઝ્ઝત હી થી.

હો સકતા હૈ કે ઈસ હકીકત કો મદ્દે નઝર રખતે હુવે હી વોહ હઝરાત ઐસા બેલઝ્ઝત ખાના દેતે હોં ! હાં, તા. ૨૯-૮-૨૦૦૩ કો જિસ રોઝ પેહલી મરતબા કોર્ટ મેં પેશ કિયા જાના થા, સુબ્હમેં નાઝિમે તઆમ P.I. અગ્રવાત સુબ્હ સુબ્હ તશરીફ લાએ ઔર કહા થા કે આજ આપકો કોર્ટમેં પેશ કિયા જાના હૈ. ઈસલીયે આપકો ખાના જલ્દી દે દેંગે, ઔર પુરી શાક ખિલાએંગે. મેં દિલ હી દિલમેં ખુશ હુવા કે ચલો કુછ તો ચેંજ હોગા. લેકિન આપ યકીન જાનીયે જબ વોહ પુરી શાક આયા તો પુરી નિહાયત હી સખ્ત લેકિન કિસી તરહ ખાને કે કાબિલ થી લેકિન સબ્ઝી જબ પ્લેટ મેં નિકાલી તો નિહાયત હી હૈરત વ તાજ્જુબ હુવા.

કુર્આને પાક મેં હૈ... مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ. بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ.

એક ઔર જગહ ઈરશાદ ફરમાયા...

وَهُوَ الَّذِىْ مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هٰذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ وَّهٰذَا مِلْحٌ اُجَاجٌ.
وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَّحِجْرًا مَّحْجُوْرًا.

અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત હી કી યે કુદરતે કામિલા હૈ કે દો સમંદર આપસમેં મિલતે હૈં નદીયોં કા પાની સમંદર મેં ગીરતા હૈ, લેકિન અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત ને દો સમંદરોં ઔર નદીયોં કે પાની કે બીચ એક લતીફ વ બારીક હિજાબ વ આડ ખડી કર દી હૈ. હમારી આંખેં ઉસે મહસૂસ નહીં કર સકતી, યે પાની આપસમેં મિલ જાને કે બાદ ભી રંગ, બુ, મઝા (ટેસ્ટ) મેં અલગ અલગ હી રેહતે હૈં.''

બસ યહી બાત ઉસ ખાનેમેં નઝર આઈ. આલુ ઔર શાયદ બંદગોબી કી સબ્ઝી થી. હમારી તબીયતોં કા ખયાલ રખતે હુવે લંબા પાની થા. ઉસમેં આલુ ઔર બંદગોબી પ્લેટકે બિલકુલ બીચ મેં રહ ગયે. પાની એક તરફ બહ રહા થા. એક કોને મેં થોડા સા તેલ જમા હો રહા થા. મિર્ચને એક જગહ લી ઔર હલ્દી એક તરફ બહ રહી થી. પતા નહીં ઇન ચીઝોં કે દરમ્યાન કૌન સી આડ થી જિસ્ને ઇન સારી ચીઝોં કો અલગ અલગ કર રખા થા. ઉન સાહબ કી યે ખુદાદાદ સલાહિય્યત ઔર નઈ ઈજાદ યકીનન કાબિલે તઅરીફ થી.

ઈસ્કે અલાવહ ગાયકવાડ હવેલી કે બાહર અંડે કી આઈટમોં કી એક લારી ખડી રહતી થી. વહાં કી અંડા ખીચડી મશ્હુર થી, વહાં સે ચાલીસ રોઝ મેં શાયદ એક યા દો બાર અંડા ખીચડી ખિલાઈ ગઈ થી.

મેરે ઉસ્તાઝે મોહતરમ હઝરત અકદસ મૌલાના મુફ્તી અહમદ સા. ખાનપુરી (દા.બ.) કી ઝબાને મુબારક સે એક મરતબા એક બહોત હી પ્યારી બાત સુની થી હઝરત ને ફરમાયા થા કે "મૈં ઘરમેં ખાના ખાતા હું ઉસ પર ભી દાવતકી દુઆ. اَللّٰهُمَّ اَطْعِمْ مَّنْ اَطْعَمَنِىْ وَاسْقِ مَنْ سَقَانِىْ પઢ્હ લેતા હું, ચાહે હમ પૈસે કમાકર દેતે હૈં, લેકિન અહલીયા ઔર ઘરવાલોં કી બડી મેહનત વ મશક્કત કે બાદ હમેં લઝીઝ ખાના મયસ્સર હોતા હૈ. યે ઉનકા એહસાન હૈ. અલ્હમ્દુલિલ્લાહ તબસે મૈંને ન સિર્ફ ઘરકે ખાને પર બલ્કે ક્રાઈમબ્રાંચ ઔર જેલ કે ખાને પર ભી દાવતકી દુઆ પઢ્હી હૈ.

ખિલાનેવાલે ચાહે ક્રાઈમ બ્રાંચવાલે હી સહીહ ઔર કિતના હી બદમઝહ ખાના ક્યું ન હો. યે ઉનકા યા હુકુમત કા એહસાન થા કે ઉન્હોંને ખાના દિયા.

તાલિબે ઈલ્મી કે ઝમાનેમેં મદરસે કે ખાને કી બહોત હી નાકદરી કી થી જામિઆ ડાભેલમેં. અલ્હમ્દુલિલ્લાહ સુબ્હ મેં ચાય રોટી, દોપહર મેં દાલ ચાવલ, કઢી ખીચડી, સબ્ઝી ખીચડી, કભી કભી બીરયાની ઔર શામ મેં હફ્તેમેં તકરીબન પાંચ રોઝ ગોશ્ત મયસ્સર હોતા થા, બારહા દાવતેં હોતી થી, લેકિન ઉસ વક્ત મસ્તી વ શરારત સુઝતી થી ઔર મેં મઝાકમેં કેહતા થા કે મદરસે કા ખાના મબ્ની બર લહમ (منبی بر لحم) હૈ. (એહલે ઈલ્મ સમઝ જાએંગે). આસાન અલ્ફાઝ મેં

યું સમઝ લીજીએ કે આમ તૌર પર ગોશ્ત હી હોતા થા, લેકિન ઉસ વક્ત નાકદરી હોતી થી. લેકિન ક્રાઈમ બ્રાંચ ઔર જેલકા ખાના ખાને કે બાદ આયતે કરીમા لئن شكرتم لأزيدنكم ولئن كفرتم ان عذابی لشديد. કા મફહુમ સમઝમેં આ ગયા.

ગૈરકાનુની હિરાસત ઔર
Habeas Corpus

કિસી ભી શખ્સ કો પુલીસ કોર્ટ કી ઈજાઝત કે બગૈર એક મિનટ કે લીયે ભી ગૈરકાનુની તૌર પર હિરાસત મેં નહીં લે સકતી. હાં, શક શુબ્હેકી બુન્યાદ પર પુછતાછ કે લીયે ઝરૂર બુલા સકતી હૈ. લેકિન પુછતાછ કે બાદ ફૌરન છોડ દેના હોગા. અલબત્તા અગર કિસી શખ્સ કો કિસી ગુનાહમેં બાકાયદા ગિરફતાર કિયા તો ગિરફતારી કે લીયે કોર્ટ કી પરમીશન કી ઝરૂરત નહીં, લેકિન ઉસ સુરતમેં ભી ૨૪ ઘંટે કે અંદર ઉસે મુતાલ્લિકા કોર્ટમેં પેશ કરના ઝરૂરી હૈ. અગર પુલીસ કિસી કો ગૈરકાનુની તૌર પર ઉઠા લે ગઈ તો ઉસકે ખિલાફ હાઈકોર્ટ મેં એક અરજી કી જા સકતી હૈ. જિસે હેબીયસ કોર્પસ (Habeas Corpus)કહા જાતા હૈ.

હાઈકોર્ટ મેં કી જાનેવાલી ઈસ અરઝીમેં ઉમ્મીદ વ ખૌફ દોનોં કે ઈમ્કાન હોતે હૈં, હાઈકોર્ટ કી તહકીક વ ઈન્કવાયરી પર યે ઉમ્મીદ હોતી હૈ કે પુલીસ ઉસ શખ્સ કો ફૌરન રિહા કર દેગી. લેકિન સાથ હી યે ડર ભી હોતા હૈ કે પુલીસ ઉસ શખ્સ કો કેસ મેં ડાલકર કાનુની તૌર પર ગિરફતારી કા એલાન કર દેગી.

યહી વજહ હૈ કે ઈતને ઈતને રોઝ ગૈરકાનુની તૌર પર રખે જાને કે બાવજુદ મેરે ઘરવાલોંને રિહાઈ કી ઉમ્મીદ ઔર કેસમેં ડાલ દીયે જાને કે ડરસે યે અરઝી નહીં કી. ક્યુંકે મુઝસે પેહલે બાપુનગર કે એક સાહબ **"અત્હર પરવેઝ"** કે લીયે ઔર ભી કુછ લોગોં કે લીયે યે અરઝી કી ગઈ થી. જિસ્કે નતીજેમેં ક્રાઈમ બ્રાંચને ઉન તમામ હઝરાત કો હરેન પંડ્યા ઔર પોટા કે દીગર મુકદમાતમેં ફંસા દીયા થા. અલબત્તા એક દો ઐસે ખુશનસીબ ભી હુવે કે જિન્હેં હૈબીયસ કોર્પસ કરને પર ફૌરન રિહા કર દીયા ગયા.

કિસી શખ્સ પર ચાહે જિતના હી બડા ઈલ્ઝામ હો, અગર ઉસ્કી ગૈરકાનુની હિરાસત સાબિત હો જાએ તો વોહ સારે ઈલ્ઝામાત બેબુન્યાદ સાબિત હો સકતે હૈં. ચુનાંચે હમારે કેસ મેં ગૈરકાનુની હિરાસત કે ગવાહ ભી થે, લેકિન સ્પે.પોટા કોર્ટ ઔર ગુજરાત હાઈકોર્ટને ઉન ગવાહોં કો કોઈ એહમીયત નહીં દી. જબકે સુપ્રિમ કોર્ટ ને અલ્હમ્દુલિલ્લાહ ઉન ગવાહોં કો માના ઔર કેસકો ગલત સાબિત કરનેમેં યે ભી એક અહમ મુદ્દા રહા.

બહરહાલ સ્ટોરી કે મુતાબિક તારીખ ૨૮-૮-૨૦૦૩ કો કેસ કી જાંચ ક્રાઈમ બ્રાંચકો દી ગઈ, ૨૮ કી શામ મેં અશ્ફાક કા બયાન લિયા ઔર ૨૯ કો હમ તમામ કો ગિરફતાર કર લિયા ગયા. દૂસરે રોઝ તારીખ ૩૦-૮-૨૦૦૩ સનીચર કે રોઝ સુબ્હ ૧૦ બજે હમેં ગાંધીનગર કે લીયે લેકર રવાના હુવે, મેરી ગિરફતારી કી ખબર સુનકર મેરે રિશ્તેદારોં વ મુતાલ્લિકીન પર મુસીબત કા પહાડ તુટ પડા જિસે બયાન કરનેકી ગુંજાઈશ નહીં.

બાકાઇદા રીમાન્ડ કી શુરૂઆત

મામુલી હાદસોં પર અવામ કો મરઉબ વ ખૌફઝદહ કરને કે લીયે ૫-૬ ગાડીયાં લેકર નિકલના ઈન અફસરોં કા મહબુબતરીન મશ્ગલા થા. આજ તો ઉન્હોંને બહોત બડા શેર માર લિયા થા. લિહાઝા આજ તો રોબ ઝાડને ઔર દેહશત ફૈલાને કા ઈનકો પુરા હક્ક થા. ૧૦-૧૨ ગાડીયોં કા કાફલા ક્રાઈમ બ્રાંચ સે રવાના હુવા. હમારે ચહેરોં પર નકાબ ડાલ દીયે ગયે થે. ગાંધીનગર કોર્ટ પહોંચે. વહાં હઝારોં લોગ જમા થે. બેશુમાર મીડીયાવાલે ભી થે. ઉસ પુર-ખતર ઔર દેહશતનાક માહોલમેં ભી અલ્હમ્દુલિલ્લાહ કુછ દાઢી ટોપીવાલે બાશરઅ મુસલમાન બારીક બુરખે સે નઝર આ રહે થે. જો કોઈ ઔર નહીં બલ્કે ભાઈ સલમાન (મુમતાઝ મસાલેવાલે), મેરે વાલિદ, મૌ.અબ્દુલ્લાહ કે ભાઈ વ દીગર કુછ હઝરાત થે. ઈન હઝરાત કો દેખકર મુઝે ડર લગા થા કે ખુદા-ન-ખ્વાસ્તા કહીં મુશ્તઈલ હુજૂમ ઈન હઝરાત પર હમ્લા ન કર દેં, લેકિન અલ્હમ્દુલિલ્લાહ, અલ્લાહ તઆલાને ઉન હઝરાત કી ઔર હમારી હિફાઝત ફરમાઈ. **મેજીસ્ટ્રેટ શ્રી S.S. ઓઝા સાહબ કી કોર્ટમેં** હમેં પેશ કિયા ગયા. હમારી જાનિબસે ઘરવાલોં

ઔર દોસ્તોં ને એડવોકેટ જનાબ શૌકત શેખ કો નામઝદ કિયા થા. કોર્ટમેં પેશ કરનેકે બાદ હમારે ચેહરોં સે નકાબ ઔર હાથોં સે હથકડીયાં ખોલ દી ગઈ. પુરી કોર્ટ ક્રાઈમ બ્રાંચ કે અફસરાન ઔર દીગર પુલીસ સે ખીચો ખીચ ભરી હુઈ થી. ક્રાઈમ બ્રાંચ કી જાનિબ સે સરકારી વકીલ ને ૧૫ રોઝ કા રીમાન્ડ તલબ કિયા ઔર ઉસકે લીયે વહી બકવાસ સ્ટોરી શુરૂઅ કી જિસ પર ઓઝા સાહબ ને કહા કે વોહ સબ રેહને દો, (મેજીસ્ટ્રેટ કા રવૈયા ઐસા થા ગોયા વોહ ઇસ જુઠ સે વાકિફ થે લેકિન મજબુર થે) આપ ક્યું ઔર કિતના રીમાન્ડ ચાહતે હૈં વોહ બતાઓ. ખૈર જુઠે દલાઇલ ઔર બેહુદા ઝરૂરીયાત બયાન કરકે ૧૫ દિનકે રીમાન્ડ લે લીયે ગયે. ઓઝા સાહબને હમારે વકીલ સે કહા કે આપ અપને અસીલોં સે પુછો તો સહીહ કે ઉન્હેં પુલીસ કે ખિલાફ કોઈ શિકાયત હૈ? અવ્વલ તો હમેં ક્રાઈમ બ્રાંચ હી સે ડરા ધમકા કર લાયા ગયા થા કે અગર હમારે ખિલાફ એક લફ્ઝ ભી કહા તો તેરા એન્કાઉન્ટર કર દેંગે ઔર તેરે ઘરવાલોં કો કેસમેં ડાલ દેંગે. યહી નહીં ઉસ રોઝ કોર્ટ મેં સીંઘલ ને હમારે વકીલ કો ભી ધમકી દી થી. હમ કૈસે જુર્અત કર સકતે થે? ઔર ફિર દૌરાને રીમાન્ડ કોર્ટ કી હર પેશી પર યે ફોર્માલીટી હોતી, જજ સાહેબાન પુછતે કોઈ તકલીફ યા શિકાયત તો નહીં? ઔર ચુંકે હમેં ઇસ સિલસિલેમેં પેહલે હી ધમકિયાં દેકર ખૌફઝદહ કર દીયા ગયા હોતા થા જિસકી વજહસે હમ કેહ દેતે કે કોઈ તકલીફ નહીં. લેકિન અફસોસ ઉસ વક્ત અગર કિસી ઇન્સાફ પસંદને હમારી ઝબાન કી બજાએ હમારી આંખોં સે છલકતા હુવા ખૌફ વ હરાસ દેખા હોતા તો સબ કુછ સમઝમેં આ જાતા. યા ફિર વોહ જાનકર ભી અન્જાન બન રહે થે.

બહરહાલ અબ તા.૩૦-૮-૨૦૦૩ સે બાકાયદા રીમાન્ડ શુરૂઅ હુવે, ક્રાઈમબ્રાંચ કો જો કુછ કરના થા વોહ તો યે હઝરાત ગૈરકાનુની હિરાસત હી મેં કર ચુકે થે, અબ તો સિર્ફ દો તીન બાતેં બાકી રહ ગઈ થી. બાકી તો બસ ફોર્માલીટી કી જા રહી થી.

બાકાયદા રિમાન્ડમેં એક કામ યે કિયા ગયા કે જો જુઠી સ્ટોરી ઇન હઝરાત ને હમસે તૈયાર કરવાઈ થી વોહ પુરી સ્ટોરી મુઝે કેમેરા કે સામને બોલને કે લીયે મજબૂર કિયા. આપ હઝરાત હાલાત કી સંગીની કા અંદાઝ લગા સકતે હૈં કે મુઝ

પર ક્યા ગુઝર રહી હોગી, અબ મુઝે ભી થોડા સા એહસાસ થા કે અગર મૈંને કેમેરે કે સામને બોલ દિયા તો મેરી ખૈર નહીં. લિહાઝા સખ્ત મારપીટ ઔર મૌત કી ધમકી કે બાવજુદ મૈંને યે કિયા કે મૈં થોડા બોલતા ફિર ચાલુ કેમેરે મેં વનાર સે ઈશારહ કરકે પુછતા કે સાહબ સહીહ બોલ રહા હું? વનાર ગાલી બોલકર કેમેરા બંદ કર દેતા. ફિર મુઝે કુછ દેર અચ્છી તરહ યાદ કર લેને કે લીયે કેહતા (મુઝે યાદ કરને કે લીયે લિખે હુવે કાગઝાત દે દીયે થે) મેં યાદ કરને કા ઢોંગ કરતા, વોહ પુછતા અબ તૈયાર હૈ?'' મૈં કેહતા જી હાં, ફિર કેમેરા ચાલુ કિયા જાતા જહાંસે બાકી થા વહાં સે ફિર બોલના શુરૂઅ કરતા, થોડા બોલકર ચાલુ કેમેરે મેં કભી ઈશારેસે કભી ઝબાનસે વનાર કો પુછતા, સાહબ ઈસકે બાદ અબ ક્યા કહું? બારબાર મેં યે હરકત કરતા રહા ઔર બારબાર વોહ મુઝે માં ઔર બહેન કે નામસે ઈન્તિહાઈ હી ગલીઝ ઔર ગંદી ગાલીયાં દેકર કેમેરા બંદ ચાલુ કરતા રહા. ઈન હઝરાત કો શાયદ યે ડર થા કે F.S.L. મેં કેસેટ કી પોલ પકડી જાએગી. ઈસીલીયે ઉન્હોંને ઈસ વીડીયોગ્રાફીકો કોર્ટમેં બતૌર સુબુત પેશ નહીં કિયા ઔર અલ્લાહ તઆલાને ઈસ તરહ ઈસ મામલેમેં હિફાઝત ફરમાઈ.

નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટ કી **સત્યન દુબે કેસમેં** ગાઈડલાઈન હૈ કે દૌરાને રીમાન્ડ મુલ્ઝિમ કો ૪૮ ઘંટે મેં કમ સે કમ એક બાર સરકારી હોસ્પિટલ મેં લે જાકર ઉસકા મેડીકલ ચેકઅપ કિયા જાએ. અગર મુલ્ઝિમ બીમાર હૈ યા કોઈ તકલીફ હૈ તો ઉસકા ઈલાજ કિયા જાએ ઔર ઉસ્કી ટ્રીટમેન્ટ કે તમામ કાગઝાત રીમાન્ડ દેનેવાલી કોર્ટ ઔર ટ્રાયલ કોર્ટમેં પેશ કીયે જાએ.

ચુનાંચે દૌરાને રીમાન્ડ યે એક કામ બડે એહતમામ કે સાથ કિયા જાતા થા. અવ્વલ મુઝે ડરાયા જાતા કે હમ તુઝે ડોક્ટર કે પાસ લે જા રહે હૈં. વહાં એક લફ્ઝ ભી મત બોલના, ડોક્ટર પુછે તો કેહ દેના કે મુઝે કોઈ તકલીફ નહીં. અગર કુછ ભી કહા તો તેરી ખૈર નહીં. હમ બાદમેં પ્રાઈવેટ ડોક્ટર સે તેરા ઈલાજ કરવા દેંગે. ઈસી તરહ કી ધમકિયાં દૂસરોં કો ભી દી જાતી થીં.

ચુનાંચે દેર રાત ૧૦/૧૧ બજે ચાર પાંચ ગાડીયોં પર મુશ્તમિલ યે કાફલા V.S. હોસ્પિટલ પહોંચતા, હમારી આંખોં પર બારીક નકાબ હોતા, વહાં પહોંચકર

પબ્લીકમેં દેહશત ફૈલાને કે બાદ યે હઝરાત ડોકટર કે સામને હમેં પેશ કરતે. ડોકટર ભી ફોર્માલીટી પુરી કરકે કેસ પેપર મેં NIL (કુછ ભી નહીં) લિખ દેતે. અગર કોઈ ડોકટર મેરી નબ્ઝ પકડતા યા કુછ પુછતા ભી તો ક્રાઈમવાલે ફૌરન કેહ દેતે કે ''ડોક્ટર સાહબ! યે અક્ષરધામ મંદિર પર હમ્લા કરનેવાલે આતંકવાદી હૈં.'' ઉસ વક્ત ડોક્ટર કા બસ નહીં ચલતા થા કે હમેં વહીં માર દેં.

હાં, મુઝે અચ્છી તરહ યાદ હૈ એક રાત એક ઈન્સાનીયત પસંદ ''સરફિરે'' ડોક્ટર કી બારી થી ઔર ક્રાઈમ બ્રાંચવાલે બેચારે ગલતી સે ઉસકે પાસ ચલે ગયે, ઉસને સબકો ચેક કરના ઔર પુછના શુરૂઅ કિયા કે કોઈ તકલીફ તો નહીં ? ક્રાઈમ બ્રાંચ કે P.S.I. ત્રીવેદી ઔર કુછ દીગર અફસરાન કુદ પડે ઔર કહા સાહબ યે તો અક્ષરધામ હમ્લે કે આતંકવાદી હૈ ઔર હમ ક્રાઈમ બ્રાંચ કે ઓફીસર હૈં. ડોક્ટર સાહબ ને બડી જુર્અત કે સાથ બેબાકાના અંદાઝમેં કહા કે **''યે લોગ કોઈ ભી હો પેહલે ઈન્સાન હૈ. મેં ઈન્સાનિયત કે નાતે ઈનકા ઈલાજ ઝરૂર કરૂંગા, આપ ક્રાઈમ બ્રાંચ કે હો યા ઔર કોઈ, મુઝે કોઈ ફર્ક નહીં પડતા.''** ઉન્હોંને હમ તમામ કો જાંચા, હમ મેં સે એક મુસ્લિમ ચાંદખાન ને તો જુર્અત કરકે મારપીટ કી બાત ભી બતાઈ ઔર ડોકટર ને વોહ સારી બાતેં લિખ લી, જિસકે નતીજેમેં ઉસકે વકીલ કી શિકાયત પર ઉસે દૌરાને રીમાન્ડ સીવીલ હોસ્પીટલ ભેજા ગયા, લેકિન અફસોસ સીવીલ કે ડોક્ટર કો મારપીટ કે નિશાનાત નઝર નહીં આએ !!! ઔર ક્રાઈમ બ્રાંચ કે કેહને કે મુતાબિક ઉન્હોંને ભી રીપોર્ટમેં "NIL" લિખ દીયા.

કશ્મીર કા સફર

તા. ૫-૮-૨૦૦૩ જુમ્અહ કે રોઝ મામુલ કે ખિલાફ જનાબ R.I. પટેલ સુબ્હ સવેરે તશરીફ લે આએ ઔર મુઝે ગુસ્લ કરકે અચ્છે કપડે પહનને કે લીયે કહા (મેરે સારે ખુન આલૂદ કપડે R.I. પટેલ ને અપને પાસ જમા લે લીયે થે. તાકે ઈન કપડોંસે ઉનકી શરારત (પોલ) ખુલ ન જાએ. ઔર ઉસ્કી બજાએ દૂસરે કપડે મંગવા દીયે થે) મેરી હી તરહ મૌ.અબ્દુલ્લાહ સા. ઔર આદમભાઈ કો ભી તૈયાર કિયા ગયા થા. રોઝાના ૧ બજે આનેવાલે વણઝારા સા. ભી જલ્દી તશરીફ લે આએ થે. ઔર ફિર ઉન્કી માતહતી મેં D.G. વણઝારા (ડાહયાજી ગોબરજી

વણઝારા), P.I. R.I. પટેલ (રમેશભાઈ ઈશ્વરભાઈ પટેલ), P.I. A.A. ચૌહાણ (અશરફ ચૌહાણ), P.S.I. C.J. ગૌસ્વામી (ચેતનભાઈ), P.S.I. D.S. વાઘેલા ઔર મુલ્ઝિમીન મેં સે અબ્દુલકય્યૂમ અહમદ હુસૈન, મૌ.અબ્દુલ્લાહ સા. ઔર આદમભાઈ પર મુશ્તમિલ યે કાફલા રવાના હુવા. ક્રાઈમ બ્રાંચ સે એરપોર્ટ પહોંચને તક હમેં પતા નહીં થા કે કહાં જા રહે હૈં ? એરપોર્ટ પર હમેં ટીકીટેં દિખાઈ ગઈ. અહમદઆબાદ To શ્રીનગર વાયા દિલ્હી ૧૧,૦૦૦/- રૂા. કી રીટર્ન ટીકીટ થી. અભી ઈમીગ્રેશન ઔર ફલાઈટ ટેકઓફ કો દેર થી. વક્ત કી કદર કરતે હુવે R.I. પટેલ ને હમારી ઝહન સાઝી શુરૂઅ કી. વહાં શ્રીનગરમેં ચાંદખાન નામ કા એક આદમી હૈ. ઉસે પેહચાન લેના હૈ ઔર વહાં ભી હમારી યહી સ્ટોરી બયાન કરની હૈ, વરના હમ તુમ્હેં માર દેંગે ઔર રીપોર્ટ ભર દેંગે કે દહશતગર્દો કે સાથ મુડભેડ મેં મારે ગયે. વૈસે તો પિછલે દો તીન રોઝ સે ગુલશેર, ચાંદખાન વગૈરહ નામ લેકર મુઝે પુછા જાતા થા કે ઈસે જાનતા હૈ ? ઉન્કી તસ્વીર ભી દિખાઈ જાતી ઔર કહા જાતા કે ઈસ્કા નામ ચાંદખાન હૈ. હમ તુઝે એક જગા લે જાએંગે. વહાં તુ ઉસે પેહચાન લેના, હમ તુઝે છોડ દેંગે. ઔર અગર તુને નહીં પેહચાના ઔર હમારી સ્ટોરી મેં ઝરા ભી ગડબડ કી તો તુઝે માર દેંગે. આજ જબ એરપોર્ટ પર યે બાત દોહરાઈ ગઈ ઉસ વક્ત થોડી થોડી લાઈટ હુઈ કે હમેં ઈસ કેસ કે અસ્ફલુસ્સાફિલીન મેં ધકેલને કી ઘટીયા કોશીશ હો રહી હૈ ઔર ઈસીલીયે પિછલે દો દિનોં સે કુછ નર્મ રવૈયા અપનાયા ગયા થા. ગોયા બકરે કો ચારા ખિલાયા જા રહા થા. એરપોર્ટ પર જનાબ વણઝારા સાહબ મેરે કરીબ બૈઠકર બડી મોહબ્બત સે બાતેં કરને લગે ઔર મુખ્લિસ દોસ્ત કી તરહ નિહાયત હી મોહબ્બત સે મેરે ગલેમેં હાથ ડાલ દીયા. મેં જિઝક વ ડર સે સુકડ ગયા. જિસ પર વણઝારા સા. બરહમ હો ગયે ઔર કહા ક્યા કરેગા ? મુઝ મરવા દેગા ક્યા ? હાથ કંધે પર રેહને દે ઔર દોસ્તોં કી તરહ મુઝસે ઘુલ-મિલ કર બાતેં કર ઔર ખબરદાર વહાં કિસી સે ભી યે મત ઝાહિર કરના કે હમ ક્રાઈમ બ્રાંચ કે ઓફીસર હૈં. સબકો યહી ઝાહિર કરના કે હમ તમામ દોસ્ત હૈં ઔર કશ્મીર ઘૂમને ફિરને કે લીયે આએ હૈં. આદમભાઈ ઔર મૌ. અબ્દુલ્લાહ સા. કો ભી ઈસકી તાકીદ કી ગઈ થી.

મોદી ઔર રથયાત્રા કે નામસે નિહત્તોં, કમઝોરોં ઔર ઔરતોં કો નકલી એન્કાઉન્ટર મેં માર દેનેવાલે ઔર આતંકવાદ કે નામ સે નકલી કહાનીયાં બયાન કરકે બડે બડે નામ ઔર મેડલ હાસિલ કરનેવાલોં કી બહાદુરી કા યે હાલ થા!

ઈમીગ્રેશન કે બાદ હમ પ્લેન મેં જાકર બૈઠે. ઐસા માલુમ હોતા થા કે ઈસ કેસ ઔર હમારે તુફૈલ કુછ ઓફીસરોં કો પેહલી હી બાર પ્લેન મેં બેઠને કી સઆદત નસીબ હુઈ થી. ઉન્કી ખુશી ઔર હમારા ગમ દેખને કે કાબિલ થા. બેચારોં કો બેલ્ટ બાંધતે ભી નહીં આતા થા. ખાના, પાની ઔર ચોકલેટ્સ કે લીયે ભી મુઝે કેહતે. મેં સીટ કે ઉપર દિયા હુવા બટન દબાતા તો એરહોસ્ટેસ યા સ્ટુઅર્ટ (ખાદિમ લડકા) ખિદમત મેં હાઝિર હો જાતે ઔર મેં હી જૈસે ઈસ કાફલે કા અમીર હું વૈસે ઓર્ડર દેતા કે ફુલાં સાહબ કો પાની દો, ફુલાં કો ચોકલેટ દો. ઔર યે હઝરાત મારે હૈરત કે મેરા મુંહ તકતે રહતે. અલ્હમ્દુલિલ્લાહ હજ ઔર ઉમરહ કી બરકત સે મેં પેહલે ભી પ્લેનમેં સફર કર ચુકા થા. ડોમેસ્ટીક એરલાઈન્સ કા ભી તજરબા યહાં કામ આ રહા થા. જો ઈન હઝરાત કે લીયે તાજ્જુબ કી બાત થી.

દિલ્હી સે ફ્લાઈટ ચેન્જ કી ઔર વાયા જમ્મુ દોપહર તકરીબન ૧૨:૦૦/૧:૦૦ બજે શ્રીનગર એરપોર્ટ પર પહોંચે. એરપોર્ટ પર કશ્મીર પુલીસ કે કુછ અફસરાન ઔર ગાર્ડ્ઝ લેને કે લીયે પહોંચ ગયે થે. ઉનકી તહવીલ મેં એરપોર્ટ સે બાહર નિકલે. એરપોર્ટ કે બાહર ગાર્ડન મેં જુમ્અહ કી નમાઝ હો રહી થી. કંઈ રોઝ કે બાદ બાજમાઅત નમાઝ કા મંઝર દેખકર અલ્હમ્દુલિલ્લાહ દિલ કો બહોત સુકૂન મિલા. હમેં યે હઝરાત S.O.G. કેમ્પ શેરગઢી, શ્રીનગર લે ગએ. એરપોર્ટ સે યહાં તક કદમ કદમ પર ચેકપોસ્ટ ઔર બેશુમાર, C.R.P.F., B.S.F. આરઝી મોર્ચા સંભાલે હુવે થે. એક ફોજી છાવણી હી કી શક્લ કી યે જમ્મુ કશ્મીર પુલીસ કે ખુસુસી દસ્તે (સ્પેશીયલ ઓપરેશન ગ્રૂપ) કી બડી ઈમારત થી વહાં લે જાકર હમેં લોકઅપ મેં ડાલ દિયા ગયા. વહાં કી લોકઅપ તો ક્રાઈમ બ્રાંચ કી લોકઅપ સે ભી બદતર થી. લાઈટ, પંખા, બયતુલખલા વ દીગર ઝરૂરીયાત કા કોઈ ઈન્તિઝામ નહીં થા. ઈસ્તિન્જા કે લીયે એક ડબ્બા દે દિયા ગયા ઔર કહા ગયા કે છોટી પેશાબ, બડી પેશાબ (દો નંબર) સબ ઈસી ડબ્બેમેં કરના. રોશની કી ઝરૂરત પર એક માચીસ દે દી ગઈ. ઔર ઓઢને બિછાને કે લીયે એક એક કંબલ દે દિયા

ગયા. અભી ઝયાદહ દેર નહીં ગુઝરી થી કે ફિર P.I. R.I. પટેલ તશરીફ લે આએ. ઔર કહા તુમ લોગોં કો જો તસ્વીર દિખાઈ થી ઉસ્કા નામ ચાંદખાન હૈ. ઉસે પેહચાન લેના. યહાં કી પુલીસ ઔર આર્મી કે ઈરાદે ખતરનાક હૈં. લેકિન હમ તુમ્હેં બચા લેંગે. કુછ દેર બાદ હમેં તલબ કિયા ગયા. લોકઅપ સે D.G. શ્રી K. રાજેન્દ્ર સાહબ કી ઓફીસ મુશ્કિલ સે ૧૫-૨૦ કદમ દૂર થી. લેકિન ઈતના ફાસલા ભી R.I. પટેલ ને ગનીમત જાના ઔર કશ્મીર પુલીસ સમઝ ન સકે ઉસ મકસદ સે ગુજરાતીમેં કહા ''બાજી સાચવી લેજો'', આપણી સ્ટોરી જ કહેજો. અમેં તમને બચાવી લઈશું!!!

વોહ એક કુશાદહ ઓફીસ થી. બડે કાઉન્ટર ટેબલ કે પીછે રીવોલ્વીંગ ચેર પર શ્રી K. રાજેન્દ્ર સા. (D.G. જમ્મુ & કશ્મીર) તશરીફ ફરમાં થે. ઉન્કે આજુ બાજુમેં A.C.P. સંદીપ વઝીર (S.O.G.) A.C.P. ડો. અ.હસીબ (S.O.G.) વ દીગર અફસરાન તશરીફ ફરમાં થે. સામને દાહને હાથ પર લગી કુરસિયોં પર હમારે ગુજરાત કે અફસરાન તશરીફ ફરમાં થે. દરવાઝે સે લગકર દીવારકે પાસ લગી હુઈ કુરસિયોં પર હમેં બિઠાયા ગયા. K. રાજેન્દ્ર સાહબ ને પુછા કે આપ લોગોં ને અક્ષરધામ મંદીર પર હમ્લા કરવાયા થા? હમને ડરતે હુવે હાં કહા. ઉન્હોંને નિહાયત હી બારીક સવાલાત પુછને શુરૂઅ કીયે. સાથ હી ઉન્હોંને બહોત સી તસ્વીરેં નિકાલી ઔર ફિદાઈન કી તસ્વીર પેહચાન કર અલગ કરનેકે લીયે કહા. અબ યે ઈતની બારીક ઔર અહમ બાત થી જિસ્કી જાનિબ ક્રાઈમ બ્રાંચ ને તવજ્જુહ હી નહીં દી થી. હમેં ઉન્કી તસ્વીરેં હી નહીં દિખાઈ ગઈ થી. અલ્લાહ તઆલા કા ફઝલ હૈ યે બાત ભુલા દી ગઈ થી. વરના શાયદ મૌત કે ખૌફ સે હમ વોહ તસ્વીરેં ભી પેહચાન લેતે. મેં ઈસે ક્રાઈમ બ્રાંચ કી ભુલ નહીં બલ્કે ખયાનત કહુંગા. ક્યુંકે શાયદ વોહ ઈસ કેસકો ઈમાનદારી સે હલ કરના હી નહીં ચાહતે થે. ઈસલીયે ઉન્હોંને કેસમેં યહી નહીં. બલ્કે ઔર ભી બડી બડી ગલ્તીયાં (જાન બુઝકર) કી થી. કુછ ગલ્તીયાં આગે બયાન હો ચુકી હૈ. કુછ ગલ્તીયોં કા ઝિક્ર મુખ્તલિફ મરહલોં પર આતા રહેગા. તસ્વીરેં દેખકર હમને ફિદાઈન કો પેહચાનને સે ઈન્કાર કર દિયા. ઉસ્કે બાદ ઉન્હોંને ચાંદખાન કો તલબ

કિયા, મૈંને ઔર દુસરે સાથીયોં ને હિમ્મત કરકે ઉસે ભી પેહચાનને સે ઈન્કાર કર દિયા.

યહાં એક બાત કી વઝાહત કર દું કે મૈં મૌલ્વી અબ્દુલ્લાહ સા. કે અલાવહ ઈસ કેસ કે દૂસરે કિસી ભી સાથી કો નહીં જાનતા થા. હાં જેલમેં જાને કે બાદ કેસ કી વજહ સે તઆરૂફ હુવા. લેકિન તાલ્લુક નહીં થા. ઔર ચાંદખાન કૌન હૈ? કહાં કા રેહનેવાલા હૈ? ક્યા કરતા હૈ? મુઝે ન પેહલે કોઈ ઈલ્મ થા ન અભી હૈ, ન કભી મૈંને જાનને કી કોશીશ કી.

અબ કશ્મીર પુલીસને નિહાયત હી બારીક સવાલાત પુછને શુરૂ કિયે. મસલન યે કે ઉન્હોંને કૈસે કપડે પેહને થે ? ચપ્પલ પહેની થી યા જુતે પેહને થે ? અગર જુતે થે તો કૈસે ઔર કિસ કંપની કે થે? ઉર્દુ ઝબાન મેં બાત કરતે થે તો લેહજા કૈસા થા? ક્યુંકે હર ઈલાકે કા લેહજા અલગ હોતા હૈ. ઉન્કી લંબાઈ, ઉંચાઈ, ચેહરે કી રંગત વગૈરહ સે મુતાલ્લિક સવાલાત કીયે જિન્હેં સુનકર ક્રાઈમવાલોં કે ચેહરોં પર હવાઈયાં ઉડને લગી. ઝાહિર હૈ ઉન્હોંને ઈન તમામ બાતોં કો (ખયાનતન) ગૈરઝરૂરી સમઝા થા. ઝયાદહતર સવાલાત મુઝ હી સે કીયે ગયે થે. ઔર મેં ઉનકે જવાબ નહીં દે પાયા થા. અબ કી બાર A.C.P. ડો. અ.હસીબ સાહબ ને મુઝે બુલાકર અપને સામને ઈસ તરહ ખડા કર દિયા કે વણઝારા ઔર ગુજરાત પુલીસ મેરા ચેહરા નહીં દેખ સકતે થે. ઉન્કી નિગાહેં સિર્ફ મેરી પુશ્ત દેખ સકતી થી.

ઉસ્કે બાદ A.C.P. ડો. અ.હસીબ ને મુઝસે પુછા મુફ્તી હો, ક્યા ફતવે દેતે હો ? મૈંને કહા નિકાહ, તલાક, મીરાસ ઔર દીન કા જો ભી મસ્અલા પુછા જાએ બતાતા હું, કેહને લગે જિહાદ કા ફતવા ભી દેતે હો ? મૈંને કહા : નહીં. કહા જુઠ બોલતે હો ? મૈંને અપને સીને કે કરીબ હાથ લે જાકર અંગુઠે સે પીછે બૈઠે હુવે વણઝારા સા. વગૈરહ કી મૌજુદગી કા ઈશારહ કિયા. મૈં યે બતાના ચાહ રહા થા કે ઈન હઝરાત કી મૌજુદગી મેં મેં સચ બાત બતા નહીં સકુંગા, અ.હસીબ સા. ઔર કશ્મીર પુલીસ કે દીગર અફસરાન મેરા ઈશારહ સમઝ ગએ. ઔર ઉસ વક્ત તો ઉનહોંને મુઝે ડાંટ ડપટ કી કે "તુમ્હેં શરમ નહીં આતી?" મુફ્તી હોકર મંદિર પર હમ્લા કરવાતે હો. બેકસુરોં કી જાન લેતે હો ? વગૈરહ.

લેકિન ચુંકે કશ્મીર પુલીસ કો સચ્ચાઈ કા શાયદ પેહલે હી સે ઈલ્મ થા, ઈસ મજલિસ સે ક્રાઈમ બ્રાંચ ઔર ઉનકી જુઠી સ્ટોરી પર ઉનકા શક શુબા ઔર બળ્હ ગયા, ઔર ઉન્હોંને દુસરે રોઝ યે એહતમામ કિયા કે કશ્મીર D.G. કે અલાવહ I.B. ઔર R.A.W (રીસર્ચ એન્ડ એનાલિસીસ વીંગ), ઈન્ડીયન આર્મી વ દીગર ખુફીયા એજન્સીયોં કે બડે બડે અફસરાન કો ભી તલબ કર લિયા ગયા, (ક્રાઈમ બ્રાંચ હી કે એક P.S.I. સાહબ ને મુઝે બાદ મેં યે બાત બતાઈ થી ઔર એક ગુજરાતી અખ્બાર ફુલછાબ ને ભી યે સારી બાતેં અખ્બારમેં લિખી થી)

D.G. કે.રાજેન્દ્ર સાહબને મુઝે અપને સામને તલબ કિયા ઔર કહા ‘‘મુલ્લાજી અબ સચ બતા દો ક્યા બાત હૈ?’’ મુઝે હાલાત ને ખૌફઝદહ કર દિયા થા ઈસલીયે મૈંને કહા સાહબ આપ ગુજરાત પુલીસ કો મત બતાના વરના વોહ મુઝે માર દેંગે. કે. રાજેન્દ્ર સા. ને મુઝે તસલ્લી દી ઔર ઈત્મિનાન દિલાયા કે આપ બેખૌફ હોકર સચ બતાઓ તુમ્હેં કોઈ નહીં માર સકેગા. ઉન્કી ઈન્સાનીયત વ હમદર્દી દેખકર મેં ઝારો કતાર રોને લગા. ઉન્હોંને પાની ઔર ચાય નાશ્તા મંગવાયા. ઈફાકા હોને કે બાદ ઉન્હોંને કહા અબ બતાઓ ક્યા બાત હૈ? મૈંને કહા સાહબ મેં બિલકુલ બે કસુર હું, તો કેહને લગે યે તો હમ ભી જાનતે હૈં, હમ અચ્છી તરહ જાનતે હૈં કે આપ બેકસુર હૈં, આપ સિર્ફ હમેં યે બતા દો કે આપ હી કો ઈસ કેસ મેં ક્યું ડાલા ગયા ?

દો સવાલ

અકસર મુઝે દો સવાલ પુછે ગયે કે... (૧) આપ હી કો કેસ મેં ક્યું ડાલા ગયા ? શહરમેં ઔર ભી મુફતી ઔર આલિમ થે. આપ હી કા ઈન્તિખાબ ક્યું હુવા ? (૨) આપ જબ બેકસુર થે તો આપને કબુલ ક્યું કિયા ? ઔર કબુલાતનામે (કન્ફેશનલ સ્ટેટમેન્ટ) પર દસ્તખત ક્યું કીયે? મેં સમઝતા હું આપ હઝરાત કે ઝહનોં મેં ભી યે સવાલાત ખટકતે હોંગે, અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત કે ફઝલ સે મૈંને અપની નાકિસ ફહમ કે મુતાબિક ઉનકે સવાલ કે જવાબ દીયે જિન્હેં યહાં ઝિક્ર કર રહા હું ઔર ઉમ્મીદ કરતા હું કે આપ કે ઝહનોં મેં ઉઠનેવાલે સવાલાત વ ઈશ્કાલાત ભી દુર હો જાએંગે.

ચુનાંચે કે.રાજેન્દ્ર સા. કે પુછને પર કે ઈસ કેસમેં આપ હી કો ક્યું ડાલા ગયા ? મૈંને ચંદ જવાબાત દીયે જો યે હૈં...:

(૧) ક્રાઈમવાલે ઈસ કેસમેં કિસી ઐસે શખ્સ કો ડાલના ચાહતે થે જો રીલીફ કેમ્પ ઔર દીગર રિફાહી કામોં મેં જુડા હુવા હો, તાકે રિફાહી કામોં ઔર કેમ્પોં પર લગી ઉનકી બુરી નઝરોં કો સુકુન પહોંચે. ઔર આઈંદા કોઈ ભી શખ્સ ઉજડે હુવે કે બસાને ઔર બાઝ આબાદકારી કા કામ ન કર સકે. ઔર મદારિસ, મરાકિઝ વ દીગર રિફાહી કામોં કો મુલ્ક વ બૈરૂને મુલ્ક સે મિલનેવાલે ચંદે પર પાબંદી લગાઈ જા સકે.ઈસીલીયે ઉન્કી સ્ટોરી કા મદાર હી રીલીફ કેમ્પ કી કેસટેં થીં, ઔર ઝાહિર હૈ રીલીફ કેમ્પ સે મૈં હી જુડા હુવા થા.

(૨) ક્રાઈમવાલે કિસી ઐસે મુફતી કો તલાશ કર રહે થે જો એક્ટીવ હો, ઔર ઉસ્કી છાપ (ઈમ્પ્રેશન) ઐસી હો કે ઉસે કેસમેં ડાલને કી સુરતમેં અવામ આસાની સે યકીન કરલેં કે હાં યે ઝરૂર મુલવ્વસ હો સકતા હૈ.

ઉસ વક્ત શહરમેં દો મુફતી “બદનામ (?)” થે, એક મુફતી સુફિયાન સા. જો ઈનકે હાથોં સે નિકલ ચુકે થે, દૂસરા મૈં થા. મૈં ઈન્હેં ઈસ કેસ કે લીયે હર એતેબારસે મુનાસિબ લગા ઈસલીયે મુઝે કેસમેં ડાલ દિયા. અગર મુફતી સુફિયાન ઈનકે હાથ લગે હોતે તો શાયદ યે વબાલ ઉનકે સર હોતા.

(૩) અલ્હમ્દુલિલ્લાહ ફરાગત (૧૯૯૭-૧૯૯૮) કે બાદ સે અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત બરાબર મુલ્ક વ મિલ્લત કી ખિદમત કા કામ લેતે રહે, ખાસ કર સન ૨૦૦૦ મેં કંડલા, નવલખી મેં સૈલાબ, ૨૦૦૧ મેં કચ્છ, ભુજ વ દીગર મકામાત પર આયે હુવે તબાહકુન ઝલ્ઝલે મેં અલ્હમ્દુલિલ્લાહ બિલા તફરીકે મઝહબ મુતાસ્સિરીન કી મૈંને ઔર મેરે સાથીયોં ને મદદ કી થી. ૨૦૦૨ કે ફસાદાત મેં તા. ૨૮-૨-૨૦૦૨ કો સબ સે પેહલા રિલીફ કેમ્પ દરીયાપુર કે મુસલમાનોં ને મેરી નિગરાની મેં બવાહિર હોલ પર કાઈમ કિયા થા. કેમ્પ મેં પનાહ લેનેવાલે મઝલૂમ વ બેબસ લોગોં કા કયામ વ તઆમ વ દીગર ઝરૂરિયાત અવામ કે તઆવુન સે પુરી હોતી થી, યહી નહીં બલ્કે કેમ્પ સે રવાનગી કી સુરતમેં હર ફેમિલી કો સિલાઈ મશીન ઔર ઝરીયાએ મઆશ કે અવઝાર વ આલાત વ ઝરૂરિયાત કી

ચીઝેં ભી તકસીમ કી ગઈ થીં. અવામ કી ઝરૂરત વ હાલાત કે પેશ નઝર એક ટ્રસ્ટ "હ્યુમન વેલ્ફેર સોસાયટી" કે નામસે કાઈમ કિયા ગયા થા. ટ્રસ્ટ હી કે નામ સે અવ્વલ એક એમ્બ્યુલન્સ ખરીદી ગઈ થી ઔર અવામ કી ઝરૂરત વ શદીદ તકાઝે કો મદ્દે નઝર રખતે હુવે દરીયાપુર લીમડી ચોક મેં વાકેઅ "લોખંડવાલા હોસ્પિટલ" અહમદઆબાદ મ્યુ. કોર્પોરેશન સે કિરાએ પર લેકર અઝ સરે નવ ડેવલપ કી ગઈ થી.

ઇન સારી બાતોં સે અવામ તો મુત્મઇન વ ખુશ થે. લેકિન યકીનન કુછ લોગ ઐસે ભી થે જિન્હેં યે સબ કુછ અચ્છા નહીં લગતા થા. ઉનકે લીયે શાયદ યે "અના" ઔર ઈગો કા મસ્અલા થા. ચુનાંચે કુછ હાસિદોં ને બેનામી અરજી કી થી કે અક્ષરધામ મંદિર પર હમ્લા કરને કી સાઝિશ મેં હમારે મોહલ્લે કે મુફતી ઔર કુછ લોગ શામિલ હૈં. ઈસી તરહ કી અરઝી સન ૨૦૦૦ મેં બકરાઈદ મેં હુવે ફસાદાત કે મૌકે પર. ઔર ભી દો તીન મૌકોં પર કી ગઈ થી. ઔર ન સિર્ફ મેરે ખિલાફ બલ્કે કુછ શરારત પસંદ વ ફિત્નાખોર આદમી તો ઈસ કિસ્મ કી અરઝીયાં કરને મેં બડે માહિર હોતે હૈં. ઔર ઉનકા મશગલા વ ધંધા હી યહી હોતા હૈ કે હર કસો નાકસ કે ખિલાફ જાઇઝ-નાજાઇઝ અરઝિયાં કરતે હૈં.

ઇન સારી ખિદમાત કો મુખ્તસરન બયાન કરકે તીસરા જવાબ યે દિયા કે સાહબ હો સકતા હૈ મેં કિસી કે હસદ યા "ગંદી સિયાસત" કા શિકાર હુવા હું.

(૪) આખરી બાત યે કે "તુમ્હેં હી ક્યું ફસાયા ગયા?" યે સવાલ તો હર શખ્સ કે સાથ લગા હુવા હૈ. મેરે બજાએ કોઈ ઔર મુફતી હોતા યા કોઈ ઔર શખ્સ હી હોતા તબ ઉસસે ભી યે સવાલ હોતા કે "તુમ્હેં હી ક્યું ફંસાયા ગયા?" દુન્યામેં કોઈ બેકસુર ઐસા નહીં કે જિસપર યે સવાલ ન હોતા કે દુન્યા ભરી પડી હૈ, ફિર તુમ્હેં હી ક્યું ફંસાયા ગયા? ઔર ફિર સબસે અહમ વ ઠોસ બાત યે હૈ કે ઝાલિમ કો ઝુલ્મ કરને કે લીયે વુજૂહાત કી તલાશ નહીં હોતી.

ઐસા માલુમ હો રહા થા જૈસે ઉનકો ઇન જવાબાત સે ઇત્મિનાન હો રહા થા, કહા ઠીક હૈ. અભી તો આપ જાઓ ઔર ક્રાઈમ બ્રાંચ કે ઓફીસર જૈસા કહે વૈસા કરો. અભી હમ આપકી કોઈ મદદ નહીં કર સકતે, લેકિન વક્ત આને પર હમ આપકી ઝરૂર મદદ કરેંગે.

દૂસરા સવાલ યે કે આપ જબ બેકસુર હૈં તો કબુલ ક્યું કર લિયા? યે સવાલ ભી મુઝે કંઈ લોગોં ને પુછા.

મોહતરમ કારીઈને કિરામ !

(૧) અબ તક કે સફહાત મેં આપને ઝુલ્મો તશદ્દુદ ઔર જિસ્માની, ઝહની ઔર રૂહાની અઝિય્યતોં કા ન થમનેવાલા સૈલાબ દેખા. વહશીય્યત ઔર દરીંદગી કા વોહ નંગા નાચ દેખા જો શાયદ બરબર, ઝુલુ ઔર દુન્યા કી નિહાયત હી પસ્માંદહ વ બદ તહઝીબ કૌમોં મેં ભી નહીં હોતા હોગા. ક્યા ઈસ ઝુલ્મો તશદ્દુદ કે સામને કોઈ ભી શખ્સ સાબિત કદમ રહ સકતા હૈ ?

(૨) કબુલ ન કરને ઔર કબુલાતનામે પર દસ્તખત ન કરને કી સુરતમેં મેરે ઘરવાલોં ઔર મેરે દોસ્તોં કો માર દેને યા કેસ મેં ડાલ દેને કી ધમકીયાં દી જાતી. ક્યા કોઈ ભી ગૈરતમંદ આદમી અપને રિશ્તેદારોં ઔર દોસ્તોં પર ઈન મઝાલિમ કા તસવ્વુર કર સકતા હૈ ?

(૩) તાકત ઔર દંડે કે ઝોર પર તો કિસી સે ભી કબુલાતનામા લે લેના બહોત આસાન હૈ, એક ઓફીસર ને એક મરતબા મુઝે યહી સવાલ પુછા થા. મૈંને કહા "સાહબ, આપકો હુકુમત ને જો (જાઈઝ/નાજાઈઝ) પાવર દિયા હૈ આપ મુઝે દિલા દો ઔર દંડા મુઝે દે દો આપ કહેંગે ઉસ આદમી સે મૈં કબુલ કરવા લુંગા."

(૪) મુઝે કબુલાતનામે કે લીયે એન્કાઉન્ટર કરને કે લીયે લે ગયે થે. જિસ્કી તફસીલાત આઇંદા સફહોં મેં આ રહી હૈ.

(૫) ઈસ સે પેહલે મુઝે પુલીસ સ્ટેશન કે ઉસુલો આદાબ કા કોઈ તજરબા નહીં થા. જેલ મેં માલુમ હુવા કે ઐસે લોગ જિન્હેં બારહા ક્રાઈમ બ્રાંચ કી મેહમાન નવાઝી કા શર્ફ હાસિલ હુવા હૈ, ઔર જેલ ઉનકે લીયે સરાયે કી તરહ હૈ. ઉનકા આના જાના લગા રહતા હૈ. ઐસે હઝરાત ભી પુલીસ કી માર કે સામને આજિઝ હો જાતે હૈં ઔર કબુલાતનામા દે દેતે હૈં. મેરી તો ક્યા હૈસીયત થી ?

(૬) યહી નહીં, ક્રાઈમ બ્રાંચ કે ઝુલ્મ કા અંદાઝહ આપ ઈસસે લગા સકતે હૈં કે મૈં તો કવાનીન સે નાવાકિફ થા. હમારે એક વકીલ જનાબ મુશ્તાક

સૈયદ વ દીગર કુછ વુકલા કો ભી પોટા કે એક કેસ મેં બુક કિયા ગયા. મુશ્તાકભાઈ બડે હી કાબિલ વકીલ હૈં. પોટા, કન્ફેશન કે દિફાઅમેં કાફી મહારત હાસિલ હૈ. સુપ્રિમ કોર્ટ કે મુખ્તલિફ જજમેન્ટ ઔર ગાઈડલાઈન્સ જજ ઇનસે પુછા કરતે થે. ઉન્સે ભી કબુલાતનામા લે લિયા ગયા થા (અગરચે C.J.M. (ચીફ જ્યુડીશીયલ મેજીસ્ટ્રેટ) કે પાસ ઉન્હોંને ઉસસે ઇન્કાર કર દિયા થા) જબ એક વકીલ કન્ફેશન કે નુકસાનાત જાનતે હુવે કબુલાતનામા દેનેકે લીયે મજબુર હો ગયા તો મૈં કબ તક ઉન્કે ઝુલ્મોં કો બરદાશ્ત કર સકતા થા ?

(૭) ક્રાઈમ બ્રાંચ કે ઝુલ્મ કે અલાવહ કુછ લોગ મુઝ પર ઐસે ભી મુસલ્લત કિયે ગયે થે જો મુઝે અલ્લાહ રસૂલ કા વાસ્તા દેકર કબુલ કર લેને કે લીયે કેહતે ઔર મેરી ઝહન સાઝી કરતે થે કે અલ્લાહ કે વાસ્તે આપ કબુલ કર લો યે ઉમ્મત કા મસ્અલા હૈ !

ઉમ્મીદ કરતા હું મેરે ઇન જવાબાત સે આપ હઝરાત કે ઇશ્કાલાત ઔર ઝહન મેં ઉઠનેવાલે સવાલાત કા ઝરૂર તસ્ફીયા હો ગયા હોગા. (ઇ.અ.)

બહરહાલ ઈધર કશ્મીર પુલીસ વ દીગર અફસરાન હમારા અલગ સે ઈનટ્રોગેશન (પુછપરછ) કર રહી થી. ઉધર ક્રાઈમ બ્રાંચ કી હાલત દીગર ગું હો રહી થી. ઈસકા અંદાઝહ ઈસ તરહ હુવા કે જૈસે હી હમેં ઓફીસ સે બાહર ભેજા ગયા. બાહર હી આર.આઈ. પટેલ વ દીગર અફસરાન ખડે થે, ઉનકે ચેહરોં સે હવાઈયાં ઉડ રહી થી, ઔર બારબાર પુછ રહે થે "હમારી સ્ટોરી હી બતાઈ, સચ તો નહીં કેહ દિયા?" લેકિન શાયદ ઉન્હેં એહસાસ હો ચુકા થા કે ઉનકી પોલ પકડી ગઈ હૈ, ઈસીલીયે વણઝારા, આર.આઈ. પટેલ ઔર એ.એ. ચૌહાણ તો જમ્મુ કશ્મીર પુલીસ કે હેડક્વાટર ચલે ગયે. વહીં કયામ વ તઆમ કિયા ઔર રૂખ્સત હોતે હુવે વણઝારા ને હિદાયાત દી કે ઈન્હેં લેકર કિસી અચ્છી હોટલ મેં ચલે જાઓ ઔર ઈન્હેં કશ્મીર દિખાઓ. યે હુક્મ હમારી હમદર્દી મેં નહીં થા બલ્કે ઉનકા મફાદ થા. ઉન્હેં ડર થા કે અગર ઈન્હેં કશ્મીર પુલીસ કી કસ્ટડી મેં રખા ગયા તો શાયદ કશ્મીર પુલીસ ઇનસે મઝીદ સચ્ચાઈ જાનને કી કોશીશ કરેગી ઔર હો સકતા હૈ કોર્ટ મેં 169 કા રીપોર્ટ ભર દેં. ઈસીલીયે બાકી અફસરાન

P.S.I. ડી.એસ. વાઘેલા, P.S.I. સી.જે.ગૌસ્વામી ઔર P.S.I. આઈ.કે.ચૌહાણ હમેં લેકર લાલ ચોક મેં વાકેઅ એક મશ્હુર હોટલ **"શાલીમાર"** મેં લે ગયે. વહીં તીન રોઝ કયામ કિયા. <u>**કશ્મીરી વાઝવાન**</u> ઔર દૂસરે લઝીઝ તરીન ખાને ખિલાતે રહે. કુછ તો વણઝારા કા હુક્મ ઔર કુછ સચ્ચાઈ કા ઈન્કિશાફ કે વહાં જાકર માતહત અફસરાન કો ભી પતા ચલ ગયા થા કે યે બકવાસ કેસ હૈ. ઔર બેકસુરોં કો ડાલ દિયા ગયા હૈ. ચુનાંચે ઈન માતહત અફસરાન કા સુલુક બડા હી હમદર્દાના વ દોસ્તાના થા. ઈન હઝરાત કે સાથ કશ્મીર કે રૂહ પરવર વ હસીન નઝારોં કો દેખને કા મૌકા મિલા. કશ્મીર પુલીસ ને મકબૂલ નામ કે એક કોન્સ્ટેબલ કો બતૌર રહબર સાથ કર દિયા થા. વોહ સાહબ હમેં શાલીમાર ગાર્ડન લે ગએ (જહાં ઉસ વક્ત ગાલીબન કિસી હિંદી ફિલ્મ કી શૂટીંગ ચલ રહી થી. ઈસલીયે અવામ કે લીયે બંદ થા) વહાં સે હમેં મુગલ ગાર્ડન લે ગયે. હિન્દુસ્તાન કે ગાર્ડનોં મેં ઈસકા એક ઈમ્તિયાઝી મકામ હૈ, ખુબસુરત ફુલ બોટે ઔર સલીકે સે તરાશી હુઈ બેલ વ પૌદે જાઝિબે નઝર હૈં. વહાં સે હમેં લેકર ચશ્મે શાહી પહોંચે. યે મુગલ ગાર્ડન હી મેં પહાડોં કે દામન મેં વાકેઅ એક ઈન્તિહાઈ ખુબસુરત મકામ હૈ. કેહતે હૈં કે મુગલ બાદશાહ શાહજહાં ને યહાં આબશારા (ઝરના) દેખા જો પહાડોં સે નિકલ કર યહાં બેહ રહા થા. ઔર ઉસકા પાની નિહાયત હી સાફ વ શફ્ફાક થા. ઉસે હકીમોં ને ઉસકે બહોત સે ફવાઈદ બતલાએ. શાહજહાં ને વહીં પર એક છોટી સી મહલનુમા ઈમારત કાઈમ કી. ઉસ્કે બીચ સે યે ઝરના બેહતા હૈ ઔર સામને કી જાનિબ બેહતરીન નહર ઔર ઉસકે દોનોં તરફ રાસ્તા ઔર રોશની કા બેહતરીન નઝારા આંખોં કો ઠંડક ઔર રૂહ કો સુકૂન પહોંચાતા હૈ. કેહતે હૈં કે હમારે મુલ્ક કે સબસે પેહલે વઝીરે આઝમ પંડિત જવાહરલાલ નહેરૂજી ને પુરી ઝિંદગી ઈસી ચશ્મે કા પાની પીયા હૈ. હમ ભી ઉસકા પાની પીકર મહઝુઝ હુવે. વહાં સે હમેં નિશાત ગાર્ડન લે ગએ.

ઉસ્કે બાદ વહાં કી મશ્હુર વ મઅરૂફ જગા **"દાલ લેક"** પહોંચે. ચારોં તરફ હરીયાલી વ પહાડોં કે દામન મેં વસીઅ વ અરીઝ સમંદરનુમાં યે લેક વાદીએ કશ્મીર કી ખુબસુરતી કા બડા રાઝ હૈ. શાયદ ઈસી કો દેખકર કેહનેવાલે ને કહા હોગા...

અગર બિહિશ્ત બર રૂએ ઝમીં અસ્ત હમીં અસ્ત, હમીં અસ્ત, હમીં અસ્ત.

(અગર જન્નત ઇસ રૂએ ઝમીન પર હૈ તો યહી હૈ, યહી હૈ, યહી હૈ.)

દાલ લેક કી અપની ખુબસુરતી ઔર ફિર ઉસ્મેં ચલનેવાલી શીકારા કશ્તી, હાઉસ બોટ ઔર તૈરતા હુવા બાઝાર ઉસ્કી ખુબસુરતી કો ચાર ચાંદ લગા દેતે હૈં. હમેં તો ગોયા કશ્મીર ઘુમને ઔર સયાહત હી કે લીયે લે ગયે થે, ફિર શિકારા કી સવારી સે ક્યુંકર મહરૂમ રહતે, હમેં ભી શિકારા કી સવારી કરાઈ. શિકારા મેં દૂર તક ગયે. સામને દૂર હઝરત બાલ કી મશહુર દરગાહ નઝર આ રહી થી. વહાં નાશ્તા ભી હોતા રહા ઔર સાથી અફસરાન ખરીદી ભી કરતે રહે. અબ કશ્મીર મેં જબકે સચ ઉજાગર હો ચુકા થા. ગુજરાત પુલીસ ઔર કશ્મીર પુલીસ કે લીયે હમારે તાલ્લુક સે શાયદ કોઈ કામ બાકી નહીં થા, ગુજરાત પુલીસ ઘુમને ફિરને ઔર ખરીદી કરને મેં અપના વક્ત ગુઝાર રહી થી, કશ્મીર પુલીસ કો હત્તલ ઈમ્કાન હમસે દુર રખને કી કોશીશ કી જાતી. ફિર ભી કભી મૌકા મિલ જાતા તો બેચારે કુછ કોન્સ્ટેબલ મેરે પાસ તાવીઝ લિખાને ચલે આતે !

યહાં એક બાત કી વઝાહત કરના ઝરૂરી સમઝતા હું. અવ્વલ યે કે કશ્મીર આકર દુધ ઔર પાની અલગ હો ગયે થે. ક્રાઈમ બ્રાંચ કા જુઠ ઔર ઇનકી પોલ પકડી ગઈ થી. યે એક બેહતરીન મૌકા થા કે ક્રાઈમ બ્રાંચ અપની ગલતી માનકર હમારે લીયે કોર્ટમેં કલમ 169 કા રીપોર્ટ ભર દેતી. કલમ 169 કો મુખ્તસરન યું સમઝ લીજીયે કે પુલીસ અપની ગલતી / ગલત ફહમી કા એતેરાફ કરતે હુવે કોર્ટ મેં રીપોર્ટ ભરતી હૈ કે હમ એક જૈસા નામ હોને યા હમશકલ હોને યા એક હી બિરાદરી, મોહલ્લા હોને કી વજહ સે ગલતી સે બેકસુર આદમી કો પકડ લાએ હૈં. હમારે પાસ ઇનકે ખિલાફ કોઈ સુબુત નહીં. લિહાઝા ઇન્હેં રિહા કર દેના ચાહીયે. ફિર કોર્ટ અપની તહકીક કે બાદ આમ તૌર પર ઉસ શખ્સ કો રિહા કર દેતી હૈ.

લેકિન અફસોસ કે હમારે ઇન અફસરાન કો ન સિર્ફ મુસલમાનોં પર ઝુલ્મ કરના બલ્કે હિંદુઓં કો ભી ધોકા દેકર મેડલ હાસિલ કરના થા. ઇસલીયે ઉનસે યે તવક્કુઅ રખના બેકાર થા. કલમ 169 કા રીપોર્ટ ભરના તો દુર કી બાત રહી. ઉન્હોંને અપની પોલ પકડી જાને કે ડર સે દો મુખ્તલિફ કહાનીયાં ઘડ લી ઔર મેરા રોલ ઔર બળ્હા દિયા, બલ્કે મુઝે હી ''મેઈન હીરો'' બના દીયા.

બહરહાલ વણઝારા સા. એન્ડ કંપનીને હમેં કશ્મીર મેં ખુબ ઘુમાયા ઔર એન્જોય કરવાયા. હાલાંકે યે ઘુમના ફિરના યકીનન ઉનકે લીયે એન્જોય થા. લેકિન મેરે લીયે યે સફર અપની તમામ ખુબસુરતીયોં ઔર દિલફરેબ મનાઝિર કે બાવજુદ બે મઝહ થા. ક્યુંકે મુઝે અંદાઝહ હો ગયા થા કે યે સિર્ફ ચાર દિન કી ચાંદની હૈ. તા.૯-૯-૨૦૦૩ મંગલ કે રોઝ હમારી કશ્મીર સે વાપસી હુઈ. હમેં P.S.I. સી.જે. ગૌસ્વામી, P.S.I. આઈ.કે. ચૌહાણ ઔર P.S.I. ડી.એસ. વાઘેલા કે સાથ રવાના કિયા ગયા. વણઝારા સા, P.I. આર.આઈ. પટેલ ઔર P.I. એ.એ. ચૌહાણ સા. વહીં રૂક ગયે. યે હઝરાત ચાંદખાન કો લેને કે લીયે રૂક ગયે થે. શ્રીનગર એરપોર્ટ પર હમ ઈમીગ્રેશન કે લીયે કતાર મેં ખડે થે વહાં વહી સાઉથ ઈન્ડીયન ઓફીસર નઝર આએ જિન્હેં મૈં કે.રાજેન્દ્ર સાહબ કી ઓફીસ મેં દેખ ચુકા થા. ઉન્હોંને મુઝે ઈશારહ કરકે બુલાકર કહા : મુલ્લાજી આપકો થોડા સા સબ્ર કરના પડેગા, હમ વક્ત આને પર આપકી મદદ કરેંગે.

રાતમેં ૯:૦૦ બજે કે કરીબ અહમદઆબાદ એરપોર્ટ પર ઉતરે.

તા. ૧૩-૯-૨૦૦૩ સનીચર કો હમેં સ્પે. પોટા કોર્ટ મેં પેશ કિયા ગયા ઔર પેહલી બાર પોટા જજ મિસ. સોનીયા ગોકાણી સાહેબા કા દીદાર હુવા. ઔર ઉન્હોંને પાંચ રોઝ કે રીમાન્ડ પર હમેં ફિર ક્રાઈમ બ્રાંચ કે હવાલે કર દિયા. હાલાંકે ઉન્હોંને રીમાન્ડ દેનેસે પેહલે ફોર્માલિટી ઝરૂર પુરી કી થી કે આપકો કુછ કેહના હૈ? લેકિન જૈસા કે મૈં પેહલે હી લિખ ચુકા હું "હમેં ઈતના ડરા દિયા ગયા થા કે હમ કુછ ભી ન કેહ સકે." તા. ૧૮-૯-૨૦૦૩ જુમેરાત કો હમેં ફિર પોટા કોર્ટ મેં પેશ કિયા ગયા ઔર જજ સા. ને ફિર ૮ રોઝ કે રીમાન્ડ પર ભેજ દિયા. દૌરાને રીમાન્ડ સિર્ફ ફોર્માલિટી હોતી રહી, તાહમ મૈં અપની પુરાની હાલત ન ભુલ જાઉં ઉસલીયે કભી કભાર ગાલી ગલોચ ઔર દો-ચાર દંડોં કા મઝા ચખા દિયા જાતા થા, જિસ્કા શાયદ મેં આદી હો ચુકા થા, ઈસલીયે ઐસી **"છોટી-મોટી"** તકલીફ કો ખાતિર મેં નહીં લાતા થા. લેકિન તા. ૧૮-૯-૨૦૦૩ જુમેરાત કી રાત મેરે લીયે એક નાકાબિલે યકીન મુસીબત કા પૈગામ લેકર આઈ. જિસ્કે સામને અગલી તમામ મુસીબતેં હેચ માલૂમ હોતી થી.

મેરા એન્કાઉન્ટર

૧૮ સપ્ટેમ્બર ૨૦૦૩ જુમેરાત કી ઠંડી રાત થી. મૈં વી.ડી. વનાર કી ઓફીસ મેં ઈસ હાલમેં સો રહા થા કે મેરે એક હાથ મેં હથકડી લગાકર ટેબલ સે લોક કી હુઈ થી. મુશ્કિલ સે નીંદ આઈ થી કે મેરી પીઠ પર જુતે પેહને હુવે કિસી સાહબ ને લાત માર કર ઉઠાયા. સામને જનાબ સિંઘલ સાહબ ખડે હુવે થે. ઔર ઉનકે કપડોં સે બેહતરીન કિસ્મ કે "ઊદ" ઈત્ર કી ખુશ્બુ મહક રહી થી. સિંઘલ કે પીછે એક ઔર ચેહરા નઝર આયા વોહ વી.ડી. વનાર થે. સીંઘલ કે હુક્મ સે મેરે હાથ સે હથકડી ખોલ દી ગઈ. વી.ડી. વનાર ને મુઝે સાથ લિયા ઔર કહા ચલ સાહબ કા હુક્મ હૈ, આજ તેરા **"એન્કાઉન્ટર"** કરના હૈ. મુઝે કહા ગયા તુ મરનેવાલોં કી નમાઝ પઢ્હાતા હૈ. આજ ખુદ અપની નમાઝ પઢ્હ લે. મૈંને કહા મુઝે અભી નમાઝ નહીં પઢ્હની. વનારને બેશુમાર ગાલીયાં દી. ઔર મુઝે ધક્કે દેકર એક ટાટા સુમો મેં બિઠા દિયા. મેરે ઈર્દ ગિર્દ દાહની જાનિબ વી.ડી. વનાર ઔર બાંઈ જાનિબ આર.આઈ. પટેલ બૈઠ ગયે. આગે ડ્રાઈવર કે પાસ જનાબ P.I. અશરફ ચૌહાણ તશરીફ ફરમા હુવે. પીછે એક કમાન્ડો ઔર એક કોન્સ્ટેબલ નદીમખાન બૈઠ ગયે. ક્રાઈમ બ્રાંચ સે બાહર નિકલતે હી વનાર ને નિહાયત હી ગંદી ગાલીયોં કી બોછાર શુરૂઅ કર દી ઔર મેરે ચેહરે સે નકાબ હટા કર કહા કે આખરી વક્ત હૈ. અબ નકાબ કી ઝરૂરત નહીં. જી ભરકે આખરી બાર દુન્યા દેખ લે. ઉસ્કે બાદ મુઝે ફોન દેકર કહા : લે આખરી બાર તેરે માં-બાપ, બીવી બચ્ચોં સે બાત કર લે. મેરે ઈન્કાર પર મેરી દાઢી ઔર સર કે બાલ ખીંચકર મેરા સર સીટ કે સાથ દે મારા. ઝાલિમ અપની મસ્તી મેં મસ્ત મેરે દિલકી કૈફીયત સે ગાફિલ થા. ખૌફ વ હરાસ સે મેરા દિલ ધડક રહા થા. લેકિન મુખ્તલિફ ખ્યાલાત, ઔર વસાવિસ કે સાયેમેં વલ્લાહ દિલ મેં કહીં ના કહી અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત કા નામ વ ઈત્મિનાન ઝરૂર થા.

ગાયકવાડ કી હવેલી સે બાહર નિકલ કર અમીરે કાફલા વનાર ને કહા ગાડી **"કોતરપુર"** લે લો. રાતકે તકરીબન ૨:૦૦ બજ રહે થે. તારીક રાતમેં

સામને સે ગુઝરનેવાલી એક્કા દુક્કા ગાડીયોં કી હેડલાઈટ કી રોશની મેરી આંખોં કા ખૌફ ઔર ઝાલિમોં કી આંખોં સે ટપક રહી દરીંદગી કો ઉજાગર કર દેતી થી. રાસ્તેમેં એક દો જગહ વનારને રીવોલ્વર નિકાલકર ઉસે સાફ કિયા. ચેક કિયા ઔર હવામેં ફાયર કરનેકી કોશીશ કી. લેકિન ફાયર નહીં હુવા. ફાયર ન હોના ભી શાયદ મેરી ગલતી થી. ઈસલીયે મુઝે ગાલીયાં દી ગઈ. આર.આઈ. પટેલ ને કહાઃ દૂસરેવાલી રીવોલ્વર ચેક કરો. વનારને કહા વોહ સરકારી રીવોલ્વર હૈ. ફિર કાર્ટીસ કા હિસાબ દેના હોગા તો ગરબડ હોગી (માલુમ હુવા કે યે એન્કાઉન્ટર સ્પેશ્યાલીસ્ટ હઝરાત દો રીવોલ્વર રખતે થે. એક કાનુની (સરકારી) ઔર દૂસરી ગૈરકાનુની (ગલત કામોં મેં ઔર નિહત્તોં પર અંધાધુંધ ફાયરીંગ મેં યે હઝરાત શાયદ યહી ગૈરકાનુની રીવોલ્વર હી ઈસ્તેમાલ કરતે હોંગે) એક દો જગા મીસ ફાયર કે બાદ વનાર ને P.S.I. આર.આઈ. પટેલ સે ઉનકી રીવોલ્વર તલબ કી ઔર ગાડી ઈધર ઉધર દો તીન રાસ્તોં પર લેને કે બાદ ડ્રાઈવર સે ગાડી કેનાલ કે પાસ લેને કે લીયે કહા. રાસ્તે મેં વનાર નકલી એન્કાઉન્ટરોં મેં અપની મહારત ઔર હુકુમત કી જાનિબ સે મેડલ દીયે જાને કી દાસ્તાન ભી મુઝ સે સુનાતા રહા. મુઝે કહા : દેખ મૈંને અબતક પાંચ એન્કાઉન્ટર કીયે હૈં. હમીદ લાલા કો મૈંને મારા હૈ, રાણીપવાલે કો મૈંને યહાં ક્રાઈમ બ્રાંચ કી સીડી પર હી મારા હૈ. ઔર ભી નામ ગિનવાએ ઔર કહા ઈતને એન્કાઉન્ટર કે બાદ ભી હુકુમત ઔર કોર્ટને મેરા ક્યા બિગાડ લિયા ? (વનાર કે અલ્ફાઝ થે "ક્યા તોડ લીયા?") બલ્કે મુઝે બહાદુરી કા પુરસ્કાર ઔર ૧૫ હઝાર રૂા. ઈન્આમ દિયા ગયા. આજ તેરા યે એન્કાઉન્ટર છઠ્ઠા હૈ. કલ અખ્બારાત ઔર મીડીયા મેં સ્ટોરી દે દેંગે કે કેસ કી જાંચ કે લીયે લે ગયે થે ઔર વહાં સે મૌકા દેખ કર ભાગ ગયા ઔર કહીંસે રીવોલ્વર હાથ લગ ગઈ ઔર હમ પર ફાયર કીયે ઔર જવાબી ફાયરીંગ મેં મારા ગયા.

અંધેરી રાત મેં એક જગહ ગાડી રોકી ગઈ, મેરે અંદાઝ સે વોહ એરપોર્ટ કે પીછે કી કોઈ જગહ થી. ક્યુંકે વહાં સે એરપોર્ટ કી લાઈટ નઝર આ રહી થી. રાસ્તે કે દોનોં તરફ નહર થી. ગાડી નહર સે લગકર દાહની જાનિબ કચ્ચે રાસ્તે પર ઉતારી ગઈ. લેકિન કુછ આગે જાતે હી વહાં બહોત સે ભેડ બકરી ઔર એક ચરવાહા નઝર આયા. જિન્હેં દેખકર વનારને ગાડી વાપસ લેને કે લીયે કહા.

ફિર રાસ્તે કી બાઈ જાનિબ કચ્ચે રાસ્તે પર અંદર તક ગાડી લે ગયે ઔર એક વસીઅ જગહ ગાડી રોક કર તમામ "બહાદુર" ઉતરે ઔર મુઝે ભી દાઢી ખીંચકર નીચે ઉતારા ગયા. ગાડી સે ઉતાર કર વનાર ને મુઝે ધક્કા દિયા ઔર કહા ચલ ભાગ! મૈંને કહા મૈં નહીં ભાગુંગા. કેહને લગે નહીં ભાગેગા તો હમ ગોલી માર દેંગે, મૈંને કહા માર દો. વનાર ને રીવોલ્વર નિકાલ લી ઔર અપને સાથીયોં સે થોડા દુર હટ જાને કે લીયે કહા.

રીવોલ્વર કા નિશાન મેરે સર પર લિયા. મેરી ઝબાન પર બેતરતીબ કલિમાત વ દુઆએં જારી થી, દિલ વ દિમાગ ઔર ઝબાન સાથ છોડ ગયે થે.

રાત કી તારીક ફિઝા મેં એક ધમાકા સુનાઈ દિયા જિસસે રાત કી ખામોશી ખલલ અંદાઝ હો ગઈ. ઔર આગ કી એક લકીર સી મેરે સર કે પાસ સે ગુઝર ગઈ. મેં મબ્હુત વ હૈરાન ઝિંદા ખડા થા, ક્યુંકે ગોલી મેરે સર મેં નહીં લગી થી. બલ્કે મેરે સર કે પાસ સે ગુઝરી થી, ઉસ્કે બાદ મુસલ્સલ મેરે સર કે પાસ, મેરે દાહને. બાયેં ઔર મેરે પૈર કે પાસ કુલ પાંચ ફાયર કીયે. કરીબ કે દરખ્તોં સે પરીંદોં કા એક શોર વ ગુલ ઉઠા, ક્યુંકે ઈસ નામાનુસ આવાઝ ને થકે હુવે ઈન બેઝુબાં પરીંદોં કો વક્ત સે પેહલે બેદાર કર દિયા થા.

વનાર ને અપને હાથોં મેં રીવોલ્વર ઘુમાતે હુવે કહા અભી એક ગોલી બાકી હૈ, જો તેરે લીયે કાફી હૈ. અભી તક મી. એ.એ. ચૌહાણ જો ઈસ ખુની ડ્રામે કે ખામોશ તમાશાઈ થે. અબ ઉન્કી ભી પરદે પર એન્ટ્રી હુઈ. વોહ બઝાહિર મેરે હમદર્દ બનકર સામને આએ ઔર કહા વનાર સા. ઈસે મત મારો, મૈં બડે સાહબ સે બાત કરકે ઈસે આખરી મૌકા દેના ચાહતા હું, ફિર મુઝ સે મુખાતબ હુવે ઔર કહા "બડે સાહબ જો કુછ કહે અગર તુ સબ કબુલતા હો તો મૈં તેરી જાન બચા સકતા હું." મૈંને કહા ઈતના બડા કેસ તો આપને મુઝ પર ડાલ હી દિયા હૈ, અબ ક્યા કબુલના બાકી હૈ? કેહને લગે મૈં ઉનકો ફોન લગાતા હું વોહ જો કહે કબુલ કર લેના ઔર જહાં કહે દસ્તખત કર દેના. મૈંને કહા ઠીક હૈ. A.A. ચૌહાણ ને અપને મોબાઈલ સે ફોન લગાયા ઔર કુછ દેર તક ખુદ બાત કરતે રહે ઔર મેરી "સિફારીશ" (?) કરતે રહે કે સાહબ આપ ઉસે માફ કર દો. વોહ સબ કુછ

કબુલને કે લીયે તૈયાર હૈ. ઔર ફિર મુઝે ફોન દિયા કે લે સાહબ સે બાત કર. સામને સે સિંઘલ સાહબ કી આવાઝ સુનાઈ દી. પુછા : હમ જો કુછ કહેંગે કરને કે લીયે તૈયાર હૈ? મૈંને કહા જી હાં. કેહને લગે ઉર્દૂ ચિઠ્ઠીયાં તુને લિખી થી. મૈંને કહા ઠીક હૈ. ફોન એ.એ. ચૌહાણ કો દેને કે લીયે કહા ઔર ફિર કુછ ઉનકે આપસ મેં બાત હુઈ, ઔર ફિર મુઝે "ઝિંદા" લેકર ક્રાઈમ બ્રાંચ વાપસ આએ. ઉર્દૂ ચિઠ્ઠીયાં અગરચે મૈં પેહલે હી કબૂલ કર ચુકા થા, લેકિન શાયદ યે હઝરાત ઈસ મામલે મેં મઝીદ ઈત્મિનાન કર લેના ચાહતે થે. ચુંકે ઈકબાલિયા બયાન કે અલાવહ પુરે કેસ મેં સુબૂત કે તૌર પર સિર્ફ ઉર્દૂ ચિઠ્ઠીયાં હી થીં જિન્કે ઝરીયે કિસી કો ભી ઈસ કેસ સે જોડા જા સકતા થા. ચુનાંચે વાપસી પર P.I. આર.આઈ. પટેલ ફિર કુછ કાગઝાત લેકર આ ગયા ઔર કહા કે ચિઠ્ઠીયાં તુને લિખી થી. મૈંને ઈન્કાર કર દિયા જિસ પર ઈન હઝરાત કા ગૈઝ વ ગઝબ સાતવેં આસ્માન પર પહુંચ ગયા. વનાર ને કહા ઈસે બરહના કરકે છત પર ઉલ્ટ લટકા દો. સર્દી કી રાત કે આખરી પહર મેં મેરે જિસ્મ સે કપડે ઉતારે જાને લગે ઔર એક મોટા રસ્સા લાયા ગયા. મેરા આધે સે ઝયાદહ જિસ્મ ખોલ દિયા ગયા થા. જિસ સે મુઝે અંદાઝ હો ગયા કે યે હઝરાત મુઝે બિલ્કુલ બરહના કરને સે ભી નહીં શરમાએંગે. ઈસલીયે મજબુરન મૈંને ફિર ઈકરાર કર લિયા. જિસપર મુઝે છોડ દિયા ગયા. કુછ હી દેરમેં ફજર કા વક્ત હો ગયા ઔર ઈસ ભયાનક રાતકી તારીકીયાં છટ ગઈ.

બાદ મેં પતા ચલા થા કે એન્કાઉન્ટર કા યે ડ્રામા સિર્ફ મુઝે ખૌફ વ હરાસ મેં મુબ્તલા રખને ઔર કબુલાતનામા દેને ઔર ઉસપર દસ્તખત કરને કે લીયે કિયા ગયા થા. યહી વજહ કે તા. ૧૮-૯-૨૦૦૩ કે બાદ ભી દો તીન રોઝ તક એન્કાઉન્ટર કા નાટક કિયા ગયા. ચુનાંચે દૂસરે રોઝ તા. ૧૯-૯-૨૦૦૩ જુમ્આ કી દેર રાતમેં ફિર મુઝે બુલાયા ગયા. ક્રાઈમ બ્રાંચ મેં દાખિલ હોતે હી બાયેં હાથ પર વનાર ઔર P.I. આર.આઈ. પટેલ કી ઓફીસ કે દરમ્યાન સામને એક ઝુલા થા. હમારે બહાદુર ઓફીસર રાત દિન "દેશ કી સેવા" કરકે જબ થક જાતે તો થોડી દેર યહાં બૈઠકર આરામ કર લિયા કરતે થે. ઝુલે પર ઈસ વક્ત દો તીન અફસરોં કે દરમ્યાન એક તાવદાર મુછોંવાલે સાહબ તશરીફ ફરમાં થે. મુઝે ઉનકે સામને લે જાકર ઝમીન પર બિઠા દિયા ગયા. મુછોંવાલે સાહબ ને પુછા મુઝે

જાનતા હૈ? મૈંને કહા નહીં જાનતા. કેહને લગે મુઝે નહીં જાનતા ? મૈં તરૂણ બારોટ હું, લતીફભાઈ કો મૈંને મારા થા. દેખ સામને વોહ અંધા ઔર દાઢી ખડે હૈં. ઉન્હોંને મુઝે તેરા એન્કાઉન્ટર કર દેને કે લીયે કહા હૈ. (યે લોગ ગાઈબાના અપને દો બડે અફસરોં કો અંધા ઔર દાઢી કે અલ્કાબ સે પુકારતે થે.) تَحۡسَبُهُمۡ جَمِيۡعًا وَّقُلُوۡبُهُمۡ شَتّٰى. બહરહાલ ઉસ્ને ભી એન્કાઉન્ટર મેં અપની મહારત વ ખૂબીયાં ગિનાઈ ઔર કુછ દેર ડરા ધમકા કર મુઝે વાપસ કર દિયા.

રીમાન્ડ કે આખરી દિનોં મેં એક રોઝ જોઈન્ટ કમિશ્નર ઓફ ક્રાઈમ બ્રાંચ જનાબ પી.પી.પાંડે કે સામને પેશ કિયા ગયા. પેશ કરને સે પેહલે ચુંકે ધાક ધમકી દેકર વહી જુઠી સ્ટોરી હી કેહને કે લીયે મજબુર કિયા ગયા થા, પાંડે સા. ને સિર્ફ ઇતના પુછા ''ઉર્દુ ચિઠ્ઠી'' આપને લિખી હૈ? મૈંને કહા જી હાં. યે સબ જુઠ ઔર બકવાસ હૈ કેહતે હુવે ચલે ગયે.

એક રાત શહર કે પુલીસ કમિશ્નર જનાબ કે.આર. કૌશીક કે સામને પેશ કિયા ગયા. યે કૌશીક સાહબ ભી કમાલ કી હસ્તી હૈ, ઉનકે દૌર મેં કીયે ગયે સારે હી એન્કાઉન્ટર મેં સબસે પેહલે ''આતંકીયોં'' કી ખુફીયા ઈત્તિલાઆત ઇન્હીં કો મિલતી થીં. યહી શહર કી નાકાબંદી ઔર દૂસરે હિફાઝતી ઈકદામાત કે એહકામ જારી કરતે થે. લેકિન કમાલ હૈ સારે હી એન્કાઉન્ટર કે રોઝ યે સાહબ ખુદ છુટ્ટી પર હોતે થે ! ચુનાંચે મુઝે ખામોશી સે કુછ દેર તક દેખતે રહે ઔર ફિર ચલે ગયે. ગાલિબન ૨૨ સપ્ટેમ્બર થી.

એક રાત ક્રાઈમ બ્રાંચ મેં સીઘલ કી ઓફીસ હી મેં A.C.P. મી. સંજયકુમાર ગઢવી કે સામને પેશ કિયા ગયા. યે વહી ગઢવી સા. હૈં જિન્હોંને ૨૦૦૨ કે ફસાદાત મેં કાલુપુર સૌદાગર કી પોલ કે પાસ અંધાધુંધ ફાયરીંગ કરકે પાંચ છ મુસલમાનોં કો માર દિયા થા ઔર તહેલકા કે સ્ટીંગ ઓપરેશન મેં કેમેરે કે સામને અપને ઈસ કારનામે પર બડા ફખ્ર મહસુસ કિયા થા. ઇન્હોંને ભી સિર્ફ યે પુછાઃ ચિઠ્ઠી આપને લિખી થી? ઔર મૈંને મજબુરન હાં મેં જવાબ દિયા.

તા. ૨૪-૯-૨૦૦૩ બુધ કે રોઝ દોપહર મેં તકરીબન ૩-૪ બજે જનાબ વનાર, આર.આઈ. પટેલ ઔર P.I. અગ્રવાત મુઝે ઔર આદમભાઈ કો લેકર

એક ગાડીમેં સવાર હુવે, દૂસરી ગાડીમેં જનાબ સીંઘલ સા. ઔર કુછ ગાર્ડ વગૈરહ થે. મુઝે મંઝિલ વ મક્સદ માલુમ નહીં થા, પુછને કી જુર્અત નહીં થી. ગાડી મેં બૈઠતે હી વનાર ને ઝહન સાઝી શુરૂ કી ઔર કહા દેખો આજ તુમ્હેં એક બહોત બડે સાહબ કે સામને પેશ કર રહે હૈં. વોહ તુમ્હેં કુછ સવાલાત કરેંગે તુમ્હેં અપની સ્ટોરી પર કાઇમ રહના હૈ. ઔર ફિર વોહ જહાં કહે વહાં દસ્તખત કર દેના હૈ. અગર તુમને હમારી મરઝી કે મુતાબિક કામ કિયા તો હમ તુમ પર રહમ કરેંગે વરના વહીં રાસ્તેમેં માર દેંગે. ઈસ તરહ ધમકી ભી દેતે રહે ઔર લાલચ ભી દેતે રહે. હમારા કાફલા પુરાની હાઈકોર્ટ પહોંચા. વહાં વુકલા કી ચહલ પહલ સે અંદાઝહ હો ગયા કે હમેં કિસી જજ સાહબ કે સામને પેશ કિયા જાના હૈ. વનાર, અગ્રવાત હમેં લેકર ગાડી મેં બૈઠે રહે. ઔર હમારી ઝહન સાઝી કરતે રહે. સીંઘલ સા. કહીં તશરીફ લે ગયે થે વોહ આએ ઔર પેહલે આદમભાઈ કો લેકર ગએ. કુછ દેર કે બાદ વોહ વાપસ આએ ઔર મુઝે લેકર ગયે, વોહ C.J.M. (ચીફ જ્યુડીશીયલ મેજીસ્ટ્રેટ) જનાબ પાધ્યા સાહબ થે. ઉન્હોંને અપની કલમ દી ઔર મુઝસે તકરીબન ૯/૧૦ પેજ પર હાશીયે મેં ઔર તહરીર કે આખિર મેં મુખ્તલિફ જગાઓં પર દસ્તખત કરવાએ. ઉન્હોંને સિર્ફ યે કહા કે તુમ પર પોટા કી ફુલાં ફુલાં કલમેં લગાઈ ગઈ હૈં. ઈસકે અલાવહ કોઈ બાત નહીં કી. બલ્કે હદ તો યે હુઈ કે ઈધર મેરે મૌત કે પરવાને પર દસ્તખત લી જા રહી થી ઔર ઉધર જનાબ મી. પાધ્યા સાહબ, સીંઘલ , વનાર, આર.આઈ. પટેલ વગૈરહ હઝરાત નિહાયત હી ખુશ ખુશાલ હંસ હંસ કર બાતેં કર રહે થે. ઔર ચાય નાશ્તે કા મઝહ લેતે હુવે ઈસ અઝીમ કામ્યાબી કા જશ્ન મના રહે થે.

રીમાન્ડ કે આખરી દિન તા. ૨૬-૯-૨૦૦૩ જુમ્આ કે રોઝ દોપહર ૩:૦૦ બજે કે કરીબ મુઝે ઔર આદમભાઈ કો લેકર સિંઘલ સા. કી માતહતી મેં પાંચ-સાત ગાડીયોં પર મુશ્તમિલ કાફલા રવાના હુવા. મામુલ કે મુતાબિક પેહલે હી ધાક ધમકી દેકર કોર્ટમેં ખામોશ રેહને કે લીયે કેહ દિયા ગયા થા.

મૈં ઈસ મૌકે પર આદમભાઈ કી ઝરૂર તારીફ કરૂંગા. ઉન્હોંને મૌકા દેખકર મુઝે કાનમેં કહા કે મૈં આજ કોર્ટ કો સબ કુછ બતા દુંગા. મુઝે ચુંકે બેઈન્તિહા મારા પીટા ગયા થા, ઔર ફિર કુછ પુરાની ઔર કુછ નઈ ધમકીયોં કા અસર,

ઘરવાલોં ઔર દોસ્તોં કી ફિક્ર ઔર ફિર મુઝે માલુમ ભી નહીં થા કે યે રીમાન્ડ કા આખરી દિન હૈ. ઈસકે બાદ દોબારહ રીમાન્ડ પર નહીં ભેજા જાએગા. ચુંકે હમસે પેહલે એક કેસ ''ટીફીન બોમ્બ'' મેં તો એક જજ સાહબ ને યે શર્મનાક હરકત કી થી કે જબ ઉનસે ૪ રોઝ કા રીમાન્ડ તલબ કિયા ગયા તો કેહને લગે ૪ રોઝ મેં ક્યા હોગા? ૬ / ૮ રોઝ લે જાઓ, ઔર યહી ધમકી હમેં ભી દી ગઈ થી કે અગર કુછ ભી કહા તો વાપસ યહીં હમારે પાસ આના હૈ.

ઈન બાતોં કે પેશે નઝર મૈંને આદમભાઈ સે કહા કે ખુદા કે વાસ્તે કુછ મત બોલના, વરના તુમ તો મરોગે મુઝે ભી મરવા દોગે. ખૈર કુછ દેર કી ફોર્માલીટી ઔર ખાનાપુરી કે બાદ સરસરી તૌર પર યે સવાલ કર કે ''કોઈ તકલીફ, શિકાયત તો નહીં?'' હમેં સાબરમતી સેન્ટ્રલ જેલ ભેજને કા ઓર્ડર કર દિયા ગયા.

ઉસ રોઝ કોર્ટ રૂમ મેં ઔર કોર્ટ સે બાહર મેરે ઔર આદમભાઈ કે કાફી રિશ્તેદાર ઔર આમ મુસલમાન થે. વનાર ને ઉસ રોઝ પહેલી બાર ઈન્સાનિયત દિખાઈ ઔર હમેં અપને ઘરવાલોં સે મુખ્તસર મુલાકાત ઔર બાત-ચીત કી ઈજાઝત દી, લેકિન સાથ હી યે ધમકી દેના નહીં ચુકે કે ''કોઈ ભી હરકત મત કરના. જેલમેં જાનેકે બાદ ભી હમારે ખિલાફ એક લફ્ઝ ઝબાન સે મત નિકાલના વરના જેલસે નિકાલકર લતીફભાઈ કી તરહ માર દેંગે. આખિર જેલ પુલીસ ભી હમારે હી લોગ હૈં''.

લોગ નિહાયત હી ગમગીન થે. રો રહે થે ઔર મુઝે તસલ્લી દેને કી નાકામ કોશિશ કર રહે થે. હમેં પુલીસ કી બડી ગાડીમેં બિઠા દિયા ગયા. લોગ અબ ભી ક્રાઈમ બ્રાંચ કે ડર સે કરીબ આનેસે કતરા રહે થે ઔર દૂર હી દૂર સે હાથોં સે તસલ્લી ઔર દુઆ કે લીયે ઈશારહ કરતે થે. તાહમ કુછ હમદર્દ ઐસે ભી થે જિન્હોંને ગાડી કે કરીબ આકર મુસાફહા કિયા ઔર હિંમત વ હોસલા બરકરાર રખને કે લીયે કહા. ઉસ વક્ત ભાઈ સલમાન કી આહો ઝારી ઔર ગમ કા યે આલમ થા કે વોહ મારે ગમ કે મુઝ સે કરીબ હોને કી હિમ્મત નહીં કર રહે થે ઔર દૂર એક સ્કુટર પર બૈઠકર ઝારો કતાર રો રહે થે. ઉન્કી હાલત દેખકર ક્રાઈમ બ્રાંચ કે ઓફીસર સી.જે. ગોસ્વામી, P.S.I. દેસાઈ વગૈરહ કે દિલ ભી પસીજ ગએ

ઔર ઉનકે ચેહરે ભી ગમનાક હો ગએ. બડી મુશ્કિલ સે અપને જઝબાત પર કંટ્રોલ કરતે હુવે ઇન સાહબોંને પુછા યે ભાઈ જો તડપ રહે હૈં કૌન હૈં? મૈંને કહા મેરા દોસ્ત હૈ. લેકિન મેરે હકીકી ભાઈ કા દરજા રખતા હૈ. ઉન્હોંને કહા ઉસે કરીબ બુલાઓ ઔર સમઝાઓ કે સબ્ર કરે. ઉનકે અલ્ફાઝ આજ ભી મુઝે અચ્છી તરહ યાદ હૈ કે તુમ્હેં જેલ કસ્ટડી હો ગઈ. યે અચ્છા હૈ તુમ્હેં ક્રાઈમ બ્રાંચ કે ઝુલ્મો સિતમ સે નજાત મિલ ગઈ. અલ્લાહ તઆલા આઇંદા ભી સબ અચ્છા કર દેંગે. ઇ.અ.

ગુનાહ કૈસે કબુલ હો ?

કિસી ભી શખ્સ કી જાનિબ સે ગુનાહ કા ઇકરાર ઉસ્કે ખિલાફ એક મઝબૂત ઔર મુઅસ્સિર સુબૂત ઉસી વક્ત બન સકતા હૈ જબ કે વોહ ગુનાહ પર શર્મિંદગી કે એહસાસ પર અપની ખુશી સે દીયા ગયા હો. જૈસા કે સુપ્રિમ કોર્ટ ને ભી હમારે ઇસ કેસ કે જજમેન્ટ મેં લિખા હૈ.

યહી વજહ હૈ કે ઇસ્લામ ને મારપીટ ઔર રીમાન્ડ કી બજાએ અકીદએ આખિરત ઔર અલ્લાહ કી ઝાત કે ઇસ્તિહઝાર કા નઝરીયા દુન્યા કો દિયા કે અગર ઇન્સાન કો યે યકીન હાસિલ હો જાએ કે મૈં જો ભી અચ્છા-બુરા અમલ કરૂંગા અલ્લાહ તઆલા મુઝે દેખ રહે હૈં. ઔર મુઝે સારે અઅમાલ કા જવાબ દેના હૈ. યે અકીદહ ઉસે ગુનાહોં સે રોક દેગા. ઔર અગર ગુનાહ હો ભી ગયા તો આખિરત કી પકડ ઔર જહન્નમ કે અઝાબ કે મુકાબલે વોહ દુન્યા કી સઝા વ તકલીફ કો તરજીહ દેગા. દેખીયે ગામિદીયહ સહાબીયહ ઔર હઝરત માઇઝ અસ્લમી (રદી.) કો હદ (સઝા) સે બચાને કે લીયે મૌકા દિયા જા રહા હૈ ઔર બાર-બાર આકર વોહ અપને ગુનાહ કા ઇકરાર ઔર હદ કા ઇસ્રાર કર રહે હૈં : طهرنی یا رسول اللّٰہ યા રસૂલલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ મુઝે (સઝા દેકર) પાક કર દીજીયે.

નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) યે કેહકર કે શાયદ આપને સિર્ફ છુઆ હો, શાયદ આપને સિર્ફ બોસા લિયા હો. બારબાર સઝા સે બચને ઔર અપની ઇઝ્ઝત બચાને કા મૌકા દે રહે હૈં. લેકિન ઉનકે સામને અકીદએ આખિરત ઔર અલ્લાહ

કે સામને જવાબ દેના હૈ ઈસલીયે દુન્યા કી ઝિંદગી વ ઈઝ્ઝત પર વોહ સઝા ઔર આખિરત કો તરજીહ દે રહે હૈં.

બેશક દુન્યવી નિઝામ ચલાને કે લીયે પુલીસ, ઈન્તિઝામીયા, કોર્ટ કચેરી, કવાનીન, સઝાએં સબ કુછ ઝરૂરી હૈ. લેકિન જબ તક દિલ મેં અપને માલિક, અપને રબ કા ખૌફ ન હો, સિર્ફ કવાનીન ઔર ઈન્તિઝામિયહ ઈન્સાન કો ગુનાહ સે રોકને લીયે નાકાફી હૈ.

મૈંને બહોત સે ઐસે રીઢે ગુનેહગાર દેખે જિનકે લીયે પુલીસ સ્ટેશન ઔર જેલ મેહમાનખાના ઔર સરાય કી હૈસીયત રખતા હૈ. સાલ મેં પાંચ છે મરતબા છુટતે હૈં, બાહર જાકર વહી ગુનાહ કરતે હૈં, ફિર જેલમેં આતે હૈં, કુછ રોઝ કે બાદ ફિર છુટ જાતે હૈં, ફિર ગુનાહ કરકે જેલ મેં આતે હૈં, યહી પતા નહીં ચલતા કે ઉનકા અસલી વતન જેલ હૈ યા ઘર?

બહરહાલ રીમાન્ડ કે આખરી દિનોં એક રાત વનાર ને આકર મુઝે કહા કે એક ડોક્ટર સાહબ આએ હૈં. વોહ એક ઈન્જેક્શન દેંગે તો તેરી સારી તકલીફ વ દર્દ ખત્મ હો જાએંગે. લેકિન યે બાત યાદ રખના વોહ જો કુછ ભી સવાલ પુછે તો તુઝે હમારી સ્ટોરી કે મુતાબિક હી જવાબ દેના હૈ. બસૂરતે દીગર અગલી સારી ધમકીયાં ફિર દોહરાઈ, ઉસ્કે બાદ મુઝે આંખોં પર પટ્ટી બાંધ કર ક્રાઈમ બ્રાંચમેં દાખિલ હોતે દાહને હાથ કી ઉપરી મંઝિલ પર લેકર ગયે, વહાં લે જાકર મુઝે એક ટેબલ પર લિટા દિયા ગયા ઔર મેરે હાથમેં શાયદ દો ઈન્જેક્શન દીયે ગયે. જિસકે અસર સે મુઝ પર ગુનૂદગી (નીંદ) તારી હોને લગી ઔર મેં નીમ બેહોશી વ બેખુદી કે આલમ મેં ચલા ગયા. ઉસકે બાદ વનાર, આર.આઈ. પટેલ કે અલાવહ એક તીસરી આવાઝ ભી થી જો શાયદ ડોક્ટર થે. અવ્વલ ઉસ નઈ આવાઝ ને મુઝે અપના નામ પુછા, ઉસ્કે બાદ અક્ષરધામ મંદીર પર હમ્લે કે તાલ્લુક સે મેરા રોલ પુછા. મૈંને ઉસ નીમ બેહોશી હી કી હાલત મેં અવ્વલ ક્રાઈમ બ્રાંચ કી સ્ટોરી મેં સે મેરા રોલ સુનાયા. (વોહ લોગ મુઝે ઝંઝોડ-ઝંઝોડ કર સવાલ પુછતે. મૈં બેખુદી કે આલમમેં જવાબ દેતા, ફિર ગોયા કૌમા મેં ચલા જાતા) જિસે સુનકર ડોક્ટર ઔર વનાર ને પુછા યે સબ કુછ સચ હૈ ? મૈંને કહા આપ મારોગે તો નહી? કેહને લગે નહીં મારૂંગા. મૈંને કહા યે સબ જુઠ ઔર બકવાસ હૈ. મૈં બેકસૂર હું. ઉસ પર

વનાર ને નિહાયત હી ગંદી ગાલીયાં દેકર કહા અભી ભી હોશ મેં હૈ. યે કેહકર સવાલાત પુછના બંદ કર દિયા. મૈં બહોત હી કમઝોરી ઔર નીંદ કા ગલબા મેહસૂસ કર રહા થા. કુછ દેર મુઝે વહીં સુલાએ રખને કે બાદ દો કોન્સટેબલ મુઝે પકડ કર વનાર કી ઓફીસ મેં છોડ ગયે. યે શાયદ મેરા નાર્કો ટેસ્ટ થા.

મુનાસિબ હૈ યહાં નાર્કો એનાલિસીસ ઔર ઇસ કિસ્મ કે દૂસરે ટેસ્ટોં કા મુખ્તસર તઆરુફ હો જાએ.

નાર્કો એનાલિસીસ ટેસ્ટ ક્યા હૈ ?

યે નીંદ મેં લિયા જાનેવાલા એક ટેસ્ટ હૈ, જિસ્મેં મર્દ યા ઔરત કો એક ખાસ મિકદાર મેં ઇન્જેક્શન કે ઝરીયે સોડીયમ પેન્ટોથલ યા સોડીયમ અમીટલ દિયા જાતા હૈ. ઇસી તરહ સ્કોપોલામાઇન દવા ભી ઇસ્તીમાલ કી જાતી હૈ. શક કી બુન્યાદ પર યે ટેસ્ટ કિયા જાતા હૈ. લેકિન આમ તૌર પર ઇસ ટેસ્ટ સે સચ્ચાઇ સાબિત નહીં કી જા સકતી. જબ યે ટેસ્ટ કિયા જાતા હૈ તો ઇન્સાન નીમ નીંદ (આધી નીંદ) ઔર ગુનૂદગી મેં રહતા હૈ ઔર સવાલાત કે સહીહ જવાબ દેતા હૈ. સ્ટેમ્પ કૌંભાંડ મેં મી. અ.કરીમ તેલગી પર ભી યે ટેસ્ટ કિયા ગયા થા, તાકે સિયાસતદાનોં ઔર બડે નેતાઓં કે નામ સામને લાએ જા સકે.

નાર્કો ટેસ્ટ કી કાનૂની હૈસીયત

કિસી ભી શખ્સ કો કોર્ટ કી ઇજાઝત યા ઉસ્કી મરઝી કે બગૈર નાર્કો ટેસ્ટ કે લીયે મજબૂર નહીં કિયા જા સકતા. ઔર ન હી ઇસસે હાસિલ હુઇ માલૂમાત કોર્ટ મેં સુબૂત કી હૈસીયત સે કાબિલે કબુલ હૈ. હાં, સુબૂત મુહય્યા કરને ઔર ઉસે મદ્દે નઝર રખતે હુવે જાંચ આગે બળ્હાને ઔર કાનુની કારવાહી કો સહીહ સિમ્ત લે જાને મેં યે ઝરૂર મદદગાર સાબિત હોતા હૈ.

ઇસ ટેસ્ટ કે ઝરીયે આદમી અપની ભુલી હુઇ યાદદાશ્ત યા ચીઝોં કો ભી દોબારહ હાસિલ કર સકતા હૈ.

લાઇ ડિટેક્ટર ટેસ્ટ (ઝૂટ પકડનેવાલા ટેસ્ટ)

લાઇ ડિટેક્ટર ટેસ્ટ કો પોલીગ્રાફ ટેસ્ટ ભી કહા જાતા હૈ. ઇસ ટેસ્ટ મેં

ઈન્સાન ૪ સે ૬ સેન્સર જાંચોં સે ગુઝરતા હૈ. યે ટેસ્ટ E.C.G. કી તરહ કે એક મશીન કે ઝરીયે હોતા હૈ. જો સેન્સર સે નિકલનેવાલે મુખ્તલિફ સિગ્નલોં કો કાગઝ પર ગ્રાફ કી તરહ રેકોર્ડ કરતા હૈ. ઈન્સાન કે સાંસ કી મિકદાર, દિલ કી ધડકનેં, બ્લડપ્રેશર, પસીના ઔર કભી કભી યે પોલીગ્રાફ મશીન ઈન્સાન કે હાથ પૈર કી હરકતોં કો ભી રેકોર્ડ કરતા હૈ.

ઈસ ટેસ્ટ કી ઈબ્તિદામેં સવાલ પુછનેવાલા ઈસ શખ્સ કો તીન ચાર આમ કિસ્મ કે સવાલાત પુછતા હૈ, ઉસકે બાદ મકસદ કે સવાલાત કે સાથ યે ટેસ્ટ શુરૂઅ કિયા જાતા હૈ, દૌરાને સવાલાત ઈન્સાન કી તમામ હરકતોં કે ઈશારાત કાગઝ પર ગ્રાફ કી શકલ મેં દર્જ હો જાતે હૈં. ઈસ ટેસ્ટ કે દૌરાન ઔર બાદમેં ટેસ્ટ કરનેવાલા શખ્સ કિસી ભી સવાલ પર ઉસ શખ્સ કી ઝાત મેં હોનેવાલે ગૈરમામુલી ઔર કાબિલે ઝિક્ર તગય્યુર કો દેખ સકતા હૈ. આમ તૌર પર દિલ કી ધડકનોં કા તેઝ હો જાના, ખુન કા દબાવ બળ્હ જાના, મામુલ સે ઝયાદહ પસીના બેહના યે તગય્યુર કી અલામત હૈ.

ઈસ ફન મેં મહારત રખનેવાલા શખ્સ ઈસ ટેસ્ટ કે ઝરીયે સે ઈન્સાન કે સચ-જુઠ કો ઝરૂર પરખ સકતા હૈ. દિલ કી ધડકન, બ્લડ પ્રશર, પસીના, હાથ પૈર વગૈરહ કી મુવમેન્ટ કા ગ્રાફ દેખકર ટેસ્ટ કરનેવાલા જો નતાઈજ નિકાલતા હૈ વોહ તમામ ઈન્સાનોં મેં એક જૈસે નહીં હો સકતે. બલ્કે મુખ્તલિફ ઈન્સાનોં મેં મુખ્તલિફ રદ્દે અમલ હોતા હૈ, ઈસલીયે યે ટેસ્ટ ભી નામુકમ્મલ હૈ ઔર ટેસ્ટ દેનેવાલા આદમી અપની મહારત વ ચાલાકી સે બેવકૂફ ભી બના સકતા હૈ, ઈસલીયે ઈસ ટેસ્ટ કી ભી કોઈ કાનુની હૈસીયત નહીં હૈ. હાં, ઈસકો મદ્દે નઝર રખતે હુવે જાંચ આગે બળ્હાઈ જા સકતી હૈ, લેકિન ઈસ બતૌરે સુબૂત કોર્ટ મેં પેશ નહીં કિયા જા સકતા.

બ્રેઈન મેપીંગ યાની મગઝ કા નક્શા

યે એક નયા ઔર તરક્કી યાફતા સાયન્સી ફન હૈ જિસ્મેં એહસાસ વ ઈદરાક કરનેવાલી દિમાગ કી રગોં કી તસ્વીરેં લેકર મગઝ કા એક નક્શા તૈયાર કિયા જાતા હૈ ઔર ઉસ્કા બારીકી સે મુતાલઆ કિયા જાતા હૈ. ઈન તસ્વીરોં મેં સે

બાઝ તસ્વીર Intra-operative, Microscopic, Endoscopic ઔર Multi-modality imaging, Immunohistochemistry, Molecular & Optogenetics, Stem cell ઔર ઇન્સાની જિસ્મ કે ઝર્રાત ઔર ઇન્જીનીયરીંગ કે ઇસ્તેઅમાલ કે ઝરીએ મગઝ ઔર રીઢ કી હડ્ડી કી બનાવટ ઔર ઉસ્કે કામ કરને કે તરીકે પર ગૌર કિયા જાતા હૈ.

ઇસ ટેકનોલોજી સે દિમાગ કે મુખ્તલિફ હિસ્સોં મેં આનેવાલે મુખ્તલિફ ખયાલાત વ ઇદરાકાત કે મુખ્તલિફ નક્શે તૈયાર કીયે જાતે હૈં.

ઇસ મકસદ કે હુસૂલ કે લીયે દિમાગ કી બનાવટ વ તરીકએ કાર સે મુતઅલ્લિક functional Magnetic Resonance Imaging (fMRI), diffusion MRI (dMRI), Magnetoencephalography (MEG), Electroencephalography (EEG), Positron Emission Tomography (PET), Near-infrared Spectroscopy (NIRS) ઔર ઇન્સાની સિહત વ બીમારી, કુવ્વતે યાદદાશ્ત, તઅલીમ કા તરીકા, ઉમર ઔર મુખ્તલિફ લોગોં પર મુખ્તલિફ દવાઓં કે અસરાત કો માલૂમ કરકે મગઝ કી ઇન રગોં ઔર ઝર્રાત કી તસ્વીરોં પર મુશ્તમિલ એક નક્શા તૈયાર હોતા હૈ ઔર ઉસ્કે ઝરીએ ઇન્સાન કે ઝૌક, અઝાઇમ વગૈરહ કો માલૂમ કરને કી કોશિશ કી જાતી હૈ.

ઇ.સન 1980 મેં અકવામે મુત્તહિદા કી મેડીકલ સાયન્સ એકેડમી ને દિમાગ ઔર ઉસ્કી કુવ્વતે મુદરિકહ પર મુતાલઆ કે લીયે એક ટીમ બનાઈ થી.

બ્રેઈન મેપીંગ કી કાનૂની હૈસિયત :

5 મે 2010 કો સુપ્રિમ કોર્ટ ને અપને એક જજમેન્ટ મેં નાર્કો ટેસ્ટ, લાઈ ડીટેક્ટર ઔર બ્રેઈન મેપીંગ કો સરાસર ગૈરકાનુની ઔર બંધારણ કી કલમ (આર્ટીકલ) 20(3) કી ખિલાફ વર્ઝી કહા હૈ.

કિસી ભી શખ્સ કો ઇન ટેસ્ટોં કે લીયે મજબૂર નહીં કિયા જા સકતા ઔર ઇસ્કી કાનૂની કોઈ હૈસિયત નહીં હૈ. અલબત્તા અગર કોઈ શખ્સ અપની રઝામંદી સે યે ટેસ્ટ કરવાએ તો ઇસ્કી ઇજાઝત હૈ ઔર કલમ 27 કે તહત ઇસ્કો સુબૂત કી હૈસિયત સે ભી દેખા જા સકતા હૈ.

આઈયે અબ અક્ષરધામ હમ્લે કી હકીકત ખુદ સીંઘલ સાહબ કી ઝબાની પળ્હીયે.

હમ્લે કી કહાની મી. સીંઘલ કી ઝબાની (F.I.R.)

મૈં ગીરીશકુમાર લક્ષ્મણભાઈ સીંઘલ, ઉમર : ૩૭, રહાઈશ : ગાંધીનગર, કારોબાર : નોકરી, બઝાત ખુદ હાઝિર હો કર મેરી ફરીયાદ વ હકીકત બતા રહા હું કે મૈં ઈલાકાઈ પુલીસ કમિશ્નર ગાંધીનગર કી હૈસીયત સે તારીખ ૨૪-૧૧-૨૦૦૧ સે ફર્જ અદા કર રહા હું. નીઝ ગાંધીનગર શહર મેરા અમલી મૈદાન હૈ ઔર ગાંધીનગર મેં વાકેઅ સ્વામી નારાયણ અક્ષરધામ મંદીર મેરી મુતઅય્યના હુદૂદમેં દાખિલ હૈ.

મૈં તારીખ ૨૪-૯-૨૦૦૨ કે રોઝ શામ તકરીબન ૧૬:૫૦ (૦૪:૫૦) કો મેરી ઓફીસ મેં હાઝિર થા, ઉસ વક્ત યે ખબર મિલી થી કે અક્ષરધામ મંદીર મેં દો નામાલૂમ અફરાદ ફાયરીંગ કર રહે હૈં, ઔર કુછ લોગોં કે મારે જાને કી ઈત્તિલાઅ મિલી થી. યે ખબર મિલતે હી મૈં અપને સાથ કે પુલીસ અફસરાન કે સાથ ફૌરન અક્ષરધામ કે લીયે રવાના હો ગયા થા. ઔર યે ખબર દૂસરે અફસરાન કો ભી મિલ ચુકી થી, ઈસલીયે વોહ લોગ ભી અપને તૌર પર અક્ષરધામ પહોંચને કે લીયે રવાના હુવે થે. મૈં શામ ૧૭:૦૦ (૦૫:૦૦) બજે અક્ષરધામ પહોંચા થા. ઉસ દરમ્યાન દીગર અફસરાન જિસ્મેં ગાંધીનગર પુલીસ સુપ્રિન્ટેન્ડેન્ટ શ્રી આર.બી. બ્રહ્મભટ્ટ, શ્રી જે.કે. ભટ્ટ (S.P. રેલ્વે) સેક્ટર ૨૧ કે પુલીસ ઈન્સ્પેક્ટર શ્રી પી.આર. મહેશ, સેક્ટર ૭ કે પુલીસ ઈન્સ. શ્રી ડી.પી. ચાવડા ઔર ગાંધીનગર પુલીસ સ્ટેશન કે દીગર અફરાદ ભી આ ગએ થે. મૈંને રવાના હોતે વક્ત ગાંધીનગર સેક્ટર ૨૧ પુલીસ સ્ટેશન, સેક્ટર ૭ પુલીસ સ્ટેશન, L.C.B. (લોકલ ક્રાઈમ બ્રાંચ) કે પો. ઈન્સ. શ્રી વી.આર. ટોલીયા, નીઝ હમારે ઈલાકે કે અડાલજ, પેથાપુર, ડભોડા, કલોલ ઔર માણસા પુલીસ સ્ટેશનોં કે અમલા કો ભી અક્ષરધામ પહોંચને કે લીયે કહા થા, ઔર વોહ ભી પહોંચના શુરૂઅ હુવે થે. મૈં જબ અક્ષરધામ પહોંચા ઉસ વક્ત હમારે આલા અફસરાન ગાંધીનગર રેન્જ કે I.G.P. શ્રી

પ્રમોદકુમાર સા. પુલીસ નિગરાને આઅલા (મહા નિર્દેશક) શ્રી ચક્રવર્તી સા., એડીશનલ D.G.P. (કાનુન વ નિઝામ, કાયદો અને વ્યવસ્થા) શ્રી મણીરામ સા., નીઝ I.G.P. શ્રી વી.વી. રબારી સા. વગૈરહ મૌજૂદ થે ઔર D.G.P. સાહબ કે હુક્મ કે મુતાબિક S.R.P. કમાન્ડો, S.R.P. કંપની ઔર A.T.S. કે અફસરાન વગૈરહ કો ભી ફૌરી તૌર પર અક્ષરધામ પહોંચને કી ઈત્તિલાઅ દે દી ગઈ થી. અક્ષરધામ પહોંચતે હી વહાં કે દાઈમી રઝાકાર શ્રી નિશીતભાઈ કનુભાઈ આચાર્ય ઔર દીગર ભગતોં ને મુલાકાત કરકે બતાયા કે અંદાઝન ૧૬:૩૦ (૪:૩૦) બજે કે અરસે મેં અક્ષરધામ કે ગેટ નં.૩ કી તરફ સે આતંકવાદી જૈસે લોગ કૂદ કર અંદર ઘુસે થે ઔર ઉન્હોંને ઈબ્તિદા મેં બચ્ચોં કી ગેમ્સ, રાઈડ્સ (ચકડોલ) ટોરાટોરા કી જાનિબ અપની રાયફલોં સે અંધાધુંધ ફાયરીંગ ઔર દસ્તી બોંબ (હેન્ડ ગ્રેનેડ) ફેંકને શુરૂઅ કીયે થે. ઈસ તરહ (ફાયરીંગ ઔર ધમાકે) કરતે હુવે મંદીર કે ગેટ નં.૨ પર આએ થે ઔર વહાં જો અકીદતમંદ દર્શન કે લીયે આએ થે ઉન પર ફાયરીંગ કી થી, ઔર બોંબ ફેંકે થે, ઔર મંદીર કી અસલ ઈમારત કી જાનિબ આગે બળ્હ રહે થે જિસ્કી વજહ સે મૈંને યાની નિશીતભાઈને ઈન્ટરકોમ ટેલીફોન સે મંદીર કે રઝાકારોં કો મંદીર કે દરવાઝે અંદર સે બંદ કર દેને કે લીયે કેહને પર હમારે રઝાકારોં ને દરવાઝે બંદ કર દીયે થે, જિસ્કી વજહ સે યે લોગ સચ્ચીદાનંદ નુમાઈશી હોલ નં.૧ કી જાનિબ ગએ થે ઔર વહાં ભી ફાયરીંગ કરકે અકીદતમંદ ભક્તો, ઔરતોં, બચ્ચોં વગૈરહ કો ઝખ્મી કિયા થા. ઔર ઈસ તરહ લોગોં મેં દેહશત ઔર ખૌફ વ હરાસ કા માહોલ ખડા હો ગયા થા ઔર ભાગાભાગ શુરૂ હો ગઈ થી, ઈસ દરમ્યાન અભી યે દહશતગર્દ સચ્ચીદાનંદ હોલ કે અતરાફ મેં કહીં છુપે હુવે હૈ ઔર અબ તક ઝખ્મી ઔર હલાક હોનેવાલે વૈસે હી પડે હુવે હૈં ઔર અંદાઝન ૩૫ સે ૪૦ અફરાદ અસલ મંદીર મેં ઔર ૧૫૦ જિતને અફરાદ મલ્ટીમીડીયા હોલમેં ફંસે હુવે હૈં.

ઈસ તરહ બયાન કી હકીકત જાનને કે બાદ ઔર ઈસ દૌરાન C.I.P.E. કે D.I.G. ઔર ઉપર બયાન કીયે ગએ સીનીયર અફસરાન, પુલીસ અમલા ઔર S.R.P. કમાન્ડો વગૈરહ ભી આ ગએ થે. નીઝ દહશતગર્દ અબ તક ઈસી ઈલાકે મેં છુપે હુવે થે ઔર ફંસે હુવે અકીદતમંદોં, ભક્તોં કો ઈઝારસાની યા ઉન્હેં

બાન મેં રખકર નાજાઈઝ મુતાલબાત કે અંદેશે કે પેશે નઝર D.G.P. સાહબ કી હિદાયત કે મુતાબિક અવ્વલ ઈન ફંસે હુવે અફરાદ કો હિફાઝત સે બાહર નિકાલને કા લાએહાએ અમલ તય કિયા થા ઔર ઉસ્કે મુતાબિક ફંસે હુવે લોગોં કો પુલીસ કી હિફાઝત મેં સલામતી સે બાહર નિકાલા ગયા થા ઔર પુલીસ અમલા ઔર અફસરાન ઔર S.R.P. જવાન વગૈરહ કે ઝરીયે સબસે પેહલે મંદીર કી ઈમારત કો ચારોં અતરાફ સે ઘેર લીયા ગયા થા ઔર દહશતગર્દ ભાગ ન સકે ઐસા ઈન્તિઝામ કિયા ગયા થા.

ઈસ દૌરાન સાથ હી સાથ ઝખ્મીયોં કો ઔર હલાક હોનેવાલોં કી લોશોં કો પુલીસ કે તઆવુન સે એમ્બ્યુલન્સ મેં હોસ્પિટલ પહોંચાને કા ઈન્તિઝામ કિયા ગયા થા. ઈસ દૌરાન શામ કો તકરીબન ૧૯:૦૦ (૭:૦૦) બજે બચાવ કારવાઈ કા પેહલા તબકા પુરા હોને પર દહશતગર્દોં કી તલાશ કી ગઈ થી ઔર યે ઈત્તિલાઅ મિલી થી કે યે દહશતગર્દ હથીયારોં સે લૈસ સચ્ચીદાનંદ હોલ કે કરીબ સે ગુઝર કર (પરીક્રમા, તવાફ) કે રાસ્તે મેં બ્રીજ પર દો ગુંબજો (ઘુમટી) કે બીચ છુપે હુવે હૈં. જિસસે ઈન લોગોં કો શિકંજે મેં લેના ઝરૂરી થા. નીઝ યે લોગ ઝમીન કી સતહ સે ૧૦-૧૨ ફીટ બુલંદી પર છુપે હુવે હોને કી વજહ સે ઉન્હેં તલાશ કરને ઔર ઝેર કરને કી સખ્ત ઝરૂરત કો લેકર I.G.P. શ્રી V. V. રબારી સાહબ ને અપની રઝામંદી સે હમ્લે કી કિયાદત કબુલ કરતે હુવે બઝાતે ખુદ ઔર પુલીસ સુપ્રિન્ટેન્ડેન્ટ શ્રી R.B. ભટ્ટ સાહબ ઔર ઉનકે સાથ S.R.P. કમાન્ડોઝ કે તકરીબન ૪ જવાન હથીયારોં સે લૈસ હોકર યે દસ્તા (પરીક્રમા, તવાફ) કી રાહ પર હમ્લે કે લીયે રવાના હુવા. યે અફસરાન ઔર જવાન પરીક્રમા કે રાસ્તે પર ગેટ નં. ૨ કે કરીબ રાસ્તે કે કિનારે સે ઉપર ચળ્હ કર ઝમીન સે પેટ ઘસીટતે હુવે સચ્ચીદાનંદ હોલ કે કરીબ પરીક્રમા કે રાસ્તે મેં વાકેઅ દો છોટે ગુંબજોં સે તકરીબન ૪૦ સે ૫૦ ફીટ કી દુરી પર પહોંચે થે કે ઈન દહશતગર્દોં મેં સે એક ને અપની A.K. 56 ઓટોમેટીક રાયફલ સે ઈસ ''હમ્લા પાર્ટી'' પર ફાયરીંગ શુરૂઅ કી. જિસ્કે જવાબમેં ઈસ ''હમ્લા પાર્ટી'' કે અફસરાન ને ભી જવાબી ફાયરીંગ કી. ઉસ વક્ત દહશતગર્દોંને ''રેપીડ ફાયરીંગ'' સે ઈન અફસરાન ઔર જવાનોં પર અંદાઝન ૨૫ જિતની ગોલીયાં ચલાઈ થી ઔર ઉસ્કે બાદ આડ મેં છુપ ગએ થે. એક દો મિનટ બાદ દો

દહશતગર્દો ને દૂર સે અપની A.K. 56 રાયફલોં સે દીવાર કી આડ મેં રહ કર ઈસ હમ્લા પાર્ટી પર દોબારહ ૩૦ જિતને ફાયર કીયે થે. જવાબન હમ્લા પાર્ટી કે અફસરાન વ જવાનોં ને ભી સામને ફાયરીંગ કી થી જિસ્કી વજહસે દહશતગર્દ ફિરસે દીવાર કી આડ લેકર છુપ ગએ થે. ઔર ઈસ તરહ પુલીસ ઔર દહશતગર્દો કે દરમ્યાન ક્રોસ ફાયરીંગ હુઈ થી ઔર દહશતગર્દ મંદીર કી ઈમારત કી છત ઔર દીવારોં કે બીચ છુપ ગએ થે ઔર મંદીર કે શિમાલ મગરિબ (ઉત્તર-પશ્ચીમ) કોને કી તરફ પનાહ લી થી ઔર વકફે વકફે સે પુલીસ અમલા પર ફાયરીંગ ઔર હેન્ડ ગ્રેનેડ કે હમ્લે જારી રખે થે.

ઈસ દૌરાન દહશતગર્દ ભાગ ન જાએ ઈસ મકસદ સે મંદીર કે ગેટ નં. ૨ સે પશ્ચીમ કી જાનિબ ઈમારત કે કરીબ કી ચાર દીવારી (કંપાઉન્ડ વોલ) મેં ઝયાદહ અફરાદ કો મુતઅય્યન કરને કી ઝરૂરત કે પેશે નઝર તકરીબન રાતકે ૨૧:૦૦ (૯:૦૦) બજે કે અરસે મેં ગાંધીનગર L.C.B. કે પુલીસ ઈન્સ. શ્રી V.R.. ટોલીયા ઔર S.R.P. કે જવાન મુહસરે કે લીયે બળ્હે, જિન પર દહશતગર્દો ને ગ્રેનેડ સે હમ્લા કિયા થા. જિસસે S.R.P. કે જવાન ઝખ્મી હુવે થે. જિસકી વજહસે ઉનકી હિફાઝત વ બચાવ કે સાથ મુહાસરે કી કારવાઈ જારી રખી ગઈ થી. ઔર ઝખ્મી હોનેવાલે પુલીસ અમલદારોં કો ઈલાજ કે લીયે ગાંધીનગર હોસ્પિટલ ભેજ દિયા ગયા થા.

ઈસ તરહ પુલીસ ઔર દહશતગર્દો કે દરમ્યાન મુઠભેડ જારી રહી થી. ઈસી અસ્ના મેં તકરીબન ૨૨:૩૦ (૧૦:૩૦) બજે એડીશનલ D.G.P. શ્રી મણીરામ સા., પુલીસ સુપ્રિન્ટેન્ડેન્ટ શ્રી R.B. બ્રહમ્ભટ્ટ સા. અપને સાથ પુલીસ સબ ઈન્સ. શ્રી D.P. ચુડાસમા ઔર પુલીસ અમલા ઔર S.R.P. કે સાથ મંદીર કે ગેટ નં. ૨ સે પશ્ચીમ તરફ કી કંપાઉન્ડ વોલ કે કરીબ મુહાસરે કી કારવાહી કે લીયે જા રહે થે કે મંદીર કી ઈમારત મેં સે દહશતગર્દો ને અંધાધુંધ ફાયરીંગ કી, જિસસે શ્રી બ્રહ્મભટ્ટ સા. કા હાથ ફાયરીંગ સે ઝખ્મી હુવા થા. ઈસી તરહ ઉનકે સાથી દીગર પુલીસવાલોં કો ઔર એક પુલીસ સબ ઈન્સપેક્ટર કો ભી ઈઝાએં હુઈ થી. જિસ્કી બિના પર બચાવ કારવાઈ કરતે હુવે ઝખ્મિયોં કો હોસ્પિટલ ભેજ દિયા

ગયા થા. ઔર જૈસે જૈસે મઝીદ પુલીસ ફોર્સ હાસિલ હોતી રહી વૈસે વૈસે મંદીર કે અતરાફ મેં મઝબુત મુહાસરા કિયા ગયા.

ઈસ તરહ મઝકુરહ કારવાહી જારી થી ઉસ દૌરાન આઅલા અફસરાન કી જાનિબસે દેહલી સે નેશનલ સિક્યુરીટી ગાર્ડ (N.S.G.) કે અફસરાન વ જવાનોં કો અપને હથીયારોં સમેત બઝરીયાએ પ્લેન ગુજરાત પુલીસ કી મદદ કે લીયે બુલાયા ગયા થા ઈસલીયે યે મુહાસરા જારી રખા ગયા ઔર દહશતગર્દોં કો પબ્લીક એડ્રેસ સીસ્ટમ (અવામ કો મુખાતબ કરને કે આલાત) સે બાર બાર અપને આપકો પુલીસ કે હવાલે કર દેને કે લીયે કહા ગયા. લેકિન ઉન્હોંને પુલીસ કી દરખાસ્ત પર કોઈ તવજ્જુહ નહીં દી થી ઔર મુસલસલ પુલીસ પર હમ્લે જારી રખે થે. ઉન્હેં કહા ગયા થા કે અગર વોહ અપને આપકો પુલીસ કે હવાલે કર દેંગે તો પુલીસ ઉન્હેં કિસી ભી તરહ કા નુકસાન પહોંચાએ બગૈર કાનુની કારવાઈ કરેગી. લેકિન ઉન્હોંને પુલીસ કી અર્ઝ પર તવજ્જુહ દીયે વગૈર હમ્લે જારી રખે થે.

ઈસ તરહ ગુજરાત પુલીસ ને લાઈહાએ અમલ (વ્યુહરચના) કે તહત મુહાસરહ કરતે હુવે. વોહ લોગ ભાગ ન જાએ ઉસ્કા ખ્યાલ રખતે હુવે નેશનલ સિક્યુરીટી ગાર્ડ કા ઈન્તિઝાર કરતે હુવે બંદોબસ્ત જારી રખા થા.

ઈસ દરમ્યાન રાત મેં ૨૩:૧૫ (૧૧:૧૫) બજે કે અરસે મેં નેશનલ સિક્યુરીટી ગાર્ડ કે બ્રિગેડીયર શ્રી રાજસીતાપતી સા. કી કિયાદત મેં કમાન્ડો કી ટીમ આ પહોંચી થી. જિસ્કી બિના પર સીનીયર અફસરાન ને ઉસ વક્ત મંદીર કે રઝાકારોં ઔર સ્વામી શ્રી ઓં કી મદદ સે ઈસ મંદીર કી ઈમારત, પ્લાન ઔર મંદીર કે મોડેલ પ્લાન (તામીરી નક્શા) કો સામને રખ કર ઈસ ઈલાકે કી જુગરાફીયાઈ સૂરતે હાલ કા અંદાઝ પેશ કિયા થા ઔર દિન કે દૌરાન બને હુવે હાલાત સે ઉન્હેં વાકિફ કિયા થા.

ઈસ તરહ રાત કે ૪:૦૦ બજ ગએ થે. ઔર આજ રોઝ તારીખ ૨૫-૯-૨૦૦૨ કો ...... બજે સે ઈન કમાન્ડોઝ ને મકામી પુલીસ કો સાથ રખ કર દહશતગર્દોં કો તાબેઅ કરને કી કારવાઈ શુરૂઅ કી થી ઔર N.S.G. કમાન્ડોઝ કો ઈસ કામ મેં લગા દિયા ગયા થા. N.S.G. કમાન્ડોઝ ને ભી દહશતગર્દો

કો અપને આપકો હવાલે કર દેને કી અર્ઝ કી થી. લેકિન ઉન્હોંને માનને સે ઇન્કાર કર દિયા થા ઔર N.S.G. કમાન્ડોઝ ઔર પુલીસ પર હમ્લે જારી રખે થે. જિસ્કે જવાબ મેં N.S.G. કમાન્ડોઝ ને ભી જવાબી ફાયરીંગ જારી રખી થી ઔર ઇસ તરહ N.S.G. કમાન્ડોઝ ઔર દહશતગર્દોં કે બીચ આમને સામને ફાયરીંગ ઔર હમ્લે જારી રહે થે. યે કારવાહી અવ્વલ સુબ્હ તક જારી રહી થી. ઔર ઇસ દૌરાન દહશતગર્દો ને મુસલસલ હમ્લે જારી રખે થે જિસ્કે જવાબ મેં N.S.G. કે જવાનોં ને ભી પુલીસ ફાયરીંગ જારી રખી થી ઔર આખિરકાર અંદાઝન સુબ્હ "૭:૧૫" બજે દિન કી રોશની હોતે યે દોનોં દહશતગર્દ પુલીસ (N.S.G.) કે સાથ કી મુઠભેડ મેં મારે ગયે થે.

દહશતગર્દોં કે પાસ સે N.S.G. કમાન્ડો ને હથીયાર, દારૂગોલા ઔર દીગર ચીઝેં યાદી બનાકર પેશ કીયે જાને પર કબ્જે કી થી.

અબ તક કી ઇત્તિલાઅ કે મુતાબિક સ્ટેટ કમાન્ડો ફોર્સ કે શ્રી અર્જુન સીંહ એસ. ગામેતી, ઔર S.R.P. ગ્રુપ નં.૩ કે શ્રી A.H. કુનડજામ ઔર N.S.G. કમાન્ડો કે માનસીંહ સુરેશકુમાર કી દહશદગર્દાના હમ્લેમેં મૌત વાકેઅ હુઈ થી ઔર દીગર ૨૩ પુલીસ અફસરાન વ જવાનોં કો દહશતગર્દોં કે ફાયરીંગ ઔર ગ્રનેડ હમ્લે મેં સખ્ત ઈઝાએં હુઈ થીં. ઇસ્કે અલાવહ દહશતગર્દોં કે હમ્લે મેં અબ તક ખ્વાતીન, મર્દોં, બચ્ચોં પર મુશ્તમિલ ૨૬ અફરાદ કી મૌતેં હુઈ થી. જિનમેં મંદીર કે મહંત પરમેશ્વર સ્વામીજી કી ભી મૌત હુઈ થી ઔર અકીદતમંદોં, ભક્તોં, જિનમેં ઔરતોં, મર્દોં, બચ્ચોં સમેત કુલ ૫૧ શહરીયોં કો ઈઝાએં હુઈ થી.

ઇસ તરહ ઇન દહશતગર્દોંનેં ને પેહલે સે પ્લાનીંગ વ તૈયારી કે સાથ હમ્લા કર કે મઝકૂરહ હલાકતેં ઔર ઈઝાએં કી હૈ.

ઇન દહશતગર્દોં કે સાથ મુઠભેડ મેં જિન પુલીસ જવાનોં ઔર અફસરોં ને ફાયરીંગ કી થી ઉનકી તફસીલાત ઉન જવાનોં ઔર અફસરોં સે માલુમ કી જા સકતી હૈ. ઇસી તરહ N.S.G. કમાન્ડો કે ફાયરીંગ ઔર ઉનકી કારવાઈ કી તફસીલાત ઉનસે માલુમ કી જા સકતી હૈ. પુલીસ અફસરાન કે સાથ જો જો જવાન ઇસ કારવાહી મેં શામિલ થે ઉનકે નામ વોહ અફસરાન દે સકતે હૈં.

ઈસ તરહ ઈન દહશતગર્દો ને પેહલે સે તયશુદહ ગુનાહ કી સાઝિશ રચ કર અપને ઈરાદે કી તકમીલ કે લીયે જદીદ હથીયારોં ઔર ધમાકાખેઝ દારૂગોલે સે મુસલ્લેહ હોકર ઔર ગૈરકાનુની તૌર પર હથીયાર વ દારૂગોલે કા કબ્ઝા કરતે હુવે અકીદતમંદોં, ભક્તોં, અવામ, પુલીસ જવાન વ અફસરાન પર ગોલીબાર કર કે ઔર ધમાકા ખેઝ માદ્દા ફેંક કર ઔર ઉનકો હલાક કર કે, કત્લ, કત્લ કી કોશીશ, સખ્ત ઈઝાએં પહોંચા કર ઔર મઝહબી ઈબાદતગાહ કો નુકસાન પહોંચાકર, મઝહબી ઈબાદતગાહ મેં દાખિલ હોકર અકીદતમંદોં, ભક્તોં કા કત્લ કર કે ઔર ઝખ્મી કર કે ઉનકે જઝબાત કો ઠેસ પહોંચાઈ, મઝહબી ઈબાદતગાહ મેં ગૈરકાનુની તૌર પર દાખિલ હોકર ઔર દહશતગર્દાના કારવાહી કર કે અવામ મેં દેહશત ફૈલાકર ગુનાહ કરને કે સબબ ઉનકે ખિલાફ ઈન્ડીયન પીનલ કોડ કલમ 120 B, 302, 307, 153 A, 451 આર્મ્સ એક્ટ કલમ 25 (1) (A.A.) નીઝ એક્સ્પ્લોઝીવ સબસ્ટેન્સ એક્ટ (ધમાકાખેઝ માદ્દા) કી કલમ 3, 7 નીઝ B.P. એક્ટ કી કલમ 135 (1) કે મુતાબિક ગુનાહ કરને કે સબબ ઈસ પુલીસ ફાયરીંગ મેં મારે ગએ દો અંજાને દહશતગર્દો ઔર દૌરાને તફતીશ ઈસ સાઝિશ મેં શામિલ જો ભી નામ સામને આએં ઉનકે ખિલાફ મેરી ફરીયાદ હૈ.

ઈતની મેરી ફરીયાદ, હકીકત મેરે લિખાને કે મુતાબિક બરાબર ઔર સહીહ હૈ.

દસ્તખત

(મી.) જી.એલ. સીંઘલ

SD. PO. G.N.R.

યે અક્ષરધામ મંદિર પર હમ્લે કી મુખ્તસર તફસીલાત થી. ઈસ કેસ કા મઝીદ ઈજમાલી ખાકા યે હૈ :-

★ તારીખ ૨૪-૯-૨૦૦૨ બરોઝ મંગલ હાદસા હુવા. ઈસ હમ્લે મેં તીન પુલીસ સમેત ૩૩ અફરાદ હલાક ઔર ૨૩ પુલીસ સમેત ૮૬ અફરાદ ઝખ્મી હુવે.

★ તારીખ ૨૪-૯-૨૦૦૨ સુબ્હ સવેરે દોનોં દેહશતગર્દ મારે ગયે. તારીખ ૨૫ કો N.S.G. કમાન્ડો ને ઓપરેશન "વ્રજ શક્તિ" કી કામ્યાબી કે બાદ અક્ષરધામ મંદિર ઔર ઇહાતા ગુજરાત પુલીસ કે હવાલે કિયા.

★ તારીખ ૨૪-૯-૨૦૦૨ કો F.I.R. 1.C.R. નંબર 314/2002 ગાંધીનગર સેક્ટર ૨૧ પુલીસ સ્ટેશન મેં દર્જ કી ગઈ.

★ તારીખ ૨૫-૯-૨૦૦૨ કે રોઝ કેસ કી જાંચ L.C.B. ગાંધીનગર કે P.I. શ્રી વી.આર. ટોલીયા કો દી ગઈ.

★ તારીખ ૩-૧૦-૨૦૦૨ કો કેસ કી જાંચ A.T.S. કો સુપુર્દ કી ગઈ.

★ હાદસે કે તકરીબન ૧૧ મહીને બાદ તારીખ ૨૮-૮-૨૦૦૩ કો ક્રાઈમ બ્રાંચ કે કેહને કે મુતાબિક કેસ કી જાંચ અહમદઆબાદ સીટી ક્રાઈમ બ્રાંચ કો સુપુર્દ કર દી ગઈ. ઉસી રોઝ P.W. 50 કા બયાન લિયા ગયા ઔર મુઝે ઔર દીગર ચાર અફરાદ કો તારીખ ૨૯-૮-૨૦૦૩ ગિરફતાર કર લિયા ગયા.

(હાલાંકે હકીકત કુછ ઔર હૈ જો મૈં આગે બયાન કર ચુકા. મુખ્તસરન યે કે મુઝે ૧૭ ઓગષ્ટ સે ઔર દૂસરે લોગોં કો મુઝસે ભી પેહલે સે ગૈરકાનુની તૌર પર ઉઠા લિયા ગયા થા, ઔર નિહાયત હી બહીમાના વ ઝાલિમાના તશદ્દુદ કે બાદ ઇસ કેસ મેં ફંસા દિયા ગયા થા ઔર ઝુલ્મોં વ તશદ્દુદ ઔર મકરો ફરેબ સે કબુલાતનામે લે લીયે ગએ થે.)

★ તારીખ ૩૦-૮-૨૦૦૩ કો પોટા લગાઈ ગઈ ઔર ઇસ કેસ કો પોટા કેસ નં. 16/03 કે નામ સે રજીસ્ટર્ડ કિયા ગયા.

★ તારીખ ૨૧-૧૧-૨૦૦૩ કો હમારે ખિલાફ પોટા કે તહત કેસ ચલાને ગૃહ ખાતે કી જાનિબ સે મંઝુરી દી ગઈ. (મંઝુરી સે પેહલે હી હમ પર પોટા લગા દી ગઈ થી!!!)

★ તારીખ ૨૫-૧૧-૨૦૦૩ કો મેરે ઔર દીગર અફરાદ કે ખિલાફ ચાર્જશીટ ફાઈલ કી ગઈ, જિસ્મેં ૩૭૬ ગવાહ બતાએ ગએ થે.

★ તારીખ ૧૭-૬-૨૦૦૪ કો ચાર્જ ફ્રેમ કિયા ગયા.

★ દૌરાને સિમાઅત તકરીબન ૧૨૬ ગવાહોં કો જાંચા ગયા ઔર તારીખ ૧-૭-૨૦૦૬ કો સ્પે. પોટા કોર્ટ ને જજમેન્ટ દિયા જિસ્મેં મુઝે, આદમ સુલેમાન ઔર ચાંદખાન કો ફાંસી, સલીમ હનીફ કો ઉમર કૈદ તાદમે હયાત, મૌલ્વી અબ્દુલ્લાહ કો ૧૦ સાલ કૈદ ઔર અલ્તાફ મલેક કો ૫ સાલ કી સઝાએં સુનાઈ ગઈ ઔર જુર્માના આઈદ કિયા ગયા.

★ ઈસ જજમેન્ટ કે ખિલાફ હમને હાઈકોર્ટ મેં તારીખ ૩૧-૭-૨૦૦૬ કો અપીલ કી. ઔર ગુજરાત સરકાર કન્ફર્મેશન કે લીયે ગઈ. તારીખ ૧-૬-૧૦ કો હાઈકોર્ટ ને અપના જજમેન્ટ દિયા ઔર તમામ કી સઝાઓં કો બરકરાર રખા.

★ તારીખ ૬-૮-૨૦૧૦ કો સુપ્રીમ કોર્ટ મેં હમારી જાનિબ સે S.L.P. ફાઈલ કી ગઈ, સુપ્રીમ કોર્ટ ને ઉસે મંઝુર કિયા ઔર ફાંસી પર સ્ટે દીયા.

★ તારીખ ૨૦-૧૧-૨૦૧૩ સે સુપ્રિમ કોર્ટ મેં ફાઈનલ આર્ગ્યુમેન્ટ શુરૂ હુવે. ઔર તારીખ ૧૫-૦૧-૨૦૧૪ કો હમારે આર્ગ્યુમેન્ટ મુકમ્મલ હો ગએ. ઉસ્કે બાદ તારીખ ૦૧-૦૪-૨૦૧૪ સે સરકારી વકીલ ને આર્ગ્યુમેન્ટ શુરૂ કીયે ઔર ૧૭-૦૪-૨૦૧૪ કો સરકારી વકીલ કે આર્ગ્યુમેન્ટ ભી પુરે હો ગએ.

★ મુખ્તલિફ મરહલોં મેં કેસ કી સિમાઅત કે બાદ નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટ ને તારીખ ૧૬-૫-૨૦૧૪ જુમ્અહ કે રોઝ બેમિસાલ ઈન્સાફ કરતે હુવે અપના જજમેન્ટ દિયા ઔર હમ તમામ કો બાઈઝ્ઝત બરી કર દીયા.

મેરે ખિલાફ ઇલ્ઝામાત, ગવાહ વ સુબૂત ઔર ઉનપર સુપ્રિમ કોર્ટ કા તબસેરહ

ક્રાઈમ બ્રાંચ ને મેરે ખિલાફ યે ઈલ્ઝામાત આઈદ કીયે :

★ મૈંને (ઔર મૌ.અબ્દુલ્લાહ સા. ને) આદમ અજમેરી વ દીગર હઝરાત કો ઈસ કામ મેં આગે બળ્હને કા મશ્વરા દિયા ઔર મકામી તઆવુન કા યકીન દિલાયા. ઔર આદમભાઈ ને મેરે હુક્મ પર ફિદાઈન કો મુખ્તલિફ મકામાત કી રેકી કરવાઈ.

★ ફિદાઈન કે પાસ સે બરામદ હુઈ દો ઉર્દૂ ચિઠ્ઠીયાં મૈંને લીખી થી જિન્મેં ફસાદ ભડકાને ઔર ફિરકાવારાના મુનાફરત ફૈલાનેવાલી બાતેં લિખી થી.

★ મૈંને ઉન ફિદાઈન કો શહાદત વ કામ્યાબી કી નમાઝ પળ્હાઈ.

ગવાહ વ સુબૂત :

★ P.W. 88 કે.સી. કપૂર (પ્રિન્સીપલ હોમ સક્રેટરી)	પોટા કે તહત કેસ ચલાને કી ઈજાઝત દી થી.
★ મેરા કબુલાતનામા	
★ P.W. 78 A.C.P. સંજય ગઢવી	બકૌલ ક્રાઈમ બ્રાંચ ઈન્હોંને મેરા કબુલાતનામા દર્જ કિયા થા.
★ P.W.99 C.J.M. સુરેશકુમાર પાધ્યા	બકૌલ ક્રાઈમ બ્રાંચ ઈસને કબુલાતનામે કી તસ્દીક કી.
★ દો ઉર્દૂ ચિઠ્ઠીયાં	
★ P.W.91 મેજર જયદીપ લાંબા	દો ઉર્દૂ ચિઠ્ઠીયોં કી બરામદગી કે ગવાહ
★ P.W.121 મલેક બાપુ	ઉર્દૂ ચિઠ્ઠીયોં કા તરજમા કિયા થા.

★ P.W.89 હેન્ડરાઈટીંગ એક્ષપર્ટ J.J. પટેલ — ઉર્દૂ ચિઠ્ઠીયોં મેં મેરે હી રાઈટીંગ હોને કા ઓપીનીયન દિયા થા.

★ P.W.51 અ.રહમાન પાનારા — બકૌલ ક્રાઈમ બ્રાંચ હમ્લે કી સાઝિશ મેં શરીક ગવાહ

★ P.W.52 મુનાફ રેડીયેટર — બકૌલ ક્રાઈમ બ્રાંચ હમ્લે કી સાઝિશ મેં શરીક ગવાહ

(૧) આઈયે સબ સે પેહલે પોટા કે તહત કેસ ચલાને કી ઈજાઝત દેનેવાલે ગૃહખાતા, ગૃહમંત્રી, મુખ્ય ગૃહસચીવ ઈન તમામ કે મુતાલ્લિક સુપ્રિમ કોર્ટ કા તબસેરા દેખીયે. સુપ્રિમ કોર્ટ ને લિખા હૈ કે...

"ઈસ સે યે બાત સાફ હો જાતી હૈ કે ઈન હઝરાત ને પોટા કે તહત કેસ ચલાને કી મંઝૂરી દેને મેં અપને દિમાગ કા ઈસ્તેમાલ નહીં કિયા." (સુપ્રિમ કોર્ટ જજમેન્ટ,પેજ નં.૧૦૯, ગુજરાતી તરજમા પેજ નં.૬૮)

(૨) આઈયે અબ મેરા કબુલાતનામા દેખીયે...

ક્રાઈમ બ્રાંચ કી સ્ટોરી કે મુતાબિક મુઝે અપને ઈસ જુર્મ પર શર્મીંદગી ઔર નદામત કા એહસાસ હુવા ઔર મૈંને તારીખ ૨૪-૯-૨૦૦૩ કો અપની રઝા વ રગબત ઔર ખુશી ઔર સમઝદારી સે ઈસકે નુકસાનાત સે વાકિફ હોતે હુવે બગૈર કિસી ધાક ધમકી યા લાલચ કે યે કબુલાતનામા દિયા. ક્રાઈમ બ્રાંચ કે કેહને કે મુતાબિક મૈંને ઉનસે કહા કે મુઝે A.C.P. ગઢવી કે પાસ લે ચલો. મૈં અપના જુર્મ કબુલ કરના ચાહતા હું, મેરે કેહને પર વોહ લોગ મુઝે A.C.P. સંજય ગઢવી સા. કે પાસ લે ગએ!!! ઔર મૈંને ઈસ તરહ કા કબુલાતનામા દિયાઃ-

મેરા નામ અબ્દુલ કય્યુમ ઉર્ફ મુફ્તી સાહબ S/o. અહમદહુસૈન મનસુરી, ઉમર : ૩૨ સાલ, કારોબાર : મદરસા મેં તાલીમ દેતા હું. મકામ : માઢ કા મોહલ્લા, મસ્જિદ બિલ્ડીંગ, દરીયાપુર, અહમદઆબાદ.

રૂબરૂ મેં પુછને પર લિખા રહા હું કે મેં ઉપર બતાએ પતે પર મેરે ખાનદાન કે સાથ રહતા હું, ઔર હાજીસખી કી મસ્જિદ મેં ઈમામત ઔર ઈસ મસ્જિદ મેં

ચલ રહે મદરસે "મદરસા તરબીયતુલ અત્ફાલ" મેં તાલીમ દેતા હું, મૈંને દુન્યવી તાલીમ સાતવી ક્લાસ તક હાસિલ કી હૈ, ઈસી તરહ ડાભેલ કે મદરસા "જામિઅહ ઈસ્લામિય્યહ તઅલીમુદ્દીન" મેં મુફ્તી તક કી તઅલીમ હાસિલ કી હૈ. મુઝે ગુજરાતી, હિંદી, ઉર્દૂ, અરબી ઝબાનેં આતી હૈ, ઈસી તરહ થોડા ફારસી ઔર ઈંગ્લીશ ભી જાનતા હું.

ગુઝશ્તા તારીખ ૨૭-૨-૨૦૦૨ કે રોઝ ગોધરા ટ્રેન હાદસા ઔર ઉસ્કે બાદ ગુજરાત ઔર ખુસૂસન શહર અહમદઆબાદ મેં હુવે ફિરકાવારાના ફસાદાત કે દરમ્યાન હમ દરીયાપુર ચારવાટ પર વાકેઅ બવાહીર હોલ પર મુતઅસ્સીર મુસલમાનોં કે લીયે રીલીફ કેમ્પ ચલા રહે થે, કેમ્પ મેં પનાહ લેને આનેવાલે મુસલમાનોં કે હાલાત ઔર ઉનકે અતરાફ મેં જાન માલ કી હુઈ તબાહી કો સુન કર કેમ્પ મેં (ખિદમત કે લીયે) આનેવાલે ઝિમ્મેદારોં મેં ભી ગમો ગુસ્સા ઔર ઈશ્તિઆલ કે જઝબાત ફૈલે હુવે થે.

દરમ્યાન એપ્રીલ ૨૦૦૨ કે શુરૂઅ મેં એક દિન દોપહર કે વક્ત ચારવાટ અ.રઝ્ઝાક કે રોઝે કે કરીબ રહનેવાલા નાસિરખાન ઉર્ફે ડોમન છત્તેખાન પઠાણ અપને સાથ અપને એક દોસ્ત કો લેકર મેરે પાસ આયા થા, ઉસ વક્ત બવાહીર હોલ કે બાહર દરવાઝે સે લગ કર ઝનકાર સાઉન્ડ કી દુકાન મેં હમારી ઓફીસ થી, ઉસ વક્ત મેરે પાસ હાજીસખી કી મસ્જિદ કે ઈમામ મૌ. અબ્દુલ્લાહ સા. મૌજૂદ થે. ઉસ વક્ત નાસિર ને કહા થા કે "યે આદમભાઈ શાહપુર સે આએ હૈં ઔર મેરે દોસ્ત હૈં." ઈસકા ભાઈ સઉદી અરબ કે રિયાઝ મેં રેહતા હૈ ઔર અપને મુસલમાન ભાઈયોં કે લીયે કુછ બાત કરના ચાહતા હૈ, ઈસ તરહ કેહ કર ઉસને આદમ કો તફસીલ સે બાત કરને કે લીયે કહા. આદમ ને કહા : "સઉદી મેં ગુજરાત ઔર બિલખુસૂસ અહમદઆબાદ કે મુસલમાનોં કા એક ગૃપ હૈ, વોહ લોગ મેરે ભાઈ અ.રશીદ ઔર દરીયાપુર કંકોડી કી પોલ કે બાશિંદે સલીમ શેખ વગૈરહ કી સદારત મેં વહાં કી કુછ દહશતગર્દ તન્ઝીમોં કો ચંદા જમા કર કે દેતે હૈં. જિસ્કી બિના પર મૌજૂદ હાલાત મેં યહાં કે મુસલમાનોં કી બરબાદી દેખકર દહશદગર્દ તન્ઝીમોં કે ઝિમ્મેદાર ઈન્તિકામ લેને કે લીયે યહાં કે હિંદુઓં કી ગીચ

આબાદીવાલી કિસી જગા પર બડી કાતિલાના વારદાત કે લીયે તૈયાર હુવે હૈં. વોહ લોગ યે કાતિલાના વારદાત (હત્યાકાંડ) કો અંજામ દેનેવાલે દહશતગર્દ (ફિદાઈન), હથીયાર ઔર ચંદા ભી દેંગે.''

''હમેં સિર્ફ ઉનકે કયામ વ તઆમ ઔર મહમાન નવાઝી કી સહૂલતેં મુહય્યા કરની હૈ. ઈસી તરહ કત્લે આમ કે લીયે ઉન્કે સાથ રહ કર ઈલાકોં કા સર્વે કરને કે લીયે ઉન્હેં જગાએં બતલા કર તઆવુન કરના હૈ.''

આદમ કી યે બાત સુન કર મૈંને ઉસે હોલ કે અંદર ઉપર કી પેહલી મંઝીલ પર રીલીફ કેમ્પ કી ઓફીસ મેં જાકર ઓર્ગેનાઈઝર અ.રહમાન પાનારા સે મુલાકાત કે લીયે કહા. વોહ દોનોં ઉસસે મિલે ઔર કુછ દેર કે બાદ નાસિર ડોમન, આદમ અજમેરી, અ.રહમાન પાનારા ઔર મુનાફ રેડીયેટર યે ચારોં હઝરાત યે બાતેં લેકર મેરે પાસ આએ થે. ઈસલીયે મૈંને અ.રહમાન કો મકાન વ દીગર ઝરૂરીયાત કા ઈન્તિઝામ કરને કે લીયે, ઈસી તરહ આદમ કો આનેવાલે મહમાનોં (દહશતગર્દો) કો રિક્ષામેં સાથ ઘુમા કર સર્વે મેં તઆવુન કરને કે લીયે કહા થા. ઉસ વક્ત કાતિલાના વારદાત અંજામ દેને કે લીયે આનેવાલે લોગોં કે લીયે હમને ''મહમાન'' કા કોડવર્ડ ઈસ્તિમાલ કરના તય કિયા થા.

ઉસ્કે બાદ હર દો તીન દિન મેં હોલ કી ઓફીસ મેં ઈસ સિલસિલે મેં હમારી મીટીંગ હોતી થી. (અવ્વલ મીટીંગ કે બાદ) એક મીટીંગ કે બાદ સે મુનાફ રેડીયેટર ને મીટીંગ મેં આના બંદ કર દિયા થા. ઉસ દૌરાન હમારા સઉદી રબ્ત જારી થા. ઈસ કામ કે લીયે ઈબ્તિદાઅ મેં આદમ ને સઊદીવાલોં કો બાત કરને કે લીયે નાસિર ડોમન કે ઘર કા ફોન નં. 2168478 ઔર મૌબાઈલ નં. 9898172245 દિયા થા. ઉસ્કે બાદ બવાહીર હોલ પર ગોટલાવાલોં કા નંબર 2176768 દિયા ગયા થા, નીઝ બાદમેં મુખ્તલિફ મરહલે મેં મુખ્તલિફ નંબરાત દીયે થે. ચુનાંચે હમારી ઓફીસ મેં જૂન મહીને મેં હ્યુમન વેલ્ફેર સોસાયટી કે નામ સે દો ફોન લીયે થે જિન્કે નંબરાત (૧) 2163097 (૨) 2163102 થે. ઈસી તરહ મેં ઉસ વક્ત અય્યુબ ખાન કા મોબાઈલ ફોન (નં. 9825158751) ઈસ્તિમાલ કરતા થા, યે સારે નંબરાત દીયે થે. નીઝ યહાં સે સઉદી બાત કરને કે

લીયે સલીમ કે દો નંબર (૧) 009661428531 (12 આંકડે) (૨) 0096614286985 ઔર ઉસ્કે બાઝુમેં લોન્ડ્રીવાલે કા P.P. ફોન નં. 0096614243245 ઈસી તરહ અબુ તલ્હા કા મોબાઈલ ફોન નં. 0096652745138 દીયે થે જિન્સે રબ્ત જારી થા. (ક્રાઈમ બ્રાંચ કી અકલમંદી દેખીયે કે કહીં ૧૨ ઔર કહીં ૧૩ આંકડે હૈં)

ઈસ દરમ્યાન આદમને બતાયા થા કે દહશતગર્દ જિહાદી તન્ઝીમ કા ઝિમ્મેદાર ખાલિદ હિંદુસ્તાન આયા હુવા હૈ. સઉદી સે ઉન્હોંને ઉસે હૈદરાબાદ જાકર મિલને કી હિદાયત દી હૈ, ઈસલીયે આદમ ને કિસી કો અપને સાથ લે જાને કા મુતાલબા કિયા થા. ઉસ વક્ત હમ સબ રાહત કેમ્પ મેં મશ્ગૂલ હોને કી વજહ સે મૈંને આદમ કો અપને કિસી દોસ્ત કો હૈદરાબાદ લે જાને કે લિયે કહા. જિસપર આદમ અપને પડોસી અ.વાહિદ કો લેકર હૈદરાબાદ હો આયા થા. જાને સે પેહલે સલીમ કે ભાઈ ઈરફાન કે ઝરીયે સે ઉસ્કે ખર્ચ કે લીયે ૩૦૦૦/- રૂા. મીલે થે ઐસા આદમ ને બતાયા થા.

આદમ ને હૈદરાબાદ સે વાપસી પર મુઝે બતાયા કે “હૈદરાબાદ મેં દહશતગર્દ તન્ઝીમ કે ઝિમ્મેદાર ખાલિદ કે સાથ ઉસ્કી મીટીંગ હુઈ થી, ઉસ વક્ત ખાલિદ ને “અય્યુબ ખાન” નામી એક શખ્સ કા તઆરૂફ કરાયા થા. આદમ કો હૈદરાબાદ મેં ભી ૩૦૦૦/- રૂા. ખર્ચ કે ઔર ૫૦૦/- રૂા. હોટલ કે કિરાયે કે મિલે થે, ઐસા ઉસને બતાયા થા.”

ઉસ્કે બાદ ભી હમારી મીટીંગે ઔર રિયાઝ મકામ પર ટેલીફોન સે રબ્ત જારી રહા. ઉસ દૌરાન એક મહીને કે બાદ યાની મે-૨૦૦૨ કે આખરી હફ્તેમેં આદમ કો સલીમ વ રશીદ કી હિદાયાત કે મુતાબિક યહાં કી ચંગેઝ પોલ કે બાશિંદે ઈલાહી માસ્ટર કી મઅરિફત ખર્ચ કે ૧૦,૦૦૦/- મૌસૂલ હુવે જિસમેં સે મકાન વગૈરહ કે ઈન્તિઝામ કે લીયે અ.રહમાન કો ૫,૦૦૦/- ઔર દૂસરે ૫,૦૦૦/- નાસિર ડોમન કો દો સેકન્ટ હેન્ડ મોબાઈલ ખરીદને કે લીયે મેરી હિદાયત કે મુતાબિક દીયે થે. ઈન તમામ અવકાત મેં મૌ.અબ્દુલ્લાહ મેરે સાથ રેહતે ઔર હમ દોનોં આપસ મેં મશ્વરા કરતે ઔર ફૈસલે કરતે થે.

ઉસકે દસ બારહ દિન કે બાદ યાની જૂન કે દૂસરે હફ્તે મેં આદમ કો સઉદી સે બઝરીયએ હવાલા ૫૦,૦૦૦/- મિલને કી બાત ઉસને બતાઈ થી. જિનમેં સે ૨૦,૦૦૦/- ઉનકી હિદાયત કે મુતાબિક ઇલાહી માસ્ટર કો દીયે થે. ઔર ૧૫,૦૦૦/- મહમાનોં કે લીયે મકાન કિરાયે પર રખને ઔર દૂસરે ઇન્તિઝામાત કે લીયે અ.રહમાન કો દેને કી બાત આદમ ને કહી થી.

ઉસ્કે બાદ મૈંને **<u>હૈદરાબાદ સે આનેવાલે મેહમાનોં</u>** કે કયામ કે લિયે કિરાયે કે મકાન કા ઇન્તિઝામ કરને કી દી હુઈ હિદાયત કે મુતાબિક અ.રહમાન ને અપને એક દોસ્ત લિયાકત કી મઅરીફત દાનીલીમડા પુરાને ઢોર બઝાર કે કરીબ તૈયાર સ્કીમ કે મકાનોં મેં સે એક મકાન કિરાયે પર રખ કર વહાં ગદ્દે, બિસ્તર, પાની ભરને કા નલ્લા ઔર પંખોં કા ઇન્તિઝામ કર રખા થા ઐસા અ.રહમાન ને બતાયા. ઉસ અરસે મેં નાસિર ડોમન ને દો સેકન્ડ હેન્ડ મોબાઈલ ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટ લેકર અ.રહમાન કો દિયે થે ઔર અ.રહમાન કો વોહ ફોન ચાલુ રખને કી હિદાયત દી થી, ચુંકે હૈદરાબાદ સે આનેવાલે મેહમાનોં કો ફોન નં. (૧) 9825347963 જો અ.રહમાન ને અપને પાસ રખા થા ઔર દૂસરા અપને દોસ્ત મહમૂદ વઢવાણી કો દિયા થા જિસ્કા નંબર 9824347157 થા. યે નંબરાત સઉદીવાલોં કી જાનિબ સે ઉન્હેં (મેહમાનોં કો) દીયે ગયે થે ઇસલીયે કભી ભી રબ્ત કિયા જા સકતા થા.

કુછ વુજૂહાત કી બિના પર મેહમાન કે ના આને પર અ.રહમાન ઇસ કામ સે અલગ હો ગયા થા, જિસ્કી બિના પર હમને દૂસરી જગા મકાન કા ઇન્તિઝામ કરને કા તય કિયા થા.

<u>ઇસ દૌરાન અ.રહમાન, નાસિર ડોમન ઔર મુનાફ રેડીયેટર કે દિમાગ સે ઇસ બાત કો નિકાલ દેને ઔર અબ હમ કુછ કરના નહીં ચાહતે ઇસ તરહ કા તઅસ્સુર પૈદા કરને કી ગર્ઝ સે હમને ઇન તીનોં કો બતા દિયા થા કે હૈદરાબાદ સે મેહમાન નહીં આએંગે ઔર અ.રહમાન કો મકાન ઔર દીગર ઇન્તિઝામાત વાપસ કર દેને કે લીયે કહા થા.</u>

ઇસ તરહ વક્ત ગુઝરતા રહા ઔર સન ૨૦૦૦૨ કા સપ્ટેમ્બર મહીના આ ગયા. વહાં તક બઝરીયએ ફોન હમ તીનોં કા સઉદી અરબ અ.રશીદ, સલીમ ઔર ખાલિદ કે સાથ રબ્ત જારી રહા.

ઉસ અરસે મેં સપ્ટેમ્બર કે પિછલે ૧૫ દિનોં કી ઈબ્તિદામેં સઉદી સે આદમ કો બઝરીયએ ફોન ઈત્તિલાઅ મિલી થી કે ચાર પાંચ દિનોંમેં મેહમાન આ જાએંગે. ઈસલીયે મીટીંગ મેં તયશુદહ દીગર ઝરૂરિયાત યાની કયામ વ તઆમ વગૈરહ કા ઈન્તિઝામ કરના તય હુવા થા.

ઈસ ઈત્તિલાઅ કે બાદ મૈંને આદમ કો ઉસકે ભાઈ હબીબ કા મકાન ખાલી કરને કે લીયે કહા થા, જિસ્કી વજહસે આદમ ને ફસાદાત કા બહાના બના કર અપને છોટેભાઈ હબીબ કો સમઝાકર "દુધેશ્વર રોડ, રૂસ્તમ મીલ કે સામને લાભ શંકર કી ચાલ" કે કિનારે વાકેઅ ઉસકા મકાન ખાલી કરવા લિયા થા, ઔર ઉસે અપને ઘર શાહપુર સગરવાડ મુન્તિકલ કર દિયા થા ઔર ઉસકે ભાઈ કો મહસુસ ન હો ઈસ તરહ બડી સિફત સે ઉસ કી ચાબીયાં હાસિલ કર લી થી.

ઈસ દરમ્યાન તયશુદહ પ્લાનીંગ કે તહત ચાર એક દિન કે બાદ એક દિન સુબ્હ આદમ ઉન તીનોં અફરાદ કો રેલ્વે સ્ટેશન સે લેકર બવાહીર હોલ હમારી ઓફીસ પર આ ગયા થા. ઉન તીનોં કે પાસ સામાન મેં એક શુટકેસ, એક એરબેગ ઔર બગલ થેલા થા, આદમ ને હમારા આપસ મેં તઆરૂફ કરાયા થા. અય્યુબ ને અપને આપકો ડોક્ટર નં.૧ ઔર દીગર દોનોં કો ડોક્ટર નં.૨ ઔર ડોક્ટર નં.૩ કે તૌર પર પેહચાનને કી હિદાયત કી થી.

ઉનકે જિસ્માની ખદ્દો ખાલ કો દેખતે હુવે ડોક્ટર નં.૧ (અય્યુબ) ઉમર અંદાઝન ૩૦ સાલ, ઉંચાઈ અંદાઝન ૫'.૭", દરમ્યાની કદ, ગોલ મુંહ, ગંદૂમી રંગ (ઘઉંવર્ણો) સર મેં ભરચક કાલે કંઘી કીયે હુવે બાલ. ડોક્ટર નં.૨ ઉમર અંદાઝન ૨૫ સાલ, થોડા સા દુબ્લા પતલા લેકિન મઝબુત જિસ્મ કા, ઉંચાઈ અંદાઝન ૫'.૮", ગંદૂમી રંગ. ડોક્ટર નં.૩ ઉમર અંદાઝન ૨૫ સાલ, મોટા વ મઝબૂત જિસ્મવાલા, ગંદૂમી રંગ, તીનોં ને પેન્ટ શર્ટ પેહને થે ઔર હિંદી મેં બાતચીત કરતે થે.

ઈન તીનોં મેહમાનોં કો ચાય, પાની ઔર નાહને ધોને કા ઈન્તિઝામ કરને કે લીયે મૈંને મૌ. અબ્દુલ્લાહ સે કહા થા. ઈસી તરહ ઉન્હેં અહમદઆબાદ શહર કે હિંદુ ઈલાકોં કા સર્વે કરના થા ઈસલીયે આદમ કો રિક્ષા કા ઈન્તિઝામ

કરને કે લીયે કહા થા. દેઢ દો કલાક બાદ આદમ એક ઓટો રિક્ષા નં.GRW-3681 લેકર આયા થા. ઉસ વક્ત તીનોં મેહમાન ચાય, પાની, નાશ્તા ઔર નાહ ધોકર ફારિગ હો ગયે થે.

ઉન્હેં અહમદઆબાદ કે મુખ્તલિફ ઈલાકોં કા સર્વે કરના થા, ઈસલીયે મેરી હિદાયત કે મુતાબિક આદમ ને ઉન્હેં દો એક રોઝ મેં મણીનગર, કાંકરીયા, S.T. સ્ટેન્ડ, લાલ દરવાઝા, અપના બઝાર, જિલ્લા પંચાયત, વાડીલાલ હોસ્પીટલ, આંબાવાડી, સિવીલ હોસ્પિટલ, પાલડીમેં વિશ્વ હિંદુ પરિષદ કી ઓફીસ, ખાનપુર મેં B.J.P. કી ઓફીસ, ઈસી તરહ મુખ્તલિફ મંદિર જૈસે કે ગીત મંદિર, સારંગપુર રણછોડરાય કા મંદિર, જગન્નાથ કા મંદિર, ભદ્રકાલી મંદિર, કાલુપુર સ્વામીનારાયણ મંદિર, વાસણા ધરણીધર દેરાસર, શાહીબાગ અક્ષર પુરૂષોત્તમ મંદિર, દેવજીપુરા મહાકાલી મંદિર વગૈરહ જગાએં દિખાઈ થીં.

ઉપર કી તફસીલાત કે મુતાબિક મેહમાનોં ને અહમદઆબાદ મેં મુખ્તલિફ મકામાત કા સર્વે કરને કે બાદ ઉન્હેં ગાંધીનગર સચીવાલય, વિધાનસભા ગૃહ, સેક્ટર-૨૮ કા બગીચા ઔર અક્ષરધામ દિખલાને કે લીયે મૈંને આદમ કો કહા થા, ઉસકે મુતાબિક દૂસરે દિન ઉન જગાઓં કો દેખ આને કે બાદ અય્યુબ ને મુઝે કહા થા કે આજ ઈતવાર કા દિન હોને કી વજહ સે બાગીચે ઔર અક્ષરધામ વાલી જગા પર બહોત લોગ થે. જિસ્કી વજહ સે ઉન્હેં વારદાત અંજામ દેને કે લીયે અક્ષરધામ વાલી જગા મુનાસિબ માલુમ હોતી હૈં. ઈસીલીયે ઉન્હોંને ઉસ જગા કા દો કલાક તક બારીકી સે મુઆયના કરકે સબ બરાબર દેખ લિયા હૈ.

ઉસ્કે બાદ ગાંધીનગર સે બવાહીર હોલ આકર અય્યુબ ને બતાયા થા કે કલ હમારે દૂસરે દો સાથી સામાન (હથીયાર) લેકર આ જાએંગે ઔર હમ ફિર સાથીયોં કે સાથ સર્વે કર લેંગે, કલ આદમ કી ઝરૂરત નહીં હૈ. ઉસ વક્ત મૈંને સામાન (હથીયાર) લેકર આનેવાલે અફરાદ કે મુતાલ્લિક બહુત સવાલાત કીયે થે લેકિન અય્યુબ ને કોઈ ભી બાત નહીં બતાઈ થી ઔર કિસી તરહ કી કોઈ બાત ઝાહિર ન હો જાએ ઈસીલીયે ઉન્હોંને આદમ કો આને સે મના કિયા થા. ઐસા મુઝે મહસુસ હુવા થા. ઉસ્કે બાદ રાત દેર સે આદમ ઉન તીનોં કો સોને કે લીયે

દુધેશ્વર લાભ શંકર કી ચાલ કે કિનારે અપને ભાઈ કે ઘર લે ગયા થા. ઈસ તરહ એક દો રાતેં મેહમાનોં ને વહાં કયામ કિયા થા ઔર એક દો રાતેં હમારે યહાં દરીયાપુર મેં ઠેહરે થે. ઉસ્કે બાદ યાની પીર કે રોઝ રાતમેં અય્યુબ તન્હા હમારી ઓફીસ પર આયા થા ઔર ઉસને બતાયા થા કે સામાન (હથીયાર) લેકર આદમી આ ચુકે હૈં, કલ દોપહર મેં ઝોહર કી નમાઝ કે વક્ત વોહ તીનોં યહાં દુઆ કે લીયે આએંગે. ઉસ વક્ત મુઝે ઔર દોનોં ફિદાઈન (ડોક્ટર નં. ૨ ઔર ડોક્ટર નં. ૩) કો અલગ અલગ તરીકે સે અક્ષરધામ જાના હૈ. ઈસલીયે મુઝે લે જાને કે લીયે દોપહર કો ઝોહર કી નમાઝ કે વક્ત આદમ કો રિક્ષા સાથ બુલા લેના ઔર યે "કત્લે આમ" મુસલમાનોં પર હુવે હદ સે ઝ્યાદહ ઝુલ્મ કે ઈન્તિકામ કે તૌર પર થા. ઐસી દો ચિઠ્ઠીયાં ઉર્દૂ મેં લિખ કર રખના. ઔર લિખનેવાલે કે તૌર પર ગુજરાત કા બદલા લેનેવાલી જમાઅત યાની તહરીકે કિસાસ ગુજરાત કા નામ લિખના, ઐસી બાતેં કર કે અય્યુબ ચલા ગયા થા, વોહ કહાં ગયા થા ? મુઝે માલૂમ નહીં.

ઉસ રાત દેર સે હમારી ઝનકાર સાઉન્ડ વાલી ઓફીસ કી શટર બંદ કરકે મૈંને ઔર મૌલ્વી અબ્દુલ્લાહ ને બાહમ મશ્વરા કરને કે બાદ મૈંને હાથોં સે ઉર્દૂ ઝબાન મેં દો ચિઠ્ઠીયાં લિખી થી. જિનમેં મૈંને લિખા થા કે ગુજરાત મેં મુસલમાનોં પર હુવા ઝુલ્મ બરદાશ્ત સે બાહર થા. જિસસે મુસલમાનોં મેં ઈન્તિકામ કા જઝબા ભડક ઉઠને પર અબ હિંદુઓં, પુલીસ વગૈરહ કા ખુન બહેગા, અબ શીવસેના, V.H.P. ઔર મંદિર જલેંગે, ઉસસે મુસલમાનોં કો સુકૂન પહોંચેગા ઔર મુસલમાનોં કો એલાન કિયા થા કે વોહ તમામ કંધે સે ખંધા મિલા કર શહાદતોં કા બદલા લેં, જીયો તો ઈઝ્ઝત સે જીયો ઔર મરો તો ઈઝ્ઝત સે મરો. યે કત્લે આમ કા તોહફા મોદી ઔર અડવાણી કે લીયે હૈ. ઈસ તરહ લિખકર લિખનેવાલે કે તૌર ગુજરાત કી બદલા લેનેવાલી તન્ઝીમ યાની તહરીકે કિસાસ ગુજરાત વગૈરહ લિખા ગયા થા. યે દોનોં ચિઠ્ઠીયાં ઔર પેન દૂસરે રોઝ ફિદાઈન કો દેને કે લીયે કેહ કર મૈંને મૌ. અબ્દુલ્લાહ કો સુપુર્દ કર દી થી.

ઉસકે દૂસરે રોઝ તારીખ ૨૪-૯-૨૦૦૨ મંગલ કે દિન દોપહર મેં તકરીબન ૧:૦૦ બજે આદમ રિક્ષા નં. GRW-3681 લેકર બવાહીર હોલ પર આ ગયા થા ઔર તીનોં મેહમાન ભી આ ગયે થે, ઉસ વક્ત હાજીસખી કી મસ્જિદ મેં ઝોહર કી નમાઝ કા વક્ત હો જાને પર મૈં ઔર મૌ.અબ્દુલ્લાહ મસ્જિદ મેં નમાઝ અદા કરકે ઓફીસ મેં આએ થે. ઉસ વક્ત અય્યુબ ને દોનોં ફિદાઈન કે લીયે ઉનકે કામ મેં કામ્યાબી, <u>હિફાઝત</u> ઔર <u>જન્નત નશીની</u> કી દુઆ કે લીયે દો રકઅત <u>નફલ</u> અદા કરને કી બાત કહી થી, જિસ પર ઉસી વક્ત ડોક્ટર નં.૨ (મુર્તજા) ઔર ડોક્ટર નં.૩ (અશરફ) કો ફૌરન ગુસ્લ કરને કે લીયે હાજી સખી કી મસ્જિદ મેં ભેજા થા. વોહ લોગ ગુસ્લ કરકે નયે કપડે પહન કર ઓફીસ મેં આ ગયે થે. જિસ પર વોહ તીનોં મેહમાન મેં ઔર મૌ. અબ્દુલ્લાહ ને ઓફીસ કા શટર ગિરા કર થોડા સા ખુલા રખ કર બાહર આદમ કો ખડા કર દિયા તાકે કોઈ ખલલ ન પહોંચાએ ઔર હમ પાંચો ને ઓફીસ મેં દો રકાઅત નફલ નમાઝ અદા કી. ઔર ડોક્ટર નં.૨ (મુર્તઝા) ઔર ડોક્ટર નં.૩ (અશરફ) કી કામ મેં કામ્યાબી, હિફાઝત ઔર શહીદ હો જાને કી સુરતમેં જન્નત નશીની કી દુઆ કે લીયે મૈંને દોનોં ફિદાઈન કો અપને સહીહ નામ ઔર ઠિકાને બતાને કે લીયે કહા. જિસ પર ડોક્ટર નં.૨ (મુર્તઝા) ને અપના સહીહ નામ હાફિઝ યાસિર, વતન લાહોર, પાકિસ્તાન. ઔર ડોક્ટર નં.૩ (અશરફ) ને અપના સહીહ નામ મુહમ્મદ ફારૂક વતન રાવલપીંડી, પાકિસ્તાન હોને કી બાત બતાઈ. ઉનકે લીયે દુઆ કે લીયે નમાઝ અદા કરને કે બાદ હમ પાંચોં ને આપસ મેં મુઆનકા કિયા થા. ઉસ વક્ત મૌ. અબ્દુલ્લાહ ને ગુઝશ્તા રાત મેરી લિખી હુઈ દોનોં ઉર્દૂ ચિઠ્ઠીયાં મેરી હિદાયત કે મુતાબિક દોનોં ફિદાઈન કો એક એક દે દી થી ઔર મુસ્તકબિલ મેં અગર ચિઠ્ઠીયાં પકડી જાએ તો ફિદાઈન હી ને લિખી હૈ યે તઅસ્સુર દેને કે લીયે કલમ ભી ઉન્હેં દે દી થી.

ઉસ્કે બાદ શટર ખોલ કર અય્યુબ ને બતાયા થા કે ઉનકે પ્લાન કે મુતાબિક ઉસે આદમ કે સાથ રિક્ષા મેં પેહલે હી અક્ષરધામ પહોંચના હૈ ઔર દોનોં ફિદાઈન યહાં સે અપને તૌર પર નિકલ કર રેલ્વે સ્ટેશન સે કિસી ભી તરહ અપને દૂસરે સાથીયોં સે સામાન (હથીયાર) હાસિલ કરકે પહોંચ જાએંગે. ઇસકે મુતાબિક અય્યુબ

આદમ કી રિક્ષા GRW-3681 મેં બૈઠ કર અક્ષરધામ જાને કે લીયે ચારવાટ તરફ રવાના હુવા થા. જબ કે દોનોં ફિદાઈન કો કિરાયે કી રિક્ષા મેં બિઠાને કે લીયે મૌ. અબ્દુલ્લાહ પોપટીયાબડ તરફ રવાના હુવે થે. વોહ દસેક મિનટ મેં વાપસ આએ થે ઔર કહા થા કે કિરાયે કી રિક્ષા મેં દોનોં ફિદાઈન કો રવાના કર દિયા હૈ.

ઉસકે બાદ મૈં ઔર મૌ. અબ્દુલ્લાહ ખબર કે ઈન્તિઝાર મેં થે, ઉસ વક્ત શામ મેં તકરીબન ૬/૭ બજે આદમ ઉસ્કી ઓટો રિક્ષામેં અય્યુબ કો બિઠા કર આ ગયા થા, ઉસને હમેં બતાયા કે વોહ લોગ અક્ષરધામ પહોંચ ગયે થે. ઉસ્કી કુછ હી દેર બાદ શામ કે તકરીબન ૪:૩૦ બજે દોનોં ફિદાઈન કોટ કુદ કર હથીયારોં સાથ અક્ષરધામ મેં દાખિલ હો ગયે થે ઔર ઉન્હોંને અવામ પર બોંબ ફેંકે થે ઔર મશીન ગન સે ફાયરીંગ શુરૂઅ કર દી થી. જિસસે વહાં મૌજૂદ લોગોંને બહોત હી ઝયાદહ ગભરાહટ કે મારે ચિલ્લાના શુરૂ કિયા થા. અક્ષરધામ મેં ભયાનક દહશત કા માહૌલ હો ગયા થા. લોગ અપની જાન બચાકર ભાગતે હુવે દરવાઝે સે બાહર નિકલને લગે. ઉનકે સાથ શામિલ હોકર હમ ભી બાહર નિકલ કર યહાં આ ગએ. ઈસ તરહ કી બાતેં કરતે હુવે હમ ચારોં ને આપસ મેં મુસાફહા કર કે મુબારકબાદ દી થી.

ઉસ વક્ત અય્યુબ ને કહા થા કે અબ મુઝે ફૌરન અહમદઆબાદ છોડના હોગા, ઉસ્કા સામાન ચુંકે પેક કી હુઈ હાલતમેં તૈયાર થા. વોહ ફોરન આદમ કી રિક્ષા મેં રખા ગયા ઔર મૈંને આદમ સે કહા કે અય્યુબ કો કાલુપુર રેલ્વે સ્ટેશન છોડ દો. જિસસે આદમ ઉસે રિક્ષા મેં લેકર રવાના હુવા ઔર તકરીબન એક ઘંટે કે બાદ વાપસી પર આદમ ને બતાયા કે રિક્ષા મેં અય્યુબ કરીબ કે કિસી બડે રેલ્વે સ્ટેશન કે મુતાલ્લિક પુછને પર મૈંને ઉસે બરોડા બતાયા થા. જિસપર અય્યુબ ને બરોડા જાને કી બાત કેહતે મૈંને કાલુપુર રેલ્વે સ્ટેશન સે ૯૦૦/- કિરાયે પર એમ્બેસેડર ટેક્ષી મેં ઉસે બરોડા રવાના કર દિયા હૈ.

ઉસકે બાદ લોગોં મેં હુઈ ચર્ચા, T.V. ઔર અખ્બારોં સે હમેં મઝીદ તફસીલાત માલૂમ હુઈ થી કે "અક્ષરધામ મંદીર મેં દહશતગર્દો ને હમ્લા કરકે ૩૦ સે ૪૦ અફરાદ કો હલાક કર દિયા હૈ." ઈસ દૌરાન મુસલ્લેહ (હથીયારધારી)

દસ્તોં કે સાથ મુઠભેડ મેં વોહ દોનોં દહશતગર્દ ભી મારે ગએ હૈં ઔર ઉન દોનોં કી જેબ સે એક કિસ્મ કી ઉર્દૂ તહરીરવાલી એક એક ચિઠ્ઠી બરામદ હુઈ હૈ. ઉન ચિઠ્ઠીયોં ઔર મારે ગએ દોનોં દહશતગર્દોં કી તસ્વીરેં બાદમેં હમને T.V. ઔર અખ્બારોં મેં દેખી થી ઔર હમ પેહચાન ગએ થે કે વોહ દોનોં ચિઠ્ઠીયાં વહી હૈ જો મૈંને ઔર મૌ. અબ્દુલ્લાહ ને આપસી મશ્વરે કે બાદ મેરે હાથોં સે લિખી થી. ઔર મરનેવાલે દોનોં આતંકવાદી ડોક્ટર નં. ૨ (મુર્તઝા) હાફિઝ યાસિર ઔર ડોક્ટર નં.૩ (અશરફ) મુ. ફારૂક થે.

ઉસ્કે બાદ ઉસ (હમ્લે) મેં હમારે મુલવ્વસ હોને કા કિસીકો શક ન હો ઈસલીયે મૈંને ઔર મૌ. અબ્દુલ્લાહ ને આદમ કો આઈંદા બવાહીર હોલ પર બારબાર ન આને ઔર બારબાર હમારી મુલાકાત ન લેને કી હિદાયત દી થી ઔર હમનેં ભી ખામોશી ઈખ્તિયાર કર લી થી.

ઉસ્કે બાદ અય્યુબ કહાં ગયા થા ? ઔર ઉસ્કે દૂસરે સાથી કૌન થે ?ઔર વોહ કહાં સે આએ થે ? ઉસકી મુઝે કોઈ જાનકારી નહીં.

મઝીદ મેં યે બાત બતલા રહા હું કે ઈસ સે કબ્લ મુઝે કોર્ટ મેં પેશ કીયે જાને કે વક્ત કભી ભી મેરે કિસી ભી રિશ્તેદાર, વકીલ યા સલાહકાર વગૈરહ ને બરાહે રાસ્ત યા વાસ્તે સે લિખકર યા ઝબાની કેહકર મુઝે કબુલાતનામા દેને સે મના નહીં કિયા. ઈસી તરહ મુઝ સે હુઈ ગલતીયોં કા એહસાસ હોને પર ઔર ઉસ પર નદામત વ શર્મીંદગી હોને પર મૈંને ઉપર બયાન કિયા મેરા કબુલાતનામા લિખાયા હૈ.

યે મેરી લિખાઈ હુઈ તમામ તફસીલાત બરાબર ઔર સહીહ હૈ.

રૂબરૂ

દસ્તખત (નહીં પઢી જા સકતી)

(એસ.કે.ગઢવી)

નાયબ પુલીસ કમિશ્નર

ઝોન-૪, અહમદઆબાદ શહેર

મુલ્ઝિમ ને આજ તારીખ ૨૫-૯-૨૦૦૩ કો શામ ૫:૦૦ બજે મેરી હાઝરી મેં અપને ઉપર ઝિક્ર કીયે બયાન મેં દસ્તખત કી હૈ. મુલ્ઝિમ કો ઉસ્કા બયાન પઢ્હકર સુનાયા ગયા હૈ ઔર ઉસે ઉન્હોંને કબુલ કરતે હુવે અપને કબુલાતનામે મેં દસ્તખત કિયે હૈં.

તા : ૨૫-૯-૨૦૦૩ — દસ્તખત (નહીં પઢ્હી જા સક્તી)

અહમદઆબાદ — ચીફ જ્યુડીશીયલ મેજીસ્ટ્રેટ,

અહમદઆબાદ (દીહાત)

પુરાની હાઈકોર્ટ, અહમદઆબાદ.

યે હૈ વોહ કબુલાતનામા જો ક્રાઈમ બ્રાંચ કી સ્ટોરી કે મુતાબિક મૈંને અપને ગુનાહોં કી નદામત પર અપની રઝામંદી ઔર ખુશી સે દિયા થા. હાલાંકે હકીકતે હાલ કુછ ઔર હૈ જો આગે બયાન કી જા ચુકી હૈ. ફિર ભી અગર ક્રાઈમ બ્રાંચ કી સ્ટોરી સહીહ માન લી જાએ તબ ભી ઈસ કબુલાતનામે મેં બેશુમાર ખામીયાં ઔર ગલતીયાં હૈં, જિસપર મેરે કાબિલે ફખ્ર વકીલોં ને ઔર નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટ કે ઈન્સાફ પસંદ જજ હઝરાત ને ખુબ રોશની ડાલી હૈ. યહાં મેં કુછ મોટી મોટી બાતોં કી જાનિબ તવજ્જુહ દિલાના ચાહતા હું.

★ ક્રાઈમ બ્રાંચ ને ફિદાઈન કે બારે મેં તીન નુક્તએ નઝર પેશ કીયે, યહાં લિખા હૈ ફિદાઈન હૈદરાબાદ સે આએ થે, ચાંદખાન કે કબુલાતનામે લિખા કશ્મીર સે આએ થે ઔર કહીં લિખા પાકિસ્તાન સે આએ થે. કૌન થે ? કહાં સે આએ થે? ઉસ્મેં ખુદ ક્રાઈમ બ્રાંચ ભી કિસી યકીની બાત પર મુત્તફિક નહીં હો સકી હૈ. જિસપર સુપ્રિમ કોર્ટ ને બડી બઝાહત સે તબસેરહ કિયા હૈ. સુપ્રિમ કોર્ટ ને લિખા હૈ...

"હમ અપને આપકો નીચલી અદાલતોં કી ઈન વુજૂહાત કે સાથ મુત્તફિક નહીં કર સકતે. ક્યુંકે મૌજૂદહ કેસ મેં ન સિર્ફ A. ૧ સે A. ૫ તક કોઈ ભી A. ૬ કો નહીં જાનતા. બલ્કે A. ૪, A. ૨ ઔર A. ૬ ને ભી અલગ અલગ કહાનીયોં કી જાનિબ ઈશારા

કીયા હૈ જિનમેં હર એક મેં વિરોધાભાસ હૈ. જો દર હકીકત ફરીયાદ પક્ષ કે નઝરીયા કે લીયે મૌત હૈ. નીચલી અદાલતોં ને મશીની અંદાઝ મેં અપને ઝહનોં કા ઈસ્તેમાલ કીયે બગૈર મુલ્ઝિમીન કી તરફ સે ઉન્કે કાબિલ વકીલોં કી ઈસ દલીલ કો રદ કર દિયા.''

(સુપ્રિમ કોર્ટ જજમેન્ટ, પેજ નં.૨૬૮, ગુજરાતી તરજમા પેજ નં.૧૯૨)

★ આદમભાઈ ને મેરી હિદાયત પર ઉન્હેં ગીતા મંદિર, સારંગપુર રણછોડરાય કા મંદિર, શાહીબાગ અક્ષરપુરૂષોત્તમ મંદિર, દેવજીપુરા મહાકાલી મંદિર ઔર દીગર ઈતને મંદિર દિખાએ કે શાયદ ક્રાઈમ બ્રાંચ કે ઈન અફસરોં ને ભી ઉન મંદિરોં કે દર્શન નહીં કીયે હોંગે. ક્યા એક મુસલમાન હોને કી હૈસીયત સે હમેં ઈતને મંદિરોં કે નામ વ પતે માલૂમ હોના મુમ્કિન હૈ?

★ ગાંધીનગર સે વાપસી પર ઐયૂબ ને મુઝે કહા કે આજ ઈતવાર કા રોઝ થા ઈસલીયે બાગીચે મેં ઔર અક્ષરધામ મેં બહુત ભીડભાડ થી. આઈન્દા કલ આદમ કી ઝરૂરત નહીં. ઔર ક્રાઈમ બ્રાંચ કી સ્ટોરી કે મુતાબિક ઉન્હોંને દૂસરે રોઝ પીર કો ફિર અક્ષરધામ કા મુઆયના કીયા. બેચારે ક્રાઈમ બ્રાંચ વાલોં ને કભી અક્ષરધામ કે દર્શન હી નહીં કીયે હોંગે ઈસલીયે વહાં કે ઉસૂલો આદાબ ઔર કવાનીન સે વાકિફ નહીં થે. ઉન્હેં પતા હી નહીં થા કે દૂસરે રોઝ પીર થા. ઔર પીર કે રોઝ અક્ષરધામ મેં છુટ્ટી હોતી હૈ.

કબુલાતનામા દર્જ કરનેવાલે P.W.78 A.C.P. સંજય ગઢવી ને કબુલાતનામા દર્જ કરને કે તઅલ્લુક સે સુપ્રિમ કોર્ટ કી જાનિબ જારી કી ગઈ હિદાયાત મેં સે કિસી ભી હિદાયત પર અમલ નહીં કિયા. (તફસીલ કે લીયે દેખીયે સુપ્રિમ કોર્ટ જજમેન્ટ પેજ-૧૨૮, ગુજરાતી તરજમા પેજ-૮૫)

★ C.J.M. સુરેશકુમાર પાધ્યા કે બયાન મેં ઈસ બાત કી વઝાહત હૈ કે :

★ આંક 569 કે તહત A.C.P. સીંઘલ સા. ને એક યાદી C.J.M. કો ભેજી થી જિસ્મેં દૂસરે પેરેગ્રાફ કી ચોથી લાઈનમેં ''બયાન લીયા જાના હૈ'' લિખા

હૈ. માલુમ હુવા ગઢવી કે પાસ અબ તક બયાન નહીં લિયા ગયા થા ઔર વાકિઅતન સૂરતે હાલ ભી યહી થી. ઈસ ગલતી સે હી સારી પોલ ખુલ જાતી હૈ. ક્યુંકે કાનૂનન કબુલાતનામા તો ગઢવી કે પાસ લિયા જાના થા C.J.M. કે પાસ તો સિર્ફ ઉસ્કી તસ્દીક હોની થી.

★ સુપ્રિમ કોર્ટ ને C.J.M. કે કિરદાર પર ભી બડા બેહતરીન તબસેરા કીયા હૈ:

"CJM કે ઉપર ઝિક્ર કીયે ગયે બયાન સે યે કયાસ (તર્ક) કિયા જા સક્તા હૈ કે ઉન્હોંને આધે ઘંટે મેં મુલ્ઝિમીન કે બયાનાત દર્જ કર લીયે, ઉનકો પળ્હકર સુના ભી દિયા, ઔર કીસી ભી તરહ કે તશદુદ ઔર સખ્તી કે બારે મેં પુછતાછ ભી કર લી. સબ કુછ (સિર્ફ) આધે ઘંટે મેં. યે બાત બિલ્કુલ ના કાબિલે યકીન હૈ કે ૧૫ સફોં સે ઝયાદહ કા કબુલાતનામા ઉન્હે આધે ઘંટે કે અંદર પળ્હકર સુનાયા જા સકે. P.W.99 કા બયાન ઝબાની ઔર જરહ મેં ઉનકી જાંચ પર જો ઉપર બયાન કીયા ગયા હૈ ઉસસે યે સાફ ઝાહિર હોતા હૈ કે ઉન્હોને ઉન બુન્યાદી મુતાલબાત કે બારે મેં માલુમાત હી હાસિલ નહીં કી જિન સે ઉનકા વાકિફ હોના ઝરૂરી હૈ (કે મુલ્ઝિમીન કે ખિલાફ ઈમાનદારી સે જાંચ કે યકીન કે લીયે) ઉસકા પોટા કી કલમ 32 (5) કે તહત દીયા હુવા બયાન દર્જ કરને કે તાલ્લુક સે ઉસકા અમલ સીર્ફ યે ઝાહીર કરતા હૈ કે એક નાકારા ઔર નાખુશ ઓફીસર સિર્ફ એક રસમી કારવાઈ પુરી કરનેમેં અપને આપ કો શામિલ કર રહા હૈ." (સુપ્રિમ કોર્ટ જજમેન્ટ, પેજ નં.૧૪૧, ગુજરાતી તરજમા પેજ નં.૯૪)

કબુલાતનામે દર્જ કરને મેં ઔર ભી બેશુમાર ગલતીયાં હૈં. યહાં ઉન્કા ઈહાતા મુમ્કિન નહીં. તાહમ ઈકબાલિયા બયાન કો બિલકુલ સહીહ માન લિયા જાએ તબ ભી હમને ચુંકે જેલ કસ્ટડી કે બાદ ઉન કબુલાતનામોં સે ઈનકાર વ ઈન્હિરાફ કર લીયા થા. ઈસ સૂરત મેં કબુલાતનામે કી કોઈ કાનૂની હૈસીયત બાકી નહીં રહ જાતી. ઈસ પર મૈં યહાં સુપ્રિમ કોર્ટ હી કા તબસેરા નકલ કરતા હું....

120. ફરીયાદ પક્ષ કી સ્ટોરી હર મરહલે ઉંધે મુંહ ગિર રહી હૈ. નિહાયત હી અહમતરીન બાત યે હૈ કે ઉપર બયાન કીયે ગએ જિન કેસોં પર એતેમાદ કીયા ગયા હૈ ઉનસે તો યે પતા ચલતા હૈ કે અગર મુલ્ઝિમ ને કબુલાતનામે સે ઈન્હિરાફ કર લીયા હૈ તો ઉસ્કે કબુલાતનામે પર ભરોસા નહીં કીયા જા સકતા. જબ તક કે દીગર આઝાદ સુબૂતોં સે ઉસ્કી તાઈદ ન હો જાએ. (સુપ્રિમ કોર્ટ જજમેન્ટ, પેજ નં.૨૪૫, ગુજરાતી તરજમા પેજ નં.૧૭૭)

(૩) P.W. 51 ને અવ્વલ ક્રાઈમ બ્રાંચ કે તશદ્દુદ ઔર ધમકીયોં સે ડર કર અગરચે મેરે ખિલાફ બયાન દીયા. જો મેરે કબુલાતનામે હી કા એક હિસ્સા થા. લેકીન ઉલટ તપાસ મેં ઉસને ક્રાઈમ બ્રાંચ કી સારી પોલ ખોલ દી. ઉસકી ઉલટ તપાસ કે કુછ જરૂરી પેરેગ્રાફ યે હૈં.

★ યે બાત સહીહ હૈ કે મેરે જવાબ સે ૬૦ રોઝ પેહલે સે મુઝે ક્રાઈમ બ્રાંચ મેં લે ગએ થે. મુઝે બહોત મારા પીટા ગયા થા. જિસસે મેરા અંગુઠા ભી ટુટ ગયા થા.

★ મુઝે કહા ગયા થા કે તેરે પુરે ખાનદાન કો ઈસ મુકદમે મેં ડાલ દેંગે.

★ મૈં આજ ભી કોર્ટ મેં ક્રાઈમ બ્રાંચ સે આ રહા હું. મુઝે આજ સુબહ ૯:૩૦ બજે બુલાયા થા. ઔર ગુઝિશ્તા કલ શામ કો ૬:૦૦ બજે ભી બુલાયા ગયા થા. મૈંને આગે બયાન મેં જો લિખાયા હૈ કે ગોધરાકાંડ કે બાદ મુફ્તી અબ્દુલ કૈયુમ ઔર મૌલ્વી અબ્દુલ્લાહ મિલે થે. યે મૈંને ક્રાઈમ બ્રાંચ કે કેહને પર લિખવાયા હૈ.

★ મુઝે ક્રાઈમ બ્રાંચ ને કહા થા કે મેહમાન યાની દહશતગર્દ ઐસા મુઝે કોર્ટ મેં બતાના હૈ.

★ યે બાત સહીહ હૈ કે મેજીસ્ટ્રેટ સાહબ ને ક્રાઈમ બ્રાંચ કે બયાન હી સે ૧૬૪ કે બયાન કી નક્લ કી થી.

★ યે બાત સહીહ નહીં હૈ કે મુઝે મુલ્ઝિમીન કી જાનિબ સે ધમકી મિલી થી. જિસ્કી વજહ સે મૈં ઈસ તરહ કી ગવાહી દે રહા હું.

★ યે બાત સહીહ નહીં હૈ કે ગુઝિશ્તા મુદ્દત પર મેરી ગવાહી કે બાદ મુઝે ધમકીયાં દી ગઈ થીં.

ઈન સારી બાતોં કે બાવજુદ નીચલી કોર્ટો ન ઈસ્કી ગવાહી કો હમારે ખિલાફ માના ઔર કબુલાતનામે કી તાઈદ મેં ઈસે કુબૂલ કિયા !!!

P.W.52 મુનાફ રેડીયેટર કા મુકમ્મલ બયાન હમારે ખિલાફ હૈ. લેકિન ઉસ્કી ઉલટ તપાસ કે કુછ પેરેગ્રાફ હસ્બે ઝૈલ હૈં :

★ આદમભાઈ ને મૌલ્વી અબ્દુલ્લાહ કે સાથ આહિસ્તા આહિસ્તા બાત કી થી. ઉન્હોંને ક્યા બાત કી મુઝે માલૂમ નહીં.

★ અક્ષરધામ કા હાદસા કિસ તારીખ કિસ મહીના ઔર કિસ સન મેં હુવા મુઝે યાદ નહીં.

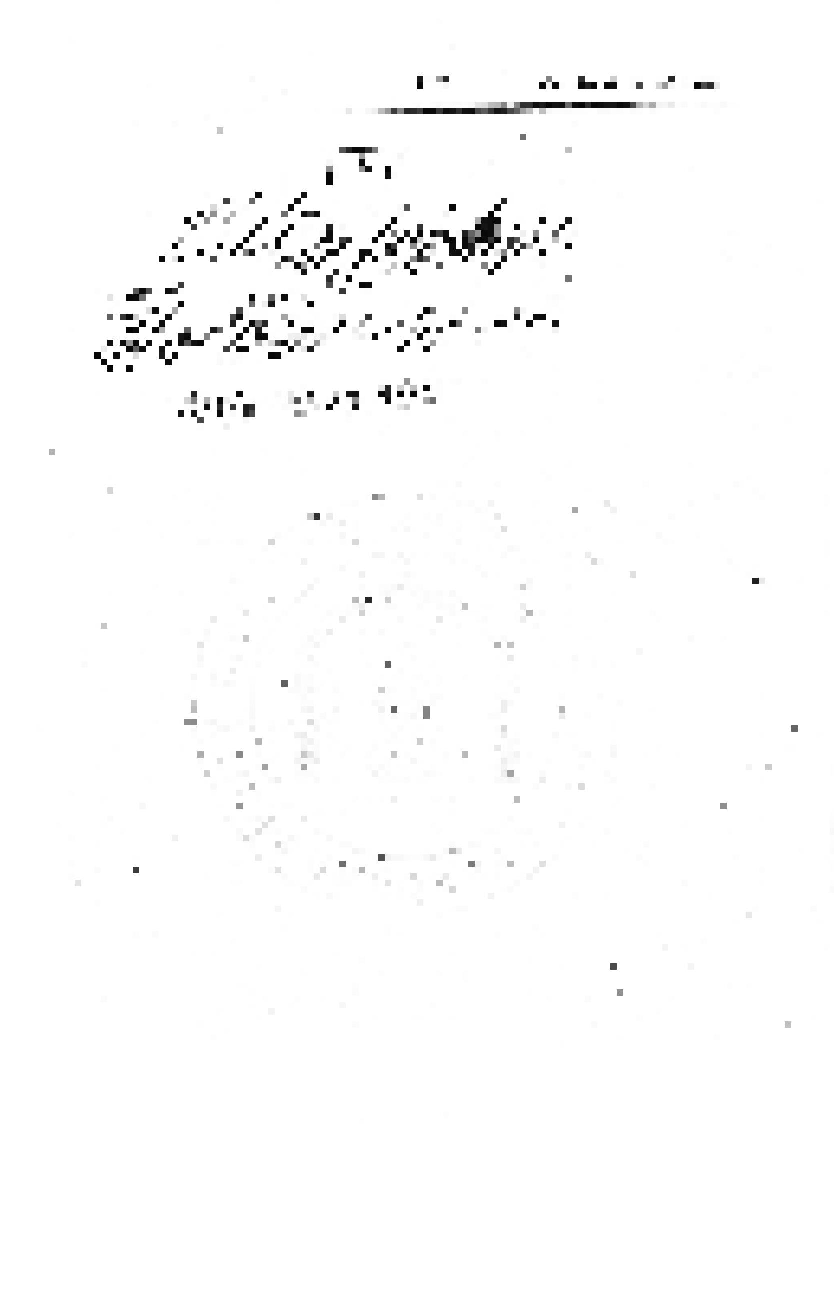
★ ઉસ્કે બાદ મુઝે કભી ભી યે ડર નહીં લગા થા કે મુઝે ઈસ કેસ મેં ફંસાયા જાએગા. આગે ગવાહ ને બઝાતે ખુદ યે કહા કે મૈં ઈસ્કે મુતાલ્લિક કુછ ભી નહીં જાનતા ફિર મુઝે કિસ બાત કા ડર?

★ બયાન કે આખિર મેં મૈં (અબ્દુલ કય્યુમ) ને ઈસ ઝૂટે ગવાહ કો કુર્આને પાક ઉઠાકર કસમ દેને કી દરખાસ્ત કી થી જિસે ખુસૂસી પોટા કોર્ટ ને નામંઝૂર કર દીયા ઔર ઉસ્કે બયાન કો હમારે ખિલાફ માન કર કબુલાતનામે કી તાઈદ મેં ઈસ્તેમાલ કીયા. ઈસ ઝુટે ગવાહ કી પુરી ગવાહી કો સહીહ માન ભી લીયા જાએ તબ ભી વોહ કહાં કાબિલે એતેમાદ હૈ? ચુનાંચે ઈસપર સુપ્રિમ કોર્ટ ને ખૂબ તબસેરા કીયા હૈ....

P.W.51 કી જાનિબ સે ઉલટ તપાસ કે દૌરાન જો બયાન દીયા ગયા હૈ ઔર ઈસ અદાલત ને જો કાનૂની ઉસૂલ બનાએ હૈં વોહ દોનોં હમેં ઈસ ફૈસલે કી રહનુમાઈ કર રહે હૈં કે તફતીશી એજન્સી ને ઈન શરીકે જુર્મ અફરાદ કે બયાનાત કી મદદ સે મુલ્ઝિમીન કે ખિલાફ ગલત કેસ બનાને ઔર ઉન્હેં ફંસા દેને કી પુરીપુરી સીરીયસ કોશિશ કી થી. ક્યુંકે વોહ લોગ હાદસે કે તકરીબન એક સાલ બાદ ભી ઈસ કેસ કો હલ નહીં કર સકે થે. (સુપ્રિમ કોર્ટ જજમેન્ટ, પેજ નં.૧૮૮, ગુજરાતી જજમેન્ટ પેજ નં.૧૩૩)

(૪) અબ આઈયે દો ઉર્દુ ચિઠ્ઠીયાં દેખીયે જિન્કા આપકો શિદ્દત સે ઈન્તિઝાર હોગા....

યે દોનોં ઉન ઉર્દૂ ચિઠ્ઠીયોં કી ફોટો કોપી (ઝેરોક્ષ) હૈં જો મુબય્યના તૌર પર ફિદાઈન કી જૈબોં સે બરામદ હુઈ થી. દોનોં ચિઠ્ઠીયોં મેં જિન લફઝોં વ હર્ફો પર દાઈરહ બના હુવા હૈ યે માહિરે તહરીરાત જનાબ જે.જે. પટેલ સાહબ ને બનાયા હૈ. ઉન્કે કેહને કે મુતાબિક દાઇરહ કીયે હુવે લફઝોં ઔર હર્ફો કા ઉન્હોંને મેરી તહરીર સે મુવાઝના કિયા થા. ઔર દોનોં મેં યકસાનિયત પાઈ થી. ઔર જનાબ ને દોનોં તહરીર મેરે હાથોં સે લિખી ગઈ હોને કી રાય દી થી.

યે દોનોં તહરીર મેરી હૈ જો ક્રાઈમ બ્રાંચ કે ઓફિસરોં ને મુઝ સે ઝબરદસ્તી લિખવાઈ થી. ઔર જૈસા કે મૈં લિખ ચુકા હું કે હત્તલ ઈમ્કાન મુઝે ફિદાઈન સે બરામદ હુઈ ચિઠ્ઠીયોં સે હૂબહૂ નકલ કે લીયે મજબૂર કિયા ગયા થા. તાહમ અલ્હમ્દુલિલ્લાહ ઈન દોનોં ચિઠ્ઠીયોં ઔર મેરી તહરીર મેં બિલ્કુલ વાઝેહ ફર્ક હૈ. આપ ખુદ અંદાઝા લગા સકતે હૈં. મગર અફસોસ ! જે.જે. પટેલ સાહબ કે નઝદીક દોનોં તહરીરાત મેં કોઈ ફર્ક નહીં થા. ઔર હો ભી કૈસે સકતા હૈ? ગધા ઝાફરાન ઔર ધાગે મેં કહાં ફર્ક કર સકતા હૈ ?

બિસ્મિલ્લાહિર્રહમાનિર્રહીમ

તહરીકે કિસાસ ગુજરાત, હિંદ.

كتب عليكم القَصَاصَ

સૂરએ બકરહ, અલ-કુર્આન

તરજમા : તુમ પર બદલા લેના ફર્ઝ કર દિયા ગયા હૈ.

હિંદ કે ગદ્દાર ઔર ઝમીર ફરોશ મુસલમાનોં કે દુશ્મનોં કે નામ.

ગુજરાત કા ઝુલ્મ હકીકી મુસ્લિમ કી બરદાશ્ત સે બાહર થા, યે વોહ ઝુલ્મ જિસને ચંગેઝીયત કો માત દે દી. ઈસ નાકાબિલે બરદાશ્ત ઝુલ્મ કો દેખ કર શૈતાન ભી મુરઝા ગયા, ઈસ નાકાબિલે બરદાશ્ત ઝુલ્મ ને મુસલમાનોં કે દિલોં મેં જઝબએ જિહાદ ઔર કિસાસ કી તડપ પૈદા કી ઔર ચંદ લોગ ઈસ કિસાસ કે લીયે ઉઠ ખડે હુવે. અબ ખુન હિંદુઓં કા બહેગા, પુલીસ કા બહેગા ઔર શહીદોં કી રૂહોં કો સુકૂન મિલેગા. અબ તહરીકે કિસાસ તહરીક કા હર નવજવાન શહીદ મુસલમાનોં કા બદલા લેગા. શહીદ હુવે બચ્ચે, બુઝ્હે, ઔરતેં, જલે ઘર, જલી મસ્જિદોં કે ધુંવા કી જગા અબ ઈનકે બદલે મેં હિંદુ જલેંગે, શીવસેના કે ગુંડે, વિશ્વ હિંદુ પરિષદ કે કટ્ટર સાધુ ઔર મંદીર જલેંગે, ઔર ફિર હકીકી મુસલમાનોં કો સુકૂન પહોંચેગા. ગુજરાત કે મુસલમાનોં આઓ તહરીકે કિસાસ કે નવજવાનોં કે કંધે સે કંધા મિલાકર કદમ સે કદમ મિલાકર અપની મસ્જિદોં કી દોબારહ તામીર કરેં, મુસલમાનોં કી શહાદતોં કા બદલા લેં, મરેં તો ઈઝ્ઝત કી મૌત, અગર જીયેં તો ઈઝ્ઝત સે જીયેં, ઈસ્મેં દુન્યા ઔર આખિરત કી બેહતરી હૈ, અલ્લાહ હમેં મુસલમાનોં કી સહીહ રહબરી કરને કી તૌફીક અતા ફરમાએં ઔર તહરીકે કિસાસ કો ઉસ વક્ત તક ઝિંદા રખે જબ તક હર શહીદ કા બદલા ના ચુકા લિયા જાએ. (આમીન)

અનકરીબ હમ ઐસી હી કારવાઈયાં કર કે સાબિત કરેંગે કે હમ ગુજરાત કે શહીદોં કે હમ હી વારિસ હૈં, યે અડવાણી ઔર મોદી કો પેહલા તોહફા હૈ. આઈંદા જલ્દ ઈન્તિઝાર કરના. ઈન્શાઅલ્લાહ.

મિનજાનિબ : ગુજરાત કી મુસલમાનોં કી સહીહ તરજુમાન જમાઅત

તહરીકે કિસાસ ગુજરાત

(ચિઠ્ઠી કે પીછે યે અજીબ વ ગરીબ શેઅર લિખા હુવા થા) :

હમ એહલે જકી ઔર ઝુકેં મૌત કે આગે
હમ જબ ભી મરે મૌત પર એહસાન કરેંગે

યે વોહ ઉર્દૂ ચિઠ્ઠીયાં હૈ જિનકે લિખને કા મુઝ પર ઇલ્ઝામ થા. હાલાંકે ઝુલ્મો તશદ્દુદ ઔર મકરો ફરેબ સે યે મુઝ સે લિખવાઈ ગઈ ઔર મેરે રાઈટીંગ કી જે.જે. પટેલ ને તસ્દીક ભી કર દી થી.

★ યે ઉર્દૂ ચિઠ્ઠીયાં ક્રાઈમ બ્રાંચ કે કેહને કે મુતાબિક ફિદાઈન કી પેન્ટોં કી જેબોં સે બરામદ હુઈ થી. ઇન ચિઠ્ઠીયોં કે મુતાલ્લિક P.W.91 મેજર જયદીપ લાંબા કા કેહના યે હૈ કે "ચિઠ્ઠીયોં કે મઝમૂન સે પતા ચલા થા કે ફિદાઈન પાકિસ્તાન કે "અટોક" ઇલાકે કે બાશીંદે થે."

આપ દેખ સકતે હૈં ક્રાઈમ બ્રાંચ કી ઇન ચિઠ્ઠીયોં મેં કહીં ભી ખુલ કર યા ઇશારે મેં પાકિસ્તાન યા અટોક કા કોઈ ઝિક્ર નહીં હૈ. માલૂમ હુવા ક્રાઈમ બ્રાંચ ને ચિઠ્ઠીયાં હી બદલ દી થીં.

★ "એહલે જકી" કા મતલબ ભી ક્રાઈમવાલે હી બતા સકતે હૈં.

★ મૌકાએ વારદાત પર ગાંધીનગર સેક્ટર ૧૮ કે ઈમામ મૌલાના દાઉદ કૌસર અશરફી સે ઇન ચિઠ્ઠીયોં કા તરજમા કરવાયા ગયા થા. (અક્ષરધામ વેબસાઈટ) લેકિન વણઝારા એન્ડ કંપની કે ઝૂટ ઔર ધોકાબાઝી કી ઇન્તિહા દેખીયે. ઉન્હોંને ગવાહ હી બદલ દિયા ઔર અદાલત મેં મલેક બાપુ નામી અપને એક આદમી કો બતૌરે ગવાહ પેશ કીયા.

★ P.W.121 મલેક બાપુ કે મુતાબિક દોનોં ચિઠ્ઠીયાં દો અલગ અલગ અફરાદ ને લિખી થી.

★ બકૌલ P.W.121 મલેક બાપુ ચિઠ્ઠીયાં અરબી ઝબાન મેં થી. મૈંને અરબી સે ઉર્દૂ ઔર ઉર્દૂ સે ગુજરાતી મેં તરજમા કિયા થા. (તફસીલ કે લીયે દેખીયે સુપ્રિમ કોર્ટ જજમેન્ટ પેજ-૧૯૮, ગુજરાતી તરજમા પેજ-૧૪૦)

★ P.W.89 માહિરે તહરીરાત જે.જે. પટેલ જિસને ઇન ચિઠ્ઠીયોં કી તહરીર મેરી હોને કી રાય દી થી. ઉન્કી કાબિલીયત કા યે હાલ થા કે જબ ઉનસે પુછા ગયા કે આપ ઉર્દૂ ઝબાન જાનતે હૈં ? તો જવાબ દિયા કે મૈં ઉર્દૂ ઝબાન લિખ, પળ્હ નહીં સકતા. હાં, કિતાબ કા સહારા લેકર પળ્હ સકતા હું!!! (કૌન સી કિતાબ ઔર કૈસા સહારા લેકર પળ્હ સકતે હૈં? જબ દોનોં હી હાથ કટે હુવે હૈં (ન લિખ સકતે હૈં ન પઢ સકતે હૈં) તો લાઠી કૈસે પકડેંગે? યે તો ખુદ જે.જે. પટેલ હી બતા સકતે હૈં)

મઝીદ અપની કાબિલીયત ઇન અલ્ફાઝ મેં બયાન કરતે હૈં કે મૈં ઉર્દૂ, ફારસી, અરબી ઔર સીંધી ઝબાન કી તહરીર મેં ફર્ક નહીં કર સકતા.

ઇસ્કે અલાવહ ક્રાઈમ બ્રાંચ કા કેહના યે હૈ કે યે ઉર્દૂ ચિઠ્ઠીયાં હિંદુ કૌમ બિલખુસૂસ ગુજરાતીયોં કે ખિલાફ ઇન્તિકામી કારવાઈ કા પૈગામ થા. ક્યા ઉનકો પતા નહીં થા કે હિંદુ ઔર ખાસકર હમારે ગુજરાતી ભાઈ ઉર્દૂ કહાં સમઝતે હૈં કે ઉન્હેં ઉર્દૂ મેં પૈગામ દિયા જાએ. ફિર ભી અગર ક્રાઈમ બ્રાંચ કો ઉન્હેં ઉર્દૂ હી મેં પૈગામ દેના થા તો બકૌલ ઉન્કે ફિદાઈન પાકિસ્તાની થે. યકીનન વોહ મુઝસે બેહતર ઉર્દૂ જાનતે હોંગે. વોહ ખુદ તહરીર કર લેતે. હિકમત ઔર કામિલ સાઝિશ કા તકાઝા ભી યહી થા કે વોહ ખુદ તહરીર કરતે ઔર સારે સુબૂત અપને સાથ લેકર મરતે.

હાં, અગર ગુજરાતી ભાઈયોં કી રિઆયત કરતે હુવે ગુજરાતી ઝબાન મેં ચિઠ્ઠીયાં લિખવાઈ જાતીં ઔર ઉન ચિઠ્ઠીયોં કે લિખને કા મુઝ પર ઇલ્ઝામ હોતા તો બાત કુછ સમઝ મેં આનેવાલી થી. ક્યુંકે ગુજરાતી ઝબાન મૈં અચ્છી તરહ જાનતા હું. (યે કિતાબ પળ્હકર શાયદ વોહ અફસોસ કરેંગે કે કાશ હમને ગુજરાતી ઝબાન મેં ચિઠ્ઠીયાં લિખવાઈ હોતીં!)

★ દૂસરી અહમ બાત ક્રાઈમ બ્રાંચ કી કાબિલે રહમ સ્ટોરી મેં યે થી કે મૈંને જેલ પેન ઇન ફિદાઈન કો દે દી. તાકે પકડે જાને કી સૂરત મેં યે માલૂમ હો કે ઉન્હોંને ચિઠ્ઠીયાં લિખી થીં. જબ કે ક્રાઈમ બ્રાંચ કી તહકીક યે હૈ કે વો ચિઠ્ઠીયાં તીન પેનોં સે લિખી ગઈ થીં. પુરી ચિઠ્ઠી કા મઝમૂન કાલી પેન સે લિખા હુવા થા. કુછ બાતેં ઔર આયતેં બ્લ્યુ પેન સે લિખી હુઈ થી. ઔર ઉન પર લાલ પેન સે નિશાનાત કીયે હુવે થે. અબ સવાલ યે હૈ કે જબ તીન તીન પેનેં ઇસ્તેમાલ હુઈ થી તો સિર્ફ એક હી પેન મૈંને ઉન્હેં ક્યું સુપુર્દ કી? ક્યા સિર્ફ એક હી પેન મેં મરે લીયે ખતરા થા? બાકી દો પેનોં મેં નહીં થા? મઝીદ દિલચસ્પ બાત યે હૈ કે ક્રાઈમ બ્રાંચ કા કેહના યે હૈ કે યે જેલ પેન અક્ષરધામ મંદિર મેં દરવાઝા નંબર ૩ ઔર ૪ કે દરમ્યાન સે બરામદ હુઈ થીં. દેખીયે ફિદાઈન વો ચિઠ્ઠીયાં તો અપને સાથ જેબોં મેં લેકર ગએ ઔર મરને કે બાદ વોહ કરામતી ચિઠ્ઠીયાં ઉન્કી જેબોં સે બિલકુલ સહી સલામત બરામદ ભી હુઈ. લેકિન પેન રાસ્તે મેં દરવાઝા નંબર ૩ ઔર ૪ કે દરમ્યાન ફેંક દી. તાકે ઉનકે પાસસે પકડી ન જાએ. પતા નહીં ક્રાઈમ બ્રાંચ ને પેન કે મામલે મેં ઉનસે યે એહતિયાત ઔર કિલાબી તક્વે (કુત્તે કે તકવે) પર અમલ ક્યું કરવાયા? (કુત્તા એક ટાંગ ઉઠાકર પેશાબ કરતા હૈ તાકે નાપાક ન હો. બાકી તીન પૈર નાપાક હો તો કોઈ હર્ઝ નહીં !!!) કે ખુદ મારે જાએ, ચિઠ્ઠીયાં પકડી જાએં કોઈ ગમ નહીં. લેકિન પેન ઉન્કે પાસ સે નહીં પકડી જાની ચાહીયે.

★ મૈંને અપને ઈઝાફી બયાન (Further Statement) મેં કોર્ટ કો ફિદાઈન કી જેબ સે બરામદ હોનેવાલી ચિઠ્ઠીયોં મેં ૧૭ સે ઝ્યાદહ ફર્ક કી નિશાનદહી કી થી. હત્તા કે કુર્આને પાક કી આયત (كتب عليكم القَصَاصَ) ભી ગલત લિખી હુઈ થી. કિસાસ ઔર ઇન્તિકામ કા લફ્ઝી મઅના ઔર ઇત્લાક કા ફર્ક ભી બતલાયા થા. લેકિન પોટા કોર્ટ ને ઇન સારી બાતોં કી તરફ તવજ્જુહ નહીં દી થી.

★ દોનોં ફિદાઈન કો ૪૮ ઔર ૬૦ ગોલીયાં લગી થીં, ઉન્કે જિસ્મ છલની હો ગએ થે. કપડોં કી ધજ્જીયાં ઉડ ગઈ થીં. પાની કી વજહસે ઉનકે જિસ્મ

ઔર કપડે કીચડ સે તરબતર થે. પેન્ટ કી દાહની જેબ જહાં સે યે ચિઠ્ઠીયાં નીકલી થી વહાં ભી યે સુરાખ થે. ઉસ્કે બાવુજૂદ ભી યે દોનોં ઉર્દૂ ચિઠ્ઠીયાં બિલકુલ સહી સલામત બરામદ હુઈ. ખૂન ઔર કીચડ કે દાગ નહીં થે. પાની સે ભીગી હુઈ નહીં થી. ગોલીયોં કે સુરાખ નહીં થે, ગનપાવડર નહીં થા. જલી હુઈ નહીં થી. ફીંગરપ્રીન્ટસ નહીં થી. હત્તા કે મુડી હુઈ નહીં થી. હઝરત યૂસુફ અ.સ. કે કુરતે કે મુઆમલે મેં ભેડીયે ને જો એહતિયાત કિયા થા. યહાં ઈન ચિઠ્ઠીયોં કે મુઆમલે મેં ક્રાઈમ બ્રાંચ કા વહી કમાલે એહતિયાત નઝર આતા હૈ. સુપ્રિમ કોર્ટ ને ઇસપર બડી હૈરત કા ઇઝહાર કિયા હૈ :

તીસરી બાત યે હૈ કે દો ઉર્દૂ ચિઠ્ઠીયાં જિનકે બારે મેં યે દાવા કિયા ગયા થા કે વો ફિદાઈન કી પેન્ટોં સે બરામદ કી ગઈ થીં. (Exb.658) જિન પર ખૂન કા એક કતરા ભી નહીં હૈ, મિટ્ટી કે દાગ યા સુરાખ ભી નહીં હૈ. હમારી જાનિબ સે જબ ઉન પેન્ટોં કા જાઈઝહ લિયા ગયા યે પેન્ટેં મુદ્દામાલ મેં શામિલ હૈં. હમને દેખા કે ફિદાઈન કે જેબોં કે ઉપર પેન્ટોં કે કપડોં પર ગોલીયોં કે સુરાખ થે. ઔર હાદસે કે ૧૨ સાલ બાદ ભી સુખે હુવે ખૂન કે નિશાનાત થે. ખુસુસી પોટા કોર્ટ ને ઈસ બાત કી જાંચ કરને કી એહમિયત હી નહીં સમઝી કે ફિદાઈન કી પેન્ટોં કી જેબ સે નિકલી હુઈ ચિઠ્ઠીયાં બગૈર દાગ ધબ્બે કે કૈસે રહ ગઈ? (સુપ્રિમ કોર્ટ જજમેન્ટ પેજ નં.૨૬૯, ગુજરાતી તરજમા પેજ નં.૧૯૨)

★ મંદીર કા એક રઝાકાર નિશીત કનુભાઈ આચાર્ય યે કેહતા હૈ કે મેરી મૌજૂદગી મેં લાશોં કા ઔર ઉસકે અતરાફ કા પંચનામા કિયા ગયા થા ઔર લાશોં પર સે કોઈ ચીઝ દસ્તયાબ નહીં હુઈ થી.

★ એક પંચ શંકરભાઈ ઈશ્વરભાઈ કહાર ને તો ઝુટ કી ઇન્તિહા કર દી. ઔર કહા મૈંને મુલ્ઝિમ અબ્દુલ કય્યુમ કો દેખા વોહ અપને દાહને હાથ સે લિખ રહા થા.

ઉસ બેવકૂફ કો માલૂમ હી નહીં થા કે મૈં દાહને હાથ સે લિખ હી નહીં સકતા. મૈં બાયેં હાથ સે લિખતા હું. (મૈં લેફટી હું)

લેકિન ઇન સબ બાતોં કે બાવજુદ પોટા કોર્ટને મહઝ કબુલાતનામે કી બુન્યાદ પર ઇન ચિઠ્ઠીયોં કો માન લિયા. ઔર હાઈકોર્ટને મશહૂર અંગ્રેઝી જુમ્લા "Truth is Strenger Than Fiction" (સચ્ચાઈ કભી કભી કાલ્પનિક બાતોં સે ભી ઝયાદહ અજીબ ઔર નાકાબિલે યકીન હોતી હૈ) કા હવાલા દે કર ઇન ચિઠ્ઠીયોં કો માન લિયા. ક્યુંકે ન માનને કી સુરતમેં પુલીસ, N.S.G. પંચ તમામ જુઠે સાબિત હો રહે થે.

★ હાલાંકે જેલ કસ્ટડી કે બાદ જબ યે ઇતમિનાન હો ગયા કે મેં ક્રાઈમ બ્રાંચ કે ખુની પંજે સે આઝાદ હું તો મૈંને <u>તારીખ ૨૮-૯-૨૦૦૩</u> હી કો અપની આપબીતી પોટા કોર્ટ કો લિખ ભેજી થી, હમારે મુલ્ક મેં કોઈ કામ વક્ત પર નહીં હોતા, ફિર મેરા જો ઇન્હિરાફી બયાન વ કારગુઝારી જો બઝરીયએ ડાક ભેજી ગઈ થી, કૈસે વક્ત પર મિલ જાતી ? જબ કે ડાક ખાતે કે મુતાલ્લિક સુસ્ત રફતારી કે બહોત સે વાકેઆત સુન રખે થે. યહાં તક સુના થા કે એક ખત અપને પતે પર ૧૬ સાલ કે બાદ પહોંચા થા, ખૈર મેરે રીટ્રેકશન મેં ઇતની દેર તો નહીં હુઈ, બલ્કે કુછ હી દિનોં કે બાદ તારીખ ૩૦-૧૦-૨૦૦૩ કો ઇન્હિરાફી બયાન પોટા કોર્ટ કો મિલ ગયા, જિસ્મેં મૈંને આગે કે સફહાત મેં બયાન કીયે ક્રાઈમ બ્રાંચ કે સારે મઝાલિમ, ધોકાબાઝી ઔર કિસ મકરો ફરેબ સે મુઝે ઇસ કેસ મેં ફંસા દિયા ગયા યે સારી બાતેં મુખ્તસરન લિખી થી ઔર પોટા કોર્ટ કે અલાવહ દીગર ૧૧ જગાહોં પર રવાના કી થી જો યે હૈં :

(૧) ચીફ જસ્ટીસ સુપ્રિમ કોર્ટ ઓફ ઇન્ડીયા
(૨) ચીફ જસ્ટીસ ગુજરાત હાઈકોર્ટ
(૩) નેશનલ લીગલ સર્વીસ ઓથોરિટી
(૪) ચેરમેન N.H.R.C.
(૫) નેશનલ માઈનોરિટીઝ કમિશન
(૬) M.N.S.T. ઇન્ટરનેશનલ
(૭) સદર જમહૂરિય્યહ હિન્દ (રાષ્ટ્રપતિ શ્રી)
(૮) શ્રી સુપ્રિન્ટેન્ડેન્ટ સાબરમતી સેન્ટ્રલ જેલ

(૯) એડવોકેટ જનાબ મુશ્તાક અલી અબ્બાસ અલી સૈયદ

(૧૦) અમીર જમીઅત ઉલમા એ હિંદ

(૧૧) સદર ઑલ ઈન્ડિયા મુસ્લિમ પર્સનલ લો બોર્ડ

ઈસી તરહ જેલ કસ્ટડી કે બાદ પોટા કોર્ટ કે સામને તારીખ ૦૫-૧૧-૨૦૦૩ કો સબસે પેહલી પેશી પર મૈંને ઝબાની ભી અપની મઝલૂમીય્યત વ બેકસુરી કી દાસ્તાન સુનાઈ.

ઔર ફિર હમારે દિફાઅ (બચાવ) મેં કઈ ગવાહ થે. જિનમેં જેલ ઔર સિવીલ હોસ્પિટલ કે ડોક્ટર હઝરાત ભી થે જો ખુદ સરકારી અમલદાર (કર્મચારી) થે. લેકિન નીચલી કોર્ટોને ઉસ પર ભી કોઈ તવજ્જુહ નહીં દી. હત્તા કે મેરી ગૈરકાનુની હિરાસત કે ભી ગવાહ થે. નીચલી અદાલતોં ને અપને જજમેન્ટ મેં ઉસ ગવાહ (રાબીયાબહેન મનસુરી) કા ઝિક્ર તક નહીં કિયા. જિસપર સુપ્રિમ કોર્ટ ને યે કહા :

"બહરહાલ ૨૦૦૩ કી FIR નંબર ૩૦૯૦ (દસ્તાવેઝ નં.૭૩૩) મોજૂદહ કેસ મેં યે બતાતી હૈ કે D.W.3 કો કુછ દીગર ઔરતોં કે સાથ IPC કી કલમ ૧૮૮ કે તહત ગિરફતાર કિયા ગયા થા. ક્યુંકે વોહ લોગ અપને ઈલાકે કે કુછ લોગોં કી ગિરફતારી કે ખિલાફ વિરોધ કર રહે થે. ઈસકો જબ G.P.K./ V.S./774/2003 કે ઉસ એલાન કે સાથ મિલાકર સમઝા જાએ જોકે અહમદઆબાદ કે પુલીસ કમિશ્નર ને જારી કિયા થા કે તારીખ ૧૬-૮-૨૦૦૩ કો ૦૦:૦૦ બજે સે તારીખ ૩૧-૮-૨૦૦૩ ૨૪:૦૦ બજે તક ૪ લોગોં સે ઝયાદહ ઈકઠ્ઠા હોના, મીટીંગ કરના ઔર કિસી ભી તરહ કા વિરોધ પ્રદર્શન કરના મના હૈ. તો સચ્ચાઈ કે નીચે છુપી હુઈ ઐસી કહાની સામને આતી હૈ જિસ્કો પુલીસ ને છુપા દિયા થા ઔર નીચલી કોર્ટોને ઉસે નઝરઅંદાઝ કર દિયા થા." (સુપ્રિમ કોર્ટ જજમેન્ટ પેજ નં. ૨૭૭, ગુજરાતી તરજમા પેજ નં. ૧૯૮)

દહશતગર્દી, ઇસ્લામ ઔર મીડીયા કા રોલ

સુપ્રિમ કોર્ટ કે જજમેન્ટ કે બાદ મુઝે અપની સફાઈ પેશ કરને કી ઝરૂરત નહીં. લેકિન મૌજૂદહ હાલાત મેં એક મુનઝ્ઝમ આલમી સાઝિશ કે તહત ઈસ્લામ ઔર મુસલમાનોં કો લેકર દહશતગર્દી કા તઅના દીયા જાતા હૈ. ઔર મુસલમાનોં કો શક કી નિગાહોં સે દેખા જાતા હૈ. આમ મુસલમાન ઈસ સાઝિશ કા શિકાર હોકર એહસાસે કમતરી ઔર એહસાસે જુર્મ મેં મુબ્તલા હો જાતે હૈં.

આઈયે હમ દેખેં કે વાકિઅતન ઈસ્લામ દહશતગર્દી કી તઅલીમ દેતા હૈ?

વોહ મુકદ્દસ મઝહબ કે જિસ્કે નામ હી મેં અમન (ઈમાન) ઔર સલામતી (ઇસ્લામ) કે મઅના મૌજૂદ હોં વોહ દહશતગર્દી કા હામી કૈસે હો સકતા હૈ?

ઈસ્લામ અમન વ આશ્તી ઔર સુલહ વ સલામતી કા મઝહબ હૈ. ઈસને ઇન્સાની ઝિંદગી કી હુરમત કો ઇતની એહમિયત દી હૈ કે એક બેકસુર કે કત્લ કો પુરી ઇન્સાનિયત કે કત્લ સે ઔર એક બેકસૂર કી ઝિંદગી બચાને કો ઇન્સાનિયત કે બચાને સે તાબીર કિયા હૈ.

مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ اَوْ فَسَادٍ فِي الْاَرْضِ فَكَاَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيْعًا ۭ
وَمَنْ اَحْيَاهَا فَكَاَنَّمَآ اَحْيَا النَّاسَ جَمِيْعًا

ઇસ્લામ મેં દેહશતગર્દી (યાની લોગોં કો ખૌફ વ હરાસ મેં મુબ્તલા કરના) ઔર ઝુલ્મ કી સખ્ત વઈદ હૈ. કુર્આને પાક મેં એક જગહ ફરમાયા :

ولا يجرمنكم شنآن قوم علىٰ ألا تعدلوا، إعدلوا هو أقرب للتقوىٰ

કિસી કૌમ કી દુશ્મની તુમ્હેં નાઇન્સાફી ઔર ઝુલ્મ પર ન ઉભારે, ઇન્સાફ કરો, યહી તકવા કે કરીબ કી બાત હૈ.

એક ઔર જગહ ઈર્શાદ ફરમાયા :

ولا يجرمنكم شنآن قوم أن صدوكم عن المسجد الحرام أن تعتدوا،
وتعاونوا على البر والتقوىٰ ولا تعاونوا على الإثم والعدوان

કિસી કૌમ કી ઇસ બાત કો લેકર દુશ્મની કે ઉન્હોંને તુમ્હેં
મસ્જિદે હરામ સે રોકા થા. તુમ્હેં યે દુશ્મની ઝુલ્મ કરને પર માઈલ ન કરેં
ઔર નેકી ઔર તકવા કે કામોં કે લીયે આપસ મેં મદદ કરો,
ઔર ગુનાહ વ ઝુલ્મ પર આપસ મેં મદદ મત કરો.

દહશતગર્દી કિસે કેહતે હૈં ?

દહશતગર્દી, આતંકવાદ યા Terrorism કા મઅના ખૌફ વ હરાસ ઔર હૈબત વ દહશત ફૈલાને કે હૈં. અપને મકસદ કે હુસૂલ કે લીયે માસુમ બેગુનાહ, બેકસૂર લોગોં કી જાન-માલ, ઇઝ્ઝત-આબરૂ ઔર મઝહબ વ મઝહબી ઈબાદતગાહોં કો નિશાના બનાના, ડરાના-ધમકાના, ખૌફો હરાસ કા માહૌલ પૈદા કરના યે દહશતગર્દી હૈ.

યાદ રખીયે ! સિર્ફ બોંબ ધમાકે કરના હી આતંકવાદ નહીં. બલ્કે ઝુલ્મો સિતમ ઔર ખૌફો હરાસ ફૈલાનેવાલી હર હરકત આતંકવાદ હૈ. હાકિમ કા અપની રિઆયા પર ઝુલ્મ કરના, મહકૂમ વ મજબૂર હકવાલોં કા હક મારના ઔર હક કી આવાઝ દબાને કે લીયે કી જાનેવાલી તમામ કોશીશ વ હરબે આતંકવાદ હૈ. બેકસૂર વ મઝલૂમ લોગોં પર પુલીસ કા ઝુલ્મ ઔર કાનુન કા ગલત ઈસ્તેમાલ કરકે ઉન્હેં જેલોં મેં બંદ કર દેના ભી આતંકવાદ હૈ. નકસલી જો કત્લે આમ કરેં વોહ ભી આતંકવાદ હૈ. માઓવાદી જો ખૂન કી હોલી ખેલેં વોહ ભી આતંકવાદ હૈ. ઉલ્ફા કા ઝુલ્મ ભી આતંકવાદ હૈ. ફિર્કાવારાના ફસાદ બરપા કરકે મુસલમાનોં ઔર અકલ્લિયતોં કા કત્લે આમ કરના ભી આતંકવાદ હૈ. ભગવા તન્ઝીમોં કા ઘરવાપસી કે નામ સે મુલ્ક મેં બદઅમની ઔર ખૌફ વ હરાસ ફેલાના ઔર બેબસો કમઝોરોં કો મઝહબ બદલને પર મજબૂર કરના ભી આતંકવાદ હૈ. તોગડીયા ઔર ઉસ જૈસી ગંદી ઝહનીયત રખનેવાલે લોગોં કા ગરીબોં ઔર મુસલમાનોં કો અપને ઘર ઔર બસ્તીયાં ખાલી કરને પર મજબૂર કરના ભી આતંકવાદ હૈ. ઈસાઈયોં, સીખોં ઔર દીગર અકલ્લિયતોં પર ઝુલ્મ કરના, ચર્ચ જલાના, દલિત લડકિયોં કો નંગી કરકે ગાંવ મેં ઘુમાના ભી આતંકવાદ હૈ. અકલ્લિયતોં કો ઉન્કે આઈની બુન્યાદી હુકૂક સે મહરૂમ કર દેના ભી આતંકવાદ

હૈ. ઈસ્લામ તમામ કિસ્મ કે આતંકવાદ કી મઝમ્મત કરતા હૈ. લેકિન અફસોસ કે આજ લોગોં ને આતંકવાદ ઔર દહશતગર્દી કો નાપને ઔર જાંચને કે દો પૈમાને બના રખે હૈં.

અવ્વલ તો કોઈ ભી વારદાત હો ઈસ્લામ કે સાથ જોડ દિયા જાતા હૈ. લેકિન ફિર કભી ઈમાનદારી વ દયાનતદારી સે તહકીક પર કિસી હિંદુ તન્ઝીમ યા અફરાદ યા માઓવાદી, નકસલવાદી, ઉલ્ફા વગૈરહ કા નામ સામને આતા હૈ તો કિસી ન કિસી તરહ ઉનકી ઈસ હરકત કી તાવીલ કરને ઉસે જાઈઝ ઠહરાને યા હલ્કા વ મામુલી સાબિત કરને કી કોશીશ કી જાતી હૈ. હાલ હી મેં બેંગ્લોર ધમાકે મેં અવ્વલ તો મુસલમાન હી કો શકમંદ બતાયા ગયા ઔર તરહ તરહ કી દહશતગર્દાના ખબરેં ઉસસે જોડી ગઈ. લેકિન ઈત્તિફાક સે વોહ શકમંદ હિંદુ શખ્સ નિકલા તો કેહ દિયા ગયા કે વોહ તો મંદબુદ્ધિ (બેઅકલ) શખ્સ થા. ઔર યહી નહીં ઐસે બેશુમાર વાકેઆત હૈ કે ઈસ્લામ ઔર મુસલમાનોં કે નામ પર દહશતગર્દી કરનેવાલે, ધમકીયાં દેનેવાલે, ખૌફો હરાસ ઔર અફવાહેં ફૈલાને વાલે સહીહ તહકીક વ જાંચ પર ગૈર મુસ્લિમ સાબિત હુવે હૈં. ઔર મીડીયા ને ઉન વાકિઆત પર પર્દા પોશી યા ચશ્મ પોશી સે કામ લેતે હુવે અપને મન્સબ સે ખયાનત કી હૈ.

મીડીયા કિસી ભી મુલ્ક કી તીસરી આંખ હોતી હૈ. મુલ્ક કે બનાને યા બિગાડને મેં મીડીયા કા બડા રોલ હોતા હૈ. પુલીસ ઔર મીડીયા મુલ્ક સે વફાદારી ઔર સચ્ચાઈ કા અહદ કર લેં ઔર મુલ્ક કા નિઝામ ચલાને મેં અપના ગૈર જાનિબદારાના કિરદાર અદા કરેં તો ઈન્શાઅલ્લાહ હમારે મુલ્ક મેં કોઈ દહશદગર્દાના વારદાત નહીં હોગી. ઔર મુલ્ક અમન વ અમાન કા ગેહવારા બન જાએગા. લેકિન અફસોસ..! પુલીસ તો દૂર કી બાત, હમારી મીડીયા ભી ઈસ જુઠ, તઅસ્સુબ (કોમવાદ) ઔર બેવફાઈ કા શિકાર હૈ.

કિસી બેકસૂર મુસલમાન કી ગિરફતારી પર પુલીસ કી ઝૂટી સ્ટોરી કો લેકર તો ઈલેક્ટ્રોનીક મીડીયા ઔર પ્રીન્ટ મીડીયા મેં બડી સુરખિયાં બનાઈ જાતી હૈં ઔર મુલ્ક ભર કા મીડીયા આસમાન સર પર ઉઠા લેતા હૈ. લેકિન જબ કોર્ટ મેં

પુલીસ કા જુઠ બેનકાબ હો જાતા હૈ ઔર સચ્ચાઈ સામને આતી હૈ, તબ મીડીયા કો સાંપ સુંઘ જાતા હૈ.

ચુનાંચે યહી કુછ મેરે સાથ ભી હુવા હૈ. મીડીયા પેહલે રોઝ સે સારી સચ્ચાઈયાં જાનતા થા. કભી કભી ઉન સચ્ચાઈયોં કી ઝલક ભી અખ્બારાત મેં દિખાઈ દેતી થી. લેકિન આમ તૌર પર ક્રાઈમ બ્રાંચ કી જુઠી સ્ટોરીયાં હી ઉનકે અખ્બારાત કી ઝીનત બનતી થીં. ઈબ્તિદા મેં રોઝાના નઈ નઈ મસાલેદાર ચટાકેદાર કહાનીયાં શાએઅ કરકે મુસલમાનોં કો એહસાસે જુર્મ ઔર એહસાસે કમતરી મેં મુબ્તલા કરને કી કોશિશ કી જાતી થી. લેકિન અફસોસ ૧૧ સાલ કે એક તવીલ અરસે બાદ નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટ કે ઝરીયે સારી સચ્ચાઈયાં સામને આ ગઈ. તો હમારી ગિરફતારી કી સુર્ખીયાં બનાનેવાલે રિહાઈ કી ઈસ ખબર કો અપને પેહલુ મેં છોટી સી જગા દેને પર ભી રઝામંદ નહીં થે.

બાઝે મુકદ્દમાત મેં તો મીડીયા કા રોલ નિહાયત હી તઅસ્સુબભરા ઔર શર્મનાક હોતા હૈ. જજોં ઔર કોર્ટો કા ઝહન બિગાડને કે મકસદ સે બાકાયદા નફસીયાતી હમ્લે કીયે જાતે હૈં. ઔર કોર્ટ કી સિમાઅત ઔર ટ્રાયલ સે પેહલે હી મીડીયા અપની ટ્રાયલ પુરી કરકે મુલ્ઝિમ કો મુજરિમ કરાર દેકર સઝાએં ભી સુના દેતી હૈં. ચુનાંચે હમારે મુન્સિફ જજોંને અપીલ કી સિમાઅત કે દૌરાન ''અરૂસી'' (તલવાર ફેમેલી) કે કત્લ કે કેસ કો લેકર મીડીયા કી શર્મનાક હરકત પર બડે અફસોસ કા ઈઝહાર કીયા થા.

હાલ હી મેં હમારે વઝીરે દાખલા ઔર વઝીરે માલીયાત ને ''આશારામ'' મુઆમલે મેં કુછ ઈસી તરહ કા ઈઝહારે ખયાલ કીયા હૈ.

બહરહાલ જિહાદ એક મુકદ્દસ અમલ હૈ. હમેં અપને નબી સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ કી બદર, ઓહદ ઔર ફત્હે મક્કા કી અદાઓં પર ભી ફખ્ર હૈ. ઔર સિર્ફ ઈસ્લામ હી નહીં દુન્યા કે તમામ મઝાહિબ વ કૌમોં ને મઝહબ કે નામ પર જંગેં કી હૈં. યહૂદીયોં ઔર ઈસાઈયોં ને મઝહબ કે નામ પર જો જંગ લડી હૈં વોહ મોહતાજે બયાન નહીં. હિંદુ ધર્મ મેં ભી મહાભારત ઔર રામાયણ કી

જંગોં કો મુકદ્દસ વ ધર્મયુધ્ધ કે નામ સે યાદ કિયા જાતા હૈ. યહાં ઈસ મઝમૂન પર તફસીલ કી ગુંજાઈશ નહીં.

નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ ને તો ઐન જિહાદ વ કિતાલ ઔર જંગ કે મૌકે પર ભી બચ્ચોં, ઔરતોં, બુઢ્ઢોં, કમઝોરોં, બીમારોં ઔર મઝહબી લોગોં કો કત્લ કરને સે મના કિયા હૈ. મઝહબી ઈબાદતગાહોં કી બેહુરમતી સે મના ફરમાયા હૈ. જબ આમને-સામને કી લડાઈ મેં ભી ઈન હઝરાત કી રિઆયત કા હુક્મ દિયા ગયા હૈ તો બોમ્બ ધમાકે કર કે યા દહશતગર્દાના વારદાત કે ઝરીયે ઈન્હેં નુકસાન પહોંચાના તો કૈસે જાઈઝ હો સકતા હૈ ?

ઈન્સાનોં કે હુકૂક તો બહોત બડી બાત હૈ, ઈસ્લામ ને તો જાનવરોં, હત્તા કે ચ્યુંટી (કીડી) કે ભી હુકૂક દીયે હૈં. ચુનાંચે મુસ્લિમ શરીફ મેં હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદી.) કી એક રિવાયત હૈ કે હુઝૂરે પાક સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ ને ફરમાયા : અગલે અંબિયા અ.સ. મેં સે એક નબી અ.સ. ને એક દરખ્ત કે નીચે પડાવ કિયા. ચુનાંચે ચ્યુંટીયોં કે ઝુંડમેં સે એક ચ્યુંટી ને આપ કો કાટ લિયા. ઉન્હોંને તમામ ચ્યુટીયોં કો જલા દેને કા હુક્મ દિયા તો અલ્લાહ તઆલા ને વહી ભેજી કે આપને સિર્ફ ઉસી કાટનેવાલી ચ્યુંટી કો ક્યું નહીં જલાયા ? (યાની દૂસરી બેકસૂર ચ્યુંટીયોં કો ક્યું જલા દિયા ? ઈસ્લામ હી કુત્તે કો પાની પિલાને પર જન્નત કી બશારત ઔર બિલ્લી કો મારને પર જહન્નમ કી વઈદેં સુનાતા હૈ.

અલ્હમ્દુલિલ્લાહ મૈં ન આતંકવાદી થા ન હું. હાં અલ્હમ્દુલિલ્લાહ, મૈંને ઝુલ્મ કે ખિલાફ આવાઝ ઉઠાઈ હૈ. મઝલૂમોં, કમઝોરોં કી મદદ કી બાત કી હૈ. આઈન ઔર બંધારણ ને હમેં જો હુકૂક દીયે હૈં ઉસ્કે હક મેં આવાઝ બુલંદ કી હૈ. ઔર ઈન્શાઅલ્લાહ આઈન્દહ ભી કરતા રહુંગા. લોગ ઈસે જો ચાહે નામ દે સકતે હૈં.

જેલ ક્યા હૈ ?

ઈન્સાની દુન્યા મેં કદીમ ઝમાને સે જેલ ઔર કૈદખાને કા તસવ્વુર હૈ. ગુનેહગારોં કો સઝા દેને ઔર ગુનાહોં પર રોક થામ કે લીયે દુન્યા કે તમામ મુલ્કોં વ મઝાહિબ ને કૈદખાને કી ઝરૂરત કો મહસૂસ કિયા હૈ. ઈસ્લામ મેં અગરચે તાઝીરાત વ હુદૂદ હૈ. તાહમ કુછ મુકદ્દમાત વ મામલાત મેં કૈદ કી ભી ગુંજાઈશ વ ઝરૂરત કો બયાન કિયા ગયા હૈ. હઝરત નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ ને ગઝવએ બદર કે મુશ્રિકીન કો કૈદ કિયા થા. સીરતે તય્યેબા મેં કૈદ કીયે જાને કે ઔર ભી કુછ વાકેઆત વ નઝીરેં મિલતી હૈં. દુન્યા કા નિઝામ ઔર ઉમૂરે સલ્તનત કે લીયે જહાં કૈદખાને ઔર જેલ કા ઈસ્તેમાલ હોતા ચલા આયા હૈ. વહીં મુખાલિફીન કો ઝેર કરને, સિયાસી હરીફોં ઔર તરહીકોં કો ખત્મ કરને કે લીયે, લોગોં કો મરઉબ કરને ઔર દહશત ફૈલાને કે લીયે, હક કી આવાઝ કો દબાને કે લીય, કદીમ ઝમાને સે ઈસકા ઝાલિમાના ઔર નાજાઈઝ ઈસ્તિમાલ ભી હોતા ચલા આ રહા હૈ.

હઝરત યૂસુફ અ.સ. જૈસે બે-દાગ, બેકસૂર ઔર પાકીઝહ નબી કો અઝીઝે મિસ્ર કી બીવી ઈસી કૈદ કી ધમકી દેતી હૈ ઔર અપની સહેલીયોં કે સામને બડે ફખ્ર સે કેહતી હૈ :

ولقد راودته عن نفسهٖ فاستعصم ولئن لم يفعل مآ امره ليسجنن
وليكونًا من الصاغرين

(બેશક મૈંને ઈન્હેં અપની જાનિબ માઈલ કરને કી કોશીશ કી, લેકિન યે બચ ગએ. લેકિન અગર ઈન્હોંને મેરી બાત નહીં માની તો ઈન્હેં ઝરૂર કૈદખાને મેં ડાલ દિયા જાએગા. ઔર બહોત ઝલીલ વ ખ્વાર હોગા) આગે ફરમાયા :

ثم بدا لهم من بعد ما راو الأيات ليسجننه حتّٰى حين.

ફિર ઉન લોગોં કો (હઝરત યૂસુફ અ.સ. કી પાક દામની કી) બહોત સી નિશાનિયાં દેખ લેને કે બાદ યે મુનાસિબ માલુમ હુવા કે એક ઝમાને તક આપકો કૈદ મેં ડાલ દિયા જાએં.

(અઝીઝે મિસ્ર કી બીવી કો બદનામી સે બચાને ઔર બાત દબાને કી ગર્ઝ સે આપકો કૈદમેં ડાલ દિયા ગયા)

ઝાલિમ વ જાબિર હુકમરાન ફિરઔન ને હઝરત મુસા અ.સ. કો ઈસી કૈદ વ બંદ કી સઉબતોં ઔર સખ્તીયોં સે ડરાયા. કેહને લગા :

قال لئن اتخذت إلهًا غيرى لأجعلنک من المسجونين.

(આપને અગર મુઝે છોડ કર કિસી ઔર કો અપના મઅબૂદ બના લિયા તો મૈં કૈદીયોં કે સાથ આપ કો ભી કૈદખાને મેં ડાલ દુંગા)

બનૂ અબ્બાસ ને હુકૂમત કી બાગડોર સંભાલતે હી સબસે પેહલે બનુ ઉમૈયા કે અપને સિયાસી હરીફોં ઔર લીડરોં કો કૈદ કરને કા કામ કિયા થા. ચુનાંચે હર દૌર મેં ઈસકા જાઈઝ, નાજાઈઝ ઈસ્તિમાલ હોતા રહા હૈ.

ગલત મકાસિદ વ નાજાઈઝ ઈસ્તેઅમાલ કી વજહ સે આજ કે કૈદખાને તરબિયત વ ઈસ્લાહગાહ કી બજાએ જુર્મ કી તાલીમગાહ ઔર મુજરિમ બનાને કી ફેક્ટરીયાં બનતી જા રહી હૈં. યહાં ગુનાહ કે મુખ્તલિફ તરીકે સિખાનેવાલે ઝરૂર મિલતે હૈં. લેકિન ઈસ્લાહ ન દારદ.

હાં, પારગી સાહબ જૈસે આટે મેં નમક કે બરાબર કુછ અફસરાન કૈદખાને વ કૈદીયોં કી ઈસ્લાહ કે હામી વ હુકૂકે ઈન્સાની કે અલમ બરદાર ઝરૂર હૈ. લેકિન જબ તક હુકૂમત વ કોર્ટ ઔર ઈસ્લાહી તન્ઝીમોં કો પુરા તઆવુન ન હોં તો યે કોશિશેં કારગર નહીં હો સકતીં.

જેલ કી યે અજીબ વ ગરીબ દુન્યા બઝાહિર બાહર કી દુન્યા જૈસી હી હોતી હૈ. બાહર કી દુન્યા જૈસે હી ઈન્સાન, વહી શકલેં, સૂરતેં, વહી રાત-દિન ઔર મૌસમોં કી આમદ વ રફ્ત, સારી ચીઝોં મેં યકસાનિયત કે બાવજુદ બુલંદ ચાર દીવારીયોં ઔર કિલ્આનુમા ફસીલોં કે દરમ્યાન યે એક અલગ હી દુન્યા હૈ.

ચુનાંચે પ્રોફેસર ખુરશીદ અહમદ સાહબ ને જેલ કી તારીફ ઈન અલ્ફાઝ મેં કી હૈ :

જેલ એક દૂસરી હી દુન્યા કા નામ હૈ. ચંદ એકર ઝમીન કા વો ટુકડા જિસ પર જેલ વાકેઅ હૈ, બઝાહિર ઈસી ખાકે વતન કા એક હિસ્સા હૈ. યહાં ભી

ઉન્હીં ઈંટોં ઔર પથ્થરોં સે કોઠડીયાં ઔર ખોલીયાં તામીર હોતી હૈં, જિનસે બાહર કી ઈમારતેં બનતી હૈં. યહાં ભી વૈસી હી શકલો સુરત કે ઈન્સાન પાયે જાતે હૈં જો બાહર કી દુન્યામેં બસતે હૈં. લેકિન ઇન સબ કે બાવજુદ કૈદખાના એક દૂસરી હી દુન્યા કા નામ હૈ, ઝાહિરન ચાહે કિતની હી મુમાસલત વ યકસાનિય્યત હો લેકિન હકીકત યે હૈ કે યહાં કી હર ચીઝ મુખ્તલિફ, હર બાત નિરાલી, હર શય મુન્ફરીદ હૈ. યહાં કે પુરે માહોલ પર એક મખ્સૂસ ફિઝા તારી હૈ. ગુઠન, પરાગંદગી, જુર્મ વ મઅસીયત કા સાયા હર ચીઝ સે ઝાહિર હોતા હૈ. બેબસી ઔર પાબંદી યહાં કા દસ્તૂર વ કાનૂન હૈ. આઝાદી, ખુદ્દારી ઔર ઈઝ્ઝતે નફસ કી પરછાઈયાં ભી યહાં નઝર નહીં આતીં. હર ચીઝ પર એક સોગવારી ઔર માતમ છાયા હુવા હૈ. યહાં કી હર ચીઝ ઝબાને હાલ સે પુકાર પુકાર કર કેહતી હૈ મૈં કૈદી હું. જેલ કી ચાર દીવારી મેં કદમ રખતે હી ગુઠન વ બેબસી ઔર મજબુરી વ બેચારગી કા એહસાસ હોને લગતા હૈ. (તઝકિરએ ઝિન્દાં)

ઔર બકૌલે હઝરત મૌલાના અબુલ કલામ આઝાદ (રહ.)

કૈદખાને મેં ભી સૂરજ તુલૂઅ વ ગુરૂબ હોતા હૈ, યહાં ભી રાતમેં તારે ચમકતે હૈં. યહાં કી સુબ્હ ભી અંધેરે કો ચીર કર રોશની લાતી હૈ, યહાં ભી ખિઝાં કે બાદ બહાર આતી હૈ. યહાં ભી સુબ્હમેં પરિંદે ચહકતે હૈં. મગર ઇનકે મઆની બહાર કી દુન્યા સે મુખ્તલિફ હોતે હૈં. રિહાઈ કે લીયે પલ પલ ગિનકર ઇન ચીઝોં કા જાઇઝહ લેના એક કુદરતી અમલ થા. બહાર કે આને કી ઉમ્મીદ લીયે કંઈ બહારેં બીત જાતી થી. મગર ફિર ભી બહાર કા ઈન્તિઝાર બાકી રહતા થા. (કૈદી નં.૧૦૦ ભારતી ઝિન્દાં મેં મેરે શબો રોઝ)

જેલ કી કરન્સી રિશ્વત કા સિક્કા :

સાબરમતી જેલ ભી ઈસસે મુખ્તલિફ નહીં થી. વહી સારી બેબસી વ બેક્સી, મજબુરીયાં વ લાચારીયાં યહાં ભી નઝર આતી થીં, કદમ કદમ પર પાબંદીયાં વ ગુલામી કા એહસાસ હોતા થા. લેકિન યે સારી પાબંદીયાં ઔર સખ્તીયાં ગરીબ ઔર બેબસોં હી કે લીયે થી. ગુનેહગારોં, માલદારોં ઔર રૂપિયા બહાનેવાલોં કે લીયે યહાં જંગલ મેં મંગલ કા સમાં થા. રિશ્વત કા ચલન થા. રિશ્વત દેને પર સારી હી મમ્નુઆત બડી આસાની સે હાસિલ હો જાતી થીં. રિશ્વત દેકર માલદાર

જહાં સારી ગૈરકાનૂની સહૂલતેં હાસિલ કર લેતે થે વહીં ગરીબ અપને જાઈઝ વ કાનૂની હુકૂક કે લીયે ભી રિશ્વત દેને પર મજબૂર થે. શેર બાઝાર કી તરહ યહાં રોઝાના બીડી, સિગરેટ, તંબાકુ વ દીગર મમ્નુઆત કે દામ બહાર પડતે થે. બીડી તંબાકુ કે તલબગાર ગરીબ કૈદીયોં કે હિસ્સે મેં લોગોં કે મુંહ તકના યા દૂર હી દૂર સે આંખેં ઠંડી કર લેના હોતા થા. બાઝે લોગ જેલમેં ગુંદ ઔર બડ કે દરખ્ત કે પત્તોં કી બીડી બનાકર અપની પ્યાસ બુઝા લેતે થે. હાં, બહોત સે કૈદી ઐસે ભી થે જો એક બીડી ઔર તંબાકુ કી એક ચુટકી કે લીયે માલદાર કૈદીયોં કે કપડે, બરતન, ઝાડુ કર દેતે થે. ઔર અપની યે નફસાની આગ બુઝાતે થે.

લેકિન યે જેલ અપની તમામતર સખ્તીયોં ઔર પાબંદીયોં કે બાવજૂદ બહોત સે ગરીબ વ બેબસ બેસહારા કૈદીયોં કે લીયે રાહત વ સહારે કા કામ ભી દેતી થી. મૈંને કઈ કૈદી ઐસે દેખે જો બારિશ કી મૌસમ મેં હર સાલ બાકાયદા ઈરાદતન કેસ બનાકર વક્ત ગુઝારી કે લીયે જેલ મેં ચલે આતે થે. કઈ ઐસે થે જો રોઝી રોટી કી જદ્દો જહદ સે પરેશાન સાલમેં કઈ કઈ મરતબા જેલ મેં આતે થે. ક્યુંકે યહાં દો વક્ત ચાય ઔર દો વક્ત કી રોટી આસાની સે મયસ્સર હો જાતી થી. ઔર સર છુપાને કો છત મિલ જાતી થી. બહોત સે ગરીબ વ દિહાતી કૈદી કો જેલ વ કોર્ટ કી જાનિબ સે સાલ મેં ૧૪ રોઝ કી છુટ્ટી (ફર્લો) મિલતી થી. લેકિન ઘર પર કોઈ પુરસાને હાલ નહીં હોતા થા ઔર યે બેચારે ૪-૫ દિન પેહલે હી જેલ મેં વાપસ ચલે આતે થે. જેલમેં ઈતવાર ઔર બુધ કે રોઝ થુલી કા સિરા બનતા થા. ખાને કે શોકીન કઈ કૈદી ઐસે થે જો યે થુલી ખાને કે લીયે અપની છુટ્ટી ખત્મ હોને સે દો-દો, તીન-તીન દિન પેહલે હી જેલ મેં ચલે આતે થે. બાઝ કૈદી ઐસે ભી થે જો અપની રિહાઈ કી ખબર સુનકર ગમગીન હો જાતે થે. ઉન્હેં મુસ્તકબિલ કી ફિક્ર સવાર હો જાતી થીં. હમારે યહાં દસ ખોલી મેં રાજકોટ કા એક ગરીબ કૈદી થા. દિનભર કૈદીયોં કે કપડે ધોકર અપના ગુઝર બસર કરતા થા. જબ ઉસે રિહાઈ કી ખબર સુનાઈ ગઈ તો બડે ગમનાક લહજે મેં કેહને લગા કે મૈં ઘર જાના નહીં ચાહતા. મુઝે કૈદીયોં સે કપડોં કી ધુલાઈ કે પૈસે લેના બાકી હૈ. લેકિન ઉસે જબરન જેલ સે બાહર નિકાલા ગયા. મજબુરી વ બેબસી કી યે લંબી દાસ્તાન હૈ જો યહાં બયાન નહીં કી જા સકતી.

જેલ કી તારીક દુન્યા મેં
(સાબરમતી સેન્ટ્રલ જેલ)

શહર અહમદઆબાદ મેં બેહતી સાબરમતી નદી કે સામને કિનારે સાબરમતી રેલ્વે સ્ટેશન કે સામને રાણીપ નામી બસ્તી કે કરીબ બડે વસીઅ વ અરીઝ ખિત્તે મેં યે સાબરમતી જેલ વાકેઅ હૈ. સન ૧૮૯૫ મેં અંગ્રેઝ ને યે જેલ તામીર કી થી. જેલ મેં જાને કે ગમ પર ક્રાઈમ બ્રાંચ કે મઝાલિમ સે નજાત પાને કી ખુશી ગાલિબ આ ગઈ. ઔર જેલ કી બુલંદ વ મઝબુત કિલ્આનુમા દીવારોં પર નઝર પડતે હી કુછ સુકૂન હો ગયા !

જેલ ઇહાતે મેં ગાડી રખકર જેલ કે બડે દરવાઝેમેં બની ખિડકી સે હમેં અંદર દાખિલ કિયા ગયા, જેલ મેં દાખિલ હોતે હી બાયેં હાથ પર કાઉન્ટર ટેબલ પર ઝરૂરી કાનુની કારવાઈ પુરી કરને કે બાદ દાહને હાથ પર પહેલી ઓફીસ મેં ઉસ વક્ત કે સીનીયર જેલર જનાબ મકવાણા સા. કે સામનો પેશ કિયા ગયા. ઓફીસ મેં C.C.T.V. કી સ્ક્રીન પર મૈંને દેખા મૌલ્વી અબ્દુલ્લાહ સા. વ દીગર કુછ મુસલમાન (જિનસે બાદમેં તઆરૂફ હુવા) એક છોટે સે બગીચે મેં અસર કી નમાઝ અદા કર રહે થે, જિસે દેખ કર બહોત હી સુકીન હુવા. મકવાણા સા. ભી મેરે ચેહરે કે ઉતાર ચળહાવ કો જાન ગયે થે. કેહને લગે ઇન્કે પાસ જાના હૈ ? મૈંને કહા જી હાં, કેહને લગે કોઈ શિકાયત નહીં આની ચાહીયે, મૈંને કહા ઇ.અ. નહીં આએગી. કહા ઠીક હૈ, ઇન્હેં હાઈ સિક્યુરીટી ભેજ દો. વહાં સે હમેં સામને બાયેં હાથ પર બની મુખ્તલિફ ઓફીસોં સે ગુઝાર કર આખિર મેં એક વસીઅ કમરે મેં લે ગયે, જહાં લિખા હુવા થા "અંડર ટ્રાયલ વિભાગ" વહાં કુર્તા ઉતાર કર પુશ્ત વગૈરહ ચેક કી ગઈ ઔર ચેહરે, પુશ્ત, બાઝુ જહાં કહીં ભી શનાખ્ત કી કોઈ ઇમ્તિયાઝી પેહચાન નઝર આઈ ઉસે નોટ કર લિયા ગયા. ઇસે ચેહરા નિશાની કહા જાતા હૈ.

હાઈ સિક્યુરીટી

સાબરમતી જેલમેં વાકેઅ હાઈ સિક્યુરીટી ઝોન અ'અરાફ કી હૈસીયત રખતા હૈ. ક્રાઈમ બ્રાંચ કે ભયાનક મઝાલિમ સે ગુઝર કર જેલમેં આનેવાલે કો હાઈ સિક્યુરીટી બાવજુદ અપની તમામ સખ્તીયોં ઔર બંદિશોં કે જન્નત માલુમ હોતી હૈ. ઔર જેલ હી મેં વાકેઅ બડા ચક્કર, છોટા ચક્કર ઔર દીગર યાર્ડો સે અગર કિસી કૈદી કો હાઈ સિક્યુરીટી મેં ડાલ દિયા જાએ તો હાઈ સિક્યુરીટી ઉસે જહન્નમ બલ્કે જહન્નમ કા આખરી તબ્કા માલુમ હોતી હૈ. હાઈ સિક્યુરીટી મેં એક અંડે કી શકલ કી ઈમારત હૈ. જિસ્મેં તકરીબન આંઠ ખોલીયાં હૈ. યે જેલ કી સબસે ખતરનાક જગા સમઝી જાતી હૈ, ઈસે અંડા સેલ કહા જાતા હૈ. જેલમેં રેહ કર ભી જરાઈમ કરનેવાલોં ઔર ખતરનાક કૈદીયોં કો, ઈસી તરહ જિન્કી જાન કો ખતરા હો ઈસ કિસ્મ કે કૈદીયોં કો યહાં રખા જાતા હૈ. જેલ કે આમ હિસ્સોં કે મુકાબલેમેં યહાં હિફાઝતી ઈકદામાત ઝયાદહ સખ્ત ઔર જેલ મેન્યુઅલ પર કુછ ઝયાદહ સખ્તી સે અમલ કિયા જાતા હૈ. જેલ કે મેઈન ગેટ, યાર્ડ ગેટ કે અલાવહ તીન તાલોં મેં ઈન્હેં બંદ કિયા જાતા હૈ. પહેલા તાલા અંડા સેલ કે મેઈન દરવાઝે પર, ઉસસે દો તીન કદમ પર દૂસરા તાલા ઔર તીસરા તાલા ખોલી પર લગાયા જાતા હૈ.

હમ હાઈસિક્યુરીટી મેં દાખિલ હુવે. ગેટમેં દાખિલ હોતે હી બાએં હાથ પર એક છોટા સા કેબીનનુમાં હુજરા થા. જિસે જેલકી ઈસ્તિલાહમેં પેટી કહા જાતા હૈ. વહાં હમારી એન્ટ્રી હુઈ ઔર બાહર બરામદે મેં બની હુઈ ખોલી નં.૩ મેં હમેં સામાન રખને કે લીયે કહા. વહાં ઈસ્તિકબાલ મેં મૌ. અબ્દુલ્લાહ સા. વ દીગર હઝરાત મૌજૂદ થે. યહાં અ.વહ્હાબભાઈ (મર્હુમ) શાહપુરવાલે, જાવેદખાન ઔર સલીમભાઈ ઔર કુછ દૂસરે મુસલમાન ઔર ગેર મુસ્લિમ ભાઈઓં સે મુલાકાત વ તઆરૂફ હુવા. ઈન હઝરાત ને કાફી હમદર્દી કા ઈઝહાર કિયા ઔર હોસલા દિલાયા.

સાથીયોં સે તઆરૂફ વ અસર કી નમાઝ ઔર ખાને સે ફરાગત કે બાદ થોડી હી દેર મેં બંદી આ ગઈ.

જેલકે શબો રોઝ વ ઈસ્તિલાહાત (બોલ-ચાલ)

અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત ને બાહર જો આઝાદી ઔર અપની બેશુમાર નેઅમતોં સે નવાઝા થા. હંમેશા ઉસકી નાકદરી ઔર ગલત ઈસ્તેમાલ કરતા રહા. ખુલી ઔર આઝાદ ફિઝા કી સાંસેં જો અલ્લાહ તઆલા કી એક અઝીમ તરીન નેઅમત હૈ ઉસકા એહસાસ જેલકી પાબંદીયોં, બંદીશોં ઔર ગુલામી કા એહસાસ દિલાનેવાલે સખ્ત કવાનીન કો દેખકર હુવા. ઘર પર માં-બાપ, બીવી-બચ્ચે ઔર રિશ્દેદારોં કે પાસ બૈઠને, ઉનકી ખિદમત કરને, હુકૂક અદા કરને ઔર સિલા રહમી કા વક્ત નહીં મિલતા થા. દિન ભર કી મશગૂલી કે બાદ રાત કા અકસર હિસ્સા ફુઝૂલ ગોઈ ઔર તફરીહાત મેં ગુઝર જાતા થા. ઘર કી હૈસીયત એક મુસાફિરખાને યા ગેસ્ટ હાઉસ કી સી રહ ગઈ થી. સિર્ફ ખાને ઔર દેર રાત સોને જાતા થા. આજ જબ પેહલી હી રાતમેં શામ તકરીબન ૫:૪૫ કે કરીબ હમેં ખોલી નં.૩ મેં બંદ કિયા ગયા તબ અલ્લાહ તઆલા કી ઈન સારી નેઅમતોં કી કદર હો રહી થી. માં-બાપ, બીવી-બચ્ચે રિશ્તેદારીયાં, દોસ્ત અહબાબ, આઝાદ ફિઝાએં, ખુલી હવાએં, રાત કી મહફિલેં સબ કુછ યાદ આ રહા થા. લેકિન અબ શર્મિંદગી વ નદામત ઔર તૌબા ઈસ્તિગફાર કે સિવા ક્યા કિયા જા સકતા થા ? હાઈ સિક્યુરિટી કી યે બાહર કી ખોલીયાં ભી ડબલ લોકવાલી થી. પેહલે ખિડકીનુમાં દરવાઝા થા. ઉસ્મેં સે ઝુક કર અંદર જાતે, ફિર તકરીબન ૪-૫ ફુટ કા બરામદે જૈસા છોટા કમરા થા. ફિર દુસરા દરવાઝા થા, દોનોં પર તાલે લગાએ ગએ. મેરે સાથ ખોલી મેં મૌ. અબ્દુલ્લાહ સા., આદમભાઈ ઔર મંઝુર (હૈદરાબાદ) કો બંદ કિયા ગયા. હમારી ગિનતી કી ગઈ ઔર દોનોં દરવાઝોં પર તાલે લગા કર સિપાહી ચલે ગએ. જેલ કી પેહલી રાત અપની પાબંદીયોં ઔર સખ્ત કવાનીન કે બાવજુદ બડી પુર સુકૂન માલુમ હો રહી થી. ચાલીસ દિન કી મુસલસલ મસાઈબ વ તકાલીફ કે બાદ આજ પહેલી બાર સાથીયોં સે પુર સુકૂન માહોલમેં બાત કરને કા મૌકા મિલા. મૌ. અબ્દુલ્લાહ સા. સે તો મેરા તઆરૂફ થા. આદમભાઈ કા તઆરૂફ હુવા ઔર ક્રાઈમ કે ઝુલ્મો સિતમ ઔર કેસ સે મુતાલ્લિક કુછ બાતેં કરતે હુવે મગરિબ કે બાદ હી હમ તમામ સાથી સો ગયે ઔર રાત દેર સે ૧ બજે કે કરીબ

ઈશા કી નમાઝ બા જમાઅત અદા કી. ક્રાઈમ બ્રાંચ મેં ખૌફ વ હરાસ કી વજહ સે આંખોં સે નીંદ ગાઈબ હો ચુકી થી. અબ યહાં ઉસ્કી તલાફી હો રહી થી. ચુનાંચે ઈબ્તિદા મેં કઈ રાત યહી હુવા કે બાવજુદ હઝાર કોશીશ કે મગરિબ બાદ હી નીંદ આ જાતી ઔર દેર રાત ઉઠકર ઈશા કી નમાઝ અદા કરતે થે.

કારીઈને કિરામ ! યહાં મુનાસિબ માલુમ હોતા હૈ કે જેલ કી કુછ ઝરૂરી ઈસ્તિલાહાત વ અહકામ અર્જ કર દું તાકે આઈંદા ઉન અલ્ફાઝ કો સમઝના આસાન હો.

I.G.P.	:	ઈન્સપેક્ટર જનરલ ઓફ પ્રીઝન (જેલ)
D.I.G.	:	ડેપ્યુટી ઈન્સપેક્ટર જનરલ ઓફ પ્રીઝન (જેલ)
સુપ્રિન્ટેન્ડેન્ટ	:	નિગરાને અઅલા.
સીનીયર જેલર	:	સબ સે બડે જેલર (P.I. રેન્જ)
જેલર	:	(P.S.I. રેન્જ)
સુબેદાર, જનરલ સુબેદાર, હવાલદાર, સિપાહી.	:	જેલ સ્ટાફ મેં મુખ્તલિફ ઓહદેદાર
અંડર ટ્રાયલ કેદી	:	જિનકે કેસ ઝેરે સિમાઅત હૈં.
પક્કે કૈદી	:	(કન્વીકટેડ) જિન્હેં સઝા હો ચુકી હૈ.
આસાન	:	જિન્હેં આસાન સઝા હૈ ઈન્હેં પ્રાઈવેટ કપડે, પ્રાઈવેટ બિસ્તર કી ઈજાઝત હોતી હૈ. લેકિન ઈન્હેં માહાના સાત રોઝ કી માફી નહીં દી જાતી.
સફેદ ટોપી	:	જિન્હેં પાંચ સાલ સે કમ કી સઝા હુઈ હો.
પીલી ટોપી	:	જિન્હેં પાંચ સાલ યા ઉસસે ઝયાદહ કી સઝા હુઈ હો.
લાલ ટોપી	:	જો કૈદી (સઝા કે બાદ) જેલ સે યા રજા કે દૌરાન ઘર સે (કોર્ટ સે) ભાગ ચુકા હો તો દો બારહ

ગિરફતારી કે બાદ ઉસે લાલ ટોપી પેહનાઈ જાતી હૈ, ઉસે લાલ ટોપી કહા જાતા હૈ. (જેલ કી જાનિબ સે મિલનેવાલી માફી ઔર દીગર બહોત સી રિઆયાત સે યે કૈદી મહરૂમ હો જાતા હૈ.)

વોર્ડર : કૈદીયોં મેં સે હી કુછ કૈદીયોં કો યાર્ડ ઔર સેલ મેં બતૌર નિગરાન તય કિયા જાતા હૈ. જિનમેં સે સીનીયર વ કાબિલ કો વોર્ડર બનાયા જાતા હૈ. ઇન્હેં પીલી ઇઝાર, બેલ્ટ ઔર ડંડા દિયા જાતા હૈ. જેલ કી જાનિબ સે ઇન્હેં માહાના તન્ખાહ ભી દી જાતી હૈ.

વોચમેન : યાર્ડ ઔર સેલ કા કૈદી નિગરાન. (માહાના તન્ખાહ દી જાતી હૈ)

સેવક : સઝા યાફતા કૈદીયોં મેં સાલાના ઇન્તિખાબ હોતા હૈ ઔર કુછ લોગોં કો કૈદીયોં કી નુમાઈંદગી કે લીયે ચુના જાતા હૈ. ઇન્હેં કાફી ઇખ્તિયારાત દીયે જાતે હૈં ઔર તન્ખાહ ભી દી જાતી હૈ.

મેટન : ખવાતીન કૈદીયોં કી નિગરાન.

નર્સીંગ ઓર્ડલી : બીમાર કૈદીયોં કા તીમારદાર ઔર મુઆલિજ.

બંદી કરના ઔર ખોલના : શામ ૫:૪૫ કે કરીબ હમેં ખોલી નંબર તીન મેં બંદ કિયા ગયા. ઉસ્કા તરીકા યે થા કે શામ ૫:૪૫ બજે કે કરીબ જેલ કે કૈદીયોં કો અપને અપને સેલ મેં બંદ કર દીયા જાતા. સેલ મેં સિપાહી આતે ઔર કૈદીયોં કી નોઇય્યત કે એઅતબાર સે ગિન્તી કરતે થે. ફિર કુલ ગિન્તી હોતી થી. મસલન : ઝેરે સિમાઅત, સઝાવાલે, ફિર સઝા મેં આસાન, સફેદ ટોપી, પીલી ટોપી, લાલ ટોપી, ફાંસી

વગૈરહ ગિનતી કરને કે બાદ સારી ગિન્તી બડે દફતર (જિસે જેલ ઇસ્તિલાહ મેં બડી પેટી કહા જાતા હૈ) પર પહોંચાઈ જાતી થી.

જબ પુરી જેલ કા મજમૂઆ મિલ જાએ તબ હી શામવાલે સિપાહી કો છુટ્ટી દી જાતી હૈ. ઇસે બંદી કહા જાતા હૈ. રાત ભર બંદ રખા જાતા થા ઔર સુબ્હ ૬:૦૦ બજે બાદ ઈસી તરહ ગિન્તી કે બાદ દોપહર ૧૨:૦૦ બજે તક હમેં ખોલ દિયા જાતા થા. ઈસે બંદી ખોલના કેહતે હૈં. દોપહર મેં ૧૨:૦૦ સે ૩:૦૦ બજે તક ફિર બંદ કર દિયા જાતા થા. કૈદી કો નાહને ધોને, યાર્ડ મેં ઘુમને ફિરને, વરઝિશ કરને, ખેલને, કુર્આને પાક ઔર દીન, દુન્યા સીખને સિખાને ઔર દીગર તમામ ઝરૂરિયાત પુરી કરને કે લીયે વક્ત દીયા જાતા થા. ઈસી દૌરાન સુબ્હ ૯:૦૦ બજે દોપહર કા ખાના દે દિયા જાતા થા. સુબ્હ કી ઘર કી મુલાકાત, વકીલ મુલાકાત ભી ઈસી વક્ત મેં નિમટાઈ જાતી થી. ૧૨:૦૦ બજે બાદ બંદી હી મેં ઝોહર કી નમાઝ અદા કી જાતી થી. દોપહર મેં ૩:૦૦ બજે બંદી ખુલને પર ચાય દી જાતી થી. ૩:૦૦ બજે સે ૬:૦૦ બજે તક નાહના, ધોના ઔર દીગર સારી ઝરૂરતેં પુરી કરને કે લીયે વક્ત દિયા જાતા થા. તકરીબન ૪:૦૦ બજે શામ કા ખાના દે દીયા જાતા થા. જેલ મેન્યુઅલ કે એતેબાર સે શામ ૬:૦૦ બજે સે પેહલે રાત કા ખાના ખા લેના ઝરૂરી હોતા થા. બસૂરતે દીગર ૬:૦૦ બજે બાદ અગર બંદી મેં ખાના રખા ઔર ઝડતી (ચેકીંગ)

મેં ખાના પકડા ગયા તો કૈદી પર ખટલા હોતા થા ઔર ઉસે સઝા દી જાતી થી. (હાઈ સિક્યુરીટી મેં ઈસ કાનુન પર બડી સખ્તી સે અમલ હોતા થા. દૂસરી જગાઓં પર ઈસ મામલે મેં આમ તૌર પર સિપાહી ચશ્મ પોશી ઔર રહમ નઝર રખતે થે)

ઝડતી : જેલ મેં મમ્નૂઅ ચીઝોં કી રોકથામ કે લીયે બાકાઈદા ઝડતી દસ્તા ભી થા. મોબાઈલ ફોન, બીડી, તંબાકુ, રોકડ રકમ વગૈરહ કી બરામદગી કે લીયે યાર્ડો ઔર બેરાકોં કી કભી કભી તલાશી લી જાતી. કૈદીયોં કે જિસ્મોં ઔર કપડોં કી ભી તલાશી લી જાતી થીં. હત્તા કે મશ્કૂક અફરાદ કો બરહના કરકે સિર્ફ ટુવાલ પેહના કર ભી ચેક કિયા જાતા થા. જેલ અમલા ઔર આઈ.જી. કે બાઝે અફસરાન ઝડતી કરને ઔર મમનૂઅ ચીઝોં કી બરામદગી મેં બડી હી મહારત રખતે થે. ઈસ્કે અલાવહ કભી કભી ક્રાઈમ બ્રાંચ વ મુખ્તલિફ એજન્સીયાં ભી તલાશી કે લીયે આતી થી. લેકિન ઈન સબ કે બાવુજૂદ સારી હી મમ્નૂઆત યહાં મિલ જાતી થી. યહાં કભી શટડાઉન નહીં હોતા થા.યે સારી ચીઝેં કહાં સે આતી થી બયાન કરને કી ઝરૂરત નહીં.

સીટી : જેલ કી બોલ-ચાલ મેં સબ સે ખતરનાક લફ્ઝ હૈ સીટી બજના.

આમ હાલાત મેં જેલ કા માહોલ સર્દ મગર પુરસુકૂન હોતા હૈ. જેલ કવાનીન કી પાબંદી પર

યહાં ઝુલ્મો સિતમ ઔર મારપીટ નહીં હોતી. જેલ સ્ટાફ ઔર વોર્ડર વોચમેન કે ડંડે ઔર પટ્ટે કે ઈસ્તેઅમાલ કી આમ તૌર પર નૌબત નહીં આતી. ખાસકર સઝાવાલે કૈદીયોં કે સાથ ઈન હઝરાત કા સુલૂક બડા હમદર્દાના ઔર નરમ હોતા હૈ. લેકિન અગર જેલમેં કોઈ હાદસા પેશ આ ગયા યા કિસી કૈદી ને જેલ સ્ટાફ કે સાથ દસ્ત દરાઝી કર દી ઔર જેલ પુલીસ ને સીટી બજા દી તો કયામત બરપા હો જાતી હૈ. ઉસ વક્ત જેલ પુલીસ ઝુલ્મ વ દરીંદગી કે સારે રેકોર્ડ તોડ દેતી હૈ. સીટી કી આવાઝ પર જેલ સ્ટાફ, વોર્ડર વોચમેન ઔર કારકુનાન ડંડે ઔર પટ્ટે લેકર બાકાઈદા હમ્લાવર ફૌજ કી તરહ યાર્ડો ઔર બેરેકોં મેં હલ્લા બોલ દેતે હૈં. ઉસ વક્ત ગુનેહગાર ઔર બેગુનાહ મેં કોઈ ફર્ક નહીં કીયાં જાતા. નિહાયત હી બેદર્દી ઔર બેરહમી સે કૈદીયોં કો પીટા જાતા હૈ. બાઝ મરતબા તો કૈદીયોં કો અપની બેરેકોં મેં બંદ કરને કે બાદ બારી બારી એક એક કૈદી કો નિકાલ કર પીટા જાતા હૈ. ઉસ વક્ત ઝુલ્મ વ તશદ્દુદ કા જો મંઝર હોતા હૈ ઉન્કે સામને ક્રાઈમ બ્રાંચ કે મઝાલિમ હલ્કે માલૂમ હોતે હૈં. હાલાંકે ઐસા બહોત કમ હોતા હૈ. ૧૧ સાલ કે અરસે મેં તકરીબન ૪-૫ મરતબા હી સીટી બજી થી. ચુનાંચે ઈસી તરહ કા એક વાકિઆ ૨૭ માર્ચ ૨૦૦૯ જુમ્અહ કે રોઝ પેશ આયા થા. લેકિન ઉસ વક્ત ભી અલ્લાહ તઆલા ને હમ તમામ કી હિફાઝત ફરમાઈ થી.

જેલ કે મુખ્તલિફ શોઅબે વ હુનર

સુપ્રિન્ટેન્ડેન્ટ કી ઓફીસ	:	
સીનીયર જેલર કી ઓફીસ	:	
અંડર ટ્રાયલ	:	ઝેરે સિમાઅત કેસોં સે મુતાલ્લિક દસ્તાવેઝ વ ઝરૂરીયાત કી ઓફીસ.
જ્યુડીશીયલ	:	સઝા યાફ્તા કૈદીયોં સે મુતાલ્લિક દસ્તાવેઝ વ ઝરૂરીયાત કી ઓફીસ.
મહકમ	:	કૈદીયોં કે મની ઓર્ડર, વેજીસ, ભથ્થા (ખાના, ચાય વગૈરહ) કે હિસાબ કિતાબ કી ઓફીસ.
મુલાકાત રૂમ	:	કૈદીયોં કો અપને રિશ્તેદારોં સે હફ્તેમેં એક બાર જહાં મુલાકાત દી જાતી હૈ.
વકીલ મુલાકાત રૂમ	:	કૈદી કો અપને વકીલ સે મુલાકાત કે લીયે એક રૂમ.
દવાખાના	:	યહાં તકરીબન તીન M.B.B.S. ડોક્ટર ખિદમત અંજામ દેતે હૈં, આઉટડોર O.P.D. કે અલાવહ મામુલી બીમારીયોં કે લીયે ઈન્ડોર કા ભી ઈન્તિઝામ હૈ. બડી બીમારી ઔર એક્સ-રે, સોનોગ્રાફી વગૈરહ કે લીયે સીવીલ હોસ્પિટલ ભેજા જાતા હૈ.
ટેલી મેડીસીન	:	કભી કભી બીમારી કી તશ્ખીસ વ ઈલાજ કે લીયે જેલ કે ડોક્ટર હઝરાત સીવીલ કે ડોક્ટર સે વીડીયોં કોન્ફરન્સ કે ઝરીયે સલાહ મશ્વરા ભી કરતે હૈં, ઈસે ટેલી મેડીસીન કહા જાતા હૈ.

કોર્ટ રૂમ	:	યહાં 268 વાલોં કા કેસ ચલતા હૈ.
કેન્ટીન	:	જેલ મેં કેન્ટીન કી સહૂલત ભી મુહય્યા હૈ. કૈદીયોં કે લીયે નાહને ધોને કે સાબુન, સેમ્પુ, ટુથપેસ્ટ, બ્રશ, તેલ વ દીગર ઝરૂરીયાત કી ચીઝેં બેચી જાતી હૈં. ઈસી તરહ યહાં કી બેકરી કા તૈયાર કિયા ગયા નાશ્તા ભી બેચા જાતા હૈ. ઈસી તરહ તકરીબન રોઝાના દોપહર કે બાદ પકી હુઈ મુખ્તલિફ સબ્ઝીયાં ભી મુનાસિબ દામસે ફરોખ્ત કી જાતી હૈં. સુરંગકાંડ સે પેહલે મહીને મેં એકાદ મરતબા મુરઘી ભી બનાઈ જાતી થી. લેકિન ૨૦૧૨ મેં સુરંગકાંડ કે બાદ મુરઘી બંદ કર દી ગઈ થી. જેલ કી જાનિબ સે દી જાનેવાલી સબ્ઝી આમ તૌર પર લઝીઝ નહીં હોતી થી. ઈસીલીયે લોગ કેન્ટીન સે સબ્ઝી ખરીદ કર કામ ચલા લિયા કરતે થે.
વી.સી.	:	કૈદીયોં કા લંગરખાના હૈ. યહાં રોઝાના તકરીબન ૩ હઝાર કૈદીયોં કા ખાના પકતા હૈ. મુસ્તકિલ ભઠીયારે નહીં હોતે, બલ્કે યહાં કૈદીયોં હી કો નોકરી પર રખા જાતા હૈ, ઔર કૈદીયોં હી કી નિગરાની મેં યે લંબા ચોડા ઈન્તિઝામ ચલતા હૈ.
એજ્યુકેશન	:	જેલમેં કૈદીયોં કી દુન્યવી અસરી તાલીમ કા ભી મુસ્તકિલ ઈન્તિઝામ હૈ. ઈગ્નુ (ઇંદીરા ગાંધી ઓપન યુનિવર્સીટી), ડો. બાબ સા. આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સીટી, અન્ના

		માલાઈ યુનિવર્સીટી જૈસે તઅલીમી ઈદારોં કી જાનિબ સે ઈમ્તિહાનાત વ સનદ તકસીમ કે બાકાયદા પ્રોગ્રામ ભી હોતે હૈં. ઈસકે અલાવહ કોમ્પ્યુટર ક્લાસ, હોન્ડા રીપેરીંગ ગેરેજ જૈસે ક્લાસીસ ભી હૈં.
સુથાર ખાતા, લુહાર ખાતા, કપડા બુનાઈ, રેંટીયા વિભાગ, ધોબીખાતા, દરજી, બેકરી, વાયરીંગ ક્લાસ, લકડા ફેલ, હજામ ફેલ, કુડા (સફાઈ) ફેલ, ફેક્ટરી...	:	જેલમેં કસબ વ હુનર ઔર ઝરીયએ મઆશ કે મુખ્તલિફ શોઅબે હૈં, જહાં કૈદીયોં કો હુનર સીખને ઔર કામ કરને કા મૌકા દિયા જાતા હૈ ઔર સુબ્હ ૮ બજેસે શામ તકરીબન ૫:૦૦ બજે તક કામ લિયા જાતા થા ઔર તન્ખાહ ભી દી જાતી થી. તન્ખાહ કી આધી રકમ ઉન્હેં હર માહ દે દી જાતી થી ઔર આધી રકમ પોસ્ટલ એકાઉન્ટમેં જમા કી જાતી થી ઔર રિહાઈ કે વક્ત વોહ જમા કી હુઈ રકમ ઉસે દે દી જાતી થી.
ઓડીટેરીયમ	:	યે એક ઓપન થીયેટરનુમા ઈમારત હૈ ઔર સામને બડા બાગીચા હૈ. યહીં ઈદકી નમાઝ હોતી હૈ. ઈસી તરહ ઈસ્લાહી વ તફરીહી પ્રોગ્રામ ભી યહાં હોતે થા.
છોટા ચક્કર, બડા ચક્કર, નવી બેરેક, હાઈ સિક્યુરીટી, આઉટ સેક્શન,ભગતસિંહ યાર્ડ, ૧૦ ખોલી, ૫ ખોલી, બુઢ્ઢા બેરેક	:	યે કૈદીયોં કી કયામ ગાહ કે નામ હૈં... મુખ્તલિફ કૈદીયોં કો ઉનકી નૌઈય્યત કે હિસાબ સે મુખ્તલિફ સેલ ઔર યાર્ડ મેં બંદ કિયા જાતા થા.
૪ આફટર	:	યહાં પાગલ કૈદીયોં કો રખા જાતા થા.

બાઈ વોર્ડ	:	યહાં ખવાતીન કૈદીયોં કો રખા જાતા થા.
તિલક યાર્ડ	:	યહાં અંગ્રેઝી દૌર મેં લોકમાન્ય તિલક કો રખા ગયા થા.
સરદાર યાર્ડ	:	યહાં વલ્લભભાઈ પટેલ કો રખા ગયા થા.
ગાંધી ખોલી	:	સન ૧૯૨૨ મેં યહાં મહાત્મા ગાંધીજી કો રખા ગયા થા.
કોરંટી	:	સઝાયાફ્તા કૈદીયોં કે પ્રાઈવેટ કપડે, બિસ્તર વગૈરહ યહાં જમા કિયે જાતે હૈં, ઔર યહીં સે કૈદી લિબાસ, કૈદી બિસ્તર વૈગરહ તકસીમ કિયે જાતે હૈં.
વેલ્ફેર ખોલી	:	બડે ઓફીસર ઔર રાજકીય કૈદીયોં કો યહાં રખા જાતા હૈ.
પંજા બેરાક	:	યે નિહાયત હી વસીઅ વ અરીઝ હોલ જૈસી એક બેરેક હૈ. યહાં પેહલે કારકુન કૈદીયોં કો રખા જાતા થા. અબ યહાં છોટે બડે ઈસ્લાહી વ તફરીહી પ્રોગ્રામ હોતે હૈં.
ટી.બી. ખોલી	:	ટી.બી. કે મરીઝોં કો યહાં રખા જાતા થા.
ફાંસી ખોલી	:	જિસે ફાંસી કી સઝા હોતી હૈ ઉસે યહાં રખા જાતા થા.
મુર્દા ખોલી	:	જેલ મેં મરનેવાલા કૈદી જિસ્કા કોઈ વારિસ ન હો ઉસ્કી આખરી રૂસૂમાત યહાં અદા કી જાતી થી.
ઓપન જેલ	:	જેલ કી ખેતીબાડી ઔર ગાય, ભેંસ સંભાલનેવાલે ઔર ભજીયા હાઉસ મેં નોકરી કરનેવાલે કૈદીયોં કો યહાં રખા જાતા થા.

નઈ જેલ	:	સાબરમતી સેન્ટ્રલ જેલ સે કરીબ હી રાણીપ બસ્તીમેં એક નઈ જેલ બનાઈ ગઈ હૈ, ૨૦૦૯ મેં ઈસકા ઈફતિતાહ હુવા. યહાં ઝેરે સિમાઅત (અંડર ટ્રાયલ) કૈદીયોં કો રખા જાતા હૈ.

જેલ કા ખાના

સુબ્હ બંદી ખુલને કે બાદ તકરીબન ૭:૦૦ બજે જેલ કી જાનિબ સે ૧૦૦ મિલીગ્રામ ચાય દી જાતી ઔર હફ્તે મેં તીન રોઝ દસ ગ્રામ સીંગ, દસ ગ્રામ ચણે, એક ટુકડા ગુળ દિયા જાતા.

સુબ્હ ખાને મેં પીર, બુધ ઔર જુમ્અહ કો તુવેર કી દાલ હોતી, મંગલ, જુમેરાત ઔર સનીચર ચને કી દાલ, ૨૦૦ મિલીગ્રામ દાલ કે સાથ કોબીજ, કરેલે, બેગન યા કોઈ ઔર સબ્ઝી કા એક ચમ્મચ દિયા જાતા. સાથ મેં પિયાઝ કા એક ટુકડા દિયા જાતા. શામ કો બેગન, આલુ,આલુ પિયાઝ, કોબીજ વગૈરહ કોઈ ભી સબ્ઝી હોતી. આમ કૈદીયોં કો એક સે ડેઢ ચમ્મચ સબ્ઝી ઔર દો યા પાંચ રોટી દી જાતી. ઈતવાર કે રોઝ સુબ્હ કઢી હોતી ઔર સાથમેં થુલી યા શીરા હોતા, ઈસી તરહ બુધ કે રોઝ ભી થુલી યા શીરા હોતા, જિસ્કી વજહસે રોટી મેં કમી કર દી જાતી ઔર ઈતવાર ઔર બુધ કો છોટી રોટી ૩ ઔર બડી રોટી હોતો સિર્ફ એક એક રોટી દી જાતી થી.

સુબ્હ કી દાલ, ચાવલ, રોટી તો કિસી તરહ ખાને કે કાબિલ હોતે થે. લેકિન શામ કી સબ્ઝી ખાસ કર કોબીઝ ઔર બેગન તો અલ્લાહ કી પનાહ! તેલ ઔર મીર્ચ મસાલા કી તો તવક્કુઅ રખના હી બેકાર થા. કમ અઝ કમ રોટી પર શોરબે કા અસર દિખાઈ દે તબ ભી ગનીમત હોતા. લેકિન જેલ અમલા કો હમારી સિહત વ હાઝમે કા ઝયાદહ ખ્યાલ રહતા, ઈસીલીયે ઐસા લંબા પાની હોતા થા કે રોટી ડુબાને કે બાદ જબ બાહર નિકાલી જાતી તો ઉસ પર શોરબે કે કોઈ આસાર નઝર ન આતે. બસ ઉસ વક્ત મદરસે કે લઝીઝ ઔર અનવારાત વ બરકાત સે ભરપુર ખાને કી કદર હોતી થી.

યે ખાના અગરચે આમ કૈદીયોં કા થા. ફાંસીવાલે કૈદીયોં કો ખાના ખિલાકર તૈયાર કરના હોતા હૈ ઔર ફંદે કે કાબિલ બનાના હોતા હૈ. ઈસલીયે ખાને કે મામલે મેં ઉનકે સાથ રિઆયત હોતી થી. તેલ ભી હોતા ઔર વાફિર મિકદાર મેં ખાના દિયા જાતા થા. હમ અપની ઝરૂરત કે બકદ્ર લેકર બાકી ઝરૂરતમંદ કૈદીયોં કો તકસીમ કર દેતે થે. હમ ઈસ ખાને કી ઈસ્લાહ કર કે ખાને કે કાબિલ બના લેતે થે. ઈસી તરહ આમ તૌર પર શામ કે વક્ત જેલ કી કેન્ટીન સે મુખ્તલિફ (પકી હુઈ) સબ્ઝીયાં ફરોખ્ત હોને કે લીયે આતી તો ઉસે ખરીદ કર કામ ચલા લેતે થે. કેન્ટીન કી સબ્ઝી ઔર જેલ કે ઈસ ઈસ્લાહ શુદહ ખાને ઔર દૂધ કી મુખ્તલિફ ચીઝેં (ખીર, પનીર, શીખંડ) બનાકર આપસ મેં દાવતેં ભી કી જાતી થી. જિસકા મકસદ વક્ત ગુઝારી ઔર ગમોં કો હલ્કા કરના હોતા થા.

વકીલ મુલાકાત

તારીખ ૨૬-૦૯-૨૦૦૩ જુમ્આ કો જેલ કસ્ટડી હુઈ ઔર દૂસરે હી દિન ૨૭-૦૯-૨૦૦૩ સનીચર કો સુબ્હ ૧૧:૦૦ બજે કે કરીબ હમારે વકીલ જનાબ શૌકતભાઈ શેખ મુલાકાત કે લીયે આએ. ઈસે જેલ ઈસ્તિલાહમેં વકીલ મુલાકાત કહા જાતા હૈ. જિસમેં મુલ્ઝિમ કો અપને વકીલ સે મિલને ઔર કેસ કે મુતાલ્લિક કાનુની સલાહ મશ્વરા કરને કી ઈજાઝત હોતી હૈ. વકીલ કો મુલાકાત કા ફોર્મ ભરને કે બાદ જેલ અમલા કી નિગરાની મેં એક કમરે મેં યે મુલાકાત દી જાતી હૈ. કાનુનન વકીલ અપને અસીલ સે કોર્ટ કી ઈજાઝત સે કભી ભી મુલાકાત કર સકતા હૈ. લેકિન હમેં સિર્ફ હફતે મેં એક દિન સનીચર કો વકીલ મુલાકાત દી જાતી થી ઔર બાદ મેં ૨૭ માર્ચ ૨૦૦૯ કે બાદ સે ઈસમેં ભી કમી કર દી ગઈ ઔર માહાના સિર્ફ દો મુલાકાત પેહલે ઔર તીસરે સનીચર કો દી જાતી થી. તકરીબન ૨૦/ ૨૫ મિનટ કી ઈસ મુલાકાત મેં વકીલ કે સાથ કેસ કી નૌઈય્યત, સ્ટેટસ ઔર દિફાઅ પર બાતચીત હોતી થી. ઈસ પેહલી વકીલ મુલાકાત મેં વકીલ સાહબ ને બતલાયા કે આપને કન્ફેશન દિયા હૈ. ઉસ વક્ત મુઝે પતા ચલા કે યે કન્ફેશન ક્યા બલા હૈ?

ઉન્હોંને તસલ્લી દી ઔર ચલે ગયે. દૂસરે રોઝ ઈતવાર થા, ઈતવાર કે રોઝ સુબ્હ ૬:૩૦ કે કરીબ બંદી ખોલી જાતી થી ઔર ૧૨:૦૦ બજે બંદી નહીં કી જાતી થી, બલ્કે ૩:૦૦ બજે હમેં બંદ કર દિયા જાતા ઔર દૂસરે રોઝ સુબહ ૬:૩૦ બજે તક તકરીબન સાડે પંદરહ ઘંટે તક હમેં મુસલસલ બંદ રખા જાતા થા. ઈતવાર કે રોઝ ઝોહર કે અલાવહ સારી નમાઝેં બંદી હી મેં અદા કી જાતી. શામ કા ખાના ભી બંદી મેં હોતા થા.

ઈતવાર કા રોઝ જહાં લોગોં કે લીયે ઘૂમને ફિરને, હોટલોં ઔર પીકનીક પોઈન્ટસ જાનેકા દિન હોતા હૈ. ઔર શિદ્દત સે ઈસકા ઈન્તિઝાર રહતા હૈ. વહીં હમ કૈદીયોં કે લીયે યે દિન બડા હી સખ્ત ઔર બોર કર દેનેવાલા હોતા થા. ઔર સનીચર હી સે હમેં ઈતવાર કી આમદ કા ટેન્શન રહતા થા. દોપહર મેં ૩:૦૦ બજે બંદી કે બાદ બંદર, બિલ્લી, મોર વગૈરહ જાનવર અપને બચ્ચોં કે સાથ હમારા દીદાર કરને આતે થે. હમેં પીંજરે મેં બંદ દેખ કર ઈન મખ્લૂકાત કો બડી હૈરત ઔર તઅજ્જુબ હોતા થા. ઔર હમારી બેબસી પર શાયદ ઉન્હેં ભી તરસ આ જાતા થા. બંદરોં કે બચ્ચે અપની ભોલી શરારતોં સે હમારી દિલજોઈ કરને કી કોશિશ કરતે થે. બિલ્લીયાં બડી મસ્કનત કે સાથ હમારા મુંહ તકતે રહતી. ઔર બડે નરમ લબો લેહજે મેં હમારી ગુરબત ઔર બેબસી કી પુરી રિઆયત કરતે હુવે હમારે પાસ જો કુછ ખાના હાઝિર હો ઉસ્કા મુતાલબા કરતે થે. જેલ કી ઈસ મહદૂદ દુન્યા મેં જહાં હમેં હી બડી મુશ્કિલ સે ગોશ્ત મિલતા થા યે બેચારી કહાં ઉમ્મીદ રખ સકતી થી? ચુનાંચે ઉન્હોંને ભી હાલાત સે સમજોતા કર લિયા થા ઔર પૂરી, શકરપારે, ગાંઠીયે વગૈરહ ચીઝોં પર ગુઝારા કર લેતી થીં. હમારે મહદૂદ વસાઈલ કા ઉન્હેં ઈસ શિદ્દત સે એહસાસ થા કે વોહ બજાએ દૂધ કે પાની કે શરબત (રસના) સે કામ ચલા લેતી થી.

મુલાકાત ઔર ખત વ કિતાબત (આબે હયાત)

જેલ મેં દો ચીઝેં આબે હયાત કા કામ કરતી હૈ. એક મુલાકાત ઔર દૂસરી ખત વ કિતાબત. ઈન્હી દો ચીઝોં કે સહારે કૈદી ઝિંદા કે શબો રોઝ કાટતા હૈ. ઔર યહી વોહ દો ચીઝેં હૈં જો કૈદી કો કુછ દેર કે લીયે અપને મહબૂબ વ રિશ્તેદારોં ઔર બાહર કી દુન્યા સે જોડ દેતી હૈ.

મુલાકાત કે દિન કા બડી શિદ્દત સે ઈન્તિઝાર રહતા હૈ. દો રોઝ પેહલે સે ઉસકી તૈયારી ઔર બાદ કે દો રોઝ ઉસ્કી જુગાલી હોતી હૈ. હમ મુલાકાત કે રોઝ સુબ્હ જલ્દી ગુસ્લ કર કે અપને પાસ જેલ કે જો ઉમ્દા સે ઉમ્દા (?) કપડે હોં પહન કર ઈદ કી તરહ બન સજ કર તૈયાર મુલાકાત ફોર્મ કા ઈન્તિઝાર કરતે થે. મુલાકાત કી અહમિયત ઔર ખુશીયોં કા આપ ઈસ બાત સે અંદાઝહ લગા સકતે હૈં કે જબ સુબ્હ મુલાકાત રૂમ કા કૈદી કારકુન મુલાકાત કે નામ સુનાને કે લીયે આતા. હમ સારે ઉસકે ઈર્દ ગિર્દ જમા હો જાતે ઔર મુલાકાત આને પર આપસ મેં મુબારકબાદ દેતે થે. જિસ કૈદી કો મુલાકાત કી તવક્કુઅ હો ઓર ઉસ રોઝ મુલાકાત ન આએં તો ઉસકા રંજો ગમ ઔર એહસાસે મહરૂમી સે ભરા ચેહરા હમારે દિલોં કો ભી રૂલા દેતા. કૈદી કે ઘરવાલે સહૂલત કે લીયે મુલાકાત કા દિન તય કર લેતે થે. ચુનાંચે મેરી મુલાકાત આમ તૌર પર મંગલ કે રોઝ આતી થી, કભી ઐસા ભી હુવા કે રિશ્તેદાર કિસી ઉઝર કી વજહ સે મંગલ કો નહીં આ સકે ઔર વસાઈલ કી કમી કી વજહ સે પેશગી ઈત્તિલાઅ ભી નહીં ભેજ સકે. મૈં મંગલ કો સુબ્હ સે તૈયાર હોકર મુલાકાત કા ઈન્તિઝાર કરતા ઔર મુલાકાત કે નામ પુકારનેવાલે પાસ ભાગ કર જાતા ઔર મેરા નામ ન સુનકર સારી બશાશતેં ઔર મુસ્તઈદી ગાઈબ હો જાતી. પૈરોં સે જાન નિકલ જાતી. બેબસ વ મજબૂર ગમગીન ચેહરા લેકર બડી મુશ્કિલ સે બેરેક મેં વાપસ જાતા. મુલાકાત આને પર જો સુરૂર વ ખુશી હોતી થી ઉસકા અંદાઝહ એક કૈદી હી લગા સકતા હૈ. ચુનાંચે હમારે મુલ્ક કે પેહલે વઝીરે આઝમ પંડીત જવાહરલાલ નેહરૂ જો ઈસ દારે વહશત કા મઝહ ચખ ચુકે હૈં,

લિખતે હૈં : મુલાકાત કા દિન કૈદીયોં કે લીયે ઈદ કા દિન હોતા હૈ. દો રોઝ પેહલે સે ઈન્તિઝાર રહતા. મન્સૂબે બનતે, મુલાકાત મેં યે કહુંગા વોહ કહુંગા. મુલાકાત મેં જાતે વક્ત રાસ્તે મેં ભી કામ કી બાત રટતા. લેકિન જૈસે હી મુલાકાત રૂમ મેં દાખિલ હોતા. રિશ્તેદારોં, અકરિબા ઔર દોસ્તોં ઔર મહબુબોં કે ચેહરે દેખતા તો સબ ભુલ જાતા. બસ આપસમેં ખૈર ખૈરીયત ઔર એક દૂસરે કે ચેહરે દેખતે રેહને મેં હી મુલાકાત કા યે વક્ત ખત્મ હો જાતા.

બચ્ચોં કા મુડ મુડ કર દેખના ઔર તા હદે નિગાહ અપને છોટે છોટે હાથોં સે અલવિદાઈ ઈશારે કરના ઔર ઘરવાલોં કી ઠંડી આહેં ઔર બોઝલ કદમ સે વાપસી કા મંઝર હમારે દિલોં કો છલની કર દેતા. ઔર યહી મુલાકાત જિસકા બે સબ્રી સે ઈન્તિઝાર હોતા થા. હો જાને પર હમેં ગમગીન કર કે ચલી જાતી થી.

જબ તક મિલે ન થે તો જુદાઈ કા થા મલાલ
અબ યે મલાલ હૈ કે તમન્ના નિકલ ગઈ

ઔર જહાં તક ખતો કિતાબત કી બાત હૈ તો મૈં બિલા ગુલુ યે બાત લિખુંગા કે યહી વોહ ટોનિક વ દવા થી જિસકે ઝરીયે અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત ને મેરે દિલો દિમાગ કો સાબિત વ સાલિમ રખા ઔર અલ્હમ્દુલિલ્લાહ જેલ કી તન્હાઈયોં મેં ઈસી કી બરકત સે ઈલ્મે દીન સે ભી કુછ મુનાસબત બાકી રહી. લંબે ચૌડે ખુતૂત લિખતા થા ઔર બઈસ્રાર બાહર સે જવાબ ભી મંગવાતા થા, જો ન સિર્ફ મેરે લીયે સુકૂન વ તસલ્લી કા ઝરીયા બનતે બલ્કે મૈં સમઝતા હું કે બાહર મેરે ઘરવાલોં ઔર મેરે મોહસીનોં, હમદર્દોં કે લીયે ભી હિમ્મત અફઝાઈ, હોસલા અફઝાઈ ઔર કેસ સમઝને મેં મદદગાર હોતે થે. ખુશી ઔર ગમોં કે મૌકે પર યે ખુતૂત બડા સહારા બનતે થે. ચુનાંચે મૈં યહાં એક સાહબ કી એક બહોત બડી નેકી કા ઝિક્ર કરના ઝરૂરી સમઝતા હું. હમારે મોહલ્લે કે જનાબ રશીદભાઈ છાવા કા યે મામુલ થા કે હર ઈદ, બકરી ઈદ પર હમ મુસલમાન કૈદીયોં કો બડી પાબંદી સે ઈદ કાર્ડ ભેજતે થે. યકીનન યે ભી બડી હોસ્લા અફઝાઈ થી. કોઈ તો હમેં ઈદ મુબારક કેહનેવાલા થા. અલ્લાહ તઆલા ઉન્હેં ખૂબ જઝાએ ખૈર અતા ફરમાએં. (આમીન)

મુલાકાત કા તરીકા

ચુનાંચે તારીખ ૩૦-૦૯-૨૦૦૩ મંગલ કે રોઝ મેરે ઘરવાલે પેહલી બાર મેરી મુલાકાત કે લીયે આએ. ઈસે ઘર / ફેમીલી મુલાકાત કહા જાતા હૈ. જિસ્કી તરતીબ યે હૈ, સુબ્હ ૯:૦૦ બજે જેલ પર આકર મુલાકાત રૂમ સે બાહર મુલાકાત કા ફોર્મ ભરના હોતા થા. એક સે પાંચ અફરાદ તક કે નામ લિખે જાતે થે. ઉનકી ઉમર, મુલ્ઝિમ સે રિશ્તા, કારોબાર, પતા ઔર મુલાકાત કી ગર્ઝ ફોર્મ મેં લિખી જાતી, ઉસ્કે બાદ હમારે ઘરવાલોં કો ૧૧:૦૦ બજે વાપસ બુલાયા જાતા ઔર આમ કૈદીયોં કે બાદ આખિર મેં હમેં મુલાકાત દી જાતી થી. મુલાકાત રૂમ કે બીચ મેં તકરીબન ચાર ફુટ કી દીવાર કે બાદ બીચમેં એક ફુટ કે ફાસલે પર દો તરફા બારીક જાલી થી, જાલી કે અંદર રૂમમેં હમેં ખડા કિયા જાતા ઔર બાહર કી જાનિબ કે રૂમ મેં હમારે ઘરવાલોં કો ખડા કિયા જાતા ઔર ૨૦/૨૫ મિનટ મુલાકાત દી જાતી થી. હમારી મુલાકાત સે પેહલે A.T.S., I.B. ઔર ક્રાઈમ બ્રાંચ કો હમારી મુલાકાત કે ફોર્મ કી ઝેરોક્ષ રવાના કરકે ઉન્હેં ઈત્તિલાઅ દી જાતી થી. ઔર ઈન એજન્સીયોં કી ઝેરે નિગરાની હમેં મુલાકાત દી જાતી થી. યે પેહલી મુલાકાત જિસકા શિદ્દત સે ઈન્તિઝાર થા, બડી જઝબાતી રહી, મેરે વાલિદ, સલમાન, મેરે બચ્ચે વ દીગર લોગ થે. વોહ મેરી કૈદ દૈખકર ઔર મેં ઉનકા ગમ દેખકર રો રહા થા. મેરા માસૂમ બેટા મુઆવિયહ પુછ રહા થા ''અબ્બુ તુમ ઈસ મદરસે મેં કબ તક રહોગે? ઘર કબ આઓગે? ઘર આઓ તો મેરે લીયે ક્રીકેટ ખેલને કા બેટ લેકર આના'' વગૈરહ ફરમાઈશેં કર રહા થા. (ઘર કે બચ્ચોં સે મેરી ગિરફતારી છુપાઈ ગઈ થી ઔર કહા ગયા થા કે મૈં દૌબારહ મદરસે મેં તાલીમ હાસિલ કરને ગયા હું.)

મેરે વાલિદ વ સલમાન વગૈરહ અપને ગમો જઝબાત કો છુપાને કી નાકામ કોશીશ કરતે હુવે મુઝે તસલ્લી દેને કી કોશીશ કર રહે થે. ઈધર મેં સમઝતા થા કે મુઝ સે ઝયાદહ તસલ્લી કી ઝરૂરત મેરે વાલિદ, સલમાન ઔર મેરે ઘરવાલોં કો થી. ક્યુંકે જેલ કસ્ટડી સે કમ અઝ કમ મુઝે વક્તી તૌર પર ઈતના સુકૂન તો ઝરૂર હો ગયા થા કે ક્રાઈમ બ્રાંચ કે નાકાબિલે બયાન ઝુલ્મ વ તશદ્દુદ ઔર ઝહની

વ જિસ્માની અઝિય્યતોં સે નજાત મિલ ગઈ થી. જબ કે મેરે ઘરવાલોં કે લીયે તો ક્રાઈમ બ્રાંચ, કોર્ટ ઔર જેલ સબ કુછ હી મુસીબત થા. મેં મેરે ગ્યારહ સાલ તો કિસી તરહ ઝરૂર બયાન કર સકતા હું, લેકિન મેરે ઘરવાલોં, મેરે દોસ્તોં ઔર મેરે મુતાલ્લિકોં કી તો મેં એક ઘડી ભી બયાન નહીં કર સકતા, ઔર મેં યકીન રખતા હું કે મેરે ગ્યારહ સાલ કે મસાઈબ ઈનકી ઝહની અઝિય્યતોં ઔર જિસ્માની થકાવટોં કે સામને કોઈ હૈસીયત નહીં રખતે.

ખૈર જાનિબૈન સે રોતે ધોતે હોસલા રખને ઔર તસલ્લી કી બાતેં હુઈ ઔર મેરી યે પેહલી મુલાકાત ખત્મ હો ગઈ. ઉસ્કે બાદ શુરૂઅ કી કઈ મુલાકાતેં રોને, ધોને ઔર કારગુઝારી કી નઝર હો ગઈ. આહિસ્તા આહિસ્તા હાલાત સે સમઝોતા કર કે મુલાકાતોં મેં કેસ કી સંગીની પર સંજીદગી સે ગૌર વ ફિક્ર શુરૂઅ કિયા. ઈબ્તિદા મેં જો ખૌફ વ હરાસ કા માહૌલ થા ઉસ્કી વજહ સે લોગ મુલાકાતોં મેં આને સે ભી ડરતે થે. આહિસ્તા આહિસ્તા ઉસમેં ભી થોડી કમી આઈ ઔર કુછ હમદર્દોં, મોહસિનોં ને ભી આના શુરૂ કિયા. મેરે અસાતિઝહ વ બુઝુર્ગોં કી જાનિબ સે ભી હોસલા અફઝાઈ હોતી રહી, ઉસ્કે બાદ મેરે દોસ્તોં કો વકીલ રોકને કી ફિકર હુઈ ઔર જનાબ નુરબેગ ઔર હુસૈની સાહબ ને આર.કે. શાહ સે રબ્ત કીયા. ઉસ અરસે મેં મૈંને ફિદાએ મિલ્લત હઝરત અકદસ મૌલાના સૈયદ અસ્અદ મદની (રહ.) કો એક ખત લિખા થા. હઝરત ખત પળ્હકર આબદીદહ હો ગએ ઔર ફરમાયા ઈન મઝલૂમોં કી મદદ કરના હમારા ફર્ઝ હૈ. ઔર ફિર જમીઅત ઉલમાએ હિંદ ને હમારે કેસ કી પૈરવી પર આમદગી ઝાહિર કી. ઔર કુછ અરસા બાદ મુલાકાત મેં ભાઈ સલમાન વગૈરહ ને બતાયા કે જમીઅત ઉલમાએ હિંદ હમારા કેસ લડને કે લીયે તૈયાર હૈં, ઉસ્કે બાદ ઈન હઝરાત ને આપસી મશ્વરા કે બાદ મેરે ઔર આદમભાઈ કે લીયે મી. R.K. શાહ (સીનીયર એડવોકેટ સેશન કોર્ટ વ હાઈકોર્ટ ગુજરાત)

મૌલાના અબ્દુલ્લાહ, સલીમ હનીફ શેખ ઔર અલ્તાફ હુસૈન કે લીયે એચ.એન. ઝાલા (સીનીયર એડવોકેટ સેશન્સ કોર્ટ વ હાઈકોર્ટ) કો નામઝદ કિયા. ચાંદખાન કી જાનિબ સે હાશિમ કુરેશી, જાવેદખાન ઔર ખાલિદભાઈ

પૈરવી કર રહે થે. ઇન્કે અલાવા જનાબ મુનવ્વર હુસૈન લાલીવાલા, દર્શન શાહ, મુશ્તાક સૈદ, મુહમ્મદ અલી સૈયદ, એજાઝ કુરેશી વગૈરહ હઝરાત ભી હમારે દિફાઅ કે લીયે તય કીયે ગએ થે.

દોહરી મુસીબત :

મુલકાત ઔર ખત વ કિતાબત જહાં આબે હયાત કા કામ કરતી હૈં. વહીં દો ચીઝેં જેલ મેં બહોત બડી મુસીબત વ આઝમાઇશ સમઝી જાતી હૈં. (૧) બીમારી ઔર (૨) અપને રિશ્તેદારોં મે સે કિસી કી મૌત. બીમારી કે ઇલાજ કે લીયે અગરચે હોસ્પિટલ થી. દવા ભી મિલ જાતી થી. લેકિન ઇયાદત, તીમારદારી, રિશ્તેદારોં ઔર મુતઅલ્લિકીન કી જાનિબ સે હોસલા અફઝાઈ, પરહેઝ કા ખાના વગૈરહ ચીઝેં જો બીમારી દૂર કરને મેં દવા જિતની હી અહમ વ ઝરૂરી હોતી હૈ ઉસસે હમ મહરૂમ થે. દવા તો મયસ્સર હો જાતી થી લેકિન કોઈ પુરસાને હાલ નહીં હોતા થા. આમ કૈદીયોં કો તો કભી કભી સીવીલ હોસ્પિટલ ભી ભેજ દીયા જાતા થા. લેકિન હમેં કલમ ૨૬૮ કી વજહ સે સીવીલ હોસ્પિટલ ભી નહીં ભેજા જાતા થા. સખ્ત બીમારી કી સુરત મેં જેલ સ્ટાફ ઔર હાઈકોર્ટ મેં બાર-બાર અર્ઝ કરને પર હમેં હિફાઝતી દસ્તે કી નિગરાની મેં શાયદ હી સીવીલ હોસ્પિટલ જાના નસીબ હોતા થા.

૧૧ સાલ મેં મુઝે સિર્ફ તીન મરતબા સીવીલ ભેજા ગયા થા.

અપને રિશ્તેદારોં મેં સે કિસી કી મૌત કી ખબર સુનને પર ભી હમારી હાલત નાકાબિલે બયાન હોતી થી. અસ્બાબ વ વસાઇલ કી કમી બડી શિદ્દત સે મહસૂસ હોતી થી. ઔર હમ મરનેવાલે કે બજાએ અપની બેચારગી પર ઝ્યાદહ આંસૂ બહાતે થે.

ઈન્સ્પેક્શન રાઉન્ડ

જેલ સુપ્રિન્ટેન્ડેન્ટ યા ઉસ્કે માતહત આઅલા અફસરાન ઈન્તિઝામી ઉમૂર કી નિગરાની ઔર કૈદીયોં કી અર્ઝ વ રૂજૂઆત સુનને કી ગર્ઝ સે રોઝાના જેલ કે મુખ્તલિફ શોઅબોં ઔર યાર્ડો કા ચક્કર લગાતે હૈં. કૈદીયોં કો અપને શનાખ્તી કાર્ડ કે સાથ કતાર મેં ખડા કિયા જાતા હૈ, સુપ્રિન્ટેન્ડેન્ટ ઉનકે હાલ હવાલ પુછતે હૈં. જેલ મેન્યુઅલ કે તહત કૈદીયોં કે જાઈઝ મુતાલબાત વ અરઝે સુની જાતી હૈં ઔર ઉનકે મુતાબિક ઈકદામ વ અહકામાત જારી કીયે જાતે હૈં. ઈસે ઈન્સ્પેક્શન રાઉન્ડ્ કહા જાતા હૈ. હાઈ સિક્યુરીટી ઝોન મેં યે રાઉન્ડ જુમેરાત કો આતા થા. ચુનાંચે તારીખ ૨-૧૦-૨૦૦૩ જુમેરાત કો સુબ્હ તકરીબન ૧૦ બજે સારે કૈદી ઔર સ્ટાફ અટેન્શન હો ગએ, ઔર ઉસ વક્ત કે જેલ સુપ્રિન્ટેન્ડેન્ટ મી. સંજીવ ભટ્ટ સા. (I.P.S.) તશરીફ લાએ. કૈદીયોં કી અર્ઝે સુનતે સુનતે મેરે કરીબ આકર રૂક ગયે. કેહને લગે અક્ષરધામ કેસ મેં હો? મૈં ને કહા : જી હાં સર, લેકિન મૈં બેકસુર હું, કેહને લગે મૈં સબ જાનતા હું. મેરે ઈખ્તિયાર મેં હોતા તો મૈં આપ કો રિહા કર દેતા. લેકિન મૈં મજબુર હું. હાં, મૈં યહાં આપકો કોઈ તકલીફ નહીં હોને દુંગા. યહાં કિસી ચીઝ કી ઝરૂરત હો, કોઈ તકલીફ હો તો બતાઓ. મૈંને ઔર ઈસ કેસ કે દૂસરે સાથીયોં ને કહા કે સર હમેં બહોત માર કર ઝબરદસ્તી યે જુર્મ કબુલ કરવાયા ગયા હૈ. હમને અપને માર કે દર્દ કી ભી શિકાયત કી ઔર મૈંને કોર્ટમેં અપની કારગુઝારી લિખને કે લીયે કાગઝાત તલબ કીયે. દીગર સાથીયોં ને ભી કાગઝાત તલબ કીયે. ભટ્ટ સા. ને ફૌરન હમેં બકદરે ઝરૂરત કાગઝાત દીયે. ઔર હમ તમામ કો જેલ હોસ્પિટલ ભેજ દિયા. ઉસ વક્ત ડોક્ટર ઝવેરી સા.થે. ઉન્હેં હમારા મેડીકલ ચેકઅપ કરને ઔર પુરી હિસ્ટ્રી લિખને ઔર ઝરૂરત પડને પર સીવીલ હોસ્પિટલ ભેજને કે લીયે કહા. ડોક્ટર સા. ને મુઝે બરહના કરકે સબ કુછ ચેક કિયા ઔર માર કે નિશાનાત ઔર પુરી હિસ્ટ્રી લિખી. ઔર હમેં સીવીલ હોસ્પિટલ ભેજા ગયા. ચુંકે ક્રાઈમ બ્રાંચ મેં ઈત્તિલાઅ દી જા ચુકી થી ઈસલીયે જનાબ સીંઘલ સા. અપને પુરે કાફલે સમેત વહાં ઈસ્તિકબાલ કે લીયે મૌજૂદ થે. પુલીસ હેડ ક્વાટર સે હમારે સાથ ભેજે ગયે પુલીસ ઝાબતે કે કમાન્ડો કે હાથ સે

ગન લેકર જનાબ M.D. ચૌધરી સા. ને હમારી પુશ્ત સે લગા દી ઔર બડી હી બેહુદહ ઝબાનમેં કહા કે ભાગને કી કોશીશ મત કરના વરના છલની કર દુંગા. ઔર ઈસી તરહ ગન કે સાયે મેં હમેં ડોક્ટર કે પાસ લેકર ગયે.

વનાર ઔર આર.આઈ. પટેલ ને વહાં ભી હમેં ધમકીયાં દેના શુરૂઅ કી, ઔર કહા કે ડોક્ટર કો અગર કુછ ભી કહા તો તુમ્હારી ખૈર નહીં હૈ. સીંઘલ સા. ઉન્હેં કેહન લગે ઈન્હેં જો કેહના હૈ કેહને દો, હમને અપના કામ પુરા કર દિયા હૈ, અબ કોઈ ફર્ક નહીં પડતા. ખૈર યહાં ભી ક્રાઈમ બ્રાંચ કા મન્હૂસ સાયા હમ પર મુસલ્લત રહા. હમેં બારી બારી ડોક્ટર કે પાસ પેશ કિયા ગયા. જબ મુઝે પેશ કિયા ગયા તો M.D. ચૌધરી ઔર દૂસરે કુછ હઝરાત સાથ થે. ઉન્હોંને ડોક્ટર સે હમારા તઆરૂફ કરવાયા કે યે અક્ષરધામ મંદીર પર હમ્લા કરનેવાલે આતંકાવાદી હૈં, બસ ફિર ક્યા થા ? ડોક્ટર સા. બડી બે રૂખી સે પેશ આને લગે.

અલ્હમ્દુલિલ્લાહ અબ ચુંકે વાપસ ક્રાઈમ બ્રાંચ નહીં જાના થા. અલ્લાહ તઆલા ને થોડી સી હિમ્મત ભી દે દી થી. મૈંને ડોક્ટર સે કહા કે આપ ડોક્ટર હૈં. મુઝે ચેક કરના ઔર મેરી તકલીફેં સુનના ઔર કેસ પેપર મેં ઉસે લિખના આપકા ફર્ઝ હૈ ઔર રહી બાત કે મૈં આતંકવાદી હું ઔર મૈંને અક્ષરધામ મંદીર પર હમ્લા કરવાયા હૈ યા નહીં? ઈસકા ફૈસલા અલ્લાહ તઆલા કરેંગે. મૈં અપને માલિક સે સચ્ચાઈ બેનકાબ કરને કી દુઆ કરતા હું. બાદિલે નાખાસ્તા ડોક્ટર સા. ને ચેક કિયા. કેસ હિસ્ટ્રી મેં લિખા ઔર દવાએં દી. ઈસી તરહ સલીમભાઈ કે સાથ ભી મામલા હુવા. ઉનકે પૈરમેં ફેક્ચર પાયા ગયા. લેકિન બાદમેં ક્રાઈમ બ્રાંચ ઔર જેલ ઓથોરીટી ને સાઝિશ કરકે ઈન પેપરોં ઔર એક્સ રે પ્લેટ કો ભી ગાઈબ કર દિયા.

પ્રમુખ સ્વામી સે મુલાકાત :

ભટ્ટ સાહબ એક રોઝ ઈન્સ્પેક્શન રાઉન્ડ મેં અક્ષરધામ મંદિર કે પ્રમુખ સ્વામી જી ઔર દીગર સંતો મહંતો કો ભી લેકર આએ. ઔર ઉનકે સામને હમેં પેશ કિયા ઔર કહા કે ઈન્હેં અપની રૂદાદ સુનાઓ. મૈંને મુખ્તસરન અપની રૂદાદ સુનાઈ જિસસે પ્રમુખ સ્વામી કાફી મુતઅસ્સિર હુવે ઔર કહા "હમ સે ક્યા

ઉમ્મીદ રખતે હો?" મૈંને કહા સર, મેરે કેસ કી C.B.I. જાંચ દિલાને મેં આપ હમારી મદદ કરો, અગર C.B.I. જાંચ મેં હમ કસુરવાર સાબિત હો તો હમૈં ફાંસી લગા દેના. બસ યે સુન કર વોહ ચલે ગએ.

ઈધર રમઝાનુલ મુબારક કી આમદ કી તૈયારી થી, રમઝાનુલ મુબારક સે પેહલે રાઉન્ડ મેં જનાબ ભટ્ટ સા. ને કહા કે રમઝાનુલ મુબારક મેં જો લોગ છોટા ચક્કર જાના ચાહતે હૈં અપના નામ, નંબર પેટી પર લિખવાકર અપના બિસ્તર વ સામાન લે લો. મૈં મૌલ્વી અબ્દુલ્લાહ સા, આદમભાઈ, સલીમભાઈ, અલ્તાફભાઈ વ દીગર કુછ હઝરાત તૈયાર હો ગયે. ઔર અલ્હમ્દુલિલ્લાહ ઉસ રોઝ સે રિહાઈ તક અલ્લાહ તઆલા ને હાઈ સિક્યુરીટી કી સખ્તીયોં ઔર તંગીયોં સે નજાત અતા ફરમા દી. (જૈસા કે મૈં લિખ ચુકા હું કે ક્રાઈમ બ્રાંચ સે આનેવાલોં કે લીયે યે યકીનન સુકૂન કી જગહ હૈ, લેકિન જેલ મેં રેહનેવાલે આમ કૈદીયોં કે લીયે યે જહન્નમ હૈ.)

મેરે કૈદી સાથી

હાઈ સિક્યુરીટી સે નિકાલ કર હમેં છોટા ચક્કર ૪ આફટર મેં ભેજ દિયા ગયા, યે પોલ્ટી ફાર્મ કી શકલ કી એક બડી બેરેક થી, જો તકરીબન તીન ફુટ કી ઉંચાઈ કી દીવાર કે બાદ ઉપર તક લોહે કી સલાખેં લગી હુઈ પીંજરાનુમા શકલ કી થી. અંદર હી ઈસ્તિન્જા કે લીયે ૩ બયતુલ ખલા થે ઔર નાહને ધોને કા ઈન્તિઝામ થા. બડી કુશાદહ યાર્ડ થી જિસ્મેં ખુલી બંદી કે દૌરાન વોલીબોલ, ક્રીકેટ વગૈરહ ખેલને કી ભી ગુંજાઈશ થી, ઈસી તરહ ખુલી બંદી કે દૌરાન નાહને ધોને ઔર દીગર ઝરૂરીયાત કે લીયે બયતુલખલા, ગુસલખાને વગૈરહ ભી થે. યહાં હમ સે પેહલે હી ૪૦-૫૦ દૂસરે કૈદી થે. જિનમેં બહોત સે માઅરૂફ ચેહરે ભી નઝર આએ. કુછ લોગોં કા બાદમેં તઆરૂફ હુવા. જિનમેં ચંદ કાબિલે ઝિક્ર યે હૈં :

(૧) અઝીઝમ ઉસ્તાઝી હઝરત મુફતી તાહિર સુરતી સા. (સુરતલાલ વાલા કેસ, D.C.B. કેસ) (૨) રફીકભાઈ R.D. (D.C.B. કેસ) (૩) ગુલાલભાઈ (૪) મુફતી સઈદ અકબર હૈદરાબાદી (૫) મૌલાના અહમદ હુસૈન મનસુરી (૬) મુનવ્વર બેગ (કેપ્ટન) (૭) અફઝલખાન (બાબુ) (૮) અત્હર

પરવેઝ ભાઈ (૯) રૈહાન પુઠાવાલા (૧૦) પરવેઝ શેખ (૧૧) રિયાઝ ઉર્ફ ગોરૂ (૧૨) હાફિઝ યુસુફ સા. મનીયાર (૧૩) ઇદરીસખાન (૧૪) ઝહીર (૧૫) મહમુદ રઝા શાહ (૧૬) હાજી ફારૂક (૧૭) તારિક વગૈરહ.

ઈન હઝરાત કે અલાવહ દીગર બહોત સે ભાઈયોં કે સાથ ઈદ કે બાદ મુખ્તલિફ મૌકોં પર મુલાકાત હુઈ, જિનમેં મુહમ્મદ ખાન, ફિરોઝ ફોર યુ, હમીદખાન, યુનુસખાન, હારિસ અન્સારી, જુનૈદ સૈયદ, રફીક, વગૈરહ કાબિલે ઝિક્ર હૈં, ઈન હઝરાત ને બડી મુહબ્બત ઔર હમદર્દી કા ઈઝહાર કિયા ઔર અપની રિહાઈ તક બરાબર મેરી હિમ્મત વ હોસલા અફઝાઈ કરતે રહે. ઈન હઝરાત સે મુલાકાત કે બાદ જેલ ઔર આસાન મેહસૂસ હોને લગીં ઔર તઆરૂફ વ કારગુઝારી, મસ્અલે, મસાઇલ, ખેલ કુદ ઔર હંસી મઝાકમેં વક્ત આસાની સે ગુઝરતા રહા.

અલ્હમ્દુલિલ્લાહ યે સારે હી હઝરાત મેરી રિહાઈ સે બહોત કબ્લ રિહા હો ચુકે થે. અબ સિર્ફ મેરે ચાર સાથી (૧) જનાબ હનીફ ભાઈ પાકીટવાલા (૨) અનસ માચીસવાલા (૩) કલીમ કરીમી ઔર (૪) હબીબ હવા બાકી રેહ ગએ હૈં. અલ્લાહ તઆલા જલ્દ અઝ જલ્દ ઉનકે લીયે ભી ખૈર કે, ખુશીયોં કે આફીયત કે, બાઈઝ્ઝત રિહાઈ કે ફૈસલે ફરમાએં. (આમીન)

જેલ મેં રમઝાનુલ મુબારક કી આમદે બાબરકત

૪ આફ્ટર મેં ડાલે જાને કે દો તીન રોઝ બાદ હી અપને બેશુમાર અનવારાત વ બરકાત, ઔર અન ગિનત ફઝાઇલ કે સાથ રમઝાનુલ મુબારક કી આમદે બા સઆદત હુઈ. મેં સમઝતા હું કે આમ ઈન્સાનોં ઔર મુસલમાનોં કે લીયે તો માહે મુબારક બાઈસે ખૈર વ બરકત હૈ હી લેકિન કૈદીયોં કે હક મેં યે મુબારક મહીના કુછ ઝયાદહ હી ખૈર કા બાઈસ બન જાતા હૈ. વલ્લાહ મૈંને ઈસ મુબારક માહ મેં કૈદખાને મેં દસ્તરખાન પર વોહ નેઅમતેં દેખી ઔર ખાઈ હૈં જો મૈંને બાહર નહીં ખાઈ થી ઔર બેશુમાર ગરીબ મુસલમાન બાહર આઝાદ હોતે હુવે ઉન નેઅમતોં સે મહરૂમ હૈં.

કૈદીયોં કો ખાના ખિલાના

રમઝાનુલ મુબારક કી યે બેશુમાર નેઅમતે કહાં સે આતી થી ?

હઝરત યુસુફ અલયહિસ્સલામ ને કૈદખાને મેં દુઆ ફરમાઈ થીઃ યા અલ્લાહ ! મેરે ઈન કૈદી ભાઈઓં કો બાહર કી દુન્યા કે લઝીઝ ખાનોં સે આશના ઔર બાહર કી ખબરોં સે વાકિફ રખના.

બસ યે યુસુફ અ.સ. કી દુઆ કી બરકત ઔર તાસીર સમઝીયે કે ઈસ ચાર દીવારી કે બીચ ભી અલ્લાહ તઆલા અપની બેહતરીન વ લઝીઝતરીન નેઅમતેં ખિલાતે પિલાતે રહે.

શહર અહમદઆબાદ કે મશ્હૂર તાજિર વ ખિદમતગુઝાર મર્હુમ જનાબ મુસાભાઈ પટેલ બરસહા બરસ રમઝાનુલ મુબારક મેં કૈદીયોં કે લીયે ફ્રુટ વ દીગર ઝરૂરીયાત મુહય્યા કરને કી ખિદમત અંજામ દેતે રહે. પુરા મહીના દોડભાગ કર કે એહલે ખૈર હઝરાત કે તઆવુન સે ઈતની ઝયાદહ મિકદાર મેં ફ્રુટ ભેજતે કે હમારી હી નહીં બલ્કે બહોત સે ગૈર મુસ્લિમ કૈદી ભાઈયોં કી ભી ઝરૂરત પુરી હો જાતી થી. તારીખ ૧૧-૧૨-૨૦૦૫ કો હમારે જનાબ મુસાભાઈ અલ્લાહ કો પ્યારે હો ગએ. અલ્લાહ તઆલા ઉનકી ઈન ખિદમાત કો કબુલ ફરમાએ, જન્નત મેં અપની નેઅમતોં, રહમતોં ઔર બરકતોં સે માલામાલ ફરમાએં, ઉનકી બેઈન્તિહા મગફિરત ફરમાએં, અપને મુકર્રબીન મેં શુમાર ફરમાએં ઔર કૈદી કો ખિલાને ઔર ઉનકી ઝરૂરત પુરી કરને પર કુર્આને પાક વ અહાદીસ મેં જો ફઝાઈલ બયાન કીયે હૈં સારે ફઝાઈલ વ બરકાત સે માલામાલ ફરમાએ. (આમીન)

મર્હુમ મુસાભાઈ પટેલ કે બાદ અબ ઉનકે બેટે જનાબ દાઉદભાઈ ઔર ભતીજે જનાબ ઈલ્યાસ ભાઈ યે ખિદમત અંજામ દે રહે હૈં. અલ્લાહ તઆલા ઈન હઝરાત કી યે બે લૌસ ખિદમાત કો કબુલ ફરમાકર બેહતરીન બદલા અતા ફરમાએ. (આમીન)

હુસૂલે જન્નત કા આસાન અમલ :

કૈદી કો ખાના ખિલાના, ઉસ્કી ઝરૂરત પુરી કરના યે મામુલી નેકી નહીં, કુર્આને કરીમ મેં અલ્લાહ તઆલાને અબ્રાર (જન્નતી લોગોં) કે અવસાફ બયાન કીયે હૈં...

ان الابرار يشربون من كأسٍ كان مِزاجها كافورًا. عينًا يشربُ بها عباد الله يفجرونها تفجيرًا. يوفون بالنذرِ ويخافون يومًا كان شره مستطيرًا. ويطعمون الطعام علىٰ حبه مسكينًا ويتيمًا واسيرًا.

ઇન આયાત મેં અલ્લાહ તઆલા ને જન્નત મેં લે જાનેવાલે અઅમાલ ઔર જન્નત કી નેઅમતોં કા બડી તફસીલ સે ઝિક્ર કિયા. મિન જુમ્લા અઅમાલ વ અવસાફ કે યે ભી બયાન ફરમાયા કે (યે નેક લોગ) અલ્લાહ કી મુહબ્બત મેં મિસ્કીન, યતીમ ઔર કૈદી કો ખાના ખિલાતે હૈં.

માલૂમ હુવા કે કૈદી કો ખાના ખિલાના ભી હુસૂલે જન્નત કા બાઈસ હૈ.ઔર યે આમ હૈ મુસ્લિમ, ગૈર મુસ્લિમ તમામ કૈદીયોં કો શામિલ હૈ. બલ્કે મુફસ્સિરીન ને તો યે લિખા હૈ કે આયત કે નુઝૂલ કે વક્ત મુસ્લિમ કૈદી થે હી નહીં. ગૈર મુસ્લિમ કૈદી કે સાથ યે સુલૂક પર અલ્લાહ ને યે બશારત સુનાઈ હૈં. ઔર અલ્લાહ કે રસૂલ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ કા ગઝવએ બદર કે કૈદીયોં કે સાથ નિહાયત હી કરીમાના સુલૂક ઇસ કી તાઈદ કરતા હૈ.

સોચીયે ગૈર મુસ્લિમ કૈદી કે સાથ એહસાન કરને પર અલ્લાહ તઆલા ઇતના નવાઝ રહે હૈં તો મુસલમાન કૈદી પર એહસાન કરને, ખાના ખિલાને, ઉસકી ઝરૂરિયાત પુરી કરને ઔર ઉસકી રિહાઈ કી કોશીશ કરને પર ક્યા અજરો સવાબ અતા ફરમાએંગે. હમ ઉસ્કા અંદાઝહ નહીં લગા સકતે.

ઇસ્કે અલાવહ ઇબ્તિદા મેં હમારે ઘરોં સે ટિફિન ભી આ જાતે થે. ઔર કભી કભી બાઝ નેઅમતેં વહમો ગુમાન કે ખિલાફ ભી મયસ્સર હો જાતી થીં.

હઝરત ખુબૈબ બિન અદી (રદી.) ઔર હઝરત ઝૈદ બિન દસિના (રદી.) કે વાકેઆ મેં લિખા હૈ કે મુતઇમ બિન અદી કે રિશ્તેદારોં કે યહાં કૈદ કે ઝમાને મેં અલ્લાહ તઆલા ઉન્હેં અંગુર ખિલાતે થે. જબકે ઉસ દૌર મેં મક્કા મેં અંગુર કા નામો નિશાન નહીં થા.

ગુમાન કે ખિલાફ રિઝ્ક :

મૈંને કૈદખાને મેં પાલનપુર કે એક ગરીબ મુસલમાન કો દેખા હૈ. જેલ મેં છતોં કે નલીયે દુરૂસ્ત કરને કી મઝદૂરી કરતે થે. એક રોઝ છત પર નલીયે દુરૂસ્ત કરતે હુવે સાથી સે કેહને લગે બડા અરસા હુવા મછલી નહીં ખાઈ હૈ. યા અલ્લાહ તઆલા મછલી ખિલા દે. વલ્લાહ અભી ચંદ સેકન્ડ ભી નહીં ગુઝરે થે કે એક ચીલ ઉડતે હુવે ઉનકે સર પર સે ગુઝરી ઔર અપની ચાંચ મેં પકડી તકરીબન એક ફુટ બડી મછલી ઉનકે કરીબ ગિરા કર ચલી ગઈ. ઈસ તરહ કે ઔર ભી કુછ મુશાહદાત હૈં. બહરહાલ કૈદખાને મેં ભી અલ્લાહ તઆલા ને ઘર કે ખાને ઔર અપની નેઅમતોં સે મહરૂમ નહીં રખ્ખા. ૨૬ માર્ચ ૨૦૦૯ તક બરાબર ઘર કા ખાના નસીબ હોતા રહા ઔર ઉસ્કે બાદ ભી મેરી રિહાઈ તક અલ્લાહ તઆલા અપની લઝીઝ તરીન નેઅમતોં સે માલામાલ ફરમાતે રહે.

ઔર જહાં તક બાહર કી ખબરોં કી બાત હૈ બાવજૂદ મહદૂદ વસાઈલ કે હમને બારહા ઈસકા તજરબા કીયા હૈ કે કઈ અહમ ખબરેં હમારે વકીલ ઔર ઘરવાલોં કી નિસ્બત હમેં પેહલે માલૂમ હો જાતી થી ઔર હમ મુલાકાત મેં ઉન્હેં વોહ ખબરેં સુનાતે થે.

ફક્કુલ આની (કૈદી કો છુડાઓ)

અલ્લાહ તઆલા ને ઈન્સાન કો ફિતરતન આઝાદ પૈદા ફરમાયા હૈ. એક આદમી અપની મરઝી સે એક ખોલી મેં બરસ હા બરસ તન્હાઈ કી ઝિંદગી ઝરૂર ગુઝાર સકતા હૈ, લેકિન યહી શખ્સ કિસી કે હુક્મ પર એક ઘડી કી બંદીશ બરદાશત નહીં કર સકતા. યહી વજહ હૈ ઈસ્લામ ને બહોત હી સાઝો નાદિર મઆમલાત મેં કૈદી કી ભરપુર રિઆયત વ હુકૂક કી પાસદારી કે સાથ કૈદ કી ઈજાઝત ઝરૂર દી હૈ, લેકિન કૈદ વ બંદ વ ગુલામી કી તાઈદ કભી નહીં કી હૈ. ક્યુંકે કૈદ વ બંદ કી મુસીબત ગુલામી સે ઝયાદહ સખ્ત હૈ. ગુલામ તો કિસી તરહ આઝાદ ફિઝા કી સાંસે લે સકતા હૈ. લેકિન કૈદી કો તો આઝાદ સાંસેં ભી મયસ્સર નહીં. યહી વજહ હૈ કે જનાબ નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ ને

ગઝવએ બદર કે કૈદીયોં કે સાથ બડા મુશફિકાના મામલા ફરમાયા ઔર મામુલી ફિદયા લેકર રિહા કર દિયા.

કુર્આને પાક મેં કફ્ફારોં કે બયાન મેં, ઈસી તરહ બહોત સી અહાદીસ મેં જગહ જગહ ગુલામોં કે આઝાદ કરને કી તાકીદ વ ફઝીલત નઝર આતી હૈ. યહી વજહ હૈ કે હઝરાતે સહાબા ને અપની હયાતી મેં ૨૯૨૩૭ ગુલામ આઝાદ કીયે.

હુદૈબિયા કે મૌકે પર મક્કા કે ૮૦ કાફિર જો આપ પર આપ કે સહાબા પર શબખુન કે ઈરાદે સે આએ થે. ગિરફતાર હો ગએ. આપને તમામ કો બગૈર ફિદયા કે છોડ દિયા. બનુલ મુસ્તલિક કે ૧૦૦ ખાનદાન કો ઉમ્મુલ મુઅમિનીન હઝરત જુવૈરિયહ (રદી.) સે શાદી કી બરકત સે મામુલી ફિદયે પર આઝાદ કર દિયા.

હુનૈન કે મૌકે પર મુસલમાનોં કો સખ્ત નુકસાન પહોંચાનેવાલે કબીલએ હવાઝિન કે ૬૦૦૦ ખુંખાર કૈદીયોં કો બિલા શર્ત વ ફિદયા કે રિહા કર દિયા. બનુ કુરૈઝા કે એક હઝાર યહૂદી કૈદીયોં કો હઝરત સાબિત ઈબ્ને કૈસ (રદી.) ઔર હઝરત ઉમ્મે મુન્ઝિર (રદી.) કી સિફારિશ પર બિલા શર્ત આઝાદ કર દિયા. બનુ તમીમ કે ૧૧ મર્દ, ૧૧ ઔરતેં ઔર તીન બચ્ચોં કો હઝરત ઉયયના ઈબ્ને હિસ્ન ફિઝારીને કૈદ કિયા થા. ઉનકે કબીલે કે લોગોં કી દરખાસ્ત પર આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ ને તમામ કો બિલા ફિદયા કે ફૌરી રિહા ફરમા દિયા. કૈદીયોં કો રિહા કર દેના ન સિર્ફ આપકા અમલ થા. બલ્કે આપને ઉમ્મત કો ભી ઈસકી ખુબ તાકીદ વ તાલીમ ફરમાઈ. ચુનાંચે બુખારી શરીફ કી રિવાયત મેં હૈ :

عن ابی موسیٰ قال : قال رسول اللّٰہ صلی اللّٰہ علیہ وسلم فکوا العانی
یعنی الاسیر واطعموا الجائع وعودوا المریض

હઝરત અબૂ મૂસા અશ્અરી રદી. બયાન કરતે હૈં : રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ ને ફરમાયા "કૈદીયોં કો રિહાઈ દિલાઓ, ભુકોં કો ખાના ખિલાઓ ઔર બીમાર કી ઈયાદત કરો." (બુખારી શરીફ/૨/૨૯૨)

એક ઔર જગા ઈર્શાદ ફરમાયા : ભુકોં કો ખાના ખિલાઓ, મરીઝ કી ઈયાદત કરો ઔર કૈદી કો છુડાઓ. (બુખારી શરીફ/૩/૩૭૭)

હઝરત જાબિર (રદી.) કી રિવાયત મેં હૈ કે અલ્લાહ કે રસૂલ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ ને ફરમાયા તીન કામ ઐસે હૈં કે ઈમાન વ યકીન ઔર હુસ્ને

નિય્યત સે કિયે જાએં તો અલ્લાહ કે ઝિમ્મે યે હક હો જાતા હૈ કે ઉસકી મદદ કરેં ઔર ઉસ કામ મેં બરકત અતા ફરમાએં.

(૧) જો શખ્સ અલ્લાહ કી ઝાત પર યકીન ઔર હુસ્ને નિય્યત કે સાથ કિસી કૈદી કો આઝાદ કરાને કી કોશીશ કરેં. (૨) મુર્દા ઝમીન ઝિંદા કરે (૩) શાદી કરેં (અલ-મુઅજમુલ વસીત)

કૈદીયોં કે તઆવુન કી સૂરતેં :

આજ આતંકવાદ ઔર દહશતગર્દી કે જુઠે ઇલ્ઝામાત મેં બેશુમાર બેકસૂર મુસલમાન કૈદોં મેં બંદ હૈ. હર આદમી કોર્ટો કે મસારિફ (ખર્ચે) બરદાશ્ત નહીં કર સકતા. હર કોઈ સુપ્રિમ કોર્ટ તક નહીં પહોંચ પાતા.

● **પેહલી સૂરત :** ઇન બેકસૂર કૈદીયોં કી રિહાઈ કે લીયે કોશિશ કાનુનન જાઇઝ અસ્બાબ મેં તઆવુન ઉમ્મત કા ફરીઝા હૈ. કાશ ઉમ્મત ઇસે ભી દીન સમઝે.

● **દૂસરી સૂરત :** હમ કૈદીયોં કી રિહાઈ કી કોશિશ નહીં કર સકતે, વકીલ ઔર કાનુની ઇખ્રાજાત મેં તઆવુન નહીં કર સકતે. તો દૂસરા દરજા ઉસકી ઔર ઉસકે ઘર કી ઝરૂરિયાત કા ખ્યાલ કરના ઔર કફાલત કરના હૈ. ચુંકે કૈદખાના સિર્ફ કૈદી કે લીયે નહીં બલ્કે ઉસકે ઘરવાલોં કે લીયે ભી સઝા હૈ. બલ્કે કૈદીકે મુકાબલે મેં ઘરવાલોં કી ઇબ્તિલા વ આઝમાઇશ ઝયાદહ સખ્ત હોતી હૈ. દર-દર કી ઠોકરેં ખાના, મારે મારે ફિરના, સમાજ વ મુઆશરહ કી લઅન-તઅન ઔર શકો શુબ્હાત સે ભરી નિગાહોં કા બરદાશ્ત કરના, કૈદી ઔર ઉસકે ઘરવાલોં કા મોરલ તોડ દેતી હૈ. ઔર એહસાસે કમતરી મેં મુબ્તલા કર દેતી હૈ. હાં કુછ મુકદ્દમાત મેં જમીઅત ઉલમા જૈસી તન્ઝીમેં વકીલ કે ઇખ્રાજાત ઝરૂર દેતી હૈ. લેકિન ઘરેલુ મસારિફ વ ઝરૂરિયાત તમામ કે સાથ લગે હુવે હૈં. કૈદી કે માં-બાપ, બીવી-બચ્ચોં કે ઇખ્રાજાત કા ક્યા ? મૈંને કઈ ઐસે ગરીબ કૈદી દેખે જો અપને ઘરકા વાહિદ સહારા થે. એક હી આદમી કમાનેવાલા થા, બુળ્હી માં હૈ, બાપ નહીં હૈ, બચ્ચે છોટે હૈં. માં ઔર બીવી બીમાર હૈ, કૈદી અપને પીછે કોઈ ખઝાના છોડકર નહીં ગયા. અબ ઇસ કે ઘર કી કફાલત કૌન કરેગા ? ગોધરાવાલે કઈ મઝલૂમ ઐસે દેખે કે એક હી ઘર કે તીનોં ભાઈ કો કૈદ મેં ડાલ દિયા. બાપ ઔર દો બેટોં કો ડાલ દિયા. હત્તા કે કલમ ૪૯૮ જહેઝ ઔર બીવી જલાને કે કેસ મેં તો પુરે

પુરે ખાનદાન કો ગલત તરીકે સે કેસ મેં ડાલ દિયા જાતા હૈ. પુરા ખાનદાન તિત્તર બિત્તર હો જાતા હૈ. બચ્ચે મારે મારે ફિરતે હૈં. કોર્ટ કે મસારિફ વ ઘરેલુ ઈખ્રાજાત બડે માલદાર વ સરમાયાદાર લોગોં કો ભી તોડ દેતે હૈં. વોહ બેચારે તો દુન્યા કે સામને અપની ઈઝ્ઝત વ મકામ કો બરકરાર રખને કી જદ્દો જહદ કરતે હૈં. લેકિન ઝબાન હાલ ઔર ઉન્કી બોડી લેંગ્વેજ સે આપ હકીકતે હાલ માલૂમ કર સકતે હૈં. યે હઝરાત આપકે સદકાત વ ખૈરાત ઔર આપકી કફાલત વ હમદર્દી કે ઝ્યાદહ મુસ્તહિક હૈં. ચુનાંચે કુર્આને પાક મેં હૈ :

للفقراء الذين احصروا فی سبيل اللّٰه لا يستطيعون ضربًا فی الارض يحسبهم الجاهل اغنياء من التعفف تعرفهم بسيماهم لا يسألون الناس الحافًا.

સદકાત (ખુસીસિયત કે સાથ) ઉન હાજતમંદોં કે લીયે હૈં જો અલ્લાહ કી રાહ મેં ઘિર કર રહ ગએ હૈં. ઝમીન મેં (કમાને કે લીયે) કોઈ કોશિશ નહીં કર સકતે. ઉનકી ખુદ્દારી કી વજહ સે નાવાકિફ શખ્સ ઉન્હેં માલદાર સમઝતા હૈ. આપ ઉનકી પેશાનીયોં સે ઉન્હેં પેહચાન સકતે હૈં. વોહ લોગ લોગોં સે ચિમટ કર સવાલ નહીં કિયા કરતે ઔર આપ લોગ જો ભી ખૈર (સદકાત) ખર્ચ કરોગે અલ્લાહ તઆલા ઉસે જાનતે હૈં.

આખરી દરજે મેં હમ ઉમ્મત કે ઈન મઝલૂમીન કે લીયે દુઆ તો કર સકતે હૈં. યાદ રખીયે! દુન્યા કે કિસી કાનૂન મેં દુઆ કરના ગુનાહ નહીં હૈ. હમ ઈનકે લીયે ઈજતિમાઈ, ઈન્ફિરાદી, જુમ્અહ કે ખુત્બે કે વક્ત, હજ્જ-ઉમરહ મેં, રમઝાનમેં ઈફતાર કે વક્ત, તહજ્જુદ કે વક્ત, શબે કદ્ર કી તલાશ મેં રાતોં કી ઈબાદતોં મેં દુઆ કરેં, અલ્લાહ કે રસૂલ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ કૈદીયોં કે નામ લેકર દુઆ ફરમાતે થે :

كان النبی صلی اللّٰه عليه وسلم يدعو فی القنوت اللّٰهم انج سلمة بن هشام.

اللّٰهم انج الوليد بن وليد اللّٰهم انج عياش بن ابی ربيعة

اللّٰهم انج المستضعفين من المؤمنين

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ કુનૂતમેં યે દુઆ ફરમાયા કરતે થે. અય અલ્લાહ, સલમા બિન હિશામ (રદી.) કો કૈદ સે નજાત અતા ફરમાં, યા અલ્લાહ, વલીદ બિન વલીદ (રદી.) કો રિહાઈ અતા ફરમા, યા અલ્લાહ, અયાશ

બિન રબીઆ (રદી.) કો રિહાઈ અતા ફરમા, યા અલ્લાહ તમામ કમઝોર વ મઝલૂમ મુસલમાન કૈદીયોં કો રિહાઈ અતા ફરમા. (બુખારી શરીફ)

હમારે આકા સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ જબ એક એક કૈદી કા નામ લેકર દુઆ કર સકતે હૈં ? તો હમ ક્યું નહીં ? હમ ભી દુન્યા ભર કે કૈદખાનોં મેં ફંસે હુવે હમારે બેકસૂર મઝલૂમ ભાઈયોં કે લીયે દુઆ ફરમાએં. અલ્લાહ તઆલા ઉન તમામ કો જલ્દ અઝ જલ્દ બાઈઝ્ઝત રિહાઈ અતા ફરમાએં. આમીન.

કૈદખાને મેં યે મેરા પેહલા રમઝાનુલ મુબારક થા. કૈદખાને મેં ભી અલ્હમ્દુલિલ્લાહ તરાવીહ મેં મુકમ્મલ કુર્આન પાક સુનને કી સઆદત નસીબ હુઈ. ઉસ્તાઝે મોહતરમ હઝરત મુફ્તી તાહિર સા. ઔર હાફિઝ યુસુફ સા. ને તરાવીહ પઢ્હાઈ. યહી નહીં બલ્કે હઝરત મુફ્તી તાહિર સા. જબ તક જેલ મેં રહે રાતમેં નફલ નમાઝ મેં રોઝાના ૮-૧૦ પારે પઢ્હને કા મામુલ રહા. બા હિમ્મત લોગ બશાશત કે સાથ ઈસમેં ભી શિર્કત ફરમાતે થે. અલ્હમ્દુલિલ્લાહ ટુટી ફુટી ઈબાદતોં ઔર ઉમદા ખાનોં કે સાથ રમઝાનુલ મુબારક ગુઝર ગયા ઔર ઈદ બા સઈદ કા ચાંદ હો ગયા.

જેલ મેં ઈદ ઔર બકરા ઈદ

રમઝાનુલ મુબારક કે રોઝોં ઔર મુસલસલ મુજાહદોં કે બાદ ઈદ કી આમદ જહાં સારે જહાં કે મુસલમાનોં કે લીયે ખુશીયોં કા પૈગામ લેકર આતી હૈ. હર જગા, હર ચેહરે પર ખુશી હી ખુશી નઝર આતી હૈ, હફ્તોં પેહલે સે ઈદ કી તૈયારી ઔર એહતેમામ, બેહતરીન લિબાસ, ઉમદા ખાનેં, બેહતરીન ચપ્પલ વ દીગર લવાઝિમાત ઈન સબ કે સાથ માં, બાપ, બીવી બચ્ચે, ભાઈ, બહન, દોસ્ત, અહબાબ ઔર આમ મુસલમાનોં કે સાથ ઈદ કી મુબારકબાદીયોં કા તબાદલા ઔર ખુશીયોં કા બાંટના ઈદકી ફરહત વ શાદમાની કો ચાર ચાંદ લગા દેતા હૈ.

વહીં કૈદખાને મેં ઈદ કી આમદ હમારે દિલ કે બોઝ કો બઢ્હા દેતી થી. દિલ કે ઝખ્મ તાઝા હો જાતે થે. માં, બાપ, બીવી, બચ્ચોં, રિશ્તેદારોં ઔર દોસ્ત, અહબાબ સે જુદાઈ ઔર ફિરાક કા બડી શિદ્દત સે એહસાસ હોતા થા. અપની બેબસી, કમઝોરી ઔર ગુલામી કા એહસાસ દિલ કો ગમગીન ઔર આંખોં કો

ગરમ પાની કા ચશ્મા બના દેતા થા. કિસી તરહ ઈદ કી નમાઝ તો અદા કર લેતે. કૈદી ભાઈયોં સે મુસાફહા, મુઆનકા ઔર મુબારકબાદીયાં ભી હો જાતી. લેકિન ઉસ વક્ત અપને ટુટે દિલ ઔર મજરૂહ જઝબાત પર કંટ્રોલ કરના બડા મુશ્કલ હોતા. હમારી આહો ઝારી ઔર જઝબાત કી નુમાઈંદગી કરનેવાલી હિચકિયાં વ સિસકિયાં આસ્માન કો રૂલાને કે લીયે કાફી હો જાતી. ખુલી બંદી કા વક્ત તો કિસી તરહ મુલાકાતોં મેં ખાને, પીને ઔર "અય્યામે ખાલિયા" કી નેઅમતોં ઔર આઝાદ ફિઝા કી રાહતોં કી યાદ ઔર જુગાલી કરને મેં ગુઝર જાતા થા. લેકિન દોપહર મેં ૩:૦૦ બજે જબ કે ઈદ અપને ઉરૂજ પર હોતી હૈ. બીવી, બચ્ચોં ઔર દોસ્ત અહબાબ કે લીયે રિશ્તેદારોં કે યહાં મિલને જુલને કા વક્ત હોતા હૈ. પિકનીક પોઈન્ટસ ઔર તફરીહ ગાહેં ખુશ વ ખુર્રમ ચહરોં ઔર બચ્ચોં કી માસૂમ કિલબિલાહટ સે જગમગાતી હૈં. આઝાદી વ ખુશી કા ભરપુર લુત્ફ ઉઠાયા જાતા હૈ ઐન ઉસ વક્ત હમેં બેરેકોં મેં બંદ કર દિયા જાતા થા.

હાય! મૈં ઉસ વક્ત કી દિલી કૈફીયત, અપની બેબસી, કમઝોરી ઔર મઝલૂમિયત કો કૈસે બયાન કરૂં ? મૈંને અકસર કૈદીયોં કો દેખા બંદીમેં બેચારે સર સે પૈર તક કફનનુમાં સફેદ ચાદર ઓઢ લેતે ઔર અપને ગરમ આંસુઓં સે બિસ્તર ભિગાતે રેહતે. ઉનકી સર્દ આહેં ઔર ખોલતી હાંડી કી તરહ કી આવાઝ ઉનકે છુપે માતમ કી ચુગલી કર દેતી થી.

હાલાંકે હમારે ભાઈ સલમાન, નુરબેગ, અઝીમભાઈ, ગ્યાસુદ્દીનભાઈ ઔર દીગર એહલે ખૈર હઝરાત ઈદ કી ઈસ ખુશી મેં હમેં શામિલ કરને ઔર હમારી દિલજોઈ મેં કોઈ કસર બાકી નહીં રખતે થે. બડે બડે ટીફીનોં મેં શિરખુર્મા, સમોસે, કબાબ ઔર કિસ્મ કિસ્મ કે લઝીઝ ખાનેં, ઉમ્દા લિબાસ ઔર કીમતી ઈત્ર ભેજતે થે. લેકિન ઈન નેઅમતોં પર એહસાસે ગુલામી ગાલિબ આ જાતા થા.

ઈબ્તિદા મેં પેહલી હી ઈદ કો જેલ અમલા ને ફ્રી મુલાકાત દી થી. જિસ્કે નતીજે મેં બેશુમાર હમદર્દ મુલાકાત મેં ચલે આએ થે. અરસા બાદ ઈન ચેહરોં કો દેખ કર દિલ કે ઝખ્મ ઔર ગેહરે હો ગએ. સન ૨૦૦૯ તક ઈદ કે રોઝ ઝાતી કપડે પહેનને કી ઈજાઝત થી. લેકિન સન ૨૦૦૯ કે બાદ હમેં ઝાતી કપડોં સે ભી

મહરૂમ કર દીયા ગયા. ઔર ઈદ કે રોઝ ભી કૈદી કપડે પહેનને પર મજબૂર કિયા જાતા થા.

ખૈર ઈદ ભી ગુઝર ગઈ ઔર ઈદ કે તીસરે રોઝ હમેં છોટા ચક્કર યાર્ડ નં. ૫ મેં ભેજ દિયા ગયા, વહાં ૫/૧, ૫/૨, દો યાર્ડ થી, જિસ્મેં કતાર બંદ છોટી છોટી ૮/૮ ખોલીયાં થી, ઔર ટહલને ઔર ખેલને કે લીયે છોટા સા મૈદાન થા, ઈબ્તિદા મેં મુઝે ૫/૧ ખોલી નં. ૩ મેં રખા ગયા, યહાં મેરે સાથી મૌલાના અહમદહુસૈન મન્સુરી ઔર સિકંદરખાન થે. તકરીબન એક હફતા ઉનકે સાથ રહને કે બાદ મેં સામને ૫/૨ ખોલી નંબર ૩ મેં ચલા ગયા. યહાં મેરે સાથ રૈહાન પુઠાવાલા, રિયાઝ ઉર્ફે ગોરૂ, શાહનવાઝ ગાંધી ઔર પરવેઝ શેખ થે. ઈન સાથીયોં કે સાથ તકરીબન એક સાલ રહા.

હિફ્ઝે કુર્આને પાક કી દૌલત

અલ્હમ્દુલિલ્લાહ સન ૧૯૯૭ મેં ઈફતા સે તકમીલ કે બાદ શહર અહમદઆબાદ હી મેં મુખ્તલિફ ઈદારોં ઔર મસ્જિદોં મેં ઈમામત ઔર તદરીસ વ ઈફતા કી ખિદમત કી. જુમ્અહ મેં હાજીસખી કી મસ્જિદ મેં બયાન ભી કરતા થા. લેકિન હાફિઝ ન હોને કા શિદ્દત સે એહસાસ રહતા થા. બારહા કોશીશ ભી કી કે હિફ્ઝ કર લું લેકિન બાહર કી દૌડ ભાગ વ મશગુલી ઔર સુસ્તી વ કોતાહી કી વજહ સે ઈરાદે કી તકમીલ નહીં હો પાતી થી. ઐસા ભી હુવા કે એક આધા પારા યાદ કિયા ઔર ફિર ગફલત ગાલિબ આ ગઈ. ઔર હિફ્ઝ અધૂરા છોડ દિયા. લેકિન અબ જેલ મેં તો ફુરસદ હી ફુરસદ થી. રમઝાનુલ મુબારક મેં તરાવીહ મેં કુર્આન પાક સુનને કે બાદ હિફ્ઝે કુર્આન કા શૌક વ જઝબા ઔર બઢ ગયા. અબ કે અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત કે ફઝલ સે મુકમ્મલ વ પુખ્તા ઈરાદે કે સાથ તકરીબન તારીખ ૧૨ શવ્વાલ સે હિફ્ઝે કુર્આન કી ઈબ્તિદા કી ઔર હઝરત ઉસ્તાઝી મુફ્તી તાહિર સા. કો સુનાના શુરૂઅ કિયા. મુ. તાહિર સા. ને યે તરતીબ બનાઈ કે સુબ્હ બંદી ખુલતે હી સબક સુનાતા. ફિર કુછ દેર કે બાદ સબક પારા સુનાતા ઔર દોપહર બંદી ખુલને કે બાદ દૌર સુનાતા, સૂરએ હુજુરાત સે સબક

સુનાના શુરૂઅ કિયા. મગરિબ બાદ, તહજ્જુદ મેં ઔર સુબ્હ કી નમાઝ કે બાદ સે બંદી ખુલને તક મૈં સબક યાદ કરતા થા. સબક સુનાને કે બાદ કુછ દેર સબક પારા યાદ કરતા થા. ઔર ફિર દોપહર મેં ખાને કે બાદ તકરીબન એક ઘંટા કયલુલા કરતા. ૧:૦૦ બજે ઉઠ જાતા ઔર અલ્હમ્દુલિલ્લાહ દૌર યાદ કરતા થા. ...ولقد يسرنا القرآن للذكر કી બરકાત અપની આંખોં સે દેખી ઔર અલ્હમ્દુલિલ્લાહ છ મહીને કે અરસેમેં (જિસમેં મુલાકાત, કોર્ટ મેં સિમાઅત, ટેન્શન ઔર જુમ્અહ કે દિન કી છુટ્ટીયોં કે સાથ) તારીખ ૧૨ રબીઉલ અવ્વલ સે પેહલે અલ્લાહ તઆલા કે ફઝલો કરમ સે હિફ્ઝ મુકમ્મલ હો ગયા. હઝરત મૌલાના હુસૈન અહમદ ઉમરજી (રહ.) ગોધરાવાલે કી સદારત મેં હમારી યાર્ડ હી મેં એક છોટા સા ઈજલાસ મુન્અકિદ કિયા ગયા થા. ખત્મે કુર્આન પર હઝરત મૌલાના ને દુઆ ફરમાઈ. ઔર એક છોટી સી દાવત ભી કી ગઈ થી. બાહર ભી મેરે ઘર પર હઝરત મૌલાના અ.ગની સા. (રહ.) અઝીઝમ મુફ્તી ઈમ્તિયાઝ સા., મુફ્તી યહયા સા., મુફ્તી રિઝવાન સા., જનાબ સલમાન ભાઈ, નુરબેગ સાહબ વગૈરહ ને ભી દુઆ વ દાવત કા એહતમામ કિયા થા. فجزاهم الله احسن الجزاء

ઉસ્કે બાદ ૫/૨ કી ખોલી નંબર ૭ મેં મુન્તકિલ હુવા. વહાં મેરે સાથ હઝરત મુફ્તી તાહિર સા., અય્યુબ ખાન વગૈરહ થે. હઝરત મુફ્તી તાહિર સા. કે સાથ બહોત હી આસાની સે વક્ત કટતા રહા. કુર્આન પાક સુનાને ઔર ઈલ્મી ઈસ્તિફાદહ મેં બહોત સહૂલત હો ગઈ. મૈં ઉન્કે ઈલ્મ સે મુસ્તફીદ હોતા ઔર વોહ મેરી નાદાન શરારતોં સે મહઝુઝ હોતે થે. આપકો જિતના હી ટેન્શન ક્યું ન હોતા. મૈં અપની જહાલત વ શરારત કે દો ચાર નમુને પેશ કર કે ઉન્હેં ખુશ કર દેતા. મૈં ઉનસે અર્ઝ કરતા "હઝરત બઆવાઝે બુલંદ મુસ્કુરા દીજીએ" કભી કેહતા "જહરન તબસ્સુમ" ફરમા દીજીયે. બસ ફિર ક્યા થા સારા ગમો ગુસ્સા દૂર હો જાતા ઔર ઉસ વક્ત આપકી "જહરન મુસ્કુરાહટ" દેખને કે કાબિલ હોતી થી.

દૂસરે સાલ ઉનકે સાથ અલ્હમ્દુલિલ્લાહ કુર્આન પાક સે તરાવીહ પળ્હાઈ. લાલવાલા કેસ મેં સઝા કે બાદ તીસરે સાલ હઝરત હાફિઝ યુસુફ સા. કે સાથ

તરાવીહ પઢ઼ાઈ, ઔર સઝા હોને તક ઈસી ખોલી મેં રહા. હાં કભી કભી ઉક્તાહટ હો જાતી તો ચેંજ કરને કે લીયે હારિસ, અફઝલખાન ઉર્ફે બાબુ વગૈરહ કી ખોલી મેં ભી બંદ હો જાતા થા. ઈબ્તિદા મેં જબ સહૂલત થી તો કભી કભી ગોધરા બેરેક મેં ઈસી તરહ હાજી મુશ્તાક કી બેરેક મેં ભી બંદ હો જાતા થા.

ઇન્ફિરાદી વ ઇજ્તિમાઈ અઅમાલ વ દુઆએં

ઈબ્તિદા મેં ઈજ્તિમાઈ અઅમાલ ભી ખુબ હુવે. ઈજતિમાઈ અઅમાલ કે બાદ સાથીયોં કો દુઆ કરને કા મૌકા દીયા જાતા થા. દુઆ માંગને કે લોગોં કે મુખ્તલિફ ઔર નિરાલે અંદાઝ થે. હમારે યહાં "કડી" કે એક સાહબ નકલી નોટોં કે કેસ મેં થે. વોહ અપની દુઆ મેં અલ્લાહ તઆલા કો જેલ કે સાત દરવાઝે ગિનવાતે ઔર કેહતે યા અલ્લાહ, હમારી બેરેક કા દરવાઝા, યાર્ડ કા દરવાઝા, સર્કલ કા દરવાઝા, ચક્કર કા દરવાઝા, બડા ચક્કર કા મેઈન દરવાઝા, ઝડતી રૂમ કા દરવાઝા, મેઈન ગેટ કા પેહલા દરવાઝા, મેઈન ગેટ કા આખરી દરવાઝા. યા અલ્લાહ તમામ દરવાઝે ખોલ દે ઔર મુઝે અભી, ફિલહાલ, ઈસી વક્ત, ફૌરન, તાત્કાલિક, અરજન્ટ, ઈમીજેટલી રિહાઈ અતા ફરમા. અપની ફૌરી રિહાઈ કે લીયે ભી સાત અલ્ફાઝ ઈસ્તેઅમાલ કરતે થે. ઔર વાકિઅતન બહોત જલ્દ રિહા ભી હો ગએ. કાઠીયાવાડ કે એક સાહબ દુઆ મેં કેહતે યા અલ્લાહ. મેરે રાત કે ગુનાહોં કો મુઆફ ફરમા દે. હમને એક બાર ઉનસે પુછા કે આપ સિર્ફ રાત કે ગુનાહોં કી બખ્શિશ ક્યોં ચાહતે હો ? દિન કે ગુનાહોં કા કોઈ ઝિક્ર ક્યું નહીં કરતે ? કેહને લગે ભાઈ, મૈં તો ચોર થા. રાત મેં ચોરી કરતા થા ઔર દિન ભર સો રહતા થા. ઈસલીયે દિન મેં તો ગુનાહોં કા સવાલ હી પૈદા નહીં હોતા !!!

હઝરત મુફતી તાહિર સા. કી નિગરાની મેં ખત્મે ખ્વાજગાં, આયતે કરીમા, યા હલીમુ, યા અલીમુ, યા અલિય્યુ, યા અઝીમુ કા વિર્દ, (૧,૫૧,૦૦૦ મરતબા)

દુરૂદે નારિયહ...

اللّٰهم صل صلوٰة كاملة وسلم سلامًا تامًا علىٰ سيدنا محمد صلوٰة تنحل به العقد وتنفرج به الكرب وتقضىٰ به الحوائج وتنال به الرغائب وحسن الخواتم ويستسقىٰ الغمام بوجهه الكريم وعلىٰ اٰله وصحبه فى كل لمحة ونفسٍ بعدد كل معلوم لك.

(૪૪૪૪ મરતબા કા વિર્દ હોતા ઔર ઈજતિમાઈ દુઆ હોતી થી.)

દુરૂદે તુનજ્જીના...

اللّٰهم صل علىٰ سيدنا ومولانا محمد وعلىٰ اٰله سيدنا ومولانا محمد صلوٰة تنجينا بها من جميع الاهوال والاٰفات، وتقضى لنا بها جميع الحاجات وتطهرنا بها من جميع السياٰت وترفعنا بها عندك اعلٰى الدرجات وتبلغنا بها اقصٰى الغايات من جميع الخيرات فى الحيات وبد الممات انك علىٰ كل شىء قدير.

(૭૦ મરતબા)

فبرأهُ اللّٰهُ مِمَّا قَالُوْا وَكَانَ عِنْدَ اللّٰهِ وَجِيْهًا. (રોઝાના ૧૦૦ મરતબા) ઔર દુઆએ અનસ (રદી.) (ફજર ઔર મગરિબ કે બાદ),

بِسْمِ اللّٰهِ الَّذِىْ لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهٖ

شَىْءٌ فِى الْاَرْضِ وَلَا فِى السَّمَآءِ وَهُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ.

(રોઝાના ફજર બાદ ઔર મગરિબ બાદ તીન મરતબા)

ઔર રોઝાના ૪૦ મરતબા સૂરએ યાસીન શરીફ કી તિલાવત કરતે થે.

મઝકૂરહ અવરાદ વ દુઆઓં કે અલાવહ હઝરત અકદસ મૌલાના ઈફતિખારુલ હસન કાંધલવી દામત બરકાતુહુમ ને કુર્આન પાક કી આયતે કરીમા.. **انا كفينك المستهزئين** રોઝાના રાતમેં ૧૦૦૦ મરતબા પઢને કે લીયે કહા થા, ઉસ પર અમલ કરતે થે.

કોર્ટ મેં હમારી તારીખ કે રોઝ ભી બડે એહતમામ સે લોગ ઈજ્તિમાઈ અઅમાલ વ દુઆઓં મેં શિર્કત ફરમાતે થે ઔર હમારે લીયે, ટીફીન બોંબવાલે ભાઈયોં કે લીયે, ગોધરાવાલે મઝલૂમીન કે લીયે ઔર પુરે આલમ કે મુસલમાનોં કે લીયે દુઆએં કી જાતી થી.

અય્યામે બીજ કે રોઝોં કી ભી કભી કભી તૌફીક હો જાતી થી. ઈસી તરહ પીર જુમેરાત કે રોઝે ભી હો જાતે થે. બહરહાલ ગંદે દિલ વ બુરે અઅમાલ કે બાવજુદ અલ્હમ્દુલિલ્લાહ ટુટી ફુટી નેકીયોં કે ઝરીયે અલ્લાહ તઆલા કો રાઝી કરને કી કોશીશ કરતે ઔર અલ્લાહ તઆલા કી રહીમ વ શફીક, હલીમો બુર્દબાર ઝાત હમારે ઈન મતલબી ઔર વક્તી અઅમાલ કો ભી ઝાએઅ ન ફરમાતી. ઈન અઅમાલ કી કબૂલિય્યત વ અજરો સવાબ તો ઈન્શાઅલ્લાહ આખિરત મેં મિલેગા હી. હમ કૈદખાને મેં ભી ઈન બાબરકત અઅમાલ કે અનવારાત વ બરકાત કો મહસુસ કરતે થે. અલ્હમ્દુલિલ્લાહ લોગ રિહા હોતે ગએ ઔર આખિરમેં હમ ૮ સાથી પોટા મેં રહ ગએ થે.

ખુસૂસી પોટા કોર્ટ કા જજમેન્ટ

તારીખ ૩૦-૬ કો હમારે જજમેન્ટ કી તારીખ દી ગઈ, હમ લોગ ઔર હમારે પોટા કે તમામ સાથી બહોત ખુશ થે. ચુંકે અવ્વલ તો જુઠા કેસ થા ઔર ફિર અલ્હમ્દુલિલ્લાહ અસ્બાબન હમારે વકીલોં ને મેહનત ભી અચ્છી કી થી ઔર ઐસા માલુમ હોતા થા કે તકરીબન પુરા કેસ હમારી ફેવર (હક) મેં ચલા હૈ ઈસલીયે રિહાઈ યકીની નઝર આ રહી થી.

ઈસ્લામને સઝાઓં ઔર હુદૂદ કે બારે મેં જો પ્યારા ઉસૂલ બનાયા હૈ કે **الحدود تندرء بالشبهات** (યાની શકો શુબ્હાત કી વજહ સે સઝાએં માફ હો જાયા કરતી હૈ.) યહી ઉસૂલ હમારે મુલ્ક કે કવાનીન મેં ભી હૈ કે મુલ્ઝિમ કો શક કા ફાયદા (બેનીફીટ ઓફ ડાઉટ) દિયા જાએ ઔર ઈસ સિલસિલે મેં હમારે મુલ્ક કે ઈન્સાફ પસંદ હઝરાત ને યહાં તક કહા હૈ કે સો મુજરિમ બચ જાએ ઉસકા કોઈ ગમ નહીં, લેકિન એક બેકસુર કો સઝા નહીં દી જા સકતી.

યહાં તો એક શુબ્હા નહીં બલ્કે શકો શુબ્હાત કી ભરમાર થી. અવ્વલ તો કેસ હી જુઠા થા. ઔર ફિર ઇન અફસરાન ને તાકત કે નશે ઔર ઓવર કોન્ફીડન્સ મેં બેશુમાર ગલતીયાં કી થી.

ઈસલીયે હમ તમામ બહુત ખુશ થે કે ઈન્શાઅલ્લાહ આજ રિહાઈ હો જાએગી. બલ્કે કુછ સાથી તો તારીખ પર જાને સે પેહલે હી આપ તો આજ રિહા હોનેવાલે હો. અબ આપ કો ઈન ચીઝોં કી કહાં ઝરૂરત હૈ કેહતે હુવે મેરી બહોત સી ચીઝેં ઔર સામાન ભી લેકર ચલે ગયે થે.

તારીખ ૩૦-૬-૨૦૦૬ કી સુબ્હ હમારે તમામ સાથીયોં ને ઈજ્તિમાઈ અઅમાલ ઔર દુઆ કી. અગલે રોઝ શામ મેં ઔર આજ સુબ્હ સવેરે હિફાઝતી અમલા કે ડોગ સ્કોવ્ડ. બોંબ સ્કોવ્ડ વગૈરહ ને આ કર હમારી યાર્ડ કી ચેકીંગ કી ઔર ફિર સુબ્હ તકરીબન ૧૦:૩૦ બજે હમેં જેલ અમલા કે હિફાઝતી દસ્તે કી નિગરાની મેં જેલ સીટીંગ કોર્ટ મેં પેશ કિયા ગયા. વકીલોં સે મુલાકાત કે બાદ હમેં કોર્ટ મેં લે જાકર બિઠા દિયા ગયા. કુછ રસમી કારવાઈ કે બાદ કોર્ટ ને <u>“ટાઈપ મશીન કી ખરાબી”</u> કી વજહ સે અગલે રોઝ યાની તારીખ ૧-૭-૨૦૦૬ કો જજમેન્ટ કા એલાન કિયા. ફિર દૂસરે રોઝ ઈસી તરહ હમ કોર્ટ પહોંચે. હિફાઝતી અમલે કે અલાવહ મીડીયા વગૈરહ કે ભી બહોત અફરાદ થે. કોર્ટ ને અપની કારવાઈ શુરૂઅ કી ઔર હમ તમામ છ અફરાદ કો ઈસ જુર્મ કા મુરતકિબ કરાર દેકર મુખ્તલિફ સઝાએં સુનાઈ, જિસ્મેં મુઝે ફાંસી કે અલાવહ ઉમર કૈદ વ મુખ્તલિફ સઝાએં ઔર જુર્માના ભી આઈદ કિયા.

સઝા સુનકર કોર્ટ મેં સન્નાટા છા ગયા. મેરે કુછ સાથીયોં ને મારે ગમ કે રો દિયા. ઉનકી હાલત દેખકર મેરી આંખોં મેં ભી આંસુ આ ગએ. હમને આપસ મેં એક દૂસરે કો તસલ્લી દી. અલ્હમ્દુલિલ્લાહ વહીં બઆવાઝે બુલંદ અઝાન પઢકર ઝોહર કી નમાઝ ભી બડે ઈત્મિનાન સે અદા કી. ઉસ્કે બાદ લંબી ચોડી કારવાઈ ઔર ખાનાપુરી હોની થી. ઈસલીયે અસર, મગરિબ ભી વહીં કોર્ટ રૂમ સે બાહર અદા કી. સઝા સુન કર મૈંને જઝબાત મેં આકર યે કહા કે “ઈન્શાઅલ્લાહ અલ્લાહ તઆલા આપ તમામ ઝાલિમોં કી પકડ ફરમાએંગે. વોહ કિસી કો ભી

નહીં છોડેંગે" મેરી બાત સુનકર વહાં મૌજૂદ ક્રાઈમ બ્રાંચ કે એક ઓફીસર P.I. અગ્રવાત સા. દમબખુદ રહ ગએ ઔર ઉન્હોંને મેરા હાથ પકડ લિયા ઔર કુછ દેર તક વોહ કુછ ભી બાત ન કર સકે. ઇફાકે કે બાદ ઉન્હોંને કહા મુફ્તી સાહબ ક્યા આપ કે સાથ મૈંને કોઈ ઝુલ્મ કિયા થા ? મૈંને કહા નહીં. ફિર પુછને લગે મૈંને આપકા કેસ બનાયા ? મૈંને કહા નહીં. કેહને લગે ફિર મુઝે ક્યું બદદુઆ દી? મૈંને કહા માફ કરના મૈં જઝબાત મેં બેહ ગયા થા, મેરા મકસદ આપકો બદદુઆ દેના નહીં હૈ. ઉન્હેં સુકૂન હો ગયા ઔર ઉસકે બાદ ઉન્હોંને અપની ઝબાન સે યે કહા કે આપ સબર કરના, આપ પર જિન્હોંને ઝુલ્મ કિયા હૈ માલિક કિસી કો ભી નહીં છોડેગા. ઉસકે બાદ ઉન્હોંને હમેં P.I. એ.એ. ચૌહાણ કી ઇબરતનાક મૌત કે હાલાત સુનાએ. મૈંને સુના થા કે મુઝ સે ગુનાહ કબુલ કરવાને કે લીયે એન્કાઉન્ટર કા ડ્રામા કરનેવાલે યે સાહબ બિસ્તરે મર્ગ પર ખુદ અપને ગુનાહોં કા ઇકરાર ફરમા રહે થે. (વલ્લાહુ અઅલમ)

અલ્લાહ તઆલા ઉન્કી મગફિરત ફરમાએ. (આમીન)

જબ હમેં ફાંસી કી સઝા સુનાઈ ગઈ તો સીંઘલ સાહબ ને ફાતિહાના અંદાઝ મેં હાથ બુલંદ કર કે અપની ઇસ અઝીમ કામયાબી કા જશ્ન મનાયા. ઉન્હેં કહાં માલૂમ થા કે મૌત વ હયાત કે ફૈસલે અલ્લાહ રબ્બુલ ઇઝ્ઝત ફરમાતે હૈં. ૮ સાલ તક ફાંસી કી સઝા કે તહત મૌત કે સાયે મેં રહનેવાલે બાઇઝ્ઝત બરી હો ગએ ઔર સીંઘલ સાહબ કા બેટા જો બેચારા મૌત કે સાયે સે ભી બઝાહિર કોસોં દૂર થા ખુદકુશી કર લી!

જેલ મેં એક મરતબા જનાબ સે મેરી મુલાકાત હુઈ થી. સીંઘલ સાબ ને અગરચે હમારી ફાંસી પર જશ્ન મનાયા થા. મૈંને ઉનસે કહા દેખીયે આપ ને મુઝ પર ઝુલ્મ કિયા. યે મેરા ઔર આપ કા મુઆમલા હૈ લેકિન મુઝે આપ કે બેટે કી ખુદકુશી કા રંજ હૈ. વોહ શરમિંદહ હો ગએ. મૈંને ઉન્હેં તસલ્લી દી ઔર કહા ફિક્ર મત કરના અલ્લાહ તઆલા સબ અચ્છા કર દેંગે. ઔર મેરે લાઈક કોઈ કામ હો તો ઝરૂર કેહના. ઉન્હોંને ભી કહા કોઈ કામ હો તો મુઝે કહના. ઉસ વક્ત સુપ્રિમ કોર્ટમેં હમારા કેસ ઝેરે સિમાઅત થા. ચુનાંચે મૈંને કહા સાહબ અગર આપ

મેરે લીયે કુછ કરના ચાહતે હૈં તો એક કામ કીજીયે. મેરા કેસ સુપ્રિમ કોર્ટ મેં ઝેરે સિમાઅત હૈ. યે આખરી મરહલા હૈ. અગર આપકો માલિક (અલ્લાહ) કા ખૌફ હૈ ઔર ઝમીર કી આવાઝ હૈ તો આપ સુપ્રિમ કોર્ટ મેં હલ્ફિયા બયાન (એફીડેવીટ) લિખ કર દે દીજીયે કે મૈંને ગલત કેસ બનાયા હૈ ઔર યે હઝરાત બેકસૂર હૈં. તો કેહને લગે યે તો નહીં હો સકતા. ફિર કહા કે મુઝે માલૂમ નહીં થા કે આપ બેકસૂર હૈં. ઔર ફિર સારા ઈલ્ઝામ વણઝારા કે સર થોંપ દીયા. અલબત્તા ઉન્હોંને એક બાત બિલ્કુલ સહીહ કહી કે વણઝારા તો ઈસ કેસ મેં તુમ્હારે દોસ્તોં ઔર બહોત સે બેકસૂર મુસલમાનોં કો ભી ફંસાના ચાહતા થા. લેકિન મૈંને બડી મુશ્કિલ સે ઉસે ઈસ ઈરાદે સે બાઝ રખા થા. ફિર કેહને લગે કે આપ યહાં સે રિહા હો જાતે લેકિન નીચલે અદાલતોં પર ‘‘ઊપર’’ સે દબાવ થા. ઈસીલીયે હાઈકોર્ટ ને આપ કા જજમેન્ટ ૨ સાલ સે ઝયાદહ અરસે તક રોકે રખા થા. લેકિન આપ બેફિક્ર રહો, સુપ્રિમ કોર્ટ સે આપ (ઈન્શાઅલ્લાહ) રિહા હો જાઓગે.

અલ્હમ્દુલિલ્લાહ અલ્લાહ તઆલા ને મેરી રિહાઈ સે પેહલે હી કુછ લોગોં સે તો અપના ઈન્તિકામ લે લિયા. બાઝોં કો ઢીલ દી હૈ ઔર ઢીલ દેને કે બાદ કા ઈન્તિકામ ઈન્શાઅલ્લાહ ઝયાદહ સખ્ત હોગા. اِنَّ بَطْشَ رَبِّکَ لَشَدِیْدٌ

મેરે વાલિદ કી પેશીંગોઈ

મૈંને અપને વાલિદ મર્હુમ કી એક પેશીંગોઈ અપની આંખોં સે પુરી હોતે દેખી. મેરે વાલિદ અપને સાથીયોં સે કેહતે થે કે જિન લોગોં ને મેરે લડકે કો કૈદ મેં ડાલા હૈ વોહ ખુદ કેસોં મેં અંદર જાએંગે, ઉસ્કે બાદ મેરા લડકા રિહા હો જાએગા. અલ્હમ્દુલિલ્લાહ અલ્લાહ તઆલા ને ઉનકી બાત રખ લી, લેકિન અફસોસ મેરી રિહાઈ દેખને કે લીયે વોહ હયાત નહીં થે.

ખૈર ફાંસી કી સઝા સુનાએ જાને કે બાદ મૈંને અપને વકીલ સે કાગઝાત લેકર અપને ઘરવાલોં ઔર દોસ્તોં કે નામ સબ્ર, તસલ્લી ઔર હિમ્મત અફઝાઈ કી ચિઠ્ઠી લિખી ઔર ચુંકે સનીચર કે રોઝ સઝા સુનાઈ ગઈ થી, પીર કે રોઝ મુલાકાત મેં આને કે લીયે લિખા.

પીર કે રોઝ કી ઈસ મુલાકાત મેં થોડા રોના ધોના ભી હુવા ઔર ઉસકે બાદ હાઈકોર્ટ મેં અપીલ ઔર વકીલ કે તાલ્લુક સે બાતચીત હુઈ, પોટા કોર્ટ સે ફાંસી કી સઝાએં સુનાએ જાને કે બાદ દોસ્તી ઔર હમદર્દી કા દમ ભરનેવાલે બહોત સે અપને ભી બેગાને હો ગએ. બહોત સે મસાઈલ, પરેશાનીયાં ઔર તકાઝે અઝ સરે નવ ખડે હો ગએ. મેરે દોસ્તોં કો હાઈકોર્ટ કી ફિક્ર સવાર હો ગઈ. યે હઝરાત હાઈકોર્ટ મેં વકીલોં કી નામઝદગી ઔર ફીસ કે લીયે તઆવુન કી દરખાસ્ત લે કર એક સાહબ કે પાસ પહોંચે. ઉન્હોંને યે કેહતે હુવે કિસી ભી તરહ કી ઈમદાદ કરને સે સાફ ઈન્કાર ફરમા દિયા કે અબ તો આપ મુજરિમ સાબિત હો ચુકે હૈં. ઔર હમ મુજરિમોં કી પૈરવી નહીં કરતે. લેકિન અલ્હમ્દુલિલ્લાહ અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત ને યહાં ભી હમારે હમદર્દ વ મોહસીન ખડે કર દીયે ઔર જનાબ ઉવેશભાઈ સરેશવાલા, મુખ્તારભાઈ પુઠાવાલા વગૈરહ ને હાઈકોર્ટ મેં અ.કય્યુમ, આદમભાઈ, મૌ.અબ્દુલ્લાહ ઔર સલીમભાઈ હમ ચાર કી જાનિબ સે દિફાઅ ઔર વકાલત કે લીયે બમ્બઈ કે મશ્હૂર સીનીયર વકીલ જનાબ અ.મજીદ મેમણ સાહબ કો નામઝદ કિયા ઔર ઉનકે સાથ તઆવુન ન કે લીયે જનાબ પરવેઝ મેમણ સા. ઔર જનાબ એજાઝ કુરેશી કો તય કિયા ગયા. ઔર અલ્તાફભાઈ ને H.N. ઝાલા કો નામઝદ કિયા. ચાંદખાન કી જાનિબ સે જાવેદખાન પઠાણ, ખાલિદભાઈ ઔર એલ.આર. પઠાણ સાહબ ને વકાલત નામે દાખિલ કીયે ઔર તારીખ ૩૧-૦૭-૨૦૦૬ કો હમારી જાનિબ સે અપીલ દાખિલ કી ગઈ. સામને ગુજરાત સરકાર ને ભી કન્ફરમેશન અપીલ દાખિલ કી. ઔર મુખ્તલિફ તારીખોં પર મુખ્તલિફ બેંચોં ને NOT BEFORE ME (હમ નહીં ચલાએંગે) કિયા ઔર આખિર મેં જસ્ટીસ રેખા બહેન દોષિત ઔર જસ્ટીસ K.M. ઠાકર કેસ સુનને કે લીયે તૈયાર હુવે.

દસ ખોલી

પોટા કોર્ટ કી જાનિબ સે સઝા સઝા સુનાએ જાને કે એક રોઝ બાદ હમારી દોબારહ ફીંગર પ્રીન્ટસ વ દીગર કાનુની કારવાઈ કે બાદ હમારે પ્રાઈવેટ કપડે બિસ્ટર વગૈરહ જમા કર લીયે ગએ ઔર હમેં દસ ખોલી ભેજ દિયા ગયા. દસ ખોલી યાર્ડ જેલ કી બુલંદ દીવાર સે બિલકુલ કરીબ થી. દીવાર સે મુત્તસિલ હી બાહર કી જાનિબ સ્ટાફ ક્વાટર્સ થા. યહાં બાહર કી દુન્યા કી આવાઝેં ભી આતી થી. પેહલી મરતબા જબ યહાં હમને કુત્તે કી આવાઝ સુની થી હમ ઈસ પર ભી ખુશ હુવે થે ઔર મૈંને ઔર અનસ માચીસવાલા ને મારે ખુશી કે મુઆનકા કિયા થા ! ઈસે ભી જેલ કે આમ યાર્ડ ઔર સેક્શન કી બનિસ્બત ઝયાદહ સખ્ત સમઝા જાતા હૈ. લેકિન અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત કા ફઝલ થા કે અલ્લાહ ને યહાં ભી હમેં બેશુમાર નેઅમતેં અતા ફરમાઈ ઔર સારી સખ્તીયાં ખત્મ કર દી. હમ સે પેહલે જો લોગ યહાં બંદ થે ઉનકે મુતાલ્લિક સુના થા કે વોહ લોગ જેલ અમલા ઔર નિગરાન કો દૌરાને બંદી બાતચીત કે લીયે ભી પૈસે દેતે થે ઔર વહાં સે નિકલને કે લીયે ભી બહોત ઝયાદહ પૈસે અદા કરને પડતે થે. લેકિન હમારે બાદ અલ્લાહ તઆલાને વોહ સહૂલતેં અતા ફરમાઈ કે લોગ પૈસે દેકર વહાં આના ચાહતે થે.

યહાં દસ ખોલી મેં અવ્વલ બડી બેરેક મેં હમ પાંચ ઔર દો નિગરાન (વોચમેન) સમેત કુલ સાત લોગોં કો રખા ગયા. કુછ અરસે બાદ ખોલી મેં ડાલ દિયા. એક છોટી સી ખોલીમેં મૈં, આદમભાઈ ઔર ભરૂચ કે એક સાથી ઈકબાલ ભાઈ પટેલ રહતે થે. યહાં હમારે અલાવહ હૈદરાબાદ કે ભી પોટા કે સાથી થે. બાદમેં હરેન પંડયાવાલે સાથીયોં કો ભી સઝા કે બાદ યહીં રખા ગયા. હઝરત મુફ્તી તાહિર સા. ભી બડે ચક્કર સે યહીં તશરીફ લે આએ થે. તાલીમ વ તઅલ્લુમ, ખેલ-કુદ, વરઝિશ ઔર હંસી મઝાક મેં સાથીયોં કા વક્ત ગુઝરતા રહા. અલ્લાહ તઆલા ને યહાં હમેં દુન્યાભર કી સહૂલતેં અતા ફરમાઈ થીં લેકિન ઉસ્કી નાકદરી હુઈ જિસ્કે નતીજે મેં અલ્લાહ તઆલા નારાઝ હુવે ઔર જેલ મેં કત્લ ઔર સીટી કા એક સંગીન હાદસા પેશ આયા. જિસે મૈં પીછે બયાન કર ચુકા હું.

બડા ચક્કર મુન્તકિલી

૨૭ માર્ચ ૨૦૦૯ કો સીટી બજને કે બાદ હમેં દસ ખોલી સે બડી ઝિલ્લત વ રૂસ્વાઈ કે સાથ નિહાયત હી બે સરો સામાની કે આલમ મેં નિકાલા ગયા ઔર દો તીન સાથીયોં કો હાઈ સિક્યુરીટી મેં ઔર બાકી હમ તમામ કો બડા ચક્કર મુખ્તલિફ બેરેકોં મેં ડાલ દિયા ગયા. મુઝે બેરેક નં. ૩/૩ મેં ડાલા ગયા. યહાં મેરે સાથ મૌ. અહમદ, અત્હર પરવેઝ ભાઈ ઔર ઈકબાલભાઈ પટેલ ઔર ભી ૧૫-૨૦ મુસલમાન થે. અલ્હમ્દુલિલ્લાહ, યહાં ભી નમાઝ બા જમાઅત હોતી થી, સીખના સિખાના ભી હોતા થા, કુર્આને પાક કે હિફ્ઝ કે બાદ યહીં પર મૈંને ફુરસદ સે ફાયદા ઉઠાતે હુવે હઝરત ઉસ્તાઝી મુફતી તાહિર સાહબ સે અંગ્રેઝી સીખના ભી શુરૂઅ કિયા ઔર કુછ હી અરસે મેં અલ્હમ્દુલિલ્લાહ કાફી અંગ્રેઝી ભી સીખ લિયા.

અલ્હમ્દુલિલ્લાહ આફીયત કે સાથ વક્ત ગુઝરતા રહા. બડે ચક્કર ૩/૩ મેં કુછ મહીને ગુઝરે થે કે જેલ કે ઉસ વક્ત કે એક નિહાયત હી તઅસ્સુબ પરસ્ત (કોમવાદી) ઓફીસર વ્યાસ સાહબ કો હમારા બાજમાઅત નમાઝ પઢના ઔર ઈજતિમાઈ અઅમાલ વ દુઆએં કરના અચ્છા નહીં લગા ઔર ઉન્હોંને હમ તમામ કો મુખ્તલિફ બેરેકોં મેં તકસીમ કર દિયા ઔર હિંદુ મુસ્લિમ દોનોં કૈદીયોં કો ઈસ તરહ ખલ્ત મલ્ત કર દિયા કે દોનોં કો અપની અપની ઈબાદાત વ મઝહબી રૂસૂમાત મેં ખલલ હો. યહી નહીં બલ્કે ઈસ ઓફીસર ને મુઝે હાઈકોર્ટ કે જજમેન્ટ સે કુછ રોઝ પેહલે બુલાયા ઔર પુછા તુ કિસ કેસ મેં હૈ? મૈંને કહા અક્ષરધામ કેસ મેં હું. ઉસ પર ઉસને અચાનક અપને તેવર બદલ લીયે ઔર ધમકી ભરે અંદાઝ મેં કહા "યાદ રખના કે કોર્ટ ચાહે તુઝે છોડ દે લેકિન તુ હમારી કસ્ટડી સે ઝિંદા નહીં જા સકેગા."

હિંદુ કૈદીયોં કા સુલૂક

કૈદખાને કી સલાખોં કે પીછે ૧૧ સાલ મેં મેરે ખિલાફ કોઈ ભી શિકાયત નહીં થી. જેલ કવાનીન કી હત્તલ ઈમ્કાન પાસદારી કી થી. યહાં તક કે જબ જેલ મેં નરમી હોતી થી. લોગ ઈધર ઉધર ટહલ સકતે થે, ઉસ વક્ત ભી મેં બગૈર ઝરૂરત કભી ભી ઘર મુલાકાત ઔર વકીલ મુલાકાત કે અલાવહ યાર્ડ સે બાહર નહીં નિકલતા થા. હત્તા કે બગૈર શદીદ તકાલીફ વ ઝરૂરત કે હોસ્પિટલ ભી નહીં જાતા થા. આપ કો શાયદ તઅજ્જુબ હોગા કે ગ્યારહ સાલ રહને કે બાદ મુઝકો મુશ્કિલ સે ચંદ ગિનતી કે અફસરાન કા નામ માલુમ થા. જેલ અમલા મેં સે બહોત કમ લોગોં કો નામ સે જાનતા થા. યહી નહીં બલ્કે મેરે પોટા કે સાથીયોં કે અલાવહ કુછ ગીનતી કે કૈદીયોં કે નામ માલુમ થે.

મૈં હર કૈદી સે ઘુલ મિલ કર રહતા થા. શાયદ આપ કો જાન કર તઅજ્જુબ હોગા કે ઈન ગ્યારહ સાલોં મેં કભી ભી કિસી હિંદુ કૈદી કે સાથ મેરી કોઈ લડાઈ નહીં હુઈ. કભી ભી કિસી હિંદુ કૈદી ને મેરે સાથ ગલત સુલૂક યા બદતમીઝી નહીં કી થી. ચુંકે સારે હી લોગ જાનતે થે કે યે બિલ્કુલ ગલત કેસ હૈ. ઔર મુઝે ઝૂટા ફંસાયા ગયા હૈ. વોહ લોગ ભી ઈઝ્ઝત વ એહતરામ ઔર બડી હમદર્દી સે પેશ આતે થે. વોહ લોગ ભી કેહતે થે કે ઈન્શાઅલ્લાહ છૂટ જાઓગે. બહોત સે હિંદુ મેરે પાસ તાવીઝ ઔર પાની પઢ્હાને કે લીયે આતે થે. અપને ઝાતી ઔર ઘરેલુ મસાઈલ મેરે સામને પેશ કરતે ઔર અલ્હમ્દુલિલ્લાહ મૈં હસ્બે ઈસ્તિતાઅત ઉન્કે મસાઈલ હલ કરને મેં મદદ કરતા થા. બહોત સે પાગલ કૈદી ભી થે. વોહ ભી મુઝે બાઈઝ્ઝત રિહાઈ કી બશારત દેતે રહતે થે. એક વાકિઆ ઝિક્ર કરના મુનાસિબ સમઝતા હું.

બેરેક ચાર આફ્ટર મેં આમ તૌર પર પાગલ કૈદીયોં કો રખા જાતા થા. જિનમેં બિપીન ભાઈ નામ કા એક પાગલ કૈદી થા. બહોત હી ઝયાદહ પઢ્હા લિખા થા. મૈંને ઉસ્કો દેખા વોહ યાર્ડ મેં ઘૂમતા ફિરતા ગુજરાતી અખ્બારાત તલાશ કરતા ઔર ફિર ગુજરાતી અખ્બાર પઢ્હતા ઔર ઉસ્કા અંગ્રેઝી ઝબાન મેં બિલકુલ

સહીહ સહીહ તરજમા કરતા થા. ઉસ્ને મેરી રિહાઈ સે તકરીબન એક હફ્તે પેહલે મુઝે સુબ્હ ટહેલતે હુવે બુલાયા ઔર કહા મિસ્ટર કૌન સે કેસ મેં હો? મૈંને કહા અક્ષરધામ કેસ મેં હું. યે સુન કર મુસ્કુરાયા ઔર કેહને લગા : ફિક્ર મત કરો બાઇઝ્ઝત બરી હો જાઓગે. ઔર ફિર મૈં ઉસ્કે મુંહ સે એક બિલકુલ સહીહ બાત સુન કર હૈરાન રહ ગયા. કેહને લગા અક્ષરધામ હમ્લા બાહર સે આએ હુવે દો ફિદાઈન ને કિયા થા ઔર ઇસ પુરે કેસ ઔર સાઝિશ મેં અહમદઆબાદ કે મુસલમાનોં કી કોઈ શિર્કત નહીં થી.

આમ હિન્દુ તો દરકિનાર, કૌમી ફસાદાત કે મુકદ્દમાત મેં કૈદ હોનેવાલે ભી મુઝ સે બડે એહતરામ સે પેશ આતે. બહોત સે લોગ કેસ ઔર વકીલ કે મુતાલ્લિક મશ્વરે કે લીયે ભી આતે થે.

સુપ્રિન્ટેન્ડેન્ટ વ જેલ સ્ટાફ

૧૧ સાલ મેં જેલ મેં કઈ સુપ્રિન્ટેન્ડેન્ટ તબ્દીલ હુવે જિનકા મુખ્તસર તઆરૂફ હસ્બે ઝૈલ હૈં.

(૧) જનાબ સંજીવ ભટ્ટ સા. (I.P.S.)

નિહાયત હી રહમદિલ વ ઇન્સાફ પસંદ ઓફીસર થે. હમારી જેલ કસ્ટડી કે વક્ત યહી સુપ્રિન્ટેન્ડેન્ટ થે. ઇન્હોંને કાનૂની તૌર પર હમારી બહોત મદદ ફરમાઈ થી. જિસ્કી તફસીલાત આપ પિછલે સફહાત મેં પળ્હ ચુકે હૈં. ગોધરા ફસાદાત કે વક્ત I.B. મેં થે. ગુજરાત ફસાદાત કો લેકર ઇનકા હુકૂમત સે ઇખ્તિલાફ ભી હુવા. લેકિન અફસોસ કિસીને ઇસ મર્દે હક કા સાથ નહીં દિયા.

જેલ મેં કૈદીયોં કે સાથ બહોત રિઆયત વ રહમ નઝર સે મિલતે. કાનૂન કે દાયરે મેં રેહતે હુવે કૈદીયોં કો બહોત સી સહૂલિયાત ફરાહમ કી. જિસપર ઉન્કા તબાદલા (ટ્રાન્સફર) કર દિયા ગયા.

(૨) ઉનકે બાદ કુછ દિનોં કે લીયે **જનાબ ભાભોર સાહબ** જો સીનીયર જેલર થે, ઉન્હેં યે ચાર્જ દિયા ગયા. ઉનકે બાદ **જનાબ એલ.વી. ખરાડી** કો સુપ્રિન્ટેન્ડેન્ટ બનાયા ગયા. ચુંકે જેલ પુલીસ હી સે થે ઈસલીયે જેલ ચલાને કી બડી મહારત રખતે થે.

(૩) એસ.પી. જાડેજા સાહબ (I.P.S.) :

કઈ ખૂબયોં ઔર સિફાત કે માલિક થે. સૈયિદિના હઝરત ઉમર ફારૂક રદી. કી તરહ રાત કે અંધેરે મેં કૈદીયોં કે હાલાત વ ઝરૂરત માલૂમ કરને કે લીયે તને-તન્હા નિકલ પડતે થે. લેકિન ઘરેલુ એતેબાર સે બહોત પરેશાન ઔર ટેન્શન મેં રેહતે થે. ઈનકે દૌર મેં જેલ મેં એક બહોત હી મશહૂર (ચકચાર) ચેતન બેટરી મર્ડર હોને કે બાદ ઈન્હેં તબ્દીલ કર દિયા ગયા થા. ઔર ઉસકે કુછ અરસે બાદ ઉનકા ઈન્તિકાલ હો ગયા.

(૪) જનાબ બુનેટ સા. (I.P.S.) :

લંબે ઉંચે નિહાયત હી ખૂબસૂરત ઔર બારોઅબ શખ્સ થે. ઉર્દૂ ઝબાન કે બડે દિલદાદહ થે. જબ ભી રાઉન્ડ મેં આતે હઝરત ઉસ્તાઝી મુફ્તી તાહિર સાહબ સે કેહતે કે ઉર્દૂ બડી પ્યારી ઝબાન હૈ. મૈં આપસે ઉર્દૂ સીખના ચાહતા હું. લેકિન શાયદ બહોત હી મશ્ગૂલી કી વજહ સે વક્ત નહીં નિકાલ પાતે થે.

(૫) જનાબ ચંદ્રશેખર રાવ સા. (I.P.S.) :

માર્ચ ૨૦૦૯ મેં જેલ મેં એક મર્ડર કે મૌકે પર યે નયે નયે સુપ્રિન્ટેન્ડેન્ટ થે. ઈસલીયે ઈન્હોંને સારી સહૂલિયાત ખત્મ કર દી. ઔર બડી સખ્ત, પાબંદીયાં આઈદ કી થી. ઈસલીયે આમ કૈદીયોં કી નિગાહમેં યે બડે સખ્ત ઓફીસર થે. લેકિન મેરે સાથ ઈનકા રવૈયા બડા હમદર્દાના રહા. એક મરતબા રાઉન્ડ મેં ઉન્હોંને મેરા હિસ્ટ્રી કાર્ડ દેખા. મેરા નામ ઔર ફાંસી કી સઝા પઢકર પુછા કિસ કેસ મેં હો? મૈંને કહા અક્ષરધામ મંદીર કેસ મેં હું. તો બગૌર મેરા ચેહરા દેખને લગે, ફિર પુછા અપીલ કી હૈ ? મૈંને કહા જી હાં.

પૂછને લગે અભી કેસ કિસ સ્ટેજ પર હૈ? મૈંને કહા હાઈકોર્ટ મેં જજમેન્ટ પેન્ડીંગ (બાકી) હૈ. કેહને લગે બાહર ક્યા કરતે થે? મૈંને કહા સર મૈં બિલકુલ બેકસૂર હું, મૈં મદ્રસા વ ઈમામત કરતા થા. બડે મુતાસ્સિર હો રહે થે, કેહને લગે ઠીક હૈ, અગર તકલીફ હો તો કેહના. હાઈકોર્ટ સે સઝા બરકરાર રેહને પર એક બાર ફિર મેં ઉનકે સામને પેશ હુવા થા. ઉસ વક્ત ભી બડી હમદર્દી કા ઈઝહાર કિયા થા. તકરીબન એક સાલ તક રેહને કે બાદ ૨૦૧૦ મેં ઈનકા તબાદલા હો ગયા.

(૬) જનાબ પારગી સાહબ :

બહોત હી નમ્ર તબીયત કે બા-અખ્લાક આદમી થે. કૈદીયોં સે બડી મોહબ્બત કરતે ઔર બહોત રહમદિલી સે પેશ આતે થે. અંડર ટ્રાયલ કૈદીયોં કો છોટે ભાઈ ઔર સઝા યાફતા કૈદીયોં કો બડે ભાઈ કે નામ સે પુકારતે થે. કૈદીયોં કી ઝરૂરિયાત વ તકલીફોં કા બહોત ખ્યાલ રખતે થે. રાઉન્ડ મેં તમામ કી અરઝેં બગૌર સુનકર ઝરૂરિયાત પુરી ફરમાતે. કૈદીયોં કે તાલ્લુક સે બડે હમદર્દાના ઔર મુસ્બત (પોઝીટીવ) ખ્યાલાત રખતે થે. એક બાર હમેં બતાયા કે લોગ જેલ કો મન્હૂસ જગહ સમઝતે હૈં. હમારે (I.P.S.) હઝરાત મેં અગર કિસી કા તબાદલા જેલ મેં હો જાએ તો ઉસે બહોત મન્હૂસ સમઝા જાતા હૈ ઔર જેલ પર તબાદલા કી ખબર સુનકર ઉનકે ઘરોં મેં માતમ છા જાતા હૈ. લેકિન મેરા જેલ પર તબાદલા હુવા તો મૈં બહોત ખુશ હુવા થા કે ચલો ઈન મુસીબત ઝદહ લોગો કે બીચ રહ કર ઈન કી મુસીબતેં, હાલાત વ મજબૂરીયાં જાનને ઔર ઉન્હેં સામને રખકર અપની ઈસ્લાહ કા મૌકા મિલા હૈ.

વોહ કેહતે થે કે બાહર કે આઝાદ લોગોં કી બનિસ્બત મૈં કૈદીયોં કો કમ ગુનેહગાર સમઝતા હું. ક્યુંકે યહાં કી ચાર દીવારી મેં બહોત સે ઐસે ગુનાહ હૈં જિન્હેં કૈદી ચાહતે હુવે ભી નહીં કર સકતા. કૈદીયોં કી ખૈર ખ્વાહી કરના, ઉનકી ઝરૂરિયાત પુરી કરના ઈસે યે નેકી સમઝતે થે. ઈસી વજહસે ઉન્હોંને હત્તલ ઈમ્કાન ખાના દુરૂસ્ત કરને કી ભી બહોત કોશિશ

કી. કૈદીયોં કી ઈસ્લાહ, તઝકિયાએ બાતિન ઔર ઈસ્લાહે મુઆશરહ કે બડે હામી થે. ઈસલીયે મુખ્તલિફ મૌકોં પર મુખ્તલિફ મઝાહિબ કે રહનુમાઓં કે બયાનાત કા પ્રોગ્રામ કિયા જાતા. ચુનાંચે મુસલમાનોં કી જાનિબ સે હઝરત મૌલાના સજ્જાદ સાહબ નૌમાની દામત બરકાતુહુમ વ દીગર ઉલમા વ દાનિશવરોં કે ભી પ્રોગ્રામ રખે ગયે થે.

ઈનકે અલાવહ કૈદીયોં કી સિહત ઔર ઉન્હેં ફિકરોં સે આઝાદ (ટેન્શનમુક્ત) રખને કે લીયે યોગા, વરઝીશ, બુઢ્હોં કે લીયે લાફીંગ ક્લબ કે અલાવહ તફરીહ કે ભી બહોત સે પ્રોગ્રામ રખતે થે. હિંદુ મુસ્લિમ તહેવારોં પર કૈદીયોં કી ખુશી મેં શરીક હોતે ઔર કાનૂન કે દાયરે મેં રેહતે હુવે ખાને કી દાવત વ દીગર તકરીબાત કી ભી ઈજાઝત દેતે થે. ચુનાંચે ઈન કે ઝમાને મેં ઈદ, બકરા-ઈદ કે મૌકે પર અલ્હમ્દુલિલ્લાહ બાહર સે એહલે ખૈર હઝરાત કી જાનિબ સે બેહતરીન દાવત કે પ્રોગ્રામ ભી હોતે થે. લેકિન સન ૨૦૧૨-૨૦૧૩ મેં જેલ મેં મુબય્યના સુરંગ ખોદે જાને કે વાકિએ કે કુછ અરસે બાદ ઈનકા ભી તબાદલા હો ગયા.

(૭) જનાબ ભગોરા સા. (I.P.S.) :

ગોધરાકાંડ કે બાદ કે ફસાદાત મેં ''બિલ્કીસબાનું'' કેસમેં યે સાહબ ખુદ ભી મુલ્ઝિમ કી હૈસીયત સે જેલ મેં રહ ચુકે થે. ઈસી સે ઈન્કી શખ્સીયત કા અંદાઝા લગાયા જા સકતા હૈ. અલ્હમ્દુલિલ્લાહ મેરા ઈનસે ઝયાદહ સાબકા નહીં હુવા. સિર્ફ મેરી રિહાઈ કે રોઝ હી ઈનસે બાત હુઈ થી જિસે મેરી રિહાઈ કે ઉન્વાન મેં ઝિક્ર કરૂંગા.

પુલીસ સ્ટેશન ઔર હમારી પુલીસ

અંગ્રેઝોં ને હમારે મુલ્ક મેં પુલીસ એક્ટ બનાયા થા, જિસકા વાહિદ મકસદ ઝુલ્મો સિતમ ઔર તશદ્દુદ કે ઝરીયે બિરાદરાને વતન ઔર હિંદુસ્તાનીયોં કે દિલો દિમાગ સે વતન કી આઝાદી કા જઝબા ઔર તસવ્વુર મિટા દેના થા. જિસકે લીયે પુલીસ કો ઇન્વેસ્ટીગેશન, ઇન્ટ્રોગેશન ઔર રીમાન્ડ જૈસે લફઝોં કે તહત ઝુલ્મો તશદ્દુદ કી ખુલી આઝાદી દે રખી થી. યહાં ઉસ દૌર કે અંગ્રેઝી મઝાલિમ કો ઝિક્ર કરને કા મૌકા નહીં, મુખ્તસરન આઝાદીએ વતન કા જઝબા કુચલને કે લીયે યે પુલીસ ફોર્સ તૈયાર કી ગઈ થી.

લેકિન અફસોસ અંગ્રેઝોં કે જાને કે બાદ ઔર હમારા મુલ્ક આઝાદ હોને કે બાદ આજ ભી આમ ઝહનોં ઔર ખાસ કર શરીફ લોગોં મેં પુલીસ સ્ટેશન કી વહી અંગ્રેઝી દૌર કી પહચાન હૈ કે પુલીસ સ્ટેશન વોહ હૈ જહાં સે ગાલી ગલોચ કી આવાઝેં આતી હો. જહાં કિસી કો નિહાયત હી બેરહમી સે મારા પીટા જા રહા હો, ઉસકી રહમ કી ભીખ પર ગાલી ઔર ઉસકી આહોં ઔર સીસ્કીયોં કા જવાબ કહકહા હો. જહાં ન સિર્ફ મુદ્દઆ અલયહી (જિસ્કે ખિલાફ ફરીયાદ હો) કી મારપીટ કી જાતી હૈ. બલ્કે ફરીયાદ કરનેવાલા ભી વહાં કી નવાઝિશાત સે મહરૂમ નહીં રહતા. બલ્કે યે સુના હૈ કે આમ તૌર પર ફરીયાદ કરનેવાલા હી પેહલે પુલીસ કી સખ્તીયોં કા શિકાર હોતા હૈ, યહી વજહ હૈ કે લોગ હત્તલ ઇમ્કાન પુલીસ સ્ટેશન જાને સે કતરાતે હૈં. ગુંડો કી શરારત, દાદાગીરી, ધાક-ધમકીયાં, ખંડણી, બેટીયોં કી આબરૂ રેઝી સબ કુછ ઇસલીયે બરદાશ્ત કર લેતે હૈં કે ઉન્હેં શાયદ પુલીસ સ્ટેશન મેં ઇસસે ઝયાદહ કડવા તજરબા હો.

ઘર મેં એક ઔરત જલ રહી હૈ લેકિન ઇસકે રિશ્તેદાર ઔર પડોસી ઉસકે કરીબ નહીં જાતે ઔર ઉસે બચાને કી કોશિશ નહીં કરતે ક્યુંકે ઉન્હેં ડર હૈ કે પુલીસ ઉન્હેં ભી ઇસ કૈસ મેં ડાલ દેગી. એક્સીડન્ટ ઔર હાદસોં કે વક્ત લોગ મુસીબતઝદહ ઔર ઝખ્મીયોં કી સિર્ફ ઇસી વજહસે મદદ નહીં કરતે કે પુલીસ જવાબતલબી ઔર રિપોર્ટ કે નામ સે ઉન્હેં ભી પરેશાન કરેગી. ઇસ્કે અલાવહ

ભી આપ અપને અતરાફ મેં મુઆશરે કે ખિલાફ બેશુમાર હરકતેં દેખેંગે જિન્કે ખિલાફ લોગ સિર્ફ ઈસલિયે આવાઝ ઉઠાના પસંદ નહીં કરતે કે વોહ પુલીસ કે ચુંગલ મેં ફંસના નહીં ચાહતે. જબકે યહી અંગ્રેઝ જન્હોંને હમેં પુલીસ ઔર પુલીસ સ્ટેશન કા યે ભયાનક તસવ્વુર દિયા. આજ ઉન્કે મુલ્કોં મેં પુલીસ ફોર્સ નહીં, બલ્કે પુલીસ સર્વીસ હૈ. ઔર સુના ગયા હૈ કે વાકેઅતન વોહ એક ખાદિમ હી કી તરહ અવામ કે સાથ પેશ આતે હૈં. અંધોં, બુળ્હોં, બચ્ચોં કો રાસ્તા પાર કરવાના, બુળ્હોં ઔર કમઝોરોં કો સહારા દેના, હાઈવે પર આપકી ગાડીમેં પેટ્રોલ, ઈંધન ખત્મ હો ગયા ઔર કરીબ મેં કહીં પેટ્રોલ પંપ નહીં તો આપકે લીયે ઈંધન કા ઈન્તિઝામ કરના ઔર દીગર બેશુમાર ખિદમાતી કામ કરતે હૈં. ઔર ઈન સબ કે બાવજુદ ગુનાહ હલ કરને ઔર ગુનેહગારોં કો પકડને મેં ભી કાફી મહારત રખતે હૈં. ચુંકે ઉનકે પાસ અપને લેટેસ્ટ તકનીકી આલાત હૈં. બેપનાહ મેહનત હૈ ઔર ફિર પુલીસ કે અચ્છે અખ્લાક વ ખિદમાત સે મુતઅસ્સિર અવામ કા ભી ભરપુર તઆવુન હાસિલ હૈ.

જબ કે હમારી પુલીસ કે અખ્લાક તો આપ જાનતે હી હૈં. ઈસલીયે શરીફ લોગ ઔર અવામ સે તો મદદ કી ઉમ્મીદ હી બેકાર હૈ. આમ તૌર પર યે દેખા ગયા હૈ કે પુલીસ બઝાતે ખુદ મેહનત વ દૌડભાગ ઔર અપને દિમાગ કી સલાહિય્યત ઔર લેટેસ્ટ ટેક્નોલોજી સમઝને ઔર ઈસ્તેમાલ કરને કી બજાએ અપને મુખબિર હઝરાત હી પર એતેમાદ કરતે હૈં. ઔર યે મુખબિર હઝરાત બસા અવકાત, ઝુઠી ઈત્તિલાઅ ભી દેતે હૈં, બેગુનાહ લોગોં કો ભી ફંસા દેતે હૈં. ઝાતી દુશ્મનીયાં ભી પુરી કરતે હૈં. અપના વર્ચસ્વ બનાને કી રાહમેં જો આડ વ કાંટે દિખતે હોં ઉન્હેં ભી ઠિકાને લગાતે હૈં. ઔર ફિર યે હઝરાત ખુદ ભી કોઈ દુધ સે ધુલે નહીં હોતે, બલ્કે પુલીસ સે તાલ્લુકાત કી આડ મેં જુવા, શરાબ, ખંડણી, દાદાગીરી ઔર પુલીસ કે નામ વ તાલ્લુકાત કા નાજાઈઝ ઈસ્તેમાલ કર કે લોગોં કી મિલ્કતેં હડપ કર લેના યા સસ્તે દામોં સે લેકર બિલ્ડર બન જાના યે સારે ગોરખધંધે હોતે રેહતે હૈં. ઔર ન સિર્ફ પુલીસ ખામોશ તમાશાઈ બની રહતી હૈ બલ્કે ઈન મુખબિરીન હઝરાત કો ઈસકી બાકાયદા ઈજાઝત હોતી હૈ ઔર કભી કભી તો ઉનકે સાથ ઈન નાજાઈઝ કારોબારોં મેં કુછ પુલીસ કી શિર્કત ઔર હિસ્સેદારી ભી હોતી હૈ.

ઇન હઝરાત કી એક ગલીઝતરીન ઔર શર્મનાક હરકત લિખતે હુવે કલમ લરઝ જાતી હૈ, લિખને કો દિલ નહીં ચાહતા લેકિન <u>''નકલે કુફ્ર કુફ્ર નબાશદ''</u> કો સામને રખતે હુવે સિર્ફ ઇસલીયે લિખ રહા હું કે શાયદ કિસી કો તૌબા કી તૌફીક હો જાએ. કુછ અરસા જેલ મેં આનેવાલે એક સાહબ ને મેરે સામને અપની ઇન ઘીનૌની હરકતોં કા કુછ ઇસ તરહ એતેરાફ કિયા. મૈંને ઉનસે પુછા ફુલાં સાહબ કૈસે આદમી હૈં ? કેહને લગે હમારે પેશે કે હૈં. મૈંને પુછા ક્યા મતલબ ? તો કેહને લગે મુખબિરી ભી કરતે હૈં, ચમડી કા કારોબાર ભી હૈ. મૈંને પુછા ક્યા મતલબ ? તો કેહને લગે કે હમારી બહન બેટીયોં કો ખુદ ભી ઇસ્તિમાલ કરતે હૈં ઔર ઓફીસરોં કી ખુશ્નુદી ઔર તકર્રુબ હાસિલ કરને કે લીયે ઉન્હેં ભી પેશ કરતે હૈં. (અલ્લાહ હિફાઝત ફરમાએ)

હમારે મુલ્ક કી અદાલતેં ઉઝમા (સુપ્રિમ કોર્ટ) ને બારહા પુલીસ કી ઇસ છાપ (ઈમેજ) કો સુધારને ઔર પુલીસ એક્ટ મેં ઇસ્લાહ કી બાત કહી હૈ.

મૌજૂદહ P.M. ને ભી પુલીસ સેમીનાર મેં ઇસ દર્દ કો મહસુસ કિયા થા. હાલાંકે ઐસા નહીં હૈ કે સારા હી પુલીસ ડિપાર્ટમેન્ટ ખરાબ હૈ, અચ્છે લોગ ભી હૈં, બલ્કે બહોત હી અચ્છે ઔર ઈમાનદાર લોગ ભી હૈં જો ઇસ સિસ્ટમ કી ઇસ્લાહ ચાહતે હૈં, લેકિન ઉનકી આવાઝ દબ કર રહ જાતી હૈ. મુઝે અચ્છી તરહ યાદ હૈ A.T.S. કે મી. વિપુલ વિજોય ઔર મી. કે.કે.પટેલ ઔર દીગર કુછ અફસરાન ને અક્ષરધામ કેસ બનાને સે મના કિયા થા કે હમ ગલત કેસ નહીં બનાએંગે. ઉન્હીં કે પાસ ઇસ કેસ કી જાંચ થી. લેકિન ઉનકી ઈમાનદારી પર યે કેસ વણઝારા સાહબ વગૈરહ કો દિયા ગયા. જિસે ઉન્હોંને ખુશી ખુશી કબુલ કર લિયા. મૈંને ક્રાઈમ બ્રાંચ મેં ભી ઈમાનદાર વ શરીફ ઓફિસરોં કો દેખા થા. કશ્મીર કે સફર મેં જબ ઉનસે કરીબ હોને કા મૌકા મિલા તો ઉનકી શરાફત કો મહસુસ કિયા. હમારે સાથ તીન P.S.I. થે, તીનોં બડી હમદર્દી સે પેશ આતે થે. ખાસ કર એક P.S.I. સાહબ જો ગૈર મુસ્લિમ થે. નિહાયત હી નરમ દિલ થે. મેરી બહોત હોસલા અફઝાઈ ફરમાતે ઔર કેહતે સૂરએ યાસીન શરીફ કુર્આન પાક કા દિલ હૈ ઉસકી તિલાવત કરતે રહના ઔર અલ્લાહ સે મદદ માંગના વગૈરહ વગૈરહ. ઇસસે કબ્લ ઇન્ડીયન

આર્મી, કશ્મીર પુલીસ વ દીગર એજન્સીયોં કે ઈમાનદાર અફસરોં કા ઝિક્ર આપ પઢ઼ ચુકે. જેલ કે સુપ્રિન્ટેન્ડેન્ટ જોકે અકસર બાઅખ્લાક વ રહમદિલ થે. જિનકા ઝિક્ર તફસીલ સે ગુઝર ચુકા હૈ, બલ્કે જેલ અમલા મેં શ્રીમાલી સાહબ, હનુમાનદાદા નામ કે કુછ લોગ ઇતને ભલે થે કે હમ લોગ આપસ મેં કેહતે કે યે હઝરાત અગર મુસલમાન હોતે તો બહોત બડે વલી હોતે.

શાયદ આપકો યે સુનકર તાજ્જુબ હોગા કે ૧૧ સાલ કે અરસે મેં મુઝે સિવાય એક ઓફીસર (વ્યાસ) કે કભી ભી કિસી ભી હિંદુ ઓફીસર ને કોઈ તકલીફ નહીં દી. હમેશા ઇઝ્ઝત વ એહતરામ સે દેખા. હાં એક મુસલમાન ઓફીસર ને ઝરૂર તકલીફ દી. ઔર શરારત કા કોઈ મૌકા નહીં છોડા. ક્રાઈમ બ્રાંચ મેં ભી યહી હોતા થા. આમ તૌર પર એક મુસલમાન ઓફીસર ઝરૂરત સે ઝયાદહ વફાદારી બતાને કે લીયે ઝુલ્મ મેં હમેશા આગે રેહતા થા.

યાદ રખીયે ! મુલ્ક સે મોહબ્બત, વફાદારી, બેશક બરહક વ ઝરૂરી હૈ. લેકિન બેકસૂરોં, બેબસોં પર ઝુલ્મ કરના, ઝુલ્મ મેં સાથ દેના, જુઠે ઔર ગલત કેસ બનાના વફાદારી નહીં બલ્કે ગદ્દારી હૈ. ઔર જિન લોગોં કી ખુશ્નુદી હાસિલ કરને કે લીયે યે હઝરાત ઐસી ઘીનૌની હરકતેં કરતે હૈં ઉન્કે યહાં ભી ઇન્કા શુમાર વફાદારોં મેં નહીં બલ્કે ખુશામદખોરોં ઔર ચાપલૂસોં મેં હોતા હૈ. (ખસિરદુન્યા વલ આખિરહ)

ઇન મીર સાદિકોં કો અપને અંજામ કી ફિક્ર કરની ચાહીયે.

પુલીસ સ્ટેશન ઔર મેરા તજરબા

રિહાઈ કે બાદ મેરે મોબાઈલ ચોરી કી શિકાયત કે સિલસિલે મેં કારંજ પુલીસ સ્ટેશન જાના હુવા. વહાં નિહાયત ઇકરામ વ એહતરામ સે મુઝે બૈઠને કે લીયે કુરસી દી ગઈ ઔર બડે મુહઝ્ઝબ અંદાઝ મેં બાત કી ગઈ. પી.આઈ. સાહબ ઔર મુન્શી સાહબ કે અખ્લાક દેખ કર અવ્વલ તો મુઝે ગલત ફેહમી હુઈ કે મૈં ગલ્તી સે કિસી હોટલ યા શોરૂમ મેં તો નહીં પહોંચ ગયા ? લેકિન નહીં, વોહ પુલિસ સ્ટેશન હી થા જિસ્ને મુઝે પુલિસ સ્ટેશન કે મુતાલ્લિક અપને નઝરીયે પર નઝરે સાની કે લીયે મજબૂર કર દિયા. લેકિન અફસોસ બહોત જલ્દ દરિયાપુર

પુલિસ સ્ટેશન કે સ્ટાફ ને મેરી ખુશફેહમી દૂર કર દી. અલ્હમ્દુલિલ્લાહ મેરી રિહાઈ કે બાદ મેરા પાસપોર્ટ મુઝે લૌટા દિયા ગયા. લેકિન ઉસ્કી મીઆદ ખત્મ હો ચુકી થી. મૈંને તજદીદ (રીન્યુ) કી દરખાસ્ત કી. જિસ પર દરિયાપુર પુલિસ સ્ટેશન કો જાંચ સુપુર્દ કી ગઈ. મૈંને ઉન્હેં જજમેન્ટ કોપી ઔર ગુજરાત રાજ્ય ઔર ક્રાઈમ બ્રાંચ કી નઝરે સાની કી અપીલ (રીવ્યુ પીટીશન) કે જજમેન્ટ કી કોપી ભી દી. ઈન હઝરાત કી કાબિલીયત કા યે આલમ થા કે મુઝે કેહને લગે યે તો અંગ્રેઝી ઝબાન મેં હૈ. મૈંને કહા : યે સુપ્રિમ કોર્ટ કા જજમેન્ટ હૈ જો અંગ્રેઝી હી મેં હોતા હૈ. કેહને લગે : હમેં તો અંગ્રેઝી નહીં આતી. આપ હી પઢકર સુના દીજીયે ઈસમેં ક્યા લિખા હૈ ? મૈંને ઉન્હેં જજમેન્ટ કે કુછ પેરેગ્રાફ પળ્હકર સુનાએ. કેહને લગે ઈસ્કા ગુજરાતી નહીં હો સકતા? મૈંને કહા : મૈં ઈસ્કા ગુજરાતી તરજમા કર રહા હું. તો કેહને લગે ઈસ્કી એક કોપી હમેં ઝરૂર દેના. ખૈર મુઝ સે મીઠી મીઠી બાતેં કી ઔર હફ્તા ભર મુઝે ખેલ લગાતે રહે ઔર આખિરકાર યે રિપોર્ટ લિખ ભેજા કે **"મઝકૂરહ શખ્સ અક્ષરધામ કેસ કા મુલ્ઝિમ હૈ. ૧૧ સાલ સાબરમતી જેલ મેં રહ ચુકા હૈ ઔર સુપ્રિમ કોર્ટ ને ઈસ્કો બાઈઝ્ઝત રિહા કર દીયા હૈ. ઈસ્કે બાવજૂદ હમ ઈસે પાસપોર્ટ દીયે જાને કે હક મેં નહીં હૈ."**

સુપ્રિમ કોર્ટ કે ફૈસલે કે બાદ ભી ઈન હઝરાત કી ઝહનીયત ઔર ગંદી સોચ કા ઈસસે બળ્હ કર ક્યા સુબૂત હો સકતા હૈ?

મેરે વાલિદ વ દીગર મુતાલ્લિકીન કી ગમનાક વફાત

૧૧ સાલ કે ઈસ લંબે અરસે મેં અગરચે મેરી દુન્યા મુન્જમિદ (ઠેહરી હુઈ) થી લેકિન બાહર કી દુન્યા અપની સુરઅત વ રફતાર સે ચલતી રહી. શબો રોઝ કા તગય્યુર અપને સાથ બેશુમાર તગય્યુર વ તબ્દીલીયાં લાતા રહા. બચ્ચે જવાન હોને લગે, જવાન અધેડ ઔર અધેડ બુળ્હે હો ગએ. ઔર બુળ્હે અપની આખરી મંઝિલ કી જાનિબ કૂચ કર ગએ. મેરી ગૈર મૌજૂદગી મેં બહોત સે કરીબી વ મુતાલ્લિકીન દુન્યા સે રહલત ફરમા ગયે. જો અપને પીછે અપની યાદેં ઔર

મેરે દિલ પર ગમ કા એક અસર છોડ ગયે ઔર મૈં ઉનકી નમાઝ ઔર જનાઝે મેં ભી શિર્કત સે મેહરૂમ રહા.

ચુનાંચે તારીખ ૩૦-૦૫-૨૦૦૭ કો હઝરત મુફ્તી તાહિર સાહબ, હમીદખાન, ઈદરીસખાન, ગુલાલભાઈ વગૈરહ ને અવ્વલ મેરે વાલિદ કી તબીયત સીરીયસ હોને કી ઔર કુછ દેર બાદ ઈન્તિકાલે પુલ મલાલ કી ખબર સુનાઈ. إنا لله وإنا إليه راجعون.

ઈસ અલમનાક હાદસે કા મેરે દિલ પર ક્યા અસર હુવા હોગા આપ અંદાઝહ લગા સકતે હૈં. ઝિંદગી કા અકસર હિસ્સા મેં અપને વાલિદ કી સોહબત સે દૂર રહા, અવ્વલ ૧૯૮૪ સે લેકર ૯૭ તક ૧૪ સાલ મદરસે મેં રહા, ૧૯૯૭ મેં ફરાગત કે બાદ ૪ મહીને જમાઅત મેં ગયા ઔર ફિર ૨૦૦૦ મેં કંડલા, નવલખી વગૈરહ મેં પુર આયા, ફિર ૨૦૦૧ મેં ભુજ ઔર દીગર મકામાત પર ઝલઝલા, ૨૦૦૨ મેં ગોધરાકાંડ ઔર ઉસકે બાદ કે ફિરકાવારાના ફસાદાત મેં ખિદમાતી કામોં મેં દૌડભાગ કી વજહ સે કભી ઈત્મિનાન સે અપને વાલિદ કે પાસ બૈઠને કા મૌકા વ તૌફીક નહીં હુઈ. હાં વોહ કભી કભી મુલાકાત મેં આતે, મુઝે દેખતે, કેસ કે હાલાત સુનતે. કભી મેરા ટેન્શન દેખ કર બેચારે ખામોશ ખડે રેહતે. ઔર ગમનાક આંખેં લેકર વાપસ ચલે જાતે. કમ અઝ કમ આજ ઉનકે ઈન્તિકાલ પર મૈં આખરી બાર ઉનકા ચેહરા દેખ લેતા. ઉન્હેં કાંધા દે દેતા, ઉનકી જનાઝે કી નમાઝ પઢતા, ઔર ઉન્હેં કબર મેં ઉતાર કર અપને આપ કો કુછ તસલ્લી દે દેતા.

મેરે હમદર્દો, મેરે મોહસીનોં, સલમાનભાઈ, નુરબેગભાઈ, ગ્યાસુદ્દીનભાઈ શેખ, મુહમ્મદ હુસૈનભાઈ મમ્મી, અખ્તરભાઈ (શીતલ પંપ), મુખ્તારભાઈ વગૈરહ ને બહોત કોશીશ કી. I.G. મેં ગએ, હાઈકોર્ટ ગએ. લેકિન અફસોસ હાઈકોર્ટ ને કુછ નહીં સુના ઔર યે કેહ કર કે "ગંભીર કેસ" હૈ, મુઝે એક ઘંટે કી પેરોલ દેને સે ભી મના કર દિયા.

ફાંસી કે કૈદી કો ફાંસી લગાને સે પેહલે આખરી ખ્વાહીશ પુછી જાતી હૈ ઔર જહાં તક મુમ્કીન હો ઉસ્કી ખ્વાહીશ પુરી કી જાતી હૈ. જબ કે અભી તો મેરી

સઝા કન્ફોર્મ ભી નહીં હુઈ થી, અભી મેરી હાઈકોર્ટ / સુપ્રિમ કોર્ટ બાકી થી. મેં ઈસ એતેબાર સે અભી સિર્ફ મુલ્ઝિમ ઔર અંડર ટ્રાયલ કૈદી થા. કાશ મેરી ખ્વાહિશ પુરી કી જાતી!

માફ કરના મૈં કિસી ભી અદાલત કી તૌહીન કરના નહીં ચાહતા. મુઝે સઝા દેનેવાલે સ્પે. પોટા કોર્ટ કે જજ જબ સઝા સુનાકર જાને લગે થે ઉસ વક્ત ભી મૈં ઉનકે એહતરામ મેં ખડા હુવા થા. લેકિન સિસ્ટમ મેં કહીં ના કહીં. કુછ ખામી ઝરૂર હૈ. ઈસ સિસ્ટમ કે શિકાર સિર્ફ મુસલમાન હી નહીં બલ્કે બહોત સે બેચારે ગરીબ હિંદુ ભી હૈં. ચુનાંચે હમારે I.G.P. જનાબ પી.સી. ઠાકોર સાહબ ને ખુદ ઈસ બાત કા એતેરાફ કરતે હુવે એક તકરીબ મેં કહા કે એક આદીવાસી કો સિર્ફ ૫૦/- રૂપીયે કી ચોરી કે ઈલ્ઝામ મેં ૩૮ સાલ જેલ મેં ગુઝારને પડે થે. (ગુજરાત ટુડે - ૨૦-૧૨-૨૦૧૪, રવિવાર)

મૈંને ખુદ યહાં સાબરમતી જેલ મેં એક કૈદી કો દેખા ૬૫૦ ગ્રામ ડાંગર કી લૂટ કે કેસ મેં બેચારે કો ૧૦ સાલ ગુઝારને પડે થે. ઔર ઐસે તો કઈ કેસ દેખે ૪૯૮ કી કલમ મેં, બીવી ને ખુદકુશી કી યા વાકેઅતન ઉસે શોહર ને જલાયા. લેકિન ઈસ જુર્મમેં માં, બેટી, બહન, દેવરાની, જેઠાણી, પડોસી ઔર પતા નહીં પુરે પુરે ખાનદાન કો કલમ ૪૯૮ કે તહત સઝા દે દી જાતી હૈ. એક સાહબ અપની બીવી કે સાથ અલગ રહતે થે. ઔર ઉનકા બચ્ચા આમ તૌર પર અપને દાદા-દાદી કે પાસ રહતા થા. મિયાં-બીવી મેં ઝગડા હુવા, બીવી ને ખુદકુશી કર લી યા શોહર ને જલા દિયા. અલ્લાહ બેહતર જાને. લેકિન ઝુલ્મ કી હદ તો ઉસ વક્ત હુઈ જબ બીવીને મરને સે પેહલે ઉસકે રિશ્તેદારોં કે બેહકાવે મેં આકર અપને ડી.ડી. (ડાઈંગ ડેકલેરેશન) મેં અપને સાસ, સસરા કા નામ ડાલ દિયા. ઔર વોહ દાદા, દાદી જો અપને પોતે કો સંભાલતે, ઉસકી તરબીયત કરતે થે, ઉનકી ખિદમાત કા યે સિલા મિલા કે આજ વોહ તકરીબન ૧૩ સાલ સે જેલ મેં હૈ. કમાલ યે હૈ કે હાદસે કે વક્ત ભી પોતા અપને દાદા કે ઘર થા.

ઐસે કઈ મુકદમાત હૈં જિન્હેં બયાન કરને કી યહાં ગુંજાઈશ નહીં.

ઈસકે બિલમુકાબિલ બહોત સે ઐસે લોગોં કો ભી દેખા જો ૧૫-૨૦ કેસ લેકર આતે. ઉનપર લૂટ કે, ૩૦૭, ૩૦૨ ઔર ઈસ કિસ્મ કે કઈ સંગીન કેસ હોતે. લેકિન યે લોગ બડે એતેમાદ કે સાથ કેહતે, લુટવાલે કેસ મેં જામીન હો ગઈ, આઈંદા હફ્તે મેં ૩૦૭ મેં જામીન કરા લુંગા, દૂસરે ૪ કેસ મેં આજ જામીન હો જાએગી. ૨ મહીને મેં મર્ડર વાલા કેસ પુરા હો જાએગા. વહાં તક દૂસરે તમામ કેસ ભી પુરે કરવા લુંગા ઔર ફુલાં તારીખ તક છુટ જાઉંગા. ઔર ફિર ઉનકી બતાઈ તરતીબ કે એતેબાર સે હી ઝમાનતેં હોતી ચલી જાતી. કેસ ચલ જાતે ઔર ઉનકી દી હુઈ તારીખ પર વોહ રિહા ભી હો જાતે થે.

ઈબ્તિદા મેં એક સાહબ કો મૈંને દેખા થા. વોહ કોર્ટ મેં જજ સાહબ કે સામને કેહતે કે જજ સાહબ, અગર આપ મુઝે છોડ દોગે તો મેં ફુલાં સાહબ કા મર્ડર કર દુંગા. ઉસકે બાવજૂદ કેસ ચલને પર વોહ રિહા હો ગએ, હાલાંકે બાદમેં ઉન્હીં કા મર્ડર હો ગયા થા.

એક સાહબ મેરે સાથ ખોલી મેં રેહતે થે. જબ ઉનકો પેહલી તારીખ પર જજ કે સામને પેશ કિયા ગયા તો યે ભાઈ ને કહા મુઝે યકીન નહીં હોતા કે આપ જજ હૈં, ઔર યે અદાલત હૈ. જજ સાહબ ને પુછા ક્યું ? કેહને લગે, યહાં ‘‘સત્ય મેવ જયતે’’ લિખા હુવા નહીં ઔર ઈન્સાફ કી દેવી નહીં. જજ સાહબ ને ઈધર ઉધર નિગાહ દૌડાઈ ઔર કેહને લગે હાં યાર તેરી બાત સહીહ હૈ. ફૌરન સ્ટાફ કો હુક્મ દિયા કે યહાં સત્યમેવ જયતે લિખાઓ ઔર તરાઝુવાલી દેવી લગાઓ. ફિર દૂસરી તારીખ પર પેશી પર ફિર ઉસને કહા અભી ભી મુઝે આપ પર એતેમાદ નહીં હૈ કે આપ જજ હૈં. પુછને લગે અબ ક્યા બાત હૈ ? ઉસને કહા ગાંધી બાપુ કી તસ્વીર નહીં હૈ. ફિર જજ સાહબ ને દીવારોં પર નઝર દોડાઈ ઓર સ્ટાફ કો ગાંધી બાપુ કી તસ્વીર લગાને કા હુક્મ દિયા. બિલ્આખિર કેસ ચલને પર જજ સાહબ ને ઉસે બાઈઝ્ઝત રિહા ભી કર દિયા. હમારે યહાં એક બાપ ઔર ઉસકા એક જવાન બેટા દોનોં એક હી કેસ મેં ઉમર કૈદ કી સઝા મેં થે. અબ ઈસી બેટે કી શાદી કે ઉન્વાન પર બાપ બેટે ને પેરોલ (છુટ્ટી) કી અર્ઝ કી. આમ તૌર પર યે હોતા હૈ કે એક હી કેસ કે દો યા ઝયાદહ આદમીયોં કો બયક વક્ત પેરોલ નહીં દી જાતી.

ચુનાંચે કોર્ટ ને બાપ કો તો શાદી મેં શિર્કત કે લીયે પેરોલ દે દી. ઉસકે બેટે કો પેરોલ નહીં દી જિસકી શાદી હોની થી. ઔર ભી બેશુમાર વાકેઆત આએ દિન હોતે હી રહતે હૈં, મૈં યે નહીં કેહતા કે કોર્ટોં કી ગલતી હોતી હૈ બલ્કે આમ તૌર પર પુલીસ કી ગૈરઝિમ્મેદારાના ઔર કોતાહી ભરી જાંચ ઔર તૈયાર કીયે ગયે ગલત કાગઝાત કી વજહ સે ભી યે સબ કુછ હોતા હૈ.

બહરહાલ મૈં અપને વાલિદ કે જનાઝે મેં શિર્કત નહીં કર સકા. મૈંને અંદર સે જનાઝહ કી નમાઝ મેરે ચાચા મુહમ્મદ હુસૈન (અપનભાઈ) યા સલમાન કો પળ્હાને કી ઈજાઝત કેહલા દી. હમ લોગોં ને હઝરત ઈમામ શાફઈ રહ. કે મસ્લક પર અલ કરતે હુવે ગાઈબાના નમાઝે જનાઝા પળ્હી ઔર મેરે વાલિદ ઔર ઉમ્મત કે મર્હૂમીન કે હક મેં દુઆએ મગફિરત ફરમાઈ. મેરે પોટા કે સાથી, ગોધરાવાલે સાથી, ગેંગવાલે ઔર બહોત સે મેરે મુતાલ્લિક હિંદુ મુસ્લિમ કૈદી તાઝીયત કે લીયે આએ, અપની ગમખ્વારી, હમદર્દી ઔર દુઃખ મેં શિર્કત કા ઈઝહાર કિયા ઔર મેરા ગમ હલ્કા કરને કી કોશીશ કી.

તારીખ ૦૨-૦૪-૨૦૦૯ કો મેરે મોહસીન વ હમદર્દ દોસ્ત અઝીઝમ હઝરત મુફતી ઈમ્તિયાઝ સાહબ (રહ.) કી વફાત કી ગમનાક ખબર મિલી. إنا لله وإنا إليه راجعون. મૌસૂફ કે મુઝ પર બહોત સે એહસાનાત થે. જિનકે બયાન કા યહાં મૌકા નહીં. સિર્ફ એક અઝીમ નેકી કા ઝિક્ર યહાં ઝરૂરી સમઝતા હું. મેરી મુલાકાત મેં ભાઈ સલમાન ઔર નુરબેગ સા. આતે. કેસ કે તાલ્લુક સે કભી ઉનકે સાથ સખ્ત કલામી ભી હોતી, ઉન્હેં ડાંટતા, ધમકાતા, યે બેચારે ટુટે દિલ ઔર હોસલા શિકન હાલાત લેકર માયૂસ વ ગમઝદા હઝરત મુફતી ઈમ્તિયાઝ સા. કે પાસ પહોંચતે. હઝરત મુફતી સા. ઇનકી બાતેં સુનકર ઇનકી હિમ્મત અફઝાઈ વ હોસલા અફઝાઈ ફરમાતે. કૈદી પર ખર્ચ કરને ઔર ઉસે આઝાદ કરને કે ફઝાઇલ સુનાતે. મુફીદ મશ્વરે દેતે ઔર ઉનકી બેટરી ચાર્જ ફરમા દેતે થે. યે એક ઐસી નેકી હૈ જિસકા કોઈ સાની નહીં હો સકતા. તાલિબે ઈલ્મી કે ઝમાને મેં હમ દોનોં મેં પેહલે નંબર કે લીયે બડા તકાબુલ રહતા, લેકિન અલ્લાહ ને બતા દિયા કે પેહલા નંબર ઉન્હી કા હૈ. ઔર મેરી ઉનકે સામને કોઈ હૈસીયત નહીં.

ઈસી અસ્નાઅ મેં અમીરે દઅવત વ તબ્લીગ હઝરત મૌલાના અ.ગની સા. (રહ.), અમીરે દઅવત વ તબ્લીગ હઝરત અકદસ મૌલાના મુહમ્મદ ઝુબૈર સા. (રહ.), મેરે બડે ચાચા જનાબ ગુલામનબી ભાઈ મનસુરી (બાબુચાચા), મેરી નાની મોહતરમા, મેરી એક નિહાયત હી હમદર્દ ઔર કરીબી રિશ્તેદાર ખાતૂન ખૈરૂમા, હઝરત શૈખુલ હદીસ મૌલાના મો. ઈકરામ સા. (રહ.) હઝરત મૌલાના વાજિદ હુસૈન સા. દેવબંદી (ઉસ્તાઝે હદીસ જામિઆ ડાભેલ), હઝરત મૌલાના હુસૈન અહમદ ઉમરજી જો ગોધરા કેસ સે રિહા હુવે થે ઔર કુછ અરસા બાદ ઈન્તિકાલ હો ગયા. ઈસી તરહ કૈદખાને કે સાથી હઝરત મુફ્તી તાહિર સાહબ કી વાલિદહ મોહતરમહ, મૌ. અબ્દુલ્લાહ સાહબ કી વાલિદહ મોહતરમહ, મૌ. અહમદહુસૈન સા. કે ભાઈ ઔર ઈનકે અલાવહ અંદર ઔર બાહર કે બહોત સે મુતાલ્લિકીન દુન્યાસે રહલત ફરમા ગએ. إنا لله وإنا إليه راجعون.

કૈદખાને કે આખરી દિનોં મેં મેરે ખાલાઝાદ ભાઈ મુહમ્મદ શીસ કા આફ્રીકા અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં ઈન્તિકાલ હો ગયા. જો મેરે લીયે એક મુસ્તકિલ આઝમાઈશ થી. ક્યુંકે ઉનકે ભાઈ ઈદરીસ ભાઈ જોકે મેરે બહોત સે કામકાજ સંભાલતે થે. મેરે ઘર મેરી વાલિદહ કે લીયે બડા સહારા થે. અબ વોહ ખુદ તન્હા હો ગએ થે ઔર ઉન્હેં સહારે કી ઝરૂરત થી.

અલ્લાહ તઆલા તમામ કી બેઈન્તિહા મગફિરત ફરમાએં. ઉનકી કબરોં પર અપની રહમત વ અનવારાત નાઝિલ ફરમાએં, કબ્ર, હશ્ર ઔર આખિરત કી તમામ મંઝિલેં આસાન ફરમાએં, ઉનકે પસમાંદગાન કો સબ્રે જમીલ, અજરે જઝીલ અતા ફરમાએં. (આમીન)

ગુજરાત હાઈકોર્ટ કા જજમેન્ટ

“Truth Strenger Than Fiction”

ગુજરાત હાઈકોર્ટ મેં તારીખ ૨૫-૦૩-૨૦૦૮ સે કેસ કી સિમાઅત શુરૂઅ હુઈ. હમારી જાનિબ મજીદ મેમણ સા. ને તીન રોઝ તક બેહતરીન દલાઈલ કીયે. સામને ક્રાઈમ બ્રાંચ વ સરકાર કી જાનિબ સે J.M. પંચાલ, કમલ પંચાલ, ઉમેશ ત્રિવેદી વગૈરહ પેશ હુવે, ઔર પંચાલ સા. ને તકરીબન ૧૫ રોઝ તક આરગ્યુમેન્ટ કીયે. ઔર તારીખ ૨૫-૪-૨૦૦૮ કો આરગ્યુમેન્ટ પુરે હો ગએ.

હાઈકોર્ટ સે ભી હમેં રિહાઈ કી બહોત હી ઉમ્મીદ થી. ઈસીલીયે શિદ્દત સે જજમેન્ટ કા ઈન્તિઝાર થા. લેકિન અફસોસ હાઈકોર્ટ ને તકરીબન ૨૬ મહીને તક પતા નહીં કિસ મસ્લિહત કી વજહ સે હમારા જજમેન્ટ રોકે રખા ઔર બાર બાર હમારી જાનિબ સે મેન્સન કીયે જાને પર આખિર કાર તારીખ ૧-૬-૨૦૧૦ કો અપના જજમેન્ટ સુનાયા. ઔર હમ તમામ કી સઝાઓં કો બરકરાર રખા. ઔર હમેં સુપ્રિમ કોર્ટ મેં અપીલ કે લીયે ૬૦ રોઝ દીયે. (પોટા કોર્ટ, હાઈકોર્ટ કે જજમેન્ટ પર મેં કોઈ તબસેરહ કરના નહીં ચાહતા. ઈન કોર્ટો કે જજમેન્ટ કે નુક્સ વ ગલતીયોં કો મેરે કાબિલ વકીલોં ને કાનુન કે દાયરે મેં રેહતે હુવે બેહતરીન તરીકે સે બયાન કિયા હૈ ઔર નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટ ને બડી બારીક બીની સે ઉન્હેં જાંચ કર બડી વઝાહત સે તબ્સેરહ કિયા હૈ.)

સુપ્રિમ કોર્ટ ઓફ ઇન્ડીયા, જમીઅત ઉલમાએ હિંદ (મૌ.અરશદ મદની) ઔર જમીઅત ઉલમાએ મહારાષ્ટ્ર કા કિરદાર

હાઈકોર્ટ ને તારીખ ૧-૬-૨૦૧૦ કો જજમેન્ટ દિયા ઔર ઉસ્કે એક હફ્તે બાદ સર્ટીફાઈડ કોપી હમેં દી ગઈ. જિસ્મેં હમેં અપીલ કે લીયે ૬૦ રોઝ કા વક્ત દિયા ગયા થા. જિસ્મેં એક છોટા સા વેકેશન ભી શામિલ થા. અગર ૬૦ રોઝ મેં આપ ફાંસી પર સ્ટે નહીં લા સકે તો આપ કા કાઉન્ટ ડાઉન (ઉલ્ટી ગિનતી) શુરૂઅ હો જાએગા. અવ્વલ તો ફાંસી કા ખૌફ ઔર બચાવ કી તદબીર કે લીયે મહદૂદ વક્ત. યે દોનોં બાતેં જમા હો જાએ તો વૈસે હી આદમી કી અકલ મફલૂજ (લકવા) હો જાએ કે અબ ક્યા હોગા ? લેકિન અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત કા કરોડો એહસાન હૈ કે ઉસ અઝીમ ઝાત ને મેરે દોસ્તોં ઔર મેહનત કરનેવાલોં કો બડા હોસલા અતા ફરમાયા. હઝરત મુફતી ઈમ્તિયાઝ સાહબ કી વફાત કે બાદ અઝીઝમ મુફતી યહયા સાહબ ઔર મુફતી રિઝવાન સાહબ કેસ પર નિગરાની ઔર ઈન પર વાજિબુલ એહતરામ હઝરત અકદસ ઉસ્તાઝે મોહતરમ હઝરત મુફતી અહમદ સાહબ દામત બરકાતુહુમ વ સાહબઝાદએ હઝરત મુફતી અસઅદ સા. (મ.ઝિ.) કી પુરી નિગાહ વ તવજ્જુહાત રહતી થી.

ચુનાંચે મુફતી રિઝવાન સાહબ ને મૌલાના મુફતી યૂસુફ સાહબ (ઈમામ વ ખતીબ જામા મસ્જિદ, ખાર, મુંબઈ) (ખલીફા હઝરત અકદસ મુફતી અહમદ સાહબ દા.બ.) સે રાબ્તા કીયા. ઈસ સે પેહલે સન ૨૦૦૮-૨૦૦૯ મેં અઝીઝમ મુફતી રિઝવાન સાહબ સફરે હજ મેં થે. વહીં પર હરમ શરીફ મેં હઝરત મુફતી સાહબ સે મુલાકાત હુઈ થી. ઉસ વક્ત હમારે કેસ કા ઝિક્ર હુવા થા. હઝરત મુફતી સાહબ કે ઈસ્તિફસાર પર મુફતી રિઝવાન સાહબ ને બતાયા થા કે ફિલહાલ હાઈકોર્ટ મેં જજમેન્ટ પેન્ડીંગ હૈ. ઉસ વક્ત હઝરત મુફતી યૂસુફ સાહબ ને બવક્તે ઝરૂરત તઆવુન કી પેશકશ કી થી. ઉસ્કે બાદ ૨૦૧૦ મેં હઝરત મુફતી યૂસુફ સાહબ કા રાજસ્થાન સફર થા. રાસ્તે મેં અહમદઆબાદ કયામ કે દૌરાન હઝરત મુફતી

રિઝવાન સાહબ સે ફિર મુલાકાત હુઈ. ઉસ વક્ત હાઈકોર્ટ સે હમારા ફૈસલા હો ચુકા થા. ઔર મેરે સાથી સુપ્રિમ કોર્ટ કી તૈયારી કો લે કર બડે પરેશાન થે. મુફતી રિઝવાન સાહબ ને ઉન્હેં હાલાત સે આગાહ કિયા. મુફતી યૂસુફ સાહબ ને ફરમાયા કે ફુલાં તારીખ કો આપ મુંબઈ આ જાઓ. ચુનાંચે અઝીઝમ મુફતી રિઝવાન સાહબ, નૂરબેગ ઔર ભાઈ સલમાન મુંબઈ પહોંચે. વહાં હઝરત મુફતી સાહબ ને જનાબ ગુલ્ઝાર આઝમી સાહબ, મૌલાના મુસ્તકીમ સાહબ વ દીગર અરાકીન સે મુલાકાત કરાઈ. ઈન હઝરાત ને બડી બશાશત સે ઈસ મુકદ્દમા કી પૈરવી પર આમાદગી ઝાહિર કી. ઈસી અસ્નાઅ મેં જામિઅહ ડાભેલ કે સાલાના ઈજલાસ મેં નમૂનએ શેખુલ ઈસ્લામ, મોહસિને મિલ્લત હઝરત અકદસ મૌલાના સૈયદ અરશદ મદની સાહબ દામત બરકાતુહુમ કી તશરીફ આવરી હુઈ. ઈસ અમ્ર મેં મઝીદ તાઈદ વ તઆવુન કી ગર્ઝ સે હઝરત મુફતી યૂસુફ સાહબ ને મુફતી રિઝવાન સાહબ કો ડાભેલ જાકર હઝરત મૌલાના સૈયદ અરશદ મદની સાહબ સે મુલાકાત વ દરખાસ્ત કરને કે લીયે કહા. ચુનાંચે યે હઝરાત ડાભેલ પહોંચે. વહાં હઝરત મૌલાના કે સામને યે દરખાસ્ત રખી ગઈ. હઝરત મુફતી અહમદ સાહબ કી સિફારિશાત ભી શામિલ થી. હઝરત મૌલાના અરશદ સાહબ ને ઉસી વક્ત ફરમાયા : ઠીક હૈ. હમ ઈસ મુકદ્દમે કી પૈરવી ઔર ઈખરાજાત બરદાશ્ત કરને કે લીયે તૈયાર હૈ. અબ યે બતલાઈયે કે વકીલ આપ તય કરેંગે યા હમ અપને તૌર પર તય કર લેં? મુફતી રિઝવાન સાહબ ને કહા હઝરત હમ સોચ કર જવાબ દેતે હૈં. ફરમાયા ઠીક હૈ. યે હઝરાત મસ્જિદ મેં આએ. દો રકઅત નમાઝ પઢકર અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત સે ખૂબ આહો ઝારી કી. મસ્જિદ સે નિકલ રહે થે કે હઝરત કારી અહમદુલ્લાહ સાહબ સે મુલાકાત હુઈ. હઝરત કારી સાહબ ને પુછૂ ક્યા હુવા? મુફતી રિઝવાન સાહબ ને માજરા બતાયા. હઝરત કારી સાહબ ને ફરમાયા અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત કી ઝાત પર તવક્કુલ કરતે હુવે આપ હઝરત કે તાબેઅ હો જાએં. ઈન્શાઅલ્લાહ ઈસ્મેં ખૈર હૈ. ચુનાંચે યે હઝરાત હઝરત મૌલાના સૈયદ અરશદ સાહબ કી ખિદમત મેં પહોંચે ઔર હઝરત સે અર્ઝ કિયા કે હઝરત આપ અપને તૌર પર મુનાસિબ સમઝે કરેં. હઝરત ને વહીં સે સુપ્રિમ કોર્ટ કે વકીલ જનાબ અનીસ સહરવર્દી સાહબ કો ફોન કિયા ઔર ઈસ મુકદ્દમે કી તૈયારી કરને કે લીયે કહા.

ઉસ વક્ત હઝરત ને ફરમાયા કે ઈન હઝરાત કા કેસ લડના હમારી મગફિરત કા ઝરીયા બનેગા. ઈન્શાઅલ્લાહ. ઈસ કેસ પર અગર એક કરોડ રૂપીયે ભી ખર્ચ હોં તો હમ દેંગે. ઔર ફિર હઝરત ને ભી જમીઅતે ઉલમા મહારાષ્ટ્ર હી સે હમારે કેસ કી પૈરવી કરને કે લીયે કહા. વહાં હઝરત મૌલાના હલીમુલ્લાહ સાહબ કાસમી (જનરલ સેક્રેટરી જમીઅતે ઉલમા મહારાષ્ટ્ર) ઔર હઝરત મૌલાના મુફ્તી યૂસુફ સાહબ (ખાઝિન જમીઅતે ઉલમા મહારાષ્ટ્ર, ખલીફા હઝરત અકદસ મુફ્તી અહમદ સાહબ દા.બ.) ઔર મર્દે મુજાહિદ જનાબ ગુલ્ઝાર આઝમી સાહબ (સેક્રેટરી લીગલ સેલ, જમીઅતે ઉલમા મહારાષ્ટ્ર) વગૈરહ હઝરાત જો પેહલે હી આમાદગી ઝાહિર કર ચુકે થે. અબ હઝરત કે હુક્મ પર બડી બશાશત કે સાથ ઈસ કેસ કી તૈયારી ઔર પૈરવી મેં મશ્ગૂલ હો ગએ. મેરે સાથીયોં કો વકીલોં કે ઈન્તિખાબ વ નામઝદગી કે લીયે દિલ્હી રવાના કીયા. યે વોહ વક્ત થા કે અકસર બડે વકીલ વેકેશન કી વજહ સે દિલ્હી મેં મૌજૂદ નહીં થે. તાહમ મેરે ઈન કાબિલે ફખ્ર દોસ્તોં ને બડી જદ્દો જહદ ઔર દિલ્હી વ અતરાફ કી ખાક છાનને કે બાદ કઈ વકીલોં સે મુલાકાત કી ઔર ઉન્કી ફીસ વ તરીકએ કાર માલૂમ કરકે આએ ઔર ફિર મશ્વરા કે બાદ A.O.R. (એડવોકેટ ઓન રેકોર્ડ) કે તૌર પર બડે હી કાબિલ વ માહિર વકીલ મોહતરમ જનાબ મુહમ્મદ અનીસ સાહબ સહરવર્દી કો નામઝદ કીયા. અબ સીનીયર વકીલોં કી તલાશ થી. ડેઢ મહીને સે ઝયાદ અરસા ગુઝર ગયા થા. ઈન હઝરાત ને સુપ્રિમ કોર્ટ કે એક મશ્હૂર વકીલ સુશીલકુમાર જૈન સે મુલાકાત કી. ઉન્હોંને હાઈકોર્ટ કા જજમેન્ટ ઔર દીગર કાગઝાત દેખકર કહા : મુલ્લાજી આપકે પાસ સિર્ફ પાંચ, છઃ રોઝ બાકી હૈ. આપ જલ્દી S.L.P. ફાઈલ કર દો. વરના પાંચ છઃ રોઝ બાદ આપ કે સાથીયોં કો ફાંસી પર લટકા દીયા જાએગા. મેરે દોસ્ત બડે ફિકરમંદ હુવે ઉસી વક્ત હઝરત મૌલાના અરશદ સાહબ સે રબ્ત કિયા હઝરત ને સૂરતે હાલ પર ગૌર કરને કે બાદ હઝરત મૌલાના સિરાજ સાહબ કે સાથ ઈન હઝરાત કો સહરવર્દી સાહબ કે પાસ રવાના કીયા ઔર ફૌરન S.L.P. દાખિલ કરને કી તાકીદ કી. ઔર સીનીયર વકીલોં કી હૈસીયત સે હિન્દુસ્તાન કી માયાએ નાઝ શખ્સીયત જનાબ K.T.S. તુલ્સી, જનાબ અમરીન્દર સરન ઔર મોહતરમા કામીની જયસ્વાલ કો નામઝદ કીયા. જનાબ

અનીસ સહરવર્દી સાહબ ને બડી મેહનત કે બાદ S.L.P. તૈયાર કી ઔર ૫૪વેં રોઝ ઈસપર સિમાઅત હુઈ. ઈસ મૌકે પર હમારી જાનિબ સે ઈન કાબિલ વકીલોં કે અલાવા હિન્દુસ્તાન કે મશ્હૂર વકીલ જનાબ હરીશ સાલ્વે કો ભી હાઝિર રખા ગયા થા. હમારી જાનિબ સે ઉસ રોઝ જનાબ K.T.S. તુલ્સી ને તકરીબન ૧૨ મિનટ કી અપની બહસ મેં કોર્ટ સે કહા કે વણઝારા, સીંઘલ એન્ડ કંપની જોકે નકલી એન્કાઉન્ટર કે મુલ્ઝિમીન હૈં ઉન્કી મનઘડત ઔર ઝૂટી કહાનીયોં પર તીન તીન લોગોં કી મૌત કા ફૈસલા નહીં કિયા જા સકતા. ઈસ્કે અલાવા નિહાયત હી મુઅસ્સિર કાનૂની દલાઈલ કરકે કોર્ટ કો કાઈલ કર લિયા ઔર જસ્ટીસ સુદર્શન રેડ્ડી ઔર જસ્ટીસ એસ.એસ. નિજ્જર કી બેંચ ને ૫૯વેં રોઝ (સિર્ફ એક હી રોઝ પેહલે તારીખ ૬-૮-૨૦૧૦ કો) હમારી ફાંસી કી સઝા પર સ્ટે દે દીયા. ઔર રાજ્ય સરકાર, કેન્દ્ર સરકાર, ક્રાઈમ બ્રાંચ ઔર C,B.I. વગૈરહ કો નોટીસ જારી કીયે. અલ્હમ્દુલિલ્લાહ યે હમારી પેહલી કામયબી થી. (ઈસ પેહલી હી તારીખ પર તકરીબન ૩૨ લાખ રૂપીયે ખર્ચ હુવે થે જો જમીઅતે ઉલમા મહારાષ્ટ્ર ને અદા કીયે. ઔર હમારે ઈસ પૂરે કેસ મેં સિર્ફ સુપ્રિમ કોર્ટ કે વકીલોં કી ફીસ કે તૌર પર ૫૩ લાખ રૂપીયે ખર્ચ હુવે જો જમીઅતે ઉલમા મહારાષ્ટ્ર હી ને અદા કીયે. (ફજઝાહુમુલ્લાહ)

ઔર સિર્ફ અક્ષરધામ હી નહીં જમીઅતે ઉલમા મહારાષ્ટ્ર ને દીગર મુકદ્દમાત મેં ભી હમારી કિસી દરખાસ્ત યા સિફારિશ કો કભી મુસ્તરદ નહીં કીયા. પોટા કે અલાવહ દીગર કઈ કેસોં મેં ભી હમ પર એતેમાદ કરતે હુવે હમારી દરખાસ્ત ઔર સિફારિશ પર પૈરવી કે લીયે આમાદગી ઝાહિર કી. ઔર જિસ વક્ત જિસ વકીલ કા હમને મુતાલબા કીયા અપને ખઝાને ખોલ દીયે ઔર ઈસ મુઆમલે મેં કભી પશો પેશ યા કંજૂસી સે કામ નહીં લીયા.

અલ્હમ્દુલિલ્લાહ S.L.P. કી મંઝૂરી કે કુછ હી અરસા બાદ નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટ કી ઈસી બેંચ ને તારીખ ૩-૧૨-૨૦૧૦ કો મૌલાના અબ્દુલ્લાહ સાહબ કી ઝમાનત મંઝૂર કી જો દૂસરી અઝીમ કામયાબી થી.

મેરે કાબિલ વકીલ

મુનાસિબ માલૂમ હોતા હૈ કે યહાં મેરે ઉન કાબિલ વકીલોં કા મુખ્તસર તઆરૂફ઼ ઔર એહસાન શનાસી હો જાએ.

(૧) **મી. K.T.S. તુલ્સી :**

મી. K.T.S. તુલ્સી સીખ હૈ. ઔર રાજ્યસભા મેં કોંગ્રેસ કે મેમ્બર ઓફ પાર્લામેન્ટ હૈ. હિંદુસ્તાન કે બડે હી નામવર ઔર માહિર વકીલ હૈ. બડા ઉંચા સ્ટેટસ ઔર મકામ હૈ. લેકિન અલ્લાહ રબ્બુલ ઇઝ્ઝત ને હમારે લીયે ઉનકે દિલ કો નરમ કર દિયા થા. હમારી જાનિબ સે તીન રોઝ આરગ્યુમેન્ટ કીયે. સરકારી વકીલ કે આરગ્યુમેન્ટ મેં ભી હાઝિર રહે. ઔર ફિર આખિર મેં તહરીરી આરગ્યુમેન્ટ (રીજોઈન્ડર) ભી રખા ઔર મેહનત કા હક અદા કર દિયા ઔર હમસે સિર્ફ ૧૧ લાખ રૂા. ફીસ લી થી. કોર્ટ ને ઇનસે સવાલ પુછા થા કે અચ્છા યે બતાઓ કે અબ્દુલ કય્યુમ બેકસૂર હૈ તો પુલીસ ને ઉસે હી ક્યું નિશાના બનાયા ? ઉન્હોંને બરજસ્તા (ફૌરન) જવાબ દિયા જૈસે ઇન્દીરા ગાંધી કે કત્લ કે બાદ ઓપરેશન બ્લ્યુ સ્ટાર કે વક્ત હમ સીખોં કો નિશાના બનાયા ગયા થા. ઉસ વક્ત કિસી વજહ કી ઝરૂરત નહીં થી. બસ સીખોં પર ઝુલ્મ કરના થા, ઇસી તરહ ૨૦૦૨ કે બાદ મુસલમાનોં કો મારકર, ડરાકર, કેસોં મેં ફંસા કર ઝુલ્મ કરના થા. ઉસકે લીયે કિસી વજહ કી ઝરૂરત નહીં થી.

ઉર્દૂ ચિઠ્ઠીયોં પર ધારદાર દલાઇલ કરકે કોર્ટ કો ચિઠ્ઠીયાં ઔર ફિદાઈન કે કપડે દેખને પર કાઇલ કર લિયા થા. જો હમારી બહોત બડી કામયાબી થી ઔર શાયદ ઉસીસે કોર્ટ કો ઇસ કેસ કા જુઠા ઔર બકવાસ હોના સમઝમેં આ ગયા થા.

(૨) **મી. અમરીન્દર સરન :**

કબુલાતનામોં ઔર ચિઠ્ઠીયોં પર જી તોડ કર મેહનત કી થી. રિહાઈ કે બાદ મૈં ઇનકા શુક્રિયા અદર કરને કે લીયે ગયા થા વહાં, મૈંને ઉનસે પુછા કે

"સર આપ કો યકીન થા કે મૈં બેકસુર હું?" ફરમાયા : બિલકુલ, કાગઝાત દેખકર સમઝ ગયા થા કે જુઠા કેસ હૈ. ફિર કેહને લગે "મુલ્લાજી! મૈંને દુન્યામેં આપકી વકાલત કર દી, આપ ઉપર (અલ્લાહ કે યહાં) મેરી વકાલત કર દેના." એક મૌકે પર ફરમાયા મૈં ગુનેહગારોં કે કેસ નહીં લડતા.

(૩) **મોહતરમા કામીની જયસ્વાલ :**

બડી હી કાબિલ ઔર ઈમાનદાર વકીલ હૈ, સુપ્રિમ કોર્ટ મેં સેંક્શન (પોટા કી કલમ કે લીયે ગૃહખાતે કી મંઝૂરી) ઔર પુલીસ કે દાઈરએ ઈખ્તિયાર વગૈરહ પર બડી મુદલ્લલ બહસ કી થી. જિસે કોર્ટ ને તસ્લીમ કિયા.

(૪) **એડવોકેટ અનીસ સહરવર્દી** ઔર આપ કી એહલીયા મોહતરમા, બેટે આતિફ ઔર જુનીયર મેહદી ઈમામ કી ભી મેહનત વ દિલી જઝબાત ઈસ મુકદમે સે ઝુડે હુવે થે. લેકિન સિમાઅત સે કબ્લ હી જનાબ અનીસ સહરવર્દી સાહબ કા ઈન્તકાલ હો ગયા. અલ્લાહ તઆલા ઈન્કી મગફિરત ફરમાએ. સહરવર્દી સાહબ કે બાદ ઉન્કે સાહબઝાદે ઔર સ્ટાફ હમારે કેસ કે સાથ જુડે રહે ઔર પુરે દિલો જાન સે મેહનત કી.

(૫) **એડવોકેટ ઓન રેકોર્ડ - જનાબ ઈરશાદ અહમદ સાહબ :**

જનાબ અનીસ સહરવર્દી કે બાદ હમારી જાનિબ સે ઈન્હેં A.O.R. (એડવોકેટ ઓન રેકોર્ડ) નામઝદ કિયા ગયા થા. યે U.P. ગવર્નમેન્ટ કી જાનિબ સે સુપ્રિમ કોર્ટ મેં એડવોકેટ જનરલ ભી હૈં. વકાલત મેં મહારત કે સાથ સાથ નમાઝ રોઝે કે પાબંદ ઔર બડે પરહેઝગાર ઔર બાઅખ્લાક શખ્સ હૈ. સાથી બતાતે થે કે જબ સુપ્રિમ કોર્ટ જાના હોતા ઔર ઈનકી ચેમ્બર મેં જાતે. બડા એહતરામ ફરમાતે થે. વાપસી પર લિફ્ટ તક છોડને આતે ઔર ખુદ લિફ્ટ કા બટન દબાતે ઔર દરવાઝે ખોલતે ઔર બંદ કરતે. કભી ફીસ કા તકાઝા નહીં કરતે. હમારે સાથીયોં ઔર જમીઅત કી જાનિબ સે ઈસરાર ઔર પેશકશ પર કેહતે ઠીક હૈ. કેસ મેં ઈન્શાઅલ્લાહ કામયાબી કે બાદ લુંગા. ઔર નિહાયત હી મામુલી ફીસ મેં ઈતને બડે કેસ

મેં A.O.R. ભી રહે. ખુદ ભી મેહનત કી ઔર સીનીયર વુકલા સે ભી ખુબ કામ લિયા. فجزاهم الله احسن الجزاء

(૬) **એડવોકેટ ખાલિદ જી. શેખ :** ઔર

(૭) **એડવોકેટ એજાઝ કુરેશી :**

યે દોનોં પોટા કોર્ટ સે સુપ્રિમ કોર્ટ તક લગાતાર મેરે કેસ સે જુડે રહે. પોટા કોર્ટ, હાઈકોર્ટ મેં ચાહે યે દૂસરે મુલ્ઝિમ કે વકીલ થે. લેકિન પુરે કેસ પર બહોત હી બારીકી સે નઝર રખતે ઔર બડી ઈમાનદારી સે મેહનત કરતે થે. બલ્કે એડવોકેટ એજાઝ કુરેશી ને તો L.L.B. કી ડીગ્રી ભી હમારે કેસ કી ટ્રાયલ કે દૌરાન હાસિલ કી હૈ. ઈબ્તિદા મેં જનાબ હાશિમ કુરેશી કે સાથ જુનીયર કી હૈસીયત સે તશરીફ લાતે. ઉસ વક્ત સે હમારે કેસ સે જુડે હુવે થે. ઉસકે બાદ L.L.B. કી ડીગ્રી મિલી. હાઈકોર્ટ મેં હમારે વકીલ જનાબ મજીદ મેમણ સા. કો બ્રીફીંગ (કેસ કી તૈયારી) કિયા ઔર સુપ્રિમ કોર્ટ મેં ખાલિદભાઈ ઔર એજાઝભાઈ ને જો તૈયારી કી થી યકીનન કાબિલે તારીફ હૈ. વહાં કે વુકલા ઈસ અઝીમ કામ્યાબી કા સહરા ઈન દોનોં કે સર બાંધતે થે. ઈન દોનોં કા હમારે સાથ સિર્ફ પ્રોફેશનલ તાલ્લુક નહીં બલ્કે બડા હી હમદર્દાના, દોસ્તાના તાલ્લુક થા. કભી ભી ઈન હઝરાત ને ઈસ કેસ કો કારોબારી એતેબાર સે નહીં દેખા. ઔર ન કભી બડે બડે સ્ટેટસ વ મકામ કો મસ્અલા બનાયા. ન કભી પ્લેન કી ટિકીટ તલબ કી. ન કભી ફાઈવ સ્ટાર યા અ'અલા મેઅયાર કી હોટલ મેં કયામ વ તઆમ કા મુતાલબા કિયા. બલ્કે તમામ કે સાથ વહીં જમીઅત કે દફતર પર કયામ કિયા ઔર વહાં કા સાંદગી ભરા બરકતી ખાના ખાયા. બલ્કે કભી કભી તો પુર પુરે દિન ભાગદૌડ કી વજહ સે ખાના ભી મયસ્સર ન હોતા. મુઝે ભાઈ સલમાન ઔર નૂરબેગ ને બતલાયા કે કભી કભી પુરા દિન ભૂકે રેહતે ઔર રાત દેર સે એક આધી સેન્ડવીચ પર ગુઝારા કર કે સો જાતે, હમ ભી સેન્ડવીચ સે ગુઝારા કર લેતે, વકીલ હઝરાત ભી ઉસી સે કામ ચલા લેતે થે. કઈ બાર ટ્રેન મેં ટિકીટ કન્ફોર્મ નહીં હોતી તો મેરે ઈન દોસ્તોં કે સાથ વકીલ હઝરાત

ભી ઝમીન પર ચાદર બિછાકર સો જાતે. કોઈ ગિલા-શિકવા નહીં કરતે થે. યહીં વજહ હૈ કે અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત ને જબ ઈસ કેસ મેં કામયાબી અતા ફરમાઈ ઔર નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટ ને અપના જજમેન્ટ સુના દિયા તો મેરે યે કાબિલે ફખ્ર દોસ્ત ઔર વકીલ બાહર નિકલકર આપસ મેં મુઆનકા કરકે ખૂબ રોએ. લોગ હૈરત વ તઅજ્જુબ સે દેખ રહે થે. કુછ લોગોં ને પુછા ભી આપ તો કેસ જીત ગએ, ફિર ક્યું રો રહે હો ? મેરે દોસ્તોં ને બતાયા કે અલ્લાહ ને જો કામ્યાબી દી ઉસ્કી ખુશી કે યે આંસુ હૈં. તો કેહને લગે વકીલ ક્યું રો રહે હૈં ? તો ઉન્હેં બતાયા કે યે વકીલ ઝરૂર હૈ લેકિન યે હમારે દોસ્ત હૈં, મેહનત કે સાથ સાથ ઈનકે દિલી જઝબાત વ હમદર્દીયાં ભી કેસ સે જુડી હુઈ થીં. فجزاهم الله احسن الجزاء

ઈનકે અલાવહ વકીલોં કી એક લંબી ફેહરિસ્ત હૈ જિન્હેં જમીઅત ઉલમા ને મેરે ઔર દીગર સાથીયોં કે દિફાઅ કે લીયે મૈદાન મેં ઉતારા થા. જિન્કે ઝિક્ર કી યહાં ગુંજાઈશ નહીં.

અલ્લાહ તઆલા જઝાએ ખૈર અતા ફરમાએં. (આમીન)

મેરે હમદર્દ વ મોહસીનીન

لم يشكر الله من لم يشكر الناس

(જો લોગોં કા શુક્ર અદા ન કરે વોહ અલ્લાહ તઆલા કા ભી નાશુક્રા હૈ.)

આજ મેં હયાત હું ઔર અલ્હમ્દુલિલ્લાહ સારે હી ઈલ્ઝામાત સે પાક હું. ઈસ પર સબસે પેહલે તો મૈં અપને ખાલિક વ માલિક અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત હી કા શુક્ર ગુઝાર હું કે મેરે રબ ને અપના ભરપુર ફઝલ વ કરમ ફરમાયા. હમેં માયૂસ નહીં કિયા. સચ કો ગાલિબ કિયા ઔર ફતેહ અતા ફરમાઈ ઔર બાતિલ વ જુઠ કો બેનકાબ કરકે ઝલીલ કિયા.

ઔર ફિર મૈં હમારે મુલ્ક કે આઈન, અદાલતે ઉઝમા (સુપ્રિમ કોર્ટ) ઔર ખાસ કર હમારે જસ્ટીસ મી. એ.કે. પટનાયક સાહબ ઔર જસ્ટીસ

વી.ગૌપાલા ગૌડા સાહબ કા શુક્રગુઝાર હું, જિન્હોંને અપને બેમિસાલ ઇનસાફ કા દુન્યામેં ડંકા બજા દિયા. ઔર મેરે વુકલા જિન્હોંને બડી હી દયાનતદારી વ ઈમાનદારી સે મેરી વકાલત વ દિફાઅ કિયા, મૈં યે બાત બડે ફખ્ર કે સાથ કેહ સકતા હું કે મેરા ઔર મેરા સાથીયોં કા દિફાઅ કરનેવાલે ઔર હમારી બેગુનાહી કી વકાલત કરનેવાલે તીનોં સીનીયર વકીલ ગૈર મસ્લિમ થે. (મી.K.T.S. તુલ્સી, મી. અમરીન્દર સરન, મીસ. કામિની જયસ્વાલ) ઔર મેરા ફૈસલા કરનેવાલે દોનોં જજ સાહિબાન ભી ગૈરમુસ્લિમ થે.

ઇનકે અલાવહ હઝરત મૌલાના સૈયદ મુહમ્મદ અરશદ મદની સા. (દા.બ.), ફિદાએ મિલ્લત હઝરત મૌલાના સૈયદ અસ્અદ મદની સા. (રહ.)હઝરત મૌલાના મુસ્તકીમ અહસન સા. આઝમી, હઝરત મુફ્તી યૂસુફ સા. (ખાર), જનાબ ગુલ્ઝાર સા. આઝમી ઔર તમામ અરાકીને જમીઅત ઉલમાએ હિંદ , હઝરતે ઉસ્તાઝ મૌલાના મુફ્તી અહમદ સા. દા.બ., હઝરત મુફ્તી અસ્અદ સા. દા.બ., હઝરત મુફ્તી અ.કાદિર સાહબ (દેહલી જમીઅત), હઝરત મૌલાના ગુલામ મુહમ્મદ વસ્તાનવી સા. (દા.બ.) હઝરત મૌલાના અહમદ સા. સિમલકી દા.બ. (મોહતમિમ-જામિઆ ડાભેલ), શૈખુલ હદીસ હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ હનીફ સા. દા.બ. (ખરોડ), હઝરત મુફ્તી ઇમ્તિયાઝ સા. (રહ.), હઝરત મુફ્તી રિઝવાન સા., હઝરત મુફ્તી યહયા સા., હઝરત અકદસ મૌલાના ઇબ્રાહીમ સા. દેવલા, દા.બ., હઝરત અકદસ મૌલાના અહમદ લાટ સા. દા.બ. (દેહલી મરકઝ), ઉસ્તાઝ હઝરત મુફ્તી તાહિર સા. વ બેશુમાર ઉલમા કે મુઝ પર એહસાનાત રહે.

ઇસી તરહ અખ્તરભાઈ શીતલ પંપ, મુખ્તાર ભાઈ પુઠાવાલા, ઉવેશભાઈ, મેરે ઘરવાલે, મેરે ચાચા, મેરે બહનોઈ, ઇબન્નાભાઈ, ઇકબાલભાઈ દાસ, આસિફ ભાઈ (ટીપ-ટોપ), ઇલ્યાસ ભુરા, હારૂન (ઝમઝમ), હા.ઇદરીસ સાહબ, ફઝલભાઈ મુલ્લાજી ડાઈંગવાલે (સુરત) ઔર ભી કઈ લોગ થે જિનકી મેહનત વ મુહબ્બત કા મુઝે આજ ભી એહસાસ હૈ. જહાં તક હમદર્દી, ખૈરખ્વાહી ઔર દુઆઓં કી બાત હૈ. મેરે ઇન અઝીમ મોહસીનોં કા ઇહાતા નામુમ્કિન હૈ.

આખિર મેં મેરે અઝીમ મોહસીન વ હમદર્દ સલમાન, નૂરબેગ, ઇદરીસભાઈ (બહનોઈ), મેરે ચાચા ઔર મુફ્તી રિઝવાન સાહબ કા કુછ તફસીલ સે ઝિક્ર કરૂંગા.

મેરી ગિરફતારી કે બાદ મેરે ઘરવાલોં, મેરે રિશ્તેદારોં, મુતાલ્લિકીન, મેરે દોસ્ત અહબાબ વ મેરે મુકદ્દમે પર મેહનત કરનેવાલોં પર ક્યા ક્યા મુસીબતેં આઈ ઔર કિન-કિન આઝમાઇશ ભરે હાલાત સે વોહ ગુઝરે, ઉન હાલાત કા ઇહાતા યહાં દુશ્વાર હૈ.

ગોધરા ફસાદાત ઔર ઉસકે બાદ ૨૦૦૩ ઔર ૨૦૦૪ કા અરસા, વણઝારા એન્ડ કંપની કા શબાબ કા દૌર થા, ઝુલ્મો સિતમ કી ખુલી આઝાદી થી.

જિસે ચાહે મુકદ્દમાત મેં ડાલ દિયા જાતા, જિસે ચાહે ફર્ઝી મુઠભેડ (એન્કાઉન્ટર) મેં માર દિયા જાતા, ખાસ કર ૧૭ ઓગષ્ટ કો ગૈરકાનુની તૌર પર મકરો ફરેબ સે મુઝે ગિરફતાર કરને કે બાદ ખૌફ વ હરાસ ઔર દેહશત કા યે આલમ થા કે દરીયાપુર ચારવાટ ઔર લીમડી ચૌક જૈસે મોહલ્લે જહાં રાત તીન, ચાર બજે ભી દિન કા સમાં હોતા હૈ, લોગોં ને ખૌફ કે મારે રાત મેં બાહર નિકલના ઔર બૈઠના છોડ દિયા થા. મેરી દોસ્તી કા દમ ભરનેવાલે ઔર સફર વ હઝર મેં મેરે સાથ રેહનેવાલે લોગ ડરતે થે કે અબ હમારા ક્યા હોગા ? અપને બેગાને હો ગએ થે. કોઈ પુરસાને હાલ ન થા. ઉસ રોઝ સે અઝીઝમ સલમાન, નુરબેગ ઔર કુછ મુખ્લિસીન અલ્હમ્દુલિલ્લાહ સારે ખૌફ વ હરાસ ઔર અફવાહોં સે બે પરવાહ મેરે ઔર મેરે ઘરવાલોં કે લીયે મસીહા બન કર આએ. ઔર રોઝે અવ્વલ સે મેરી રિહાઈ તક વો ખિદમાત કી કે દુન્યાભર કી નેઅમતેં ઉનકા ઇવઝ વ બદલા નહીં બન સકતી. હાલાંકે હુકૂમત વ પુલીસ કા ખૌફ, ક્રાઈમ બ્રાંચ કી ધમકીયાં, કુછ અપનોં કી કરમ ફરમાઈયાં વ રડાર જૈસી નિગાહેં, કુછ હમદર્દો કી પકડ ધકડ ઔર મુહાસબે, કુછ હાસિદોં કે તઅને તશ્નીઅ, ઔર હોસલા શિકની, ઔર ફિર અહલો અયાલ કી ઝિમ્મેદારીયાં વ હુકૂક ઔર દાવત વ તબ્લીગ કા કામ, સબ કુછ સાથ લગા હુવા થા. લેકિન હઝાર મશ્ગુલીયોં ઔર નામુવાફિક માહોલ કે બાવજુદ અલ્હમ્દુલિલ્લાહ અલ્લાહ તઆલા ને ઇન હઝરાત સે ખુબ કામ લિયા ઔર ઇનકી બેલૌસ વ મુખ્લિસાના ખિદમાત કો કબુલ ફરમાતે હુવે ખૈર વા કામ્યાબી ઇનકે હાથોં મેં લિખ દી.

ઈન હઝરાત કી મેહનત વ ભાગ દૌડ કા આપ ઈસ બાત સે અંદાઝહ લગા સકતે હૈં કે યે હઝરાત મેરે કેસ કે સિલસિલે મેં દો મરતબા કશ્મીર ઔર ૧૪૩ મરતબા બમ્બઈ, દેહલી કા સફર કર ચુકે હૈં. ઈતા સફર કિયા કે રાજધાની વ દીગર ટ્રેનોં કે હર ગાર્ડ નામ સે પેહચાનતે થે. જિસકા રિહાઈ કે બાદ મુઝે ભી તજરબા હુવા. કઈ રોઝે ઔર ઈદ ટ્રેન મેં યા દેહલીમેં હુઈ.યે હઝરાત બડે બડે બેગ ઔર કેસ કે કાગઝાત કા ઝખીરહ જો હઝારોં સફહાત પર મુશ્તમિલ "૮" વોલ્યુમ મેં થા. ઔર ભી બેશુમાર કાગઝાત વ વઝન લેકર મારે મારે ફિરતે રહતે. જમીઅત કે દફતર સે સુપ્રિમ કોર્ટ, વકીલોં કે ચેમ્બર મેં ઔર કોન્ફરન્સ રૂમ વગૈરહ ભાગતે રહતે. ખાને-પીને, સોને-જાગને, નહાને-ધોને કા કોઈ નિઝામે અવકાત નહીં હોતા થા. ઔર ઈતની ભાગદૌડ વ મેહનત કે બાદ ભી બજાએ હોસલા અફઝાઈ ઔર કદરદાની કે બહોત સી મરતબા સિલેમેં મેરી ડાંટ-ડપટ મિલતી.એક મરતબા નામુવાફિક હાલાત સે બહોત હી માયૂસ ઔર નાઉમ્મીદ ઔર ખૌફ વ હરાસ કા શિકાર હો કર યે હઝરાત ડાભેલ હઝરત અકદસ મુફતી અહમદ સાહબ ખાનપુરી કે પાસ મશવરા ઔર દુઆ કે લીયે ગએ. હઝરત ને ઈન્કો અપને સીને સે લગા કર ખૂબ દુઆએં દીં ઔર કહા કે જાઓ બેખૌફ વ ખતર હો કર કામ કરો. ઈન્શાઅલ્લાહ, અલ્લાહ તઆલા તુમ્હારી હિફાઝત ફરમાએંગે ઔર કામ્યાબી નસીબ ફરમાએંગે. હઝરત કી તસલ્લી પર અલ્હમ્દુલિલ્લાહ યાસ વ નાઉમ્મીદી કે બાદલ છટ ગએ, ખૌફ જાતા રહા ઔર યે હઝરાત ઈસ્તિકામત સે જમે રહે. ઔર અલ્લાહ ને કામ્યાબી અતા ફરમાઈ.

મેરે ઈન મોહસીનોં કે સાથ ઉનકે ઘરવાલોં ઔર દાવતો તબ્લીગ કે ઝિમ્મેદારાન કા ભી એહસાન થા કે ઈન હઝરાત ને મેરે ઈન મોહસીનોં કો ફારિગુલ બાલ કરકે મેરે લીયે ગોયા વકફ કર દિયા થા.

અલ્લાહ તઆલા ઈન હઝરાત કો ખૂબ જઝાએ ખૈર અતા ફરમાએ. અપની રઝા અતા ફરમાએં ઔર દુન્યા વ આખિરત કા તમામ ખૈર અતા ફરમાએં ઔર તમામ શર વ ફિતન સે હિફાઝત ફરમાએં. (આમીન)

રબ્બે લતીફ પર તવક્કુલ

અલ્હમ્દુલિલ્લાહ મુઝે અલ્લાહ તઆલા કી ઝાત પર પુરા પુરા તવક્કુલ વ રિહાઈ કા યકીન થા. યહી વજહ હૈ કે જેલ મેં કભી કભી બાઝ સાથી વરઝિશ કે લીયે કેહતે તો મૈં કેહતા થા કે રિહાઈ કે બાદ એક જીમ હી ખોલ લુંગા. કભી દાંતોં ઔર દાઢોં મેં દર્દ કી વજહ સે ડોક્ટર કે પાસ જાના હોતા. ડોક્ટર કેહતે કે દાઢ નિકલવા દો. મૈં કેહતા કે ઈન્શાઅલ્લાહ રિહાઈ કે બાદ નિકલવાઉંગા. તો ડોક્ટર સાહબ હૈરત સે મેરા મુંહ તકને લગતે ઔર કેહતે આપ જાનતે હો આપ કિસ કેસ મેં હો ? ઔર આપકો ક્યા સઝા હૈ ? મૈં કેહતા બિલ્કુલ જાનતા હું. લેકિન મૈં ઈન્શાઅલ્લાહ ઝરૂર રિહા હુંગા. જિસપર ડોક્ટર ખામોશ હો જાતે.

મેરે રિહાઈ સે તકરીબન એક દો મહીને પેહલે ફાંસી કી સઝા પાનેવાલે કૈદીયોં કી તહકીકાત વ તઆવુન કી ગર્ઝ સે દેહલી લો યુનિવર્સીટી કે તલબા કા એક વફદ સાબરમતી જેલ પર આયા થા. હમેં ઉનકે સામને પેશ કિયા ગયા. ઉસમેં એક બહન **"મીસીસ નેહા સીંઘલ"** થીં. ઉન્હોંને મુઝ સે કુછ સવાલાત કીયે. અલ્હમ્દુલિલ્લાહ મૈંને જવાબાત દીયે જિસસે વોહ કાફી મુતઅસ્સિર હુઈ. દૌરાને બાતચીત મૈંને ઉનસે કહા કે મૈં ઈન્શાઅલ્લાહ રિહાઈ કે બાદ આપસે મિલુંગા. તો કેહને લગીં મુલ્લાજી આપ કિસ દુન્યા મેં હો ? માફ કરના મૈં આપકો ડરાના નહીં ચાહતી, લેકિન આપકી ખુશફહમી દૂર કરના ચાહતી હું. આપકી રિહાઈ મુશ્કિલ હૈ ઔર ઈસ સિલસિલેમેં કુછ બાતેં ઉન્હોંને કહી. મૈંને કહા મૈં ઈન્શાઅલ્લાહ ઝરૂર રિહા હો જાઉંગા. કેહને લગીં આપ ઈતને પુરઉમ્મીદ ક્યું હૈં ? મૈંને કહા મુઝે અલ્લાહ કી ઝાત પર ભરોસા હૈ ઔર ફિર કોઈ એક દરવાઝે (સુપ્રિમ કોર્ટ) સે તો હમેં ઈન્સાફ કી ઉમ્મીદ રખની ચાહીયે. ઈસ પર વોહ ખામોશ હો ગઈ ઔર અપના વિઝીટીંગ કાર્ડ નિકાલ કર મુઝે દિયા ઔર કહા બહોત અચ્છી બાત હૈ અગર રિહા હો જાઓ તો મુઝસે ઝરૂર મિલના.

અલ્હમ્દુલિલ્લાહ ૧૬-૫-૨૦૧૪ કો સુપ્રિમ કોર્ટ ને મુઝે બાઇઝ્ઝત બરી કિયા. ૧૭-૫-૨૦૧૪ કો જેલ સે મેરી રિહાઈ હો ગઈ. સિર્ફ તીન રોઝ બાદ ૨૦-૫-૨૦૧૪ કો મેં દેહલી ગયા. બહોત કોશીશ કે બાદ ભી મોહતરમા નેહા સીંઘલ જી સે મુલાકાત નહીં હો પાઈ. ઉસકે બાદ ભી દો મરતબા જાના હુવા લેકિન મુલાકાત નહીં હો સકી.

હાં, બહોત સી મરતબા બશરી તકાઝે કી વજહસે ઔર આમ તૌર પર કેસ પર કી જા રહી મેહનત કો લેકર દૂસરે સાથીયોં કી તહકીક વ બેચેની કો લેકર મુઝે ભી ટેન્શન હો જાતા થા. બસાઅવકાત મુલાકાત મેં કેસ કે તઅલ્લુક સે મૈં ભાઈ સલમાન, નૂરબેગ, મેરે ચાચા, ઇદરીસભાઈ (મેરે બેહનોઈ) હત્તા કે મેરે વકીલ ખાલિદ ભાઈ કો ભી ખૂબ ડાંટતા થા. કભી કભી ઐસા હોતા કે વોહ લોગ બેચારે ડાંટ કે ડર સે મુલાકાત મેં હઝરત મુફ્તી રિઝવાન સા. યા હઝરત મુફ્તી યહયા સાહબ વગૈરહ કો લે આતે. જિસ પર મૈં મુસ્કુરા કર કેહતા કે ઇન હઝરાત કો આજ ઢાલ બનાકર લેકર આએ હો ? ખૈર કભી કભી ટેન્શન ભી આતા થા, ડાંટતા ભી થા, લેકિન ફૌરન દૂસરે રોઝ માફીનામા ભેજ દેતા થા. ઔર ફિર યે ટેન્શન, ડાંટ-ડપટ ઔર નારાઝગી વ માફી કે સાથ એક બાત ઝરૂર થી, મૈં ઉન્હેં હમેશા એક હી બાત કેહતા કે આપ લોગ અસ્બાબ સહીહ ઇખ્તિયાર કરો ઔર નતીજા અલ્લાહ કી ઝાત પર છોળ દો. સહીહ અસ્બાબ કે બાદ ખુદાના ખ્વાસ્તા મુઝે ફાંસી હોતી હૈ તો મુઝે કોઈ ગિલા શિકવા નહીં.

અબ મૌલાના કી ઝમાનત કે બાદ અલ્લાહ તઆલા કી ઝાત પર તવક્કુલ ઔર રિહાઈ કી તવક્કુઅ ઔર બઢ ગઈ.

લોગોં કી દુઆએં વ મુબશ્શરાત

સંગીન મુકદમા ઔર ફાંસી કી સઝા ઔર ઈસ પર હાઈકોર્ટ કી મંઝુરી કી મુહર ભી લગ ગઈ થી. આખરી કાનૂની મરહલા થા. ઈસ્કે બાવજૂદ મુઝે અલ્હમ્દુલિલ્લાહ રિહાઈ કા જો યકીન થા ઉસ્કી કુછ વુજૂહાત થીં.

અવ્વલ યે કે મૈં અગરચે બહોત હી બડા ગુનેહગાર હું, ઝિંદગી અલ્લાહ તઆલા કી નાફરમાની વ બદઅઅમાલીયોં મેં ગુઝર ગઈ, જેલ મેં ભી ગુનાહ હુવે, લેકિન અલ્હમ્દુલિલ્લાહ મેરે અકાબિર, મુશ્ફિક અસાતિઝહ ઔર મેરે બુઝુર્ગો કી કામિલ તવજ્જુહાત વ દુઆએં મેરે સાથ થી.

હઝરત મૌલાના સૈયદ અરશદ મદની (દા.બ.), હઝરતુલ ઉસ્તાઝ મુફતી અહમદ સા. ખાનપુરી (દા.બ.), હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ ઈબ્રાહીમ સા. દેવલા (દેહલી મરકઝ), હઝરત અકદસ મૌલાના ખલીલુર્રહમાન સજ્જાદ નોઅમાની (દા.બ.) વ દીગર કઈ અકાબિર ઉલમા કી કેસ પર ભરપુર તવજ્જુહાત થીં. મેરે સાથીયોં સે કારગુઝારી ભી લેતે રેહતે ઔર અપની હર મજલિસ મેં અલ્હમ્દુલિલ્લાહ મેરા નામ લેકર દુઆએં ફરમાતે, અલ્લાહ તઆલા અપને ઈન બરગુઝીદા બંદોંકી દુઆએં કૈસે રાઈગાં ફરમાતે ?

ઈન હઝરાત કે તવક્કુલ કા યે આલમ થા કે મેરી રિહાઈ સે તકરીબન ૪ મહીને પેહલે હઝરત મુફતી અહમદ સાહબ ને સલમાન, નુરબેગ વગૈરહ કો બુલાકર કહા કે કોઈ ભી બેંચ હો કેસ ચલા ડાલો, ઈન્શાઅલ્લાહ રિહાઈ યકીની હૈ. ઈસી તરહ કી કુછ બાતેં હઝરત મૌલાના ઈબ્રાહીમ સાહબ દેવલા દા.બ. ને ભી ઈરશાદ ફરમાઈ થીં.

ઈન બુઝુર્ગો કી દુઆઓં કે સાથ અવામુન્નાસ ઔર ઉમ્મત કી દુઆએં મેરે સાથ થી. હર શહર, હર બસ્તી, હર મસ્જિદ ઔર હર ઘર મેં છોટે બડે મર્દ, ઔરત તમામ બિલા તફરીક મેરે ઔર મેરે સાથીયોં કે લીયે દુઆ ફરમાતે થે. ફઝલભાઈ (મુલ્લાજી ડાઈંગવાલે, સુરત) કેસ કો લેકર બડે ફિકરમંદ રહતે ઔર હર તારીખ પર Whatsapp કે ઝરીયે પુરી દુન્યામેં દુઆ કે લીયે મેસેજ કરતે.

અલ્હમ્દુલિલ્લાહ હરમૈન શરીફૈન મેં ભી દુઆએં હોતીં થીં, લોગ નફલ રોઝે રખતે, એતેકાફ કરતે, ઈજતિમાઈ અઅમાલ કરતે, દુઆએં કરતે. ઈન સારે આઅમાલ વ દુઆઓં કી બરકાત તો ઝાહિર હોની હી થી. મુઝે એક સાહબ ને કહા કે જિતની દુઆએં આપકે લીયે કી ગઈ ઈતની શાયદ કિસી ઔર કે લીયે નહીં કી ગઈ હોગી.

મેરી રિહાઈ પર રિશ્તેદાર ખ્વાતીન ઔર મોહલ્લે કે કંઈ લોગ અપને છોટે છોટે માસૂમ સે બચ્ચોં કો લેકર આતે ઔર મુઝે દિખલા કર કેહતે કે દેખો યે મુફ્તી સાહબ હૈ.

ઔર ફિર પુરી બાત મુઝે બતાતે કે હમારે યે માસૂમ બચ્ચે જો અભી સહીહ બોલના ભી નહીં જાનતે, રમઝાનુલ મુબારક મેં ઈફતાર કે વક્ત ઔર આપકી તારીખોં કે દિન અપની માસૂમ વ તોતલી ઝબાન સે દુઆ કરતે ''યા અલ્લાહ, હમારે મુફતી સાહબ કો રિહાઈ અતા ફરમા'' ઔર ફિર કભી કભી દુઆ કરતે કરતે અપની માસૂમ અદા સે પુછતે કે યે મુફતી સાહબ કૌન હૈ ? ઈસલીયે આજ હમ ઉન્હેં આપકો દિખાને કે લીયે લાયે હૈં.

અલ્લાહુ અકબર, ઉમ્મત કે ઈસ અઝીમ એહસાન કા અલ્લાહ તઆલા ઉન્હેં અજરે અઝીમ અતા ફરમાએ. (આમીન) ઈન દુઆઓં પર અલ્લાહ તઆલા કો ક્યું રહમ ના આતા ?

મૈં બડે ફખ્ર ઔર તહદીસે નેઅમત કે તૌર પર યે બાત કેહતા હું કે મુઝે અલ્લાહ તઆલા ને ૧૧ સાલ કી ઈસ કૈદ કે ઈવઝ તીન અઝીમ નેઅમતેં અતા ફરમા દી કે શાયદ બાહર રેહતે હુવે મુઝે કભી ન મિલતી. (૧) અલ્લાહ તઆલા ને હિફ્ઝે કુર્આન કી દૌલત સે માલામાલ કર દિયા. (૨) મેરે અકાબિર ઉલમા વ મશાઈખ કી કામિલ તવજ્જુહાત વ દુઆઓં કા મુસ્તહિક હો ગયા. ઔર (૩) અવામ વ ખવાસ કી મકબુલ દુઆએં મુઝે નસીબ હો ગઈ. ઔર અલ્લાહ તઆલા ને નિહાયત હી નાઝુક વ સંગીન મૌકોં પર દુઆ કી કબુલિયત કા મુઝે નમુના બના દિયા.

ઈસકે અલાવહ કુછ સચ્ચે ખ્વાબ વ મુબશ્શરાત ભી મેરે સામને થે.

(૧) હમારે મોહલ્લે કે એક સાથી નઈમભાઈ કી જમાઅત ખેડા જિલ્લે મેં ચલ રહી થી, વહાં ઉન્હેં સાઉથ ઇન્ડીયા કી એક જમાઅત મિલી. ઉસકે અમીર સાહબ ને એક રોઝ ઉનસે પુછા કે આપ અહમદઆબાદ મેં મુફ્તી અ.કય્યુમ, મૌલ્વી અબ્દુલ્લાહ સા. ઔર મૌલ્વી અહમદહુસૈન કો જાનતે હો? ઇન્હોંને કહા જી, હમારે મોહલ્લે હી કે હૈં, લેકિન ફિલહાલ કૈદ મેં હૈં. કેહને લગે મૈં તો ઉનકો જાનતા નહીં, લેકિન મૈંને ખ્વાબ દેખા હૈ. રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ ને ફરમાયા મુફ્તી અ.કય્યુમ ઔર મૌ. અબ્દુલ્લાહ ઔર મૌલ્વી અહમદહુસૈન કો મેરે સલામ કેહના ઔર કેહના થોડા સબ્ર કરના. ઇન્શાઅલ્લાહ આખિરકાર અલ્લાહ કી મદદ આએગી ઔર રિહાઈ નસીબ હોગી.

(૨) સન ૨૦૦૪-૨૦૦૫ કે અરસે મેં હઝરત મુફ્તી અસ્અદ સાહબ ખાનપુરી જો મેરે બડે મોહસીન વ હમદર્દ હોને કે સાથ બડે બેતકલ્લુફ દોસ્ત ભી હૈં. ઉસ વક્ત વોહ ભી બરોડા જેલ મેં થે ઔર ઇલાજ કે સિલસિલેમેં કુછ રોઝ કે લીયે અહમદઆબાદ જેલ મેં મુન્તકિલ હુવે થે. એક રોઝ હઝરત મુફ્તી અસ્અદ સાહબ, હઝરત મુફ્તી તાહિર સાહબ ઔર મૈં જેલ સ્ટાફ કી ઈજાઝત સે ગોધરા બેરેક મેં ગોધરાવાલે મઝલુમ ભાઈયોં કે સાથ બંદ હુવે. ઈશા કી નમાઝ કે બાદ કુર્આન પાક કી તિલાવત, નઅત વ અશ્આર વગૈરહ કી એક છોટી સી મજલિસ ભી હુઈ. ઉસ રાત દેર સે મૈંને એક ખ્વાબ દેખા થા જિસ્મેં કોઈ કેહનેવાલા કેહ રહા હૈ કે "યે જન્નતી કુર્તા હૈ. જિસ વક્ત હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.સ.) કો આંગ મેં ડાલા ગયા હઝરત જિબ્રઈલ (અ.સ.) ને યે કુર્તા ઉન્હેં પેહના દિયા થા. ઈસી તરહ હઝરત યૂસુફ (અ.સ.) કો કુંવેં મેં ડાલે જાને કે વક્ત ભી યે કુર્તા પેહનાયા ગયા થા. તુ ભી યે કુર્તા પહન લે. ઈન્શાઅલ્લાહ તુઝે કુછ ભી નહીં હોગા."

(૩) હઝરત મૌલાના ખૈરૂર્રહમાન સાહબ (રહ.) કો એક બાર ખ્વાબમેં દેખા થા. હઝરત કે યહાં કોઈ ખુશી કી તકરીબ થી, લોગ ખુશી મેં નક્કારે બજાતે ઔર દુરૂદે તુનજ્જીના પળ્હતે જા રહે થે. મુઝે પુરા ખ્વાબ અચ્છી તરહ યાદ નહીં. લેકિન હઝરત ને ગાલિબન મુઝે દુરૂદે તુનજ્જીના કે વિર્દ કી તાકીદ કી થી. બસ તબસે એહતેમામ સે મૈં ઔર મેરે સાથી દુરૂદે તુનજ્જીના કા અમલ કરતે થે. ઇનકે

અલાવહ અકાબિર ને ઔર ભી અવરાદ વ વઝાઈફ દીયે થે જિનકી બરકાત યકીની થી.

(૪) કૈદ કે ઇબ્તિદાઈ દિનોં મેં જુહાપુરા કે એક સાહબ ને ખ્વાબ દેખા થા કે કૈદખાને મેં રોશની હી રોશની હૈ ઔર એક શોર મચ ગયા હૈ કે આકાએ નામદાર જનાબે મુહમ્મદુર્રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ તશરીફ લા રહે હૈં. લોગ આમને સામને કતાર લગાએ ખડે હૈં, નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ તશરીફ લાએ ઔર લોગોં સે મુસાફહા કરતે હુવે ૫/૨ કી ખોલી નંબર ૭ મેં તશરીફ લે ગએ. (અલ્હમ્દુલિલ્લાહ મુફ્તી તાહિર સાહબ ઔર મૈં ઉસ ખોલી મેં રેહતે થે) ઔર લોગોં કો તસલ્લી વ દુઆએં દીં.

ઇસકે અલાવહ ભી અંદર ઔર બાહર કી દુન્યામેં બહોત સે લોગોંને મુબશ્શરાત દેખે થે. યહાં સચ્ચે ખ્વાબ ઔર ઉસ્કી તાબીર કે મુતાલ્લિક ઝ્યાદહ કલામ કી ગુંજાઇશ નહીં. સિર્ફ ઇતના લિખ દેના કાફી સમઝતા હું **لم يبق من النبوة الا المبشرات** "નબુવ્વત કે બરકાત, (અલ્લાહ કી જાનિબ સે વહી ઔર ગૈબ કે ઇશારાત) મેં સે કોઈ ચીઝ બાકી નહીં રહી. સિવાય (સચ્ચે) બશારત દેનેવાલે ખ્વાબોં કે" (હદીસ શરીફ)

ઇન મુબશ્શરાત, સચ્ચે ખ્વાબોં કા પુરા હોના ભી યકીની થા.

નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટ કા ઇન્સાફ વ ઇન્સાનિય્યત સે ભરપુર તારીખી ફૈસલા

૧૬ મે ૨૦૧૪ જુમેરાત કી રાત મેં મામુલ કે મુતાબિક અલ્હમ્દુલિલ્લાહ તહજ્જુદ કી નમાઝ પઢ્હી ઔર ચુંકે સુબ્હ ૧૬ મે ૨૦૧૪ જુમ્આ કો ઈલેક્શન કે નતાઈજ ઝાહિર હોનેવાલે થે. ઈસલીયે અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત સે મુલ્ક વ મિલ્લત કી ખૈર કે લીયે ખુબ દુઆ કી. હમેં ચુંકે હમારે જજમેન્ટ કી તારીખ કા ઈલ્મ હી નહીં થા. ઈસલીયે હમને ઈસ રાત મેં યા ૧૬ મે કી સુબ્હ મેં ઈજતિમાઈ અમલ યા દુઆ કા કોઈ એહતમામ નહીં કિયા થા. હાં, રોઝાના કે મામુલ કે એતેબાર સે બાઈઝ્ઝત રિહાઈ કી દુઆ ઝરૂર કી થી. લેકિન ઝયાદહ તવજ્જુહ વ ટેન્શન ઈલેક્શન કે નતાઈજ કા થા. સુબ્હ તકરીબન ૮:૦૦ બજે બાદ ઈલેક્શન કે રૂજહાન વ નતાઈજ આના શુરૂઅ હુવે ઔર હમ મુસલમાન કૈદીયોં કા ટેન્શન બઢ્હના શુરૂઅ હુવા. હમારે એક સાથી જનાબ આઝમખાન ને દો તીન મરતબા B.J.P. કે આગે ચલને ઔર કુછ સીટોં પર જીતને કી ખબર દી. જિસ પર મૈંને ઉન્હેં ડાંટ દિયા. મેરે બિગડે મુડ ઔર ટેન્શન ભરે ચેહરે કો દેખ કર મેરે સાથી મુઝ સે બાત કરને સે કતરા રહે થે. સુબ્હ ૧૦:૦૦ - ૧૧:૦૦ બજે તક તો મામલા બિલકુલ સાફ હો ચુકા થા. નરેન્દ્ર મોદી કી અગવાઈ મેં B.J.P. સરકાર બનાને જા રહી થી. જો સિર્ફ મેરે યા મુસલમાન કૈદીયોં કે લીયે હી નહીં. બલ્કે હર સેક્યુલર ઈન્સાન કે લીયે એક લમ્હાએ ફિકર થા. હમારે ચુંકે આરગ્યુમેન્ટ હો ચુકે થે. લેકિન અભી જજમેન્ટ આના બાકી થા. ઈસલીયે ન સિર્ફ મૈં ઔર મેરે કેસ કે દીગર સાથી બલ્કે હર હમદર્દ સાથી કો યે ફિકર સવાર હુઈ કે અબ ક્યા હોગા ? જજમેન્ટ કબ ઔર કૈસા આએગા ? ચુનાંચે સુબ્હ ૧૧:૦૦ બજે કે કરીબ મેરે એક હમદર્દ સાથી સાબિરભાઈ ઔર દીગર કુછ સાથીયોંને મુઝ સે પુછા કે મુફ્તી સાહબ અબ ક્યા હોગા ? ઈલેક્શન કે નતાઈજ કા આપ કે જજમેન્ટ પર કોઈ અસર તો નહીં પડેગા? મૈંને કહા અલ્લાહ તઆલા કી ઝાત બડી હૈ. અગર અલ્લાહ તઆલા મેરી રિહાઈ કા ઈરાદા ફરમાતે હૈં તો ઈન્શાઅલ્લાહ ઈન નતાઈજ સે કોઈ ફર્ક નહીં

પડતા. મૈંને જવાબ દેને કો તો દે દિયા લેકિન બશરી તકાઝે ઔર ઈમાન કી કમઝોરી કે સબબ મુઝે ભી ફિકર ઝરૂર હુઈ ઔર મૈંને એક સાથી કે ઝરીયે બાહર મેરે મોહસીનોં કો મેસેજ ભેજા કે અપને વકીલોં કે રબ્ત મેં રહો. ઔર જજમેન્ટ કબ આનેવાલા હૈ માલૂમ કરને કી કોશીશ કરો. બહરહાલ ૧૨:૦૦ બજે બેરેક બંદ હો ગઈ. રોઝાના દોપહર કો બડી મીઠી નિંદ આતી થી. આજ બેચેની કી વજહ સે નિંદ નહીં આ રહી થી. જેલ મેં ૧૧ સાલ કે ઈસ અરસે મેં અલ્હમ્દુલિલ્લાહ અલ્લાહ તઆલા કી એક અજીબ વ ગરીબ કુદરત કા બહોત હી કરીબ સે મુશાહદહ કિયા. વોહ યે કે જબ ભી મૈંને કોઈ બુરી ખબર સુની યા બુરા મામલા હુવા. અલ્હમ્દુલિલ્લાહ ઉસી દિન યા ઉસી અરસે મેં અલ્લાહ તઆલાને કોઈ અચ્છી ખબર સુના દી યા અચ્છા મામલા હો ગયા. જિસસે બુરી ખબર કા તદારુક વ તલાફી હો ગઈ. ઈસી તરહ કભી કિસી ખુશી પર મૈં ઝરૂરત સે ઝયાદહ ઈતરાયા તો અલ્લાહ તઆલા ને ફૌરન કોઈ ફિકર દેકર મેરી ઈસ્લાહ ભી ફરમા દી. વલ્લાહ બારહા મેરે સાથ યે મામલા હુવા. ચુનાંચે ઈસી મુશાહદે ઔર તજરબે કે પેશે નઝર બિસ્તર પર પડે પડે મૈં યે અલ્ફાઝ બડબડાને લગા કે "યા અલ્લાહ, ઈતની બડી બુરી ખબર સુનાઈ હૈ, અબ ઐસી હી કોઈ બડી ખુશખબરી ભુ સુના દે. તાકે તલાફી હો જાએ." બસ ઈસી તરહ કે અલ્ફાઝ ઝબાન પર જારી થે. ઝોહર કા વક્ત હો ગયા. ઝોહર બાદ ભી યહી દુઆ કી. ૩:૦૦ બજે બંદી ખુલ ગઈ. ઔર ઈલેક્શન કે નતાઈજ કો લેકર કૈદી તબસેરહ કરને લગે. મૈં તંગ આકર બેરેક મેં ચલા ગયા ઔર એક પાગલ કૈદી યુનુસ જમાલપુરી કે સાથ દિલ બેહલાને કી કોશિશ કરને લગા. તકરીબન ૩:૪૫ બજ રહે થે, મૈં યૂનુસ કે સાથ ચાય પી રહા થા કે આદમભાઈ, સાબિરભાઈ ઔર બહોત સે મુસલમાન કૈદી અલ્લાહુ અકબર કે નારે લગાતે હુવે દૌડ કર મેરી બેરેક મેં આએ ઔર "સબ છુટ ગએ, સબ છુટ ગએ" કરતે હવે મુઝસે ચીમટ ગએ. મૈં સમઝ નહીં પા રહા થા ક્યા હુવા? લોગ રો રહે થે ઔર મુઝ સે ચીમટ રહે થે. મૈંને પુછા બાત ક્યા હૈ? તો બતાયા કે અક્ષરધામ કેસ મેં આપ તમામ બાઈઝ્ઝત બરી હો ગએ. الحمد لله علىٰ ذلک

મૈં તઝબઝુબ મેં મુબ્તલા થા. મૈંને પુછા આજ તો જજમેન્ટ કી તારીખ કી કોઈ ઈત્તિલાઅ હી નહીં થી. આપ કો કૈસે માલૂમ હુવા? ઈન્હેં કિસી સિપાહી કે

ઝરીયે યા કિસી ઔર વાસ્તે સે યે મેસેજ મિલે થે. લેકિન મુઝે અબ ભી કુછ શક થા. લેકિન અલ્હમ્દુલિલ્લાહ બાહરવાલે ભી ખબર પહોંચાને કે લીયે બડે ફિક્રમંદ થે. તકરીબન ૨:૦૦ બજે સે જેલ કે બાહર મેરે બહનોઈ ઈદરીસભાઈ ઔર ઝુબૈરભાઈ મુમ્તાઝ મસાલેવાલે ઔર ફિરોઝ ફોર યુ જેલ કે બાહર ખડે કિસી તરહ અંદર ખબર ભેજને કી કોશિશ કર રહે થે. ચુનાંચે ૪:૦૦ બજે કે કરીબ એક કૈદી કારકુન નરેન્દ્રભાઈ મુલાકાત રૂમ સે મેરે નામ યે મેસેજ લેકર આ ગયે કે બાહર ફિરોઝભાઈ ઔર ઈદરીસભાઈ વગૈરહ આએ હુવે હૈં ઔર ઉન્હોંને યે ખબર સુનાઈ હૈ કે અક્ષરધામ કેસ મેં આપ તમામ લોગ બાઇઝ્ઝત બરી હો ગએ. ઔર ઈન્શાઅલ્લાહ આજ શામ તક યા આઈંદા કલ તક આપ લોગ જેલ સે નિકલ જાઓ ઐસી કોશિશ હો રહી હૈ.

અલ્હમ્દુલિલ્લાહ રિહાઈ કી તસ્દીક હોતે હી મેરી આંખોં સે ૧૧ સાલ સે રોકે રખે જઝબાત વ તશક્કુર કા સૈલાબ જારી હો ગયા. મૈં રોતે હુવે સજદે મેં ગિર ગયા ઔર અપને રબ કા શુક્ર અદા કિયા. ક્રાઈમ બ્રાંચ મેં ખૌફ કે મારે ઝબાન પર અલ્લાહ તઆલા કી હમ્દ ઔર ઝિક્રો અવરાદ કે બેતરતીબ કલિમાત જારી રેહતે થે, આજ ખુશી કે મારે ઝબાન પર અલ્લાહ કી હમ્દ કે બેતરતીબ અલ્ફાઝ જારી હો ગએ. અલ્હમ્દુલિલ્લાહ. ઉસ્કે બાદ દો રકાઅત નફલ નમાઝ અદા કી ઔર અલ્લાહ તઆલા કી ખુબ હમ્દ વ સના, શુક્ર ઔર મેરે ઔર પુરી ઉમ્મત કે લીયે ખાસ કર ગોધરા, પોટા વ દીગર મઝલૂમીન કી રિહાઈ કે લીયે ભી ખુબ દુઆ કી. લોગ આતે રહે ઔર મુબારકબાદ દેતે રહે. સુબ્હ ૧૨:૦૦ બજે તક લોગોં કે ચેહરે મુરઝાએ હુએ ઔર દિલ ફિક્રમંદ થે. ખાસકર મુસલમાન કૈદીયોં મેં જો માતમ છાયા હુવા થા. અલ્હમ્દુલિલ્લાહ હમારી રિહાઈ કી ઈસ ખબર ને ઉસ બુરી ખબર કી તલાફી કર દી. લોગ અપના ગમ ભુલ ગએ, મુરઝાએ હુવે ચેહરે અબ ખુશીસે ચમક રહે થે. ઔર દિલોં કા ગમ વ ફિકર કિસી હદ તક કમ હો ગયા થા. ચાય નાશ્તે કા દૌર ચલતા રહા. બહોત સે હિંદુ ભાઈયોં ને ભી ખુબ-ખુબ મુબારકબાદ દી. જેલ સ્ટાફ કો ભી માલુમ હો ગયા. વોહ લોગ ભી બહોત ખુશ હુવે ઔર મુબારકબાદી દી. ગમ થા તો સિર્ફ એક (મુસલમાન) જેલર કો થા. વોહ તો મેરે લીયે શાયદ જેલ હી મેં કબર કી જગા ભી તય કર ચુકા થા. ઝાહિર હૈ ઉસકી

મેહનત વ આરઝુ પર પાની ફિર ગયા થા. ઈસલિયે ઉસે ગમ હોના તો લાઝિમી થા. ઉસકે બરમુકાબિલ કુછ હિંદુ ઓફીસરોં કી ખુશી દેખને કે કાબિલ થી. ચુંકે સારે હી કૈદી ઔર જેલ સ્ટાફ જાનતા થા કે મૈં બિલક્લ બેકસૂર હું, ઈસલીયે જેલ અફસરાન ને તો રિહાઈ કી ખબર કે બાદ ભી જેલ સે બાહર નિકલને તક ભરપુર તઆવુન કિયા. પોટા કે મેરે સાથી ઔર કુછ મુસલમાન કૈદી જો દૂસરી બેરેકોં મેં બંદ હોતે થે ઉસ રાત જેલ અફસરાનને ઉન્હેં મેરે સાથ રાત ગુઝારને કા મૌકા દિયા. રાતભર લોગ જાગતે રહે. ખુશીયાં ભી મનાઈ, ઔર કુછ અપને મુસ્તકબિલ ઔર રિહાઈ કો લેકર ગમઝદહ ભી હુવે. અલ્હમ્દુલિલ્લાહ. લોગોં ને તહજ્જુદ ભી અદા કી. દુઆએં ભી કી. ચાય કા દૌર ભી ચલતા રહા ઔર ફજર કી નમાઝ કા વક્ત હો ગયા. લોગોં સે મુલાકાત મેં વક્ત આહિસ્તા આહિસ્તા ગુઝરતા રહા. સુબ્હ ૧૧:૦૦ બજે વકીલ મુલાકાત આ ગઈ. જનાબ ખાલિદભાઈ ઔર એજાઝ કુરેશી મેરી આખરી વકીલ મુલાકાત કે લીયે તશરીફ લાએ. ૧૧ સાલ ડાંટ ડપટ ઔર નાકદરી કે બાદ આજ ચુંકે ઉનકી મેહનત વ ખિદમાત કા ફલ મિલ ચુકા થા. ઈસલીયે યે દોનોં હઝરાત બડે ખુશ થે. અલ્હમ્દુલિલ્લાહ આપસમેં મુસાફહા, મુઆનકા ઔર મુબારકબાદી કે બાદ જજમેન્ટ કી મુખ્તસરન હસ્બે ઝૈલ કારગુઝારી ઉન્કી ઝબાની સુની.

અગલે રોઝ યાની તારીખ ૧૫-૫-૨૦૧૪ જુમેરાત કો રાતમેં મેરે સાથીયોં કો પતા ચલા કે આઈંદા કલ જજમેન્ટ હૈ. યે હઝરાત સલમાન, ખાલિદભાઈ શેખ ઔર એજાઝભાઈ કુરેશી, રાત કી ફલાઈટ સે દેહલી પહોંચે. નૂરબેગ ભાઈ પેહલે હી દેહલી પહોંચ ચુકે થે. ઔર રાત ભર તહજ્જુદ, દુઆએં, અલ્લાહ કી મુનાજાત મેં ગુઝારી. રાતભર ઉનકે દિલોં કી ક્યા કૈફીયત રહી હોગી ઔર વોહ કિસ પરેશાની ઔર ફિકરો ટેન્શન કા શિકાર હોંગે વહી હઝરાત બતલા સકતે હૈં. મૈં તો ઈસ બાત પર ભી અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત કા કરોડ હા કરોડ એહસાન માનતા હું કે હમેં જજમેન્ટ કી તારીખ હી પતા નહીં થી. વરના વોહ રાત કૈસી ગુઝરતી અલ્લાહ કી જાનતા હૈ. સુબ્હ ચાય નાશ્તા વ ઝરૂરિયાત સે ફારિગ હોકર યે હઝરાત સુપ્રિમ કોર્ટ કી જાનિબ રવાના હુવે. વુકલા કી ચેમ્બર્સ મેં જાકર ફરદન - ફરદન વકીલોં કી મુલાકાત લી. જનાબ K.T.S. તુલ્સી સાહબ ઈન્ડીયામેં મૌજૂદ

નહીં થે. મીસીસ કામીની જયસ્વાલ ઔર જનાબ ઇરશાદ અહમદ સા. ઔર દીગર કુછ વકીલ ભી ઇનકે સાથ હો ગએ ઔર યે હઝરાત ૫ નંબર કી કોર્ટ મેં જાકર બૈઠ ગએ. હમારે જજમેન્ટ સે પેહલે B.C.C.I. કા જજમેન્ટ થા. ચુનાંચે જસ્ટીસ મી. એ.કે. પટનાયક સા. ઔર જસ્ટીસ ફકીર મુહમ્મદ ઇબ્રાહીમ કલીફુલ્લાહ સા. તશરીફ લાએ. કોર્ટ મેં મૌજૂદ તમામ લોગ કોર્ટ કે એહતરામ મેં ખડે હો ગએ. જજમેન્ટ દેકર યે હઝરાત ચેમ્બર મેં ચલે ગએ. ઉસકે બાદ કુછ હી દેરમેં જસ્ટીસ મી. એ.કે. પટનાયક સા. ઔર જસ્ટીસ મી. વી. ગૌપાલા ગૌડા સા. તશરીફ લાએ. ફિર લોગ એહતરામ મેં ખડે હો ગયે. તકરીબન ૧:૨૫ બજે જસ્ટીસ ગૌડા સાહબ ને જજમેન્ટ સુનાના શુરૂઅ કિયા. ઇન જજોં ને અપને જજમેન્ટ મેં સરકારી વકીલ કે દાવે વ દલાઈલ કો ૯ પોઈન્ટસ મેં તકસીમ કિયા થા ઔર ૧૦ વેં પોઈન્ટ મેં અપના જજમેન્ટ લિખા થા. બકૌલ ખાલિદ ભાઈ વ સલમાન ભાઈ જબ ગૌડા સાહબ ને પોઈન્ટસ ગિનાના શુરૂઅ કીયે તો યે હઝરાત ધડકને ચુક ગએ ઔર દમ બખુદ રહ ગએ. હાથ પૈર બુરી તરહ કાંપને લગે, કલેજા મુંહ કો આને લગા. લેકિન યે કાબિલે એહતરામ જનાબ ગૌડા સાહબ ઔર એ.કે. પટનાયાક સા. કા બેમિસાલ તરીકે ઇન્સાફ થા. ઉન્હોંને ફરીકે મુખાલિફ કે સારે દાવોં ઔર દલાઇલ કા ફરદન ફરદન ૯ પોઈન્ટસ મેં જવાબ દેના શુરૂઅ કિયા. જિસ સે સાથીયોં કે ચેહરોં સે ફિકરે દૂર હોના શુરૂઅ હુઈ. ભાઈ સલમાન ઔર નુરબેગ ઇતના ઝયાદહ અંગ્રેઝી જાનતે નહીં થે. ઇસલીયે વોહ હમારે વકીલોં કે ચેહરે કે નુકૂશ ઔર ઉતાર ચળ્હાવ સે અંદાઝહ લગા રહે થે, બસ ૧:૪૦ કે કરીબ હમારે વકીલોં કી મુસ્કુરાહટ વ ખુશીયોં સે ઉન્હેં યકીન હો ગયા કે અલ્હમ્દુલિલ્લાહ હમ મુકદ્દમા જીત ચુકે હૈં. એજાઝભાઈ ને અંગુઠે કે ઇશારે સે ઉન્હેં કામ્યાબી કા મઝીદ યકીન દિલા દિયા. ફિર ક્યા થા સલમાનભાઈ કૈસે સબર કર સકતે થે? અભી જજમેન્ટ અપને આખરી મરહલે મેં થા ઔર ઝરૂર કાનુની કારવાહી બાકી થી કે ભાઈ સલમાન કોર્ટ રૂમ સે બાહર નિકલ આએ ઔર સબસે પેહલે મેરે ઉસ્તાઝે મોહતરમ હઝરત અકદસ મૌલાના મુફ્તી અહમદ સા. ખાનપુરી (દા.બ.), મેરે અઝીમ મોહસીન કાઈદે મિલ્લત હઝરત અકદસ મૌલાના મુહમ્મદ અરશદ અદની સા. (દા.બ.) મેરે હમદર્દ વ મોહતરમ હઝરત જનાબ ગુલઝાર

આઝમી સા. (દા.બ.), હઝરત મુફ્તી રિઝવાન સા. વ દીગર મેરે મોહસીનીન કો બઝરીયએ ફોન યે ખુશખબરી સુનાઈ. ઈસી તરહ મેરે ઘર મેરી વાલિદહ મોહતરમા વ દીગર અહલે ખાના કો યે પુર મસર્રત ખબર સુનાઈ. ઈતની દેર મેં જજમેન્ટ વ ઝરૂરી કાનૂની કારવાઈ ભી પુરી હો ચુકી થી. સુપ્રીમ કોર્ટ ને ઈન્સાફ વ ઈન્સાનીયત સે ભરપુર જો ફૈસલા દિયા હૈ. હિન્દુસ્તાની તારીખ મેં હમેશા યાદગાર રહેગા. ખૌફો હરાસ ઔર નાઉમ્મીદી કે માહૌલ મેં સુપ્રિમ કોર્ટ કા યે તારીખી ફૈસલા હિંદુસ્તાન કે મુસલમાનોં કે લીયે ઉમ્મીદ કી કિરન હૈ. નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટ ને ન સિર્ફ યે કે મુઝે ઔર ઈસ કેસ મેં ફંસાયે ગયે દીગર લોગોં કો બેકસૂર, બેદાગ વ મઝલૂમ સાબિત કરકે બાઈઝ્ઝત બરી કર દીયા બલ્કે જુઠોં, ઝાલિમોં, ખયાનત કરનેવાલોં ઔર નાઅહલોં કો બેનકાબ કરકે ઉનપર સખ્ત ગમો ગુસ્સે કા ઈઝહાર ભી કિયા.

શાયદ સુપ્રિમ કોર્ટ કી તારીખ મેં યે પેહલે મુકદ્દમા થા કે સુપ્રિમ કોર્ટ ને અપને ખુસૂસી ઈખ્તિયારાત કા ઈસ્તમાલ કરતે હુવે ઉર્દૂ ચિઠ્ઠીયાં, ફિદાઈન કે કપડે વગૈરહ મુદ્દામાલ વ સુબૂત કો કોર્ટ મેં દોબારહ જાંચા થા. ઉર્દૂ ખુતૂત ઔર ફિદાઈન કે કપડોં ને ભી સચ્ચાઈ બેનકાબ કરને મેં હમારી ખુબ મદદ કી. મૈં યહાં પર સુપ્રિમ કોર્ટ કે સાથ સાથ મી. વણઝારા એન્ડ કંપની કા ભી એહસાન માનુંગા કે ઉન્હોંને મેરે નામ પર યે જાદુઈ ઉર્દૂ ચિઠ્ઠીયાં રખ કર મેરી રિહાઈ કી રાહેં આસાન કર દીં.

બહરહાલ નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટ જબ અપના તારીખી ફૈસલા મુકમ્મલ કર ચુકી તો હમારી સીનીયર વકીલ મોહતરમા કામિની જયસ્વાલ ખડી હુઈ ઔર કોર્ટ સે અર્ઝ કી કે અબ જબ કે હમારે અસીલ બેકસૂર સાબિત હો ચુકે હૈં. મેરી કોર્ટ સે દરખાસ્ત હૈ કે યે હઝરાત ૧૧ સાલ સે કૈદ મેં બંદ હૈ. ઈનકી ફૌરી રિહાઈ કે કોર્ટ ઈકદામાત કરેં. ચુંકે આમ તૌર પર બાઈઝ્ઝત રિહાઈ કે બાદ ભી કાનુની પ્રોસીઝર ઔર ફોર્માલીટી મેં નીચલી કોર્ટે ઔર જેલ ઓથોરીટી કંઈ કંઈ રોઝ લગા દેતી હૈ.

ચુનાંચે યે ભી શાયદ સુપ્રિમ કોર્ટ કા તારીખી ઈકદામ થા કે નામદાર કોર્ટ ને વહીં સે સાબરમતી જેલ કો વાયરલેસ ઔર ફેક્સ મેસેજ ભેજ કર હમારી રિહાઈ કા હુક્મ દિયા. મુઝે જેલ મેં એક ગૈર મુસ્લિમ જેલર સાહબ ને કહા થા

કે તારીખ ૧૬-૫-૨૦૧૪ જુમ્આ કે રોઝ હી યે વાયરલેસ વ ફેક્સ મેસેજ જેલ ઓથોરીટી કો મિલ ગએ થે. લેકિન મુસલમાન જેલર ને ઉસે છુપા દિયા થા!! બહરહાલ કોર્ટ બરખાસ્ત હોને પર હમારે વુકલા ઔર નુરબેગ સા. વગૈરહ બાહર તશરીફ લાએ. ઉસ વક્ત ઉનકી ખુશીયોં કા અંદાઝ નહીં લગા સકતા. યે લોગ ગલે મિલકર ખુબ રોએ. લોગ હૈરત સે ઈન્હેં દેખ રહે થે કે ઈતને સંગીન મુકદ્દમે કી કામ્યાબી પર યે રોના કૈસા? લેકિન બાત દિલી જઝબાત વ તશક્કુર કી થી જો આંખોં સે આંસુ કી શકલ મેં બેહ રહે થે. ઈફાકા હોને પર જિતના મુમ્કિન હુવા લોગોં કો ફોન કે ઝરીયે ખુશખબરી દેતે રહે.

વાજિબુલ એહતરામ હઝરત મૌલાના સૈયદ અરશદ મદની સા. દા.બ. કા હુક્મ થા કે જજમેન્ટ કી કોપી લેકર હી આના. લિહાઝા રાત દેર તક યે હઝરાત વહીં સુપ્રિમ કોર્ટ મેં રહે ઔર જજમેન્ટ કોપી હાસિલ કરકે દૂસરે રોઝ સુબ્હ ૮:૦૦ બજે કી ફલાઈટ સે અહમદઆબાદ વાપસ હુવે.

બેશર્મી કી ઇન્તિહા

સુપ્રિમ કોર્ટ કા યે બેમિસાલ ઇન્સાફ જહાં મેરે ઔર મેરે ઘરવાલોં કે લીયે ઔર આમ મુસલમાનોં કે લીયે બલ્કે તમામ ઇન્સાફ પસંદ લોગોં કે લીયે ખુશી કા મૌકા થા. વહીં ક્રાઈમ બ્રાંચ કે લીયે યે ઉનકી ગલતી સુધારને ઔર અપની ઇઝ્ઝત બચાને કા એક બેહતરીન મૌકા થા. હમારે જજમેન્ટ મેં સુપ્રિમ કોર્ટ ને ઇન હઝરાત કો જો ફિટકાર લગાઈ હૈ ઇસસે ઉન્હેં શર્મો હયા ઔર અપની ગલતીયોં ઔર મકરો ફરેબ કા એહસાસ હો જાના ચાહીયે થા.

ચાહીયે તો યે થા કે અબ યે હઝરાત જુઠ, મકરો ફરેબ ઔર તઅસ્સુબ છોડ કર સચ્ચાઈ, ઈમાનદારી ઔર ગૈર જાનિબદારી કે સાથ અક્ષરધામ પર હમ્લા કી સાઝિશ વ જુર્મ મેં વાકઈ મુલવ્વસ લોગોં કો પકડતે ઔર ઉન્હેં તખ્તએ દાર તક પહોંચાતે. ક્યુંકે હમારી રિહાઈ તો અભી આધા ઇન્સાફ હૈ. સ્વામીનારાયણ પંથ સે જુડે ઔર મારે ગએ હિંદુભાઈયો કે સાથ કહાં ઇન્સાફ હુવા હૈ ? ક્રાઈમ બ્રાંચ ને તો ઉન્હેં ભી ધોકા દિયા હૈ. લેકિન વણઝારા સા. એન્ડ કંપની સે શાયદ ઇતની ઝયાદહ ઉમ્મીદ રખના બેકાર હૈ. જુઠ કે સહારે બુલંદીયાં હાસિલ કરનેવાલોં સે સચ્ચાઈ કી તવક્કુઅ કૈસે રખી જા સકતી હૈ ? ચુનાંચે બેગૈરતી વ બેહયાઈ કી હદ તો ઉસ વક્ત હો ગઈ કે સુપ્રિમ કોર્ટ કે શકો શુબ્હાત સે પાક બિલ્કુલ વાઝેહ ઔર સાફ સાફ ઇન્સાફ કે બાદ ભી ઇન હઝરાત ને હમારે ખિલાફ રિવ્યુ પિટીશન (નઝરે સાની કી અપીલ) કી.

લેકિન અલ્હમ્દુલિલ્લાહ સુપ્રિમ કોર્ટ ને કોઈ તિન્કોં કે સહારે જજમેન્ટ નહીં દિયા થા. સુપ્રિમ કોર્ટ ને અપને જજમેન્ટ મેં દસ્તૂરે હિંદ, પોટા, I.P.C., CR.P.C. એવીડન્સ એક્ટ, સુપ્રિમ કોર્ટ કે પુરાને જજમેન્ટ વ નઝાઇર કો મદ્દે નઝર રખતે હુવે જજમેન્ટ દિયા થા. સરકારી વકીલ કે સારે દાવોં ઔર દલાઇલ કે બખુબી જવાબ દીયે થે. ઇસલીયે અબ નઝરે સાની (રિવ્યુ પિટીશન) કી તો ગુંજાઇશ હી કહાં થી ?

ચુનાંચે જસ્ટીસ અનીલ દવે સાહબ ઔર જસ્ટીસ શ્રી ગોપાલા ગૌડા સાહબ કી બેંચને ક્રાઈમ બ્રાંચ કી ઈસ અરઝી કો યે કેહ કર મુસ્તરદ (ડિસમિસ) કર દિયા કે હમ અપને જજમેન્ટ સે બિલ્કુલ મુત્મઈન હૈં ઔર ઉસમેં નઝરે સાની કી કોઈ ઝરૂરત નહીં.

બડે બેઆબરૂ હો કર નિકલે હમ તેરે કુચે સે

અલ્લાહ કરે અબ ઉન્હેં ગૈરત આ જાએ ઔર હમારા પીછા છોડકર વાકઈ મુજરિમોં કો તલાશ કરેં, મેરા દાવા હૈ કે યે હઝરાત ચાહતે તો વાકઈ મુજરિમોં કો પકડ સકતે થે. લેકિન જૈસા કે મૈં આગે લિખ ચુકા હું યે હઝરાત ઈસ સંગીન મુકદ્દમે કો લેકર કભી સંજીદહ નહીં થે. ઔર કઈ મરહલોં પર ઈનકી ખયાનત ખુલ કર સામને આઈ થી.

બહરહાલ ઉધર શહર અહમદઆબાદ મેં હમારે મોહલ્લે મેં તો ગુઝશ્તા કલ જુમ્આ કી નમાઝ બાદ સે જશ્ન કા માહૌલ થા. B.J.P. કી સરકાર બનને પર ગમઝદહ લોગોં કે લીયે અલ્હમ્દુલિલ્લાહ હમારા જજમેન્ટ વ રિહાઈ કી ખબર મરહમ વ તસલ્લી કા સામાન હુવા. લોગોં કે ગમ હલ્કે હો ગયે ઔર તવજ્જુહ ઈલેક્શન કે નતાઈજ સે હટ કર હમારી રિહાઈ કી જાનિબ મબ્ઝુલ હો ગઈ. ઔર જુમ્અહ કે બાદ જૈસે હી હમારી ખબર મૌસૂલ હુઈ લોગોં ને મીઠાઈયાં તકસીમ કરકે આપસ મેં મુબારકબાદીયાં દીં. કુછ નવજવાનોં ને પટાખેં ફોડ કર અપને જઝબાત કા ઈઝહાર કિયા. પુરા દિન ઔર રાત ભર લોગોં ને ખુશીયાં મનાઈ ઔર અબ ઉન્હેં શિદ્દત સે હમારી જેલ સે રિહાઈ કા ઈન્તિઝાર થા. દેહલી સે આનેવાલે મેરે મોહસીનોં કા ઈસ્તિકબાલ કરને ઔર ઉનકી ઝબાન સે મઝીદ તફસીલાત સુનને કો બેકરાર થે. લેકિન નઈ હુકૂમત ઔર બદલતે હુવે હાલાત કે પેશે નઝર મેરે સાથીયોં ને અપની દેહલીસે આમદ કી લોગોં કો ઈત્તિલા નહીં દી થી. તાહમ કુછ લોગ એરપોર્ટ પર ઈસ્તિકબાલ કે લીયે પહોંચ ગએ. એરપોર્ટ પર ઉતરતે હી વહીં પર જનાબ નુરબેગ સા. ઔર ભાઈ સલમાન ને દો ટીમ બનાઈ. એક મેં જનાબ ખાલિદભાઈ કે સાથ હા. ઝૈદ (મેરે ખાલાઝાદભાઈ) ઔર દો તીન સાથી સેશન્સ કોર્ટ કે લીયે રવાના હુવે ઔર એડવોકેટ જનાબ જાવેદખાન કે સાથ

હા.ઝાહિદ સા. ઔર કુછ સાથી હાઈકોર્ટ કો રવાના હુવે. આજ ચુંકે સનીચર કા દિન થા. અવામ મેં યે બાત ચલ પડી થી કે આજ તો ચુંકે સનીચર હૈ, ઔર કલ ઈતવાર હૈ, ઈસલીયે પીર કે રોઝ જેલ સે રિહાઈ હોગી. લેકિન ચુંકે સુપ્રિમ કોર્ટ ને ફૌરી રિહાઈ કા ફેક્સ મેસેજ ઔર વાયરલેસ મેસેજ જેલ કો ભેજ દિયા થા. જિસે ઝયાદહ દિન તક છુપાયા નહીં જા સકતા થા. નીઝ મેરે ઈન સાથીયોં કા ટીમ વર્ક ભી અલ્હમ્દુલિલ્લાહ બડા કારગર થા. ઔર સબસે બડી બાત યે થી કે અલ્લાહ તઆલા હી કી જાનિબ સે સારે અસ્બાબ બનતે ચલે જા રહે થે. મુશ્કિલ વ નામુમ્કિન બાતેં અબ બહુત આસાન નઝર આ રહી થી. ચુનાંચે શામ તકરીબન ૫:૩૦ બજે તો પોટા કોર્ટ, હાઈકોર્ટ કી સારી કારવાઈયાં મુકમ્મલ કરકે યે હઝરાત જેલ પર બીડા (રિહાઈ કે કાગઝાત) લેકર પહોંચ ગએ. ભાઈ સલમાન ઔર નુરબેગ સા. એરપોર્ટ સે સીધે જેલ પહોંચે થે. દો રાતોં કી મુસ્તકિલ બેદારી વ થકાન કી વજહ સે કુછ દેર યે હઝરાત મેરે ઘર આરામ કે લીયે ચલે ગયે થે. લેકિન વહાં ભી કૈસે આરામ મિલ સકતા થા. મેરે ઘર પર ભી રિશ્તેદારોં, મહોલ્લેવાલોં ઔર મુહબ્બત કરનેવાલોં કા તાંતા લગા હુવા થા. લોગ મુબારકબાદ દેને ઔર ખુશીમેં શિક્રત કે લીયે આતે ચલે જા રહે થે. ઔર ૧૧ સાલ કી અપની દુઆઓં કી કબુલિય્યત પર અલ્લાહ કા શુક્ર અદા કર રહે થે. દોપહર મેં ૨:૦૦ બજે બાદ ફિર સલમાન, નુરબેગ, ઝુબૈરભાઈ વગૈરહ હઝરાત જેલ પર પહોંચે. અવામ ઈન હઝરાત કી નકલો હરકત સે અંદાઝહ લગા રહે થે. ચુનાંચે ઈનકે જેલ પર પહોંચને પર લોગોં કો યકીન હો ગયા કે ઈન્શાઅલ્લાહ આજ હી રિહાઈ હોગી. ચુનાંચે આહિસ્તા આહિસ્તા લોગ જેલ પર જમા હોને શુરૂઅ હુવે. મીડીયાવાલે ભી આએ, કુછ લોગોં ને હમારે વકીલ જનાબ ખાલિદભાઈ કા ઔર સલમાન ભાઈ કા ઈન્ટરવ્યુ ભી લિયા. લેકિન દૂસરે રોઝ કે અખ્બાર વ ઈલેક્ટ્રોનિક મીડીયા મેં બહોત છોટી સી કોલમ મેં ઈસ ખબર કો જગા દી ગઈ થી. બહરહાલ બાહર અવામ કા એક હુજૂમ થા. અસર, મગરિબ, ઈશા કી નમાઝ લોગોં ને રેલ્વે ફાટક કે બીચ બની મસ્જિદ મેં કઈ કઈ જમઅતોં કી શકલ મેં અદા કી. ઔર મેરી ઔર મેરે સાથીયોં કી રિહાઈ કા ઈન્તિઝાર કરતે દોપહર સે રાત ૮:૪૫ બજે તક બરાબર જેલ કે ઈહાતે મેં ખડે રહે. રાણીપ કે કુછ મુસલમાન ભાઈયોં ને નાશ્તે પાની કા ઈન્તિઝામ

કિયા થા, લેકિન ઉનકી ભુક, પ્યાસ વ સારી ઝરૂરિયાત વ ખ્વાહિશાત પર હમારી રિહાઈ ઔર જેલ સે બાહર નિકલતે દેખને કા ઉનકા પ્યારા જઝબા ગાલિબ આ ચુકા થા.

ઈધર અંદર હમારા યે હાલ થા કે રાત ભર જાગને કે બાદ ભી દિન મેં ઝરા ભી નીંદ મયસ્સર નહીં હુઈ થી. લોગ મુલાકાત વ મુબારકબાદી કે લીયે આતે રહે. વક્ત ગુઝરતા રહા, તકરીબન ૧૧:૦૦ બજે હમારી વકીલ મુલાકાત આ ગઈ. સાથ હી ફેમીલી મુલાકાત ભી આઈ. ભાઈ સલમાન, નુરબેગ સા., નઝીરબાબા વગૈરહ હઝરાત થે. જેલ કી બારીક જાલીયોં મેં પાબંદીવાલી હમારી યે આખરી મુલાકાત બડે ખુશગવાર માહોલ મેં હુઈ. મૌ. અબ્દુલ્લાહ વ દીગર સાથીયોં ને બતાયા કે અવામ ને ખુબ પટાખે ફોડે હૈં. ઔર આજ ભી કુછ લોગ આતિશબાઝી કા ઈરાદા રખતે હૈં. ક્યા કરેં? એક લંબે અરસે તક સખ્ત ઈમ્તિહાન કે બાદ લોગોં કી દુઆએં કબુલ ઔર તમન્નાએં પુરી હો ગઈ થી. મુલ્ક ભર મેં ખૌફો હરાસ ઔર નાઉમ્મીદી કે માહોલ મેં અલ્લાહ ને એક અઝીમ ખુશી અતા ફરમાઈ થી. ઝાહિર હૈ લોગ ઉસ ખુશી કા ઈઝહાર કરેંગે. ઉન્હેં કૈસે રોકા જા સકતા હૈ ? મૈંને કહા કિસી કો કુછ મત કહો. ખૈર મુલાકાત મેં ભાઈ સલમાન ને મુખ્તસર કારગુઝારી બતલાઈ ઔર કહા : આપ લોગ તૈયાર રહના, શામ તક ઈન્શાઅલ્લાહ હમ રિહાઈ કે કાગઝાત લેકર આ જાએંગે.

બેરેકોં મેં લોગ સુપ્રિમ કોર્ટ કે બેમિસાલ ઈન્સાફ વ હમારી રિહાઈ કી તફસીલાત જાનને કે લીયે બેચૈન થે. જાકર ઉન્હેં મુખ્તસર કારગુઝારી સુનાઈ. ઔર શામ કા ઈન્તિઝાર કરને લગે. ઐસા માલૂમ હોતા થા ગ્યારહ સાલ સે ચલ રહી ઘડી કી સુઈયાં ભી થક ગઈ થી ઔર ઉસ્કી રફતાર સુસ્ત હો ચુકી થી. الإنتظار أشد من الموت। (ઈન્તિઝાર મૌત સે ઝયાદહ સખ્ત હોતા હૈ) કા ગુઝશ્તા કલ દોપહર સે બરાબર મુશાહદહ કર રહે થે. આહિસ્તા આહિસ્તા વક્ત ગુઝરા ઔર શામ ૫:૩૦ બજે કે કરીબ એક કૈદી કારકુન હમારે નામ કી ચિઠ્ઠી જિસકા બરસહા બરસ સે ઈન્તિઝાર થા. લેકર આ પહોંચા ઔર કહા : બિસ્તર, કપડે, બરતન લેકર કોરંટી આ જાઓ. સુબ્હ મુલાકાત મેં ઘરવાલે કપડે, ચપ્પલ વગૈરહ

દે ગએ થે, હમ લોગ તૈયાર હો ગએ, મેરે કૈદી સાથીયોં ને મુઝે દુલ્હે કી તરહ સંવારા. ઈન હઝરાત સે આખરી મુસાફહા, મુઆનકા કિયા. ઉસ વક્ત મેરે ઔર ઉનકે દિલી જઝબાત કી કૈફીયત કી ન તો ઝબાન તરજુમાની કર સકતી હૈ ન કોઈ કલમ ઈહાતા કર સકતી હૈ ઔર ન હી કયાસ આરાઈ કી જા સકતી હૈ. સાથીયોં સે વિદાઈ મુલાકાત કે બાદ મૈં રવાના હુવા. જનાબ ગુલાલભાઈ, આઝમખાન, મુશર્રફભાઈ, હનીફભાઈ, કલીમ, અનસ ઔર બહોત સે સાથી જેલ અમલા કી ઈજાઝત સે કોરંટી ઔર જ્યૂડીશીયલ ઓફીસ તક છોડને કે લીયે આએ. યહાં જેલ કે સદર ગેટ સે દેખા બાહર ખુશ વ ખુર્રમ અવામ કા હુજૂમ નઝર આ રહા થા. જ્યુડીશીયલ ઓફીસ મેં હમારે વકીલ જનાબ ખાલિદભાઈ શેખ ઔર વકીલ જનાબ જાવેદખાન પઠાણ તશરીફ ફરમાં થે. એક ઔર વકીલ જનાબ એજાઝ કુરેશી બાહર અવામ કે બીચ મેં રિહાઈ કી પ્રોસીઝર ઔર તરીકએ કાર સે અવામ કો બાખબર કર રહે થે. અંદર ખાલિદભાઈ ઔર જાવેદખાન લગે હુવે થે. હમેં જ્યુડીશીયલ ઓફીસ મેં લે જાને કે બાદ ઝરૂરી કાનુની કારવાઈ પુરી કી ગઈ. જેલ મેં દાખલે કે વક્ત ચેહરે ઔર જિસ્મ કે ખદ્દો ખાલ દેખ કર નોટ કીયે ગયે થે. અબ રિહાઈ પર દોબારહ યે અમલ હુવા. જેલ મેં દાખલે કે વક્ત જો રકમ, ઘડી વગૈરહ યહાં જમા કી ગઈ થી વોહ વાપસ દી ગઈ. કુછ હી દેર મેં સારી કારવાઈ મુકમ્મલ હો ગઈ. લેકિન સુપ્રિન્ટેન્ડેન્ટ જનાબ ભગોરા સાહબ ઔર મુસલમાન જેલર કો શાયદ હમસે ઈતની મોહબ્બત હો ગઈ થી કે વોહ હમારી રિહાઈ વ જુદાઈ બરદાશ્ત નહીં કર પા રહે થે. ઉન્હોંને ભરપુર કોશીશ કી ઔર અપની સારી સલાહીય્યતેં ઈસ પર લગા દીં કે કિસી તરહ હમેં રોક લિયા જાએ.

ગૈરમુલ્કી કૈદીયોં કી જાંચ વ ઈન્ટ્રોગેશન કે લીયે હમારે યહાં J.I.C. (જોઈન્ટ ઈન્ટ્રોગેશન સેન્ટર) બને હુવે હૈં. મુલ્ક કી મુખ્તલિફ તફતીશી એજન્સીયાં યહાં ઉન કૈદીયોં સે તફતીશ કરતી હૈ ઔર ઉનકી તસલ્લી કે બાદ હી કૈદી કો રિહા કિયા જાતા હૈ. ચુનાંચે જેલ કે ઈન અફસરાન ને અવ્વલ યે હરબા આઝમાયા કે ચાંદખાન પાકિસ્તાની હૈ, ઈસલીયે હમ તુમ્હેં રિહા નહીં કર સકતે. હમારે વકીલોંને ઉન્હેં બતાયા કે ખુદ ક્રાઈમ બ્રાંચ કી સ્ટોરી વ કાગઝાત કે મુતાબિક ચાંદખાન યુ.પી. બરેલી કા રેહનેવાલા હૈ. ઈસી તરહ પોટા કોર્ટ, હાઈકોર્ટ, સુપ્રિમ કોર્ટ કે

કાગઝાત વ દસ્તાવેઝાત મેં ભી ઈસે બરેલી કા બતલાયા ગયા હૈ. યહી નહીં જેલ એન્ટ્રી કે રજીસ્ટર મેં ભી ઈસકા પતા બરેલી હી લિખા હૈ. ફિર યે પાકિસ્તાની કૈસે હો ગયા ? ઔર અગર બિલ્ફર્ઝ ઈસે પાકિસ્તાની માન ભી લિયા જાએ તો બાકી તીન અ.કય્યુમ, આદમભાઈ ઔર સલીમભાઈ કો રોકે રખને કા ક્યા જવાઝ હૈ ? વોહ હઝરાત લાજવાબ હો ગએ. ફિર કુછ દેર બાદ યે દાવ લાયે કે ઈન હઝરાત પર ૨૬૮ કી કલમ લગી હુઈ હૈ. ઈસલીયે કોર્ટ કી ઈજાઝત કે બગૈર નહીં છોડ સકતે. યે વાહીયાત દલીલ ઉનકા તજાહુલે આરિફાના (જાનકર ભી અંજાન બનના) થા. ૨૬૮ કી કલમ કૈદી જબ તક કેસમેં ઔર જેલ મેં હૈ વહાં તક હૈ. જબ કેસ હી ખત્મ હો ગયા ઔર સુપ્રિમ કોર્ટ ને બાઈઝ્ઝત રિહાઈ કા હુક્મ દે દિયા તો ફિર ૨૬૮ કી કલમ કા વુજૂદ હી કહાં રહા ? જેલ અમલા ૨૬૮ કી કલમ કી હકીકત વ અસર કો બહોત હી અચ્છી તરહ જાનતા ઔર સમઝતા હૈ, લેકિન ઉનકા મકસદ હમેં કિસી ભી તરહ રોકના યા પરેશાન કરના થા. ખૈર હમારે વકીલોં કે બહસ મુબાહસા ઔર સમઝાને કે બાદ બઝાહિર કલમ ૨૬૮ સમઝમેં આનેકા નાટક કિયા. લેકિન અભી ભી માયૂસ નહીં હુવે ઔર આપસી કાનાફુંસી કે બાદ એક આખરી હથીયાર ઈસ્તિમાલ કિયા ઔર હમારે વકીલોં સે કહા ઈન ચારોં હઝરાત પર અક્ષરધામ કે અલાવહ ઔર કોઈ કેસ નહીં હૈ. આપ ઉસકી તહરીરી ઝમાનત દો. ઈસ પર હમારે વકીલ જાવેદખાન બરહમ હો ગએ. ચુનાંચે ઉન્હોંને ઔર બાહર સે એજાઝ કુરેશી સાહબ ને જેલ સ્ટાફ કો સુપ્રિમ કોર્ટ જાનેકી ધમકી દી. કુછ તો ઈસ ધમકી કા અસર થા. કુછ જેલ કે બાહર હુજૂમ મેં ઈશ્તિઆલ કા ડર થા. ચુનાંચે બાહર જમાશુદહ હુજૂમ મેં ઈશ્તિઆલ વ બેચેની બળ્હતી જા રહી થી, હત્તા કે કુછ લોગોં ને જેલ કે બાહર ભી પટાખે ફોડના શુરૂઅ કર દિયે થે. ઔર ફિર જેલ કે યે દોનોં અફસર અપની ઈસ હરકત મેં તન્હા રહ ગએ થે. મુઝે એક ગૈર મુસ્લિમ જેલર સાહબ ને કાનમેં આકર કહા કે યે લોગ ગાંધીનગર, ગૃહખાતા, ક્રાઈમ બ્રાંચ, પુલીસ કમિશ્નર કચેરી તમામ જગા ફોન કર ચુકે હૈં. લેકિન કોઈ ઈનકા સાથ દેને કે લીયે તૈયાર નહીં હૈ. ઔર ઝાહિર હૈ સુપ્રિમ કોર્ટ કે ઈસ જજમેન્ટ કે ખિલાફ કોઈ ભી સમઝદાર શખ્સ હમેં કૈસે રોક સકતા હૈ ? બહરહાલ જબ યે અફસરાન બિલકુલ આજિઝ વ નાઉમ્મીદ હો ગએ તો ઉન્હોંને હમેં સુપ્રિન્ટેન્ડેન્ટ

સાહબ કી ઓફીસમેં બુલાયા. હમ ચારોં કે સાથ હમારે વકીલ ભી થે. સુપ્રિન્ટેન્ડેન્ટ સાહબ ને હમારે વકીલ સે કહા આપ સિર્ફ હમેં એક કાગઝ પર ઇતના લિખ દેં કે હમારી માલુમાત કે મુતાબિક ઇન હઝરાત પર કોઈ ઔર કેસ નહીં હૈ. ઇસ પર મૈં ખામોશ નહીં રેહ સકા ઔર મૈંને કહા મૈં ૧૧ સાલ સે જેલ મેં હું. આપ કેસ કી બાત કરતે હૈ. ૧૧ સાલ કે ઇસ અરસેમેં અગર મુઝ પર કોઈ જેલ ખટલા હો તબ ભી આપ મુઝે રોક લો. (જેલમેં ખિલાફે કાનુન કોઈ કામ કરને પર જો કારવાઈ ઔર સઝા દી જાતી હૈ ઉસે જેલ ખટલા કહા જાતા હૈ) ઇસ પર ભગોરા સાહબ ઔર જેલર સાહબ થોડે સે ચોકન્ના હો ગએ. ઔર કેહને લગે હમ આપકો રોકના નહીં ચાહતે. હમ તો સિર્ફ કાનુની કારવાઈ પુરી કરના ચાહતે હૈં. ઇસ પર હમારે વકીલ ને કહા ૧૧ સાલ સે યે હઝરાત આપકી કસ્ટડી મૈં હૈં. ઇન હઝરાત પર ઔર કોઈ કેસ હૈ યા નહીં ? હમ સે બેહતર આપ જાનતે હૈં. યે કેહકર હમારે વકીલ ને લિખને સે ઇન્કાર કર દિયા. લેકિન ચુંકે રાત કે ૮ઃ૩૦- ૮ઃ૪૫ બજ રહે થે. લોગ દોપહર સે બાહર ભુકે પ્યાસે થકે માન્દે ઉમ્મીદ લગાએ બૈઠે થે. ઔર જેલ અમલા કો ભી ઇસ આખરી બાત પર ઇસરાર થા. અબ વોહ તઝબઝુબ કા શિકાર થે, ઇસલિયે અપની સલામતી કે ખાતિર ઇતની તહરીર ચાહતે થે. ઇસલીયે હમને આપસી મશવરા કે બાદ વકીલ કો કાગઝ પર યે બાત લિખ દેને કે લીયે કહા. જિસ પર હમારે વકીલ જનાબ જાવેદખાન પઠાણ ને લિખા કે આજ તારીખ ૧૭-૫-૨૦૧૪ કો અક્ષરધામ કેસ મેં સુપ્રિમ કોર્ટ કા જજમેન્ટ લેકર શામ ૫ઃ૩૦ સે યહાં કાનુની કારવાઈ કે સાથ હમારે અસીલ કી રિહાઈ કે લીયે આયે હૈં. હમને સુપ્રિમ કોર્ટ ઔર નીચલી કોર્ટો કે સારે કાગઝાત જમા કર દિયે હૈં. ઔર અભી રાત કે ૮ઃ૪૫ બજ રહે હૈં. લેકિન અબ તક હમારે અસીલોં કો છોડા નહીં ગયા હૈ. ઔર ઇન હઝરાત પર દૂસરા કેસ ન હોને કી હમસે ગેરંટી માંગી જા રહી હૈ. અભી ઇતના લિખા થા કે ભગોરા સાહબ ફિર ગભરાએ કે ભાઈ આપ મુઝે ફંસાઓગે. યે સબ બાતેં ક્યું લિખ રહે હો? આપ સિર્ફ ઇતના હી લિખો કે મેરી માલુમાત કે મુતાબિક ઇન પર કોઈ દૂસરા મુકદ્દમા નહીં હૈ. ખૈર વકીલ સે કુછ લકીરેં કેન્સલ કરવાઈ ઔર બાદિલે નાખાસ્તા હમેં જાને કે લીયે કહા. જૈસે હી હમ સુપ્રિન્ટેન્ડેન્ટ કી ઓફીસ સે બાહર નિકલ કર આખરી ખાનાપુરી કે લીયે જેલ કે સદર દરવાઝે

પર કાઉન્ટર પર ગએ. અવામ કા હુજૂમ દરવાઝે કે કરીબ દૌડા ચલા આયા. રજીસ્ટર મેં હમારે નામ પુકારે ગએ ઔર જેલ સે રિહાઈ કી એક એક પરચી હમેં દેકર જાને કે લીયે કહા. ઔર ૧૭-૫-૨૦૧૪ બરાબર પોને ગ્યારહ સાલ કે બાદ અલ્લાહ રબ્બુલ ઇઝ્ઝત ને સુન્નતે યૂસુફી પર અમલ કરાતે હુવે જેલ કી તારીક દુન્યા સે નજાત અતા ફરમાઈ. રાત કે ૮:૪૫ બજે મૈંને ઔર મેરે સાથીયોં ને સદર દરવાઝે કી ખિડકી જિસસે દાખિલ હુવે થે આજ બારી બારી બાહર કદમ રખા. બાહર મેરે કૈદ કે સાથી હાજી ફારૂક ને ફુલોં કી સેજ બિછા કર જાજમ કી શકલ દી થી. તાકે હમ ઉસ પર ચલ કર બાહર આએં. લેકિન જૈસે હી હમને બાહર કદમ રખા. પુરહુજૂમ અવામ કે જઝબાત ને જાજમ કો રોંદ કર રખ દિયા.

ભાઈ સલમાન, નુરબેગ, એજાઝભાઈ, અખ્તરભાઈ, મૌ. યહયા, મેરે બચ્ચે ઔર દીગર હાઝિરીન સે મુસાફહા-મુઆનકા હુવા. અલ્લાહુ અકબર કી સદાએં લોગોં કે જઝબાત કી તરજુમાની કર રહી થી. મીડીયા મૌજૂદ થી, હમારા તઆરૂફ વ ઇન્ટરવ્યુ હુવા લેકિન યે શાયદ ઉન હઝરાત કી મજબૂરી થી કે સારી બાતોં કો "સેન્સર" કર દીયા ગયા.

બહરહાલ જેલ સે નિકલકર સબસે પેહલે મૈં અપને વાલિદ કી આખરી આરામગાહ મુસા સુહાગ કબ્રસ્તાન પહોંચા. મેરે વાલિદ કી કબર પર ખડે હોતે હી ઉન્કી પુરાની યાદેં તાઝા હો ગઈ. ઔર આંખોં સે આંસુઓંકા સૈલાબ જારી હો ગયા. ઈસાલે સવાબ ઔર મગફિરત કી દુઆ કે બાદ મૈં દરીયાપુર લીમડી ચોક, શેખજી કી મસ્જિદ મેં ગયા. વહાં અવામ ને જો વાલિહાના ઇસ્તિકબાલ કીયા વોહ અલ્ફાઝ મેં બયાન નહીં કીયા જા સકતા. મસ્જિદ સે મૈં અપને મોહસીન સલમાન ઔર નૂરબેગ કે ઘર પહોંચા. ઈન હઝરાત કે મુઝપર જો એહસાનાત થે ઉસ્કી અદના કદરદાની ઔર એહસાન શનાસી કા યે તકાઝા થા.

વહાં સે મૈં અપને પ્યારે મોહલ્લા દરીયાપુર, ચારવાટ પહોંચા. વહાં પર ભી અવામ ને બેઇન્તિહા ખુશીયોં કા ઇઝહાર કીયા ઔર અલ્લાહુ અકબર કે ફલક શિગાફ નઅરેં લગા કર અપને જઝબાત કા ઇઝહાર કીયા. મેરી વોહ મસ્જિદ જહાં સે ૧૧ સાલ પેહલે મુઝ ઇન્તિહાઈ બે સરો સામાની કી હાલત મેં ક્રાઈમ બ્રાંચ

કે અફસરાન ઈગ્વા કરકે લે ગએ થે. ઔર મસ્જિદ કે મુસલ્લી બડી હસરત ઔર બેચારગી સે તકતે રહ ગએ થે. આજ મેરી આમદ વ ઈસ્તિકબાલ કા ઈન્તિઝાર કર રહે થે.

ચુનાંચે મૈં હાજી સખી મસ્જિદ ગયા. કુછ કલિમાત કહે ઔર દુઆ કી. વહાં સે મૈં અપને ઘર કે લીયે રવાના હુવા.

રેગીસ્તાન ઔર સહરા મેં પાની ઔર મંઝિલ કી તલાશ મેં ભટકનેવાલા મુસાફિર બડી મેહનત વ મશક્કત કે બાદ જબ વાકઈ પાની ઔર મંઝિલ કે પાસ પહોંચ જાતા હૈ તો અબ તક કે તજરબાત કી બુન્યાદ પર વોહ વાકઈ પાની ઔર મંઝિલ કો ભી ધોકા સમઝતા હૈ. ઔર ઐન મંઝિલ કે કરીબ પહોંચકર ઉસકે પૈર જવાબ દે જાતે હૈં. ૧૧ સાલ સે મંઝિલ કી તલાશ મેં ભટકને ઔર ઉમ્મીદો બીમ કે મરાહિલ સે ગુઝરને કે બાદ, ઔર બાર બાર રિહાઈ કે ખ્વાબ દેખને ઔર બેદારી પર અપને આપકો ઉન હી સલાખોં કે પીછે પાયા થા. ઈસલીયે આજ વાકઈ મંઝિલ ભી ખ્વાબ વ સરાબ કા ધોકા માલૂમ હો રહી થી. પૈરોં મેં ચલને કી તાકત નહીં થી. લોગોં કે કંધોં કે સહારે પુરહુજૂમ અવામ કે સૈલાબ પર ગોયા તૈર રહા થા. અપને ઈરાદે સે એક કદમ આગે પીછે નહીં હો સકતા થા. અવામ કા હુજૂમ મુઝે બહાતે લે જા રહા થા. પૈર ઔર ઝમીન દેખને કા તો સવાલ હી નહીં હોતા થા.

કૈદખાને કે ઝમાને મેં એક ખ્વાબ દેખા થા કે મૈં કૈદખાને સે બાહર હું, ઔર અવામ કા ઈતના હુજૂમ હૈ કે નીચે ઝમીન ઔર પૈર નઝર નહીં આ રહે. મેરે પૈરોં મેં ચલને કી તાકત નહીં હૈ. ઔર મૈં બેસાખી જૈસે લંબે લકડે સે ટેક લગાએ કંધોં કે સહારે અવામ કે સૈલાબ પર બેહ રહા હું. આજ અલ્હમ્દુલિલ્લાહ અપને ખ્વાબ કી તાબીર અપની આંખોં સે પુરી હોતે દેખ રહા થા.

ઉસ્કે બાદ મૈં આદમ શાહ કી મસ્જિદ ગયા. વહાં દુઆ કી ઔર ફિર અપને ઘર કી રાહ લી.

ઘર વાપસી

યે ચુંકે આખરી મંઝિલ થી. ઈસલીયે અવામ વ ખવાસ કા જોશ ભી ઉરૂજ પર થા. ફલક શિગાફ નઅરોં સે ગલી કે દરો દીવાર હિલ રહે થે. ધક્કોં કે સહારે મૈં અપને ઘર તક પહોંચા. લંબે ઈન્તઝાર ઔર તમન્નાઓં કે બાદ આજ મેરા ઘર મેરે સામને થા. આપ શાયદ યકીન ન કરેં, મૈં પેહલી હી મરતબા અપના ઘર દેખ રહા થા, ચુંકે મેરી ગિરફતારી કે બાદ યે ઘર બના થા ઔર મેરે વાલિદૈન મેરી ગિરફતારી કે બાદ યહાં મુન્તકિલ હુવે થે. મૈં અપને ઘર કી તામીર વ કૈફીયત સે ભી નાવાકિફ થા. ઘર ઔર બરામદા બચ્ચોં, મર્દોં ઔર રિશ્તેદાર ખ્વાતીન સે ભર ચુકા થા. જઝબાત કી શિદ્દત સે લોગ રો રહે થે ઔર મુઝે ભી રૂલા રહે થે. અલ્હમ્દુલિલ્લાહ ઘર મેં દાખિલ હોતે હી દિલ સે એક ઠંડી સાંસ ઔર ગ્યારહ સાલ સે ગાઈબ હોટોં પર મુસ્કુરાહટ આ ગઈ. મેરી માં, બીવી-બચ્ચે, બહનેં ઔર સારે રિશ્તેદારોંને ઘેર લિયા. ખાનદાન કી બુળ્હી ઔરતેં બલાઈયાં લેકર અપની ખુશી ઔર જઝબાત કા ઇઝહાર કર રહી થી ઔર રોશન વ મહફુઝ મુસ્તકબિલ કી દુઆએં દે રહી થી.

આહિસ્તા આહિસ્તા લોગ રવાના હોને શુરૂઅ હુવે ઔર એક તવીલ (લંબે) અરસે કે બાદ રાતમેં તકરીબન ૧:૦૦ બજે અપને ઘરવાલોં કે સાથ ખાના ખાયા ઔર ઈસ તરહ અલ્હમ્દુલિલ્લાહ એક લંબી આઝમાઇશ ખત્મ હુઈ. બરસોં સે આંખોં મેં સજાયા ખ્વાબ આજ અલ્લાહ કે ફઝલ સે પુરા હો ગયા. ખૌફો હરાસ ઔર યાસ વ નાઉમ્મીદી કી તારીકીયાં છટ ગઈ.

અલ્લાહ તઆલા મેરી રિહાઈ કો ઉમ્મત કે લીયે ખૈર કા ઝરીઅહ બનાએં ઔર દુન્યા ઔર આખિરત કે તમામ શર ઔર ફિતન સે મેરી ઔર ઉમ્મત કી હિફાઝત ફરમાએ. (આમીન)

هـذا تأويل رء ياى من قبل قد جعلها ربى حقا... وقد أحسن بى إذ أخرجنى من السجن... إن ربى لطيف لما يشاء إنه هو العليم الحكيم..... فا طر السموت والأرض أنت ولى فى الدنيا والآخرة توفنى مسلما وألحقنى بالصلحين.

★★★